R. P. R.

DOS. Nr. 40002 VOL. Nr. 66

MINISTERUL SECURITAŢII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta LENA CONSTANTE

P 218/66

Data 2 IUN 1954

1960008
P 000218, Vol. 66

Urmează vol. Nr. 67

[illegible] 5463

Vol. III

I.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI

11259 Vol. 6 6.

ANUL 19—

DOSAR Nr.

Referitor la Lena Constante

vol III

c. [illegible]

22 '12

~~78~~

D E C L A R A T I E

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12, declar următoarele:

Am sosit la Praga la sfârşitul lunei Iulie 1947, venind de la Bucureşti, cu un avion al Băncii Naţionale împreună cu PATRASCANU, ELENA şi soţii PARASCHIVESCU BALACEANU înainte de prânz. La aeroport PATRASCANU era aşteptat de Ministrul GRIGORESCU şi un alt funcţionar al Legaţiei. PATRASCANII au plecat cu ministrul şi eu cu PARASCHIVESCU cu o altă maşină care ne-a dus la hotel Palace unde erau odăi reţinute pentru noi de legaţie. La aeroport ministrul ne invitase pe toţi la el la masă.-

După câtva timp a venit maşina legaţiei să ne ia şi ne-am dus la legaţie. După masă, pela 4, am plecat cu PATRASCANII şi soţii PARASCHIVESCU să ne plimbăm prin oraş. Ne-am plimbat întâi în cartierul legaţiei apoi am trecut podul mare peste Moldova şi urmând pe chei am ajuns la operă. De aci am luat-o pe o stradă mare comercială uitându-ne la prăvălii. Intr'un loc unde sunt nişte case cu arcade, PATRASCANU a luat-o cu mine puţin înaintea celorlalţi şi mi-a spus că vrea să ştiu că dacă s'ar întâmpla să plece din ţară, din cauza situaţiei lui în partid, mă va lua şi pe mine cu ei. L-am întrebat cum crede posibilă această plecare a mea cu ei, pentrucă desigur ELENA ar fi contra şi el mi-a răspuns că explicându-i că eu dacă aşi rămâne în ţară aşi fi desigur anchetată de Partid ca cea mai bună prietenă a lor, ea va înţelege şi nu se va opune.-

Apoi am pornit mai departe cu ceilalţi de care puţin mai târziu ne-am despărţit şi ne-am dus doar noi trei, PATRASCANU ELENA şi eu la o cofetărie pe bulevardul central al Pragei. Ne-am urcat la etaj şi ne-am aşezat pe o terasă cu mese. Stând de vorbă, ELENA la un moment dat mi-a spus că decât să rămâi la Praga mai bine aşi veni şi eu cu ei la Bruxelles şi Paris, pentrucă ANDREI aranjase ca la afsrâşitul congresului de drept să plece cu maşina lui TOROSSIAN pentru câteva zile la Paris, urmând să locuiască la Legaţia Română. PATRASCANU a repetat şi el spusele lui ELENA. Eu le-am răspuns că am venit la Praga ca să-l văd pe NICOLE şi că din moment ce sunt acolo voi sta să-l

./.

aștept. Tentată însă de insistențele lor, îmi făcea și mie plăcere să merg cu ei la Paris, mai cu seamă, le-am spus la urmă că chiar dacă m'ași hotărî, tot nu pot pleca neavând vizele necesare. Atunci PATRASCANU a spus că va da în seara aceia pașaportul meu lui GRIGORESCU și eu să viu după ei. Cum eu nu am dat nici un răspuns hotărât, da sau nu, ELENA mi-a spus la urmă că dacă eu nu viu, să-l rețin pe NICOL la Praga, ea știind că el îmi fixase cinci zile precise câte va sta la Praga și ei întorcându-se mai târziu, ca să-l cunoască și ei.-

Nu-mi amintesc dacă am trecut iar pela legație sau dacă mașina ne aștepta într'un loc stabilit. Imi amintesc că am luat masa de seară într'un mare restaurant-grădină și apoi ne-am dus după indicația șoferului într'un bar unde se dansa și seara pela 12 i-am condus la legație apoi m'a dus mașina la hotel.-

A doua zi de dimineață i-am condus la aeroport și aci am vorbit cu atașatul comercial, cel cultural lipsea din Praga, rugându-l să ușureze vizitarea teatrului de păpuși, închis pentru vară. PATRASCANU dăduse dimineața pașaportul meu lui GRIGORESCU, care i-a spus că îmi poate procura viza belgiană dar nu cea franceză și PATRASCANU mi-a spus că mi-o va trimite telegrafic prin intermediul lui TOROSSIAN. Stiam că eu stau la Bruxelles patru zile. Inainte de plecare mi-a dat 1ooo de coroane cehe de cheltuială.-

PATRASCANII au plecat într'o Marți. Până la venirea lui NICOL, în Sâmbăta acelеiași săptămâni adică Marți, Miercuri, Joi și Vineri, îmi amintesc următoarele: Chiar în dimineața de Marți, am dat o telegramă lui NICOL că am sosit și i-am comunicat adresa mea. Am făcut aceasta, deci renunțând la ideia plecării la Paris și Bruxelles, după ce m'am dus la Agenția Lares, ca să mă informez de costul drumului. Aci am aflat că drumul se socotește în dolari și că drumurile Praga-Bruxelles-Paris-Praga-București m'ar costa aprox. 25o dolari, o sumă enormă. Nu se punea problema și nu mi-a trecut prin gând ca PATRASCANU mi-ar plăti aceasta fără ca eu să trebui să-i restitui banii, pentrucă în tot timpul cunoștinței noastre, ei ne invitau mereu cu mașina la munte sau la mare dar cheltuiala o suportam fiecare pe contul nostru.-

In cursul celor 3 zile m'am plimbat prin oraș, am vizitat o expoziție permanentă de marionete în Muzeul Național, o altă expoziție ocazională la Muzeul de Arte Decorative şi anunţată de ataşatul comercial printr'un bilet la hotel, m'am dus cu el la Teatrul de Marionete unde am fost primiţi de un decorator VAVITCH care mi-a dat explicaţii şi unde am făcut mai multe schiţe pentru teatrul ce-l construia ELENA la Bucureşti.-

Intr'o revistă am văzut câteva poze din filme de marionete şi numele decoratorilor. Am căutat să aflu adresa lor, ducându-mă la o sală de expoziţii mare unde ştiam că este şi un club de artişti. Intr'adevăr mi s'a dat, de către intendent adresa şi numărul de telefon şi chiar el a telefonat pentru mine acolo şi mi-a spus că decoratorul nu este la Praga. Intr'una din seri m'am dus la un teatru de revistă cu toate că nu înţelegeam limba ca să văd costume şi decoruri. Am intrat prin librării căutând cărţi despre marionete şi cumpărând vopsele şi diferite fleacuri, panglici, fir, mărgele, etc. pentru păpuşi în prăvălii cu preţuri fixe unde marfa toată este vizibilă. Am fost de două ori la cinematograf pe seară când oboseam de umblat.-

Mâncam regulat la multiplele automate ivite în drum, cu o cartelă dată de hotel pentru pâine şi carne.

Intr'una din zile, poate chiar Miercuri, m'am întâlnit pe stradă cu dl. SASSU, funcţionar la Banca Românească cu care venisem în avion. Stând cu el de vorbă l-am întrebat dacă nu crede că şi la plecare vom avea norocul să dăm peste un avion, român, spunându-i că drumul costă la Praga foarte scump. El mi-a răspuns că nu dar mi-a dat ideia să cer telegrafic la Bucureşti să mi se cumpere mie şi PATRASCANILOR biletele în lei şi să ne fie trimise la Praga, spunând că voi face astfel o mare economie. Am şi telegrafiat sorei mele să ne reţie bilete fără a-i preciza data, nu ştiam precis când se întorc PATRASCANII, urmând să-i mai telegrafiez încăodată. Am telegrafiat dela Poşta Centrală, ce se afla aproape de hotel.-

După două zile am primit o telegramă dela NICOLE GROSS care-mi anunţa sosirea lui, Sâmbătă în cursul după amiezii nu-mi amintesc ora, dar devreme la aeroport.-

Cu SASSU m'am mai întâlnit încăodată şi ne-am plimbat puţin împreună. Mi-a spus că la Praga există o marmeladă extrem de bună, mi se pare de portocale şi nu mai ştie ce sirop şi s'a oferit să ne aducă el la Bucureşti când va pleca, mie şi PATRASCANILOR un pachet, dacă eu vreau să cumpăr ca să nu fim

./.

încărcaţi noi în avion, unde fiecare kgr. se plătea tot în dolari. Si într'adevăr la Bucureşti ceva mai târziu ne-a adus pachetul.-

In altă zi, cu caietul de schiţe, m'am urcat într'un tramvai la întâmplare şi am mers până la capul liniei, privind oraşul şi tot aşa m'am întors.-

Sâmbătă după amiază m'am dus la Lares cu gândul să mă duc la aeroport cu autobuzul lor. Acesta însă plecase şi atunci am luat un taxi, foarte scump, am plătit 150 de coroane pentrucă mă gândeam că NICOL are bani şi că fiind invitată de el îmi va acoperi cheltuiala drumului.-

Am sosit înainte de avion, am aşteptat într'un hall, neavând voie să pătrund pe teren şi prin uşe l-am văzut pe NICOL cu alţi pasageri trecând la masa vamei. Cum eu stam în uşe şi el m'a văzut şi făcându-mi semn cu mâna, amândoi păream pe semne foarte emoţionaţi că paznicul dela uşe mi-a spus pe franţuzeşte că-mi dă voie să intru o clipă să-l salut Apoi l-am aşteptat în hall, iar până el şi-a schimbat acolo banii englezeşti în coroane şi am plecat împreună tot într'un taxi întorcându-ne la un hotel de lângă Muzeul Naţional chiar vis-a-vis de o gară. Aci înregistrându-şi paşaportul, mi l-a arătat şi mi-a spus că a căpătat cetăţenia engleză.-

NICOL s'a urcat puţin la el în odaie apoi a coborât şi am plecat încet pe străzi. Nu-mi amintesc dacă chiar în taxi, sau în cursul acestei plimbări, NICOL mi-a spus că a vrut să mă întâlnească ca să mă roage să viu cu el în Anglia. Această cerere a repetat-o mereu în cursul celor 4 zile cât am stat cu NICOL adică Sâmbătă, Duminică, Luni şi Miercuri, pentrucă în ziua de Marţi el a fost la Brno.

Nu-mi amintesc ce mi-a spus despre asta, separat în fiecare discuţie dar în totul mi-a spus următoarele: că a regretat tot timpul războiului că la Istambul nu a insistat să plec cu ei, că deabia după aceia şi-a dat seama, văzând cât de tare îmi simte lipsa, de adâncimea sentimentelor lui pentru mine. Că scrisorile pe care i le-am scris în primele 6 luni dela plecare - cât a fost poşta **posibilă** - i-au dovedit că ţin la el mai mult decât credea şi decât îi spusesem eu vreodată la Bucureşti. Că ele de multe ori i-au dat curaj şi speranţe când se simţea singur şi trist, despărţit de toţi prietenii şi de toate obiceiurile, şi neavând nici o activitate care să-i umple timpul. Că în cursul anilor aceştia a legat diferite prietenii femenine, toate însă trecătoare pen-

•/.

trucă le compara cu mine.-

Că dacă prezenţa mamei lui în casă constitue pentru mine o piedică, e decis să o instaleze la Londra, unde are o vară, tot singură.-

Că drumul lui la Praga l-a făcut pentru a se informa de posibilităţile de a relua reprezentanţa uzinelor cehe cu care lucrase, el fiind în ajun de a-şi lua doctoratul şi vrând să aleagă în cunoştinţă de cauză dacă va continua cariera universitară sau îşi va relua vechea negustorie. In legătură cu aceasta mi-a mai spus că el în timpul războiului a cheltuit mulţi bani şi că ce a mai rămas din avere aparţine numai lui, el trăind doar din leafa mică ce o are complectată cu ce primeşte dela conferinţele ce le ţine la radio şi că depinde şi de mine alegerea meseriei viitoare, adică vrea să ştie dacă m'aşi mulţumi cu o viaţă modestă sau doresc ca el să câştige mai mult.-

Reiau firul cronologic al faptelor petrecute la Praga.

Deci dela hotel am plecat să ne plimbăm. NICOL mergea extrem de încet şi mă tot ruga să nu merg prea repede. L-am întrebat ce are şi dacă e bolnav. Mi-a spus că se simte doar extrem de obosit, fizic şi nervos, că de doi ani e prima vacanţă ce şi-o ia şi că dela venirea lui la Londra a muncit intens, pentru a se pune la punct cu învăţătura, pentru doctorat şi cercetările grele ce le face la Cambridge, cercetări de laborator, cu profesorul al cărui asistent e. L-am întrebat ce cercetări şi mi-a răspuns că sunt cercetări extrem de complicate şi grele, pe care puţini oameni le-ar putea înţelege. Gândindu-mă că pe semne nu poate spune mai mult, şi că şi cumnatul meu MOISIL face studii pe care mi-a fost imposibil să le înţeleg nu l-am întrebat mai mult. Mi-a arătat şi mâinile lui, pe care pielea se cojea, el spunându-mi că e un efect al nervozităţii şi că i-a fost extrem de greu să vorbească perfect limba engleză, lucru necesar însă pentrucă era privit batjocoritor atâta timp cât nu vorbise corect. Nu-mi amintesc unde am luat masa în seara aceia. Dar am stat câtva timp la o cafenea şi tot aşa nu mai ştiu dacă am stat tot timpul împreună în seara aceia sau ne-am despărţit în timpul mesei. Seara însă eram iarăşi pe străzi. Am mers mult timp până am ajuns într'un loc mai înalt, un fel de piaţă, nu o pot descrie pentrucă era întuneric dar jos se vedea oraşul şi noi am stat pe un fel de gard de piatră. Am stat acolo mult timp de vorbă şi a început o burniţă foarte măruntă. Aci am început şi eu să-i povestesc despre toţi prietenii din trecut, grupul dela clubul

./.

Politehnica în care ne cunoscusem şi în special despre E. BALAN şi DORICA BALAN, la care el ţinea mai mult. M'a întrebat ce face HARY BRAUNNER şi i-am răspuns că încă nu-i iartă plecarea lui cu mine la Istambul în 1940. NICOL mi-a vorbit iar despre sentimentele de afecţiune pentru mine şi a devenit foarte sentimental. Pela miezul nopţii, m'a condus la hotel, spunându-mi pe drum că la Praga este şi unchiul lui LICA GROSS, că ştie din scrisorile mele că relaţiile noastre sunt proaste dar că mă roagă să accept totuşi să iau masa a doua zi cu ei, pentrucă eu nu am dreptate în ceeace gândesc despre LICA, căruia îi cere obligaţii materiale. Am acceptat deci propunerea.-

Intoarsă la hotel, mi-am dat seama că trebuia să-i dau lui NICOL un răspuns la cererea lui de căsătorie şi plecare. Venind la Praga, ştiam bine că din moment ce mă chiamă, sentimentele lui pentru mine nu sunt schimbate şi că vrea să fim împreună dar nu mă aşteptasem să-mi ceară să plec chiar imediat cu el. M'am gândit că dacă aşi proceda raţional aşi accepta îndată această cerere, fiindcă chiar dându-mi seama clar de tot, văzându-l că nu mai aveam pentru el vechea dragoste, prietenia nu se schimbase şi cu timpul, împreună fiind aşi uita relaţiile mele cu PATRASCANU. Dar cum aceste relaţii după atâta vreme nu se răciseră, ci din contră deveniseră din toate punctele de vedere mai adânci şi cum întotdeauna m'am lăsat dusă de plăcerea egoistă a momentului şi nu de raţiune, am hotărât să găsesc un pretext prin care să refuz plecarea imediată, dar în mod prudent şi interesat să nu-i mărturisesc adevărul pentru a-mi lăsa calea plecării deschisă pentru mai târziu, când despărţită de PATRASCANU mi-ar fi mai uşor să fiu departe de el.-

A doua zi, cum ne înţelesesem a venit să mă ia dela hotel cu LICA GROSS şi ne-am dus împreună într'un restaurant elegant din centru. In timpul mesii s'au vorbit lucruri fără importanţă, despre război, d-na GROSS, rude şi prieteni. M'am întors la hotel şi m'am reîntâlnit cu NICOL pe seară. După ce am umblat puţin, am stat iar la o cafenea şi apoi la un restaurant pe Bd. Central la etaj. In timpul acesta i-am povestit lui NICOL toate întâmplările mele cu legionarii după plecarea lui, pe care le ştia puţin dela sora lui, plecată în Palestina după rebeliune. Mi-a spus cât de rău îi pare că am păţit atâtea din cauza lui şi că de multe ori s'a gândit că el la Bucureşti nu se purtase bine cu mine, cheltuind banii prosteşte în loc să-mi facă mie toate chefurile.-

Dela restaurant am plecat şi traversând Moldova ne-am aşezat pe o bancă într'o grădină pe malul apei. NICOL mi-a povestit cât de urât i-a fost în Palestina, felul în care se instalase, cearta lui cu sora FLORICA şi cumnatul şi că doar în ultimul an de război găsise de lucru la Cairo. Cum el nu mi-a dat nici un detaliu despre ce a lucrat şi cum auzisem în Bucureşti din gură în gură dela un domn VULPESCU că lucrase cu englezii, dând informaţii în legătură cu bombardamentele, fapt confirmat pentru mine de venirea lui EISINGER care-mi spusese că lucrase NICOL cu el şi el era colegul englez, nu am cerut detalii, gândindu-mă că dacă ar fi vrut mi le-ar fi dat singur. Doar ştiam că lucrurile militare sunt secrete.-

NICOL vorbindu-mi iar de plecare, i-am răspuns că m'am gândit bine la aceasta şi că nu pot pleca cu el în momentul acela, ci voi veni mai târziu. Că în această călătorie venisem cu PATRASCANU şi ELENA soţia lui, doar cu destinaţia Praga, că PATRASCANU avusese bunătatea să-mi pue la dispoziţie şi avionul gratuit şi că rămânând în străinătate şi mai cu seamă plecând la Londra, eu fiind înscrisă în Partidul Comunist, s'ar considera plecarea mea drept fugă şi că astfel i-aşi face un mare rău lui PATRASCANU, pentrucă sunt prietena lor cea mai apropiată şi că situaţia lui în Partid nu este bună. I-am explicat atunci că PATRASCANU nu împărtăşeşte punctul de vedere al Partidului de a prelua grabnic conducerea ţării, pentrucă socoteşte Partidul încă prea slab faţă de împrejurările grele economice din ţară. Că ideile lui, în parte cunoscute de tovarăşii lui, în parte bănuite, cum şi simpatia de care se bucură în masse i-au atras antipatia celorlalţi conducători ai Partidului. Că partidele reacţionare întăresc aceste bănuieli şi această neîncredere în PATRASCANU şi nu numai partidele ci toată burghezia lăudându-l exagerat fapt care i-ar face mult rău. In concluzie că fugind din ţară spre Anglia, cel mai bun prieten al PATRASCANILOR, tot lui PATRASCANU i-aşi face rău şi eu. NICOL mi-a răspuns că nu crede că am dreptate şi că cu atât mai mult insistă ca să plec cu el. I-am mai spus că plecând în felul acesta, o întoarcere a mea în ţară pentru a-mi revedea din când în când părinţii ar fi imposibilă şi că şi asta este o piedică. Am mai stat câtva timp în grădină fără să mai vorbim şi m'am dus la hotel.-

A treia zi nu-mi amintesc să-l fi văzut pe NICOL dimineața. El avea întâlniri în timpul acesta cu directori ai fabricei din Brno. Dar după amiaza am stat iar cu el la o cafenea unde ne dădusem întâlnire; am sosit eu întâi și m'am așezat la o masă pe stradă. Din ziua aceia îmi amintesc că am vorbit cu NICOL despre lucrul meu, Teatrul de Păpuși, expozițiile făcute la București și la Ankara. I-am povestit cât de bine m'am simțit cu Viorica sora mea acolo și nu mai știu cum din vorbă în vorbă am ajuns să vorbim de flirturile pe care le avusese la București înainte de război, povestindu-i despre o d-ră NISSIM, care venise după întoarcerea mea dela Istambul să mi se vaite de plecarea lui NICOL. NICOL s'a cam supărat și mi-a reproșat că după atâta vreme îmi amintesc încă asemenea fleacuri, care știam că nu au importanță și că îi fac o scenă și în seara aceia ne-am despărțit mai devreme. NICOL îmi spusese că a doua zi va pleca cu LICA GROSȘ la Brno și va lipsi o zi.-

Intoarsă la hotel, pela ora unsprezece am dat un telefon la Paris, la legația română, pentrucă după cele spuse de PATRASCANU trebuiam să fi ajuns la Paris. Mi-a răspuns ELENA. Am anunțat-o întâi că le-am reținut bilete Praga-București, de avion întrebând-o ziua plecării ca să fixez pentru bilete. Mi-a răspuns să le decomand că ei au și cumpărat bilete de întoarcere. Că vor sosi la Praga Vineri dimineața plecând Sâmbătă spre București. Am întrebat ce au făcut cu viza franceză promisă pentru mine și mi-a răspuns că TOROSSIAN nu a putut-o căpăta. Nu m'a întrebat nimic despre NICOL și PATRASCANU nu a venit la telefon. A doua zi l-am condus pe NICOL la gară, fără a mă duce chiar până la tren, pentrucă nu țineam să-l văd pe LICA.-

La prânz, luând masa la un automat, m'am întâlnit cu dl. MOCANU, director al cinematografiei și în timpul cât am mâncat, amândoi în picioare, mi-a spus că a venit să cumpere filme și atunci l-am întrebat dacă el nu ne poate aranja vizionarea filmelor cu marionete. Mi-a răspuns afirmativ și l-am rugat ca să fie fixată pentru după amiaza de Vineri când ELENA va fi la Praga. Am dat iar o telegramă sorei mele, spunându-i să trimeată un singur bilet pentru ziua de Sâmbătă. Nu-mi amintesc dacă NICOL s'a întors dela Brno în seara de Marți sau Miercuri dimineața. La sosire mi-a dat un telefon la hotel și în după amiaza de Miercuri ne-am dus împreună la un cinematograf. Apoi plimbându-ne iar NICOL mi-a spus că îi pare foarte rău că eu nu am acceptat să plec cu el și că întotdeauna din cauză că sunt prea ataşată de prieteni,trec peste interesul meu personal dar că speră totuşi că voi veni curând. I-am spus că poate situaţia lui PATRASCANU îl va sili şi pe el să plece din ţară şi că voi pleca poate chiar cu ei.-

Joi dimineaţa l-am condus pe NICOL la biroul Lares şi pe stradă înainte de plecarea autobuzului mi-a spus că din şase în şase luni îmi va trimite adresa lui ca un semn de chemare că să ştiu dacă mai este la Cambridge sau a renunţat la universitate şi e la Londra. Apoi s'a urcat în autobuz şi a plecat.-

In timpul cât NICOL a stat la Praga primisem o telegramă dela PATRASCANU şi în ziua aceia chiar o a doua. Textul era foarte afectuos şi asta mă întărise încă în hotărârea luată.-

Nu i-am propus deloc lui NICOL să-şi amâne plecarea pentru a se întâlni cu PATRASCANII din mai multe motive.Stiam că ELENA spusese aceasta dintr'o răutăcioasă curiozitate femenină şi aspectul lui NICOL,fizic,era mult schimbat în rău,şi din vanitate nu aşi fi vrut să-l vadă. Apoi chiar mie îmi era grea situaţia în care mă găseam,lipsa mea de sinceritate faţă de el, şi manifestările lui sentimentale.-

In ziua plecării lui NICOL,am găsit la hotel un bilet dela MOCANU care fixa vizionarea filmelor pentru Vineri la ora 4 şi-mi dădea adresa studioului.-

Joi am stat singură la Praga şi cum interesându-mă la Lares,am aflat că biletul meu nu sosise,am dat sorei mele un telefon la Bucureşti şi ea mi-a răspuns că trebue să vie pentrucă a fost luat. NICOL la plecare îmi lăsase 400-500 coroane care îi mai rămăseseră,aşa că în ziua aceia m'am mai plimbat prin prăvălii,cumpărând fleacuri pentru păpuşi,. cuie mici. .(ţinte) pe care le-am căutat mai mult timp,pânză de pictură.Am telefonat la legaţie,anunţând sosirea lui PATRASCANU pentru a doua zi şi rugând să vie maşina să mă ia şi pe mine.-

Vineri,parcă pela prânz,m'am dus la aeroport.Ministrul GRIGORESCU nu mai era la Praga.PATRASCANII au sosit şi nu-mi amintesc unde am luat masa,poate la legaţie. PATRASCANU mi-a spus că arăt foarte rău şi că înţelege că întâlnirea mea cu NICOL a fost penibilă pentru mine. ELENA m'a întrebat şi ea despre NICOL şi le-am spus că doreşte să plec la Londra,dar că eu am văzut că timpul trecând,sentimentele mele se schimbaseră.-

La 4 ne-am dus şi am văzut filmele,apoi PATRASCANU s'a dus să caute casa în care stătuse în timpul unei şederi a lui la Praga. După mai multe dibuiri a regăsit-o şi a recunoscut pe femeia la care stătuse ascuns câteva zile.- Am mâncat la un automat şi ne-am dus la legaţie. [redacted] mi-a spus că el e de părere să rămâi să dorm acolo,şi a cerut jupânesei să-mi facă patul în salonaşul anexat odăii lor. Cât a făcut ELENA baie,a venit la mine şi apoi am stat câteva clipe de vorbă. [redacted]

A doua zi de dimineaţă i-am dus la cele două expoziţii de marionete văzute de mine,apoi am cumpărat iar câte ceva din prăvălii şi ELENA şi-a manifestat dorinţa să-şi facă unghiile,pentrucă a doua zi fiind Duminecă nu va putea să şi le facă la Bucureşti,urmând să plecăm imediat la Mangalia.- [redacted]

Aceasta este declaraţia mea pe care o dau,o susţin şi o semnez.-

ss.Lena Constante

22 Decembrie 1951.-

Declaraţie

Subsemnata Lena Constante, de prof. pictor domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 declar următoarele:

Am sosit la Praga la sfârşitul lunei iulie 1947 venind dela Buc. cu un avion al Băncii Naţionale împreună cu Patraşcanu, Elena şi soţii Paraschivescu Bălăceanu înainte de prânz. La aeroport Patraşcanu era aşteptat de Ministrul Grigorescu şi un alt funcţionar al Legaţiei. Patraşcanii au plecat cu Ministrul şi eu cu Paraschivescu cu o altă maşină care ne-a dus la hotel Palace unde erau odăi reţinute pentru noi de legaţie. La aeroport ministrul ne invitase pe toţi la el la masă.

După câtva timp a venit maşina legaţiei să ne ia şi ne-am dus la legaţie. După masă, pe la 4, am plecat cu Patraşcanii şi soţii Paraschivescu să ne plimbăm prin oraş. Ne-am plimbat întâi în cartierul legaţiei apoi am trecut podul mare peste Moldava şi urmând pe chei am ajuns la Operă. De aci am luat-o pe a

L. Constante

stradă mai comercială uitându-ne la prăvălii. Intr'un loc unde sunt niște case cu arcade, Pătroșcanu a luat-o cu mine puțin înaintea celorlalți și mi-a spus că vrea să știu că dacă s'ar întâmpla să plece din țară, din cauza situației lui în Partid, mă va lua și pe mine cu ei. L'am întrebat cum crede posibilă această plecare a mea cu ei, pentrucă desigur Elena ar fi contra și el mi-a răspuns că explicându-i că eu dacă ~~aș~~ rămâneam în țară, aș fi desigur anchetată de Partid ca cea mai bună prietenă a lor, ~~și că~~. ea va înțelege și nu se va opune.

Apoi am pornit mai departe cu ceilalți de care puțin mai târziu ne-am despărțit și ne-am dus doar noi trei, Pătroșcanu, Elena și eu la o cofetărie pe bulevardul central al Pragii. Ne-am urcat la etaj și ne-am așezat pe o terasă cu mese. Stând de vorbă, Elena la un moment dat mi-a spus că decât să rămâi la Praga mai bine ai veni și eu cu ei la Bruxelles și Paris pentrucă Andrei aranjase ca la sfârșitul congresului de Drept să plece cu mașina lui Tororian pentru câteva zile la Paris urmând să locuiască la Legația Română. Pătroșcanu a repetat și el spusele lui Elena. Eu le-am răspuns că am venit la Praga ca să-l văd pe Nicol și că din moment ce sunt acolo voi sta să-l aștept. Tentată însă de insistențele lor, îmi făcea și mie plăcere să merg cu ei la Paris mai cu seamă, le-am spus la urmă că chiar dacă m'aș hotărî, tot nu pot pleca neavând vizele necesare. Atunci Pătroșcanu a spus că va da în seara aceia pașaportul meu lui Grigorescu și eu să vin

2. Contant

după ei. Cum eu nu am dat nici un răspuns hotărât, da sau nu, Elena mi-a spus la urmă că dacă eu nu vin, să-l rețin pe Nicol la Praga, – ca știind că el îmi fixase cinci zile precise cât va sta la Praga, și ei întorcându-se mai târziu – ca să-l cunoască și ei.

Nu-mi amintesc dacă am trecut iar pe la legație sau dacă mașina ne aștepta într-un loc stabilit. Îmi amintesc că am luat masa de seară într-un mare restaurant-grădină și apoi ne-am dus după indicația șoferului într-un bar unde se dansa și seara pe la 12 i-am condus la legație, apoi m-a dus mașina la hotel.

A doua zi de dimineață i-am condus la aeroport și aci am vorbit cu atașatul comercial, cel cultural lipsea din Praga, rugându-l să ușureze vizitarea teatrului de Păpuși, închis pentru vară. Pătrășcanu dăduse dimineața pașaportul meu lui Grigorescu care i-a spus că îmi poate procura viza belgiană dar nu cea franceză și Pătrășcanu mi-a spus că mi-o va trimite telegrafic prin intermediul lui Toroșian. Știam că eu stau la Bruxelles patru zile. Înainte de plecare mi-a dat 1000 de coroane cehe de cheltuială.

Pătrășcanii au plecat într-o marți. Până la venirea lui Nicol, în sâmbăta aceleiași săptămâni adică marți, miercuri, joi și vineri, îmi amintesc următoarele. Chiar în dimineața de marți, am dat o telegramă lui Nicol că am sosit și i-am comunicat adresa mea. Am făcut aceasta, deci renunțând la ideia plecării la Paris și Bruxelles, după ce m-am dus la

L. Constante

agenția Lores, ca să mă informez de costul drumului. Aci am aflat că drumul se socotește în dolari și că drumurile Praga - Bruxelles - Paris - Praga - Buc m'ar costa aprox. 250 dolari, o sumă enormă. Nu se punea problema și nu mi-a trecut prin gând că Patorcaun mi-ar plăti aceasta fără ca eu să trebui să-i restitui banii, pentrucă în tot timpul cunoștinței noastre, ei ne invitau mereu cu mașina la munte sau la mare dar cheltuiala o suportam fiecare pe contul nostru.

În cursul celor trei zile m'am plimbat prin oraș, am vizitat o expoziție permanentă de marionete în Muzeul Național, o altă expoziție ocazională la Muzeul de Arte Decorative, și anunțată de avocatul comercial printr'un bilet la hotel, m'am dus cu el la Teatrul de marionete unde am fost primiți de un decorator Vavritch, care mi-a dat explicații și unde am făcut mai multe schițe pentru teatrul ce-l construia Elena la Buc.

Într'o revistă, am văzut câteva poze din filme de marionete și numele decoratorilor. Am căutat să aflu adresa lor, ducându-mă la o sală de expoziții mare unde știam că este și un club de artiști. Într'adevăr mi s'a dat, de către intendent adresă și numărul de telefon și chiar el a telefonat pentru mine acolo și mi-a spus că decoratorul nu este la Praga.

Într'una din seri m'am dus la un teatru de revistă cu toate că nu înțelegeam limba ca să văd costume și decoruri. Am intrat prin librării căutând cărți despre marionete și cumpărând vopsele și diferite

L. Contanti

fleacuri, panglici, fir, mărgele etc. pentru păpuși în prăvălii cu prețuri fixe unde marfa toată este vizibilă. Am fost de două ori la cinematograf pe seară când oboseam de umblat.

Mâncam regulat la multiplele automate ivite în drum, cu o cartelă dată de hotel pentru pâine și carne.

Într'una din zile, poate chiar miercuri, m'am întâlnit pe stradă cu D-l Sassu, funcționar la Banca Românească cu care venisem în avion. Stând cu el de vorbă l'am întrebat dacă nu crede că și la plecare vom avea norocul să dăm peste un avion român, spunându-i că drumul costă la Praga foarte scump. El mi-a răspuns că nu dar mi-a dat ideia să cer telegrafic la Buc. să mi se cumpere mie și Patoșcanilor biletele în lei și să ne fie trimise la Praga spunând că voi face astfel o mare economie. Am și telegrafiat sorei mele să ne rețină bilete fără a-i preciza data, nu știam precis când se întorc Patoșcanii, urmând să-i mai telegrafiez încă odată. Am telegrafiat dela Poșta centrală, ce se afla aproape de hotel.

După două zile am primit o telegramă dela Nicol Ivan care-mi anunța sosirea lui, sâmbătă în cursul după-amiezii, nu-mi anunța ora;-dar devreme-la aeroport.

Cu Sassu m'am mai întâlnit încă odată și ne-am plimbat puțin împreună. Mi-a spus că la Praga există o marmeladă extrem de bună, mi se pare de portocale și nu mai știu ce sirop și s'a oferit să ne aducă el la Buc. când va pleca, mie și Patoșcanilor un pachet, dacă eu voiam * să cumpăr

L. Constant

ca să nu fim încărcați noi în avion, unde fiecare kg. se plătea tot în dolari. Și într'adevăr la Buc. ceva mai târziu mi-a adus pachetul.

Într'altă zi, cu caietul de schițe m'am urcat într'un tramvai la întâmplare și am mers până la capul liniei, privind orașul și tot așa m'am întors.

Sâmbătă după amiază m'am dus la Lores cu gândul să mă duc la aeroport cu autobuzul lor. Acesta însă plecase și atunci am luat un taxi, foarte scump, am plătit 150 de coroane pentrucă mă gândeam că Nicol are bani și că fiind invitată de el îmi va acoperi cheltuiala drumului.

Am sosit înainte de avion, am așteptat într'un hall, neavând voie să pătrund pe teren, și prin ușe l'am văzut pe Nicol cu alți pasageri trecând la masa vamei. Cum eu stam în ușe și el m'a văzut și făcându-mi semne cu mâna, - amândoi păream pe semne foarte emoționați că paznicul dela ușe mi-a spus pe franțuzește că-mi dă voie să intru o clipă să-l salut. Apoi l'am așteptat în hall iar până el și-a schimbat acolo banii englezești în coroane și am plecat împreună tot într'un taxi ducându-ne la un hotel de lângă muzeul Național, chiar vis-a vis de o gară. Aci înregistrându-și pașaportul, mi l-a arătat și mi-a spus că a căpătat cetățenia engleză.

Nicol s'a urcat puțin la el în odaie apoi a coborât și am plecat încet pe străzi.

Nu-mi amintesc dacă chiar în taxi sau în

L. Comtaul

cursul acestei plimbări Nicol mi-a spus că a vrut să mă întâlnească ca să mă roage să vin cu el în Anglia. Această cerere a repetat-o mereu în cursul celor 4 zile cât am stat cu Nicol adică sâmbătă, Duminica luni, și miercuri, pentru că în ziua de marți el a fost la Brno.

Nu-mi amintesc ce mi-a spus despre asta, separat în fiecare discuție dar în total mi-a spus următoarele:

Că a regretat tot timpul războiului că la Stambul nu a insistat să plec cu ei, că de abia după aceia și-a dat seama, văzând cât de tare îmi simte lipsa, de adâncimea~~a~~ sentimentelor lui pentru mine.

Că scrisorile pe care i le-am scris în primele 6 luni de la plecare – cât a fost poșta posibilă – i-au dovedit că țin la el mai mult decât credea și decât îi spusesem eu vreodată la Buc. Că ele de multe ori i-au dat curaj și speranțe când se simțea singur și trist, despărțit de toți prietenii și de toate obiceiurile, și neavând nici o activitate care să-i umple timpul.

Că în cursul anilor aceștia a legat diferite prietenii feminine, toate însă trecătoare pentru că le compara cu mine.

Că dacă prezența mamei lui în casă constituie pentru mine o piedică e decis să o instaleze la Londra, unde are o casă, tot singură;

Că drumul lui la Praga l-a făcut pentru a se informa de posibilitățile de a relua reprezentanța uzinelor cehe cu care lucrase, el fiind în ajun de a-și lua doctoratul și vrând să aleagă în cunoștință de

L. Contaul

cauză dacă va continua cariera universitară sau își va relua vechea negustorie. În legătură cu aceasta mi-a mai spus că el în timpul războiului a cheltuit mulți bani și că ce a mai rămas din avere aparține mamei lui, el trăind doar din leafa mică ce o are completată cu ce primește dela conferințele ce le ține la radio, și că depinde și de mine alegerea meseriei viitoare, adică vrea să știe dacă m'oi mulțumi cu o viață modestă sau doresc ca el să câștige mai mult.

Reiau firul cronologic al faptelor petrecute la Praga. Deci dela hotel am plecat să ne plimbăm. Nicol mergea extrem de încet, și mă tot ruga să nu merg prea repede. L'am întrebat ce are, și dacă e bolnav. Mi-a spus că se simte doar extrem de obosit, fizic și nervos; că de doi ani e prima vacanță ce și-o ia și că dela venirea lui la Londra a muncit intens, pentru a se pune la punct cu învățătura, pentru doctorat și cercetările grele ce le face la Cambridge, cercetări de laborator, cu profesorul al cărui asistent e. L'am întrebat ce cercetări și mi-a răspuns că sunt cercetări extrem de complicate și grele, pe care puțini oameni le-ar putea înțelege. Gândindu-mă că pe semne nu poate spune mai mult, și că și cumnatul meu Moisil face studii pe care mi-ar fost imposibil să le înțeleg nu l'am întrebat mai mult. Mi-a arătat și mâinile lui, pe care pielea se cojea, el spunându-mi că e un efect al nervozității și că i-a fost extrem de greu și să vorbească perfect limba engleză, lucru necesar însă pentru că era privit batjocoritor atâta timp cât nu vorbise corect.

Nu-mi amintesc unde am luat masa în seara aceia. Dar am stat câtva timp la o cafenea și tot așa am

L. Contăuli

mai știu dacă am stat tot timpul împreună în seara aceia sau ne-am despărțit în timpul mesii. Seara însă eram iarăși pe străzi. Am mers mult timp până am ajuns într'un loc mai înalt, un fel de piață, nu o pot descrie pentru că era întuneric dar jos se vedea orașul și noi am stat pe un fel de gard de piatră. Am stat acolo mult timp de vorbă și a început a burnița foarte mărunt. Aci am început și eu să-i povestesc despre toți prietenii din trecut, grupul dela clubul Politehnica în care ne cunoscusem și în special despre E. Balan și Dorica Bălan, la care el ținea mai mult. M'a întrebat ce face Hory Braun, și i-am răspuns că încă nu-i iartă plecarea lui cu mine la Istanbul în 1940. Nicol mi-a vorbit iar despre sentimentele lui de afecțiune pentru mine și a devenit foarte sentimental. Pe la miezul nopții, m'a condus la hotel, spunându-mi pe drum că la Praga este și unchiul lui Lică Gross, că știe din scrisorile mele că relațiile noastre sunt proaste dar că mă roagă să accept totuși să iau masa a doua zi cu ei doi, pentrucă eu nu am dreptate în ceace gândesc despre Lică, căruia îi are obligații materiale. Am acceptat deci propunerea.

Întoarsă la hotel, mi-am dat seama că trebuia să-i dau lui Nicol un răspuns la cererea lui de căsătorie și plecare. Venind la Praga, știam bine că din moment ce mă cheamă, ~~este~~ sentimentele lui pentru mine nu sunt schimbate și că vrea să fim împreună, dar nu mă așteptasem să-mi ceară să plec chiar

L. Constante

imediat cu el. M'am gândit că dacă aș proceda rațional aș accepta îndată această cerere, fiindcă chiar dându-mi seama clar de tot, revăzându-l că nu mai aveam pentru el vechea dragoste, prietenia nu se schimbase și cu timpul, împreună fiind, aș uita relațiile mele cu Pătrașcanu. Dar cum aceste relații după atâta vreme nu se răciseră, ci din contra deveniseră din toate punctele de vedere mai adânci, și cum întotdeauna m'am lăsat dusă de plăcerea egoistă a momentului și nu de rațiune am hotărât să găsesc un pretext prin care să refuz plecarea imediată, dar în mod prudent și interesat să nu-i mărturisesc adevărul pentru a-mi lăsa calea plecării deschisă pentru mai târziu, când despărțită de Pătrașcanu mi-ar fi mai ușor să fiu departe de el.

A doua zi, cum ne înțelesesem a venit să mă ia dela hotel cu Lică Gross și ne-am dus împreună într'un restaurant elegant din centru. În timpul mesii s'au vorbit lucruri fără importanță, despre război, d-na Gross, rude și prieteni. M'am întors la hotel și m'am reîntâlnit cu Nicol pe seară. După ce am umblat puțin, am stat iar la o cafenea și apoi la un restaurant pe bulevardul central, la etaj. În timpul acesta i-am povestit lui Nicol toate întâmplările mele cu legionarii după plecarea lui, pe care le știa puțin dela sora lui, plecată în Palestina după rebeliune. Mi-a spus cât de rău îi pare că am pățit atâtea din cauza lui, și că de multe ori s'a gândit că el la Buc. nu se purtase bine cu mine, cheltuind banii prostește în loc să-mi facă mie toate chefurile.

L. Constante

Dela restaurant am plecat și traversând Moldova ne-am așezat pe o bancă într'o grădină pe malul apei. Nicol mi-a povestit cât de urât i-a fost în Palestina, felul în care se instalase, cearta lui cu sora Florica și cumnatul, și că doar în ultimul an de răsboi găsise de lucru la Cairo. Cum el nu mi-a dat nici un detaliu despre ce a lucrat, și cum auzisem în Buc. din gură în gură dela un domn Vulpescu că lucrase cu englezii, dând informații în legătură cu bombardamentele, fapt confirmat pentru mine de venirea lui Eisinger care-mi spusese că lucrase Nicol cu el, și el era colonel englez, nu am cerut detalii, gândindu-mă că dacă ar fi vreat mi le-ar fi dat singur. Doar știam că lucrurile militare sunt secrete.

Nicol vorbindu-mi iar de plecare, i-am răspuns că m'am gândit bine la aceasta și că nu pot pleca cu el în momentul acela ci voi veni mai târziu. Că în această călătorie venisem cu Pătrășcanu și Elena soția lui, dar cu destinația Praga, că Pătrășcanu avusese bunătatea să-mi pue la dispoziție și avionul gratuit, și că rămânând în străinătate, și mai cu seamă plecând la Londra, eu fiind înscrisă în Partidul Comunist, s'ar considera plecarea mea drept fugă și că astfel i-aș face un mare rău lui Pătrășcanu, pentrucă sunt prietena lor cea mai apropiată și că situația lui în Partid nu este bună. I-am explicat atunci că Pătrășcanu nu împărtășește punctul de vedere al Partidului de a prelua grabnic conducerea țării, pentrucă socotește Partidul încă prea slab față de împrejurările grele economice din țară. Că ideile lui, în parte cunoscute de tovarășii lui, în parte bănuite, cum și simpatia de care se bucură în masse i-au atras antipatia celorlalți conducători ai Partidului. Că partidele reacționare întăresc aceste bănuieli și această neîncredere în Pătrășcanu; — și nu numai partidele ci toată burghezia — lăudându-l exagerat fapt care i-ar face mult rău. X În concluzie că fugind din țară spre Anglia, cel mai bun prieten al Pătrășcanilor, tot lui Pătrășcanu i-aș face rău și eu. Nicol mi-a răspuns că nu crede că am dreptate și că cu atât mai mult insistă ca să plec cu el. I-am mai spus că plecând în felul acesta, o întoarcere a mea în țară pentru a-mi vedea din când în când părinții ar fi imposibilă și că și asta este o piedică. Am mai stat câtva timp în grădină fără să mai vorbim și m'am dus la hotel.

A treia zi nu-mi amintesc să-l fi văzut pe Nicol dimineața. El avea întâlniri în timpul acesta cu directorii fabricii din Brno. Dar după amiaza am stat iar cu el la o cafenea unde ne dădusem întâlnire; am sosit eu întâi și m'am așezat la o masă pe stradă. Din seara aceia îmi amintesc că am vorbit cu Nicol despre lucrul meu, Teatrul de Păpuși, expozițiile făcute la Buc. și la Ankara. I-am povestit cât de bine m'am simțit cu Viorica sora mea acolo și nu mai știu cum din vorbă în vorbă am ajuns să vorbim de flirturile pe care le avusese la Buc. înainte

L. Constanti

de război, povestindu-i despre o d-ră Mitrin care venise după întoarcerea mea dela Istanbul să mi se vaite de plecarea lui Nicol. Nicol s'a cam supărat și mi-a reproșat că după atâta vreme îmi amintesc încă asemenea fleacuri, care știam că nu au importanță, și că-i fac o scenă și în seara aceia ne-am despărțit mai devreme. Nicol îmi spusese că a doua zi va pleca cu Lică Gross la Brno și va lipsi o zi.

Întoarsă la hotel, pe la ora unsprezece am dat un telefon la Paris, la legația română, pentrucă după cele spuse de Pătrășcanu bănuiam să fi ajuns la Paris. Mi-a răspuns Elena. Am anunțat-o întâi că le-am reținut bilete Praga-Buc. de avion întrebându-o ziua plecării ca s'o fixez pentru bilete. Mi-a răspuns să le decomand că ei au și cumpărat bilete de întoarcere. Că vor sosi la Praga Vineri dimineața plecând sâmbătă spre Buc. Am întrebat ce au făcut cu viza franceză promisă pentru mine și mi-a răspuns că Toroian nu a putut-o căpăta. Nu m'a întrebat nimic despre Nicol și Pătrășcanu nu a venit la telefon.

A doua zi l'am condus pe Nicol la gară, fără a mă duce chiar până la tren, pentrucă nu țineam să-l văd pe Lică.

La prânz, luând masa la un automat, m'am întâlnit cu Dr. Mocanu, director la cinematografie, și în timpul cât am mâncat, amândoi în picioare, mi-a spus că a venit să cumpere filme, și atunci l-am întrebat dacă el nu-mi poate aranja

L. Constant

originarea filmelor cu marionete. Mi-a răspuns afirmativ și l'am rugat ca să fie fixată pentru după amiază de vineri când Elena va fi la Praga. Am dat ieri o telegramă sorei mele, spunându-i să trimeată un singur bilet pentru ziua de sâmbătă. Nu-mi amintesc dacă Nicol s'a întors dela Roma în seara de marți sau miercuri dimineața. La sosire mi-a dat un telefon la hotel și în după amiază de miercuri ne-am dus împreună la un cinematograf. Apoi plimbându-ne iar Nicol mi-a spus că îi pare foarte rău că eu nu am acceptat să plec cu el, și că întotdeauna din cauză că sunt prea atașată de prieteni, trec peste interesul meu personal, dar că speră totuși că voi veni curând. I-am spus că poate situația lui Pătrășcanu îl va sili și pe el să plece din țară și că voi pleca poate chiar cu ei.

Joi dimineața l'am condus pe Nicol la biroul Lores și pe stradă înainte de plecarea autobuzului mi-a spus că din vreme în vreme lui îmi va trimete adresa lui ca un semn de chemare ca să știu dacă mai este la Cambridge s'au a renunțat la universitate și e la Londra. Apoi s'a urcat în autobuz și a plecat.

În timpul cât Nicol a stat la Praga primisem o telegramă dela Pătrășcanu și în ziua aceia chiar o a doua. Textul era foarte afectuos și asta mă întărise încă în hotărîrea luată.

Nu i-am propus deloc lui Nicol să-și amâne

L. Constante

15

~~1/15~~
18

plecarea pentru a se întâlni cu Pătrășcanii din mai multe motive. Știam că Elena spusese acesta dintr'o răutăcioasă curiozitate femeiască și aspectul lui Nicol, fizic, era mult schimbat în rău, și din vanitate nu ar fi vrut să-l vadă. Apoi chiar mie îmi era grea situația în care mă găseam, lipsa mea de sinceritate față de el, și manifestările lui sentimentale.

În ziua plecării lui Nicol, am găsit la hotel un bilet dela Moraru care fixa vizionarea filmelor pentru vineri la ora 4 și-mi dădea adresa studioului.

Joi am stat singură la Praga și cum interesându-mă la Lores, am aflat că biletul meu nu sosise am dat sorei mele un telefon la Buc. și ea mi-a răspuns că trebuie să vie pentrucă a fost luat.

Nicol la plecare îmi lăsase 400-500 coroane care îi mai rămăseseră, așa că în ziua aceia m'am mai plimbat prin prăvălii, cumpărând fleacuri pentru păpuși, câine mici, (ițite) pe care le-am căutat mai mult timp, pânză de pictură. Am telefonat la Legație, anunțând sosirea lui ~~Nicol~~ Pătrășcanu pentru a doua zi și rugând să vie mașina să mă ia și pe mine.

ters de mine
Lena Constante

Vineri, parcă pe la prânz, m'am dus la aeroport. Ministrul Grigorescu nu mai era la Praga. Pătrășcanii au sosit și nu-mi amintesc unde am luat masa, poate la legație. Pătrășcanu mi-a spus că arăt foarte rău și că înțelege că întâlnirea mea cu Nicol a fost penibilă pentru mine. Elena m'a întrebat şi ea despre Nicol şi i-am spus că doreşte să plec la Londra dar că eu am văzut că timpul trecând, sentimentele mele se schimbaseră.

La 4 ne-am dus şi am văzut filmele, apoi Patraşcanu s'a dus să caute casa în care stătuse în timpul unei şederi a lui la Praga. După mai multe dibuiri a regăsit-o şi a recunoscut pe femeia la care stătuse ascuns câteva zile.

Am mâncat la un automat şi ne-am dus la legaţie. [redacted] şi apoi mi-a spus că el e de părere să rămâi să dorm acolo, şi a cerut jupânesei să-mi facă patul în salonaşul alăturat odăii lor. Cât a făcut Elena baie, a venit la mine şi apoi am stat câteva clipe de vorbă: [redacted]

A doua zi de dimineaţă iam dus la cele două expoziţii de marionete văzute de mine, apoi am cumpărat ici câte ceva prin prăvălii, şi Elena şi-a manifestat dorinţa să-şi facă unghiile, pentrucă a doua zi fiind duminică, nu va putea să şi

L. Constante

le facă la Buc. urmând să plecăm imediat la Mangalia.

[redacted]

Aceasta este declarația mea pe care o dau scrisă și semnez.

Lena Constante

22 decembrie 1951

C.N.S.A.S.

24.12
~~63 Intrebare: Ce intervenţii ai făcut d-ta pe lângă Pătrăşcanu şi ce servicii ţi-a făcut el?~~

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesiune pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12 Bucureşti, declar următoarele:

~~Raspuns~~: – Am făcut următoarele intervenţii pe lângă PATRASCANU:

L-am rugat, când făcea parte din Comisia de Numiri a Corpului Diplomatic la Ministerul de Externe, să-l numească pe cumnatul meu GRIGORE MOISIL, consilier cultural. In urmă, el a fost numit chiar ambasador.-

La rugămintea lui DORICA BALAN şi a tatălui ei, IANCU CARLAONT, în anul 1945, l-am rugat pe PATRASCANU să citească un memoriu prezentat de fratele lui IANCU CARLAONT, tot general, acuzat în presă că ar fi fost guvernatorul Iaşului în timpul măcelului de evrei. In timpul acestor acuzaţii, el se ascunsese de teama unei arestări şi DORICA m'a rugat iar să-l întreb pe PATRASCANU dacă să stea ascuns. PATRASCANU mi-a spus că nu, chestiunea fiind lămurită şi mi-a mai spus că dl. Ministru BODNARAS s'a interesat de cazul lui personal la el. Eu ştiam că IANCU CARLAONT, fusese la dl. BODNARAS căruia îi fusese odată director la o şcoală militară şi că acesta îi promisese sprijinul.- PATRASCANU mi-a spus că nu trebue să se ascundă.-

L-am rugat pe PATRASCANU să-l primească în audienţă pe vecinul meu dl. MUNCEL. Acesta fusese multă vreme înainte de război directorul Sindicatelor Agricole. Dat afară ca evreu, în 1945 vroia să-şi valorifice drepturile când se lichidau aceste sindicate. PATRASCANU l-a primit şi mi se pare că l-a şi numit printre cei ce se ocupau cu lichidarea, dându-i odată chiar personal un telefon. Mai târziu, tot din partea lui MUNCEL l-am rugat să-i acorde o audienţă, acesta vrând să-i comunice lucrările ce le făcea în legătură cu apropierea dintre limbile ruse şi române. PATRASCANU însă mi-a spus că nu are vreme.-

In 1946, venind la mine o doamnă GROZEA, pe vremuri soţia lui LEONARD, actorul şi pe care o cunoscusem pe atunci, când şedea lângă o mătuşe a mea cu care rămăsese bună prietenă, dar cu care noi nu suntem azi în relaţii fiind certată cu mama şi ru-

./.

gândû-mă să interviu pe lângă PATRASCANU să o primească în audienţă,soţul ei GROZEA fiind arestat ca criminal de război, pentrucă fusese în timpul războiului directorul Centralei Evreilor,l-am rugat pe PATRASCANU să o primească şi PATRASCANU a primit-o şi mi-a spus apoi de mai multe ori că pentru el intervine mereu şi doctorul ARONOVICI,medicul ELENEI PATRASCANU,asigurându-l de nevinovăţia lui. Dealtminteri a şi fost achitat la proces.-

Am intervenit în 1945,pe vremea epuraţiilor pentru OCTAVIAN NEAMTU,care fusese în timpul războiului directorul serviciilor expoziţiilor în Ministerul Propagandei.Ii eram foarte recunoscătoare pentrucă în timpul războiului se purtase foarte amical cu HARRY,procurându-i în 1944,vara,o hârtie,un fel de delegaţie din partea Fundaţiilor cu care s'a putut deplasa din Bucureşti când am mers împreună la Jupâneşti,la moşia familiei CARLAONT,părinţii DORICHII BALAN.-

Tot pentru NEAMTU,tot în 1945,la rugămintea lui,am insistat mult pe lângă PATRASCANU să nu unească "Fundaţiile Regale pentru sate",cu Fundaţiile Regale pentru literatură şi artă" conduse de dl.ROSETTI care vroia să le unifice. Faptul depindea în parte şi de Ministerul de Justiţie şi nu au fost unite.

Tot în legătură cu NEAMTU,mai menţionez un fapt care nu este propriu zis o intervenţie ci am comunicat lui ELENA ideia lui NEAMTU de a-i clădi un teatru pentru păpuşi pe terenul închiriat de Fundaţii dela Ministerul de Justiţie şi a cărui locaţiune se termina atunci,dacă PATRASCANU continuă adică prelungeşte acest contract. NEAMTU intenţiona să construiască un palat cultural,dar neputându-se înţelege cu antreprenorii capitalişti, ce aveau pretenţii prea mari,la insistenţele ELENEI a clădit numai teatrul de păpuşi.-

In 1947,VERA MELAN m'a rugat să fie primit în audienţă de PATRASCANU sau KUBIN sau un alt funcţionar ceh,în legătură cu arestarea unui cetăţean ceh,negustor,nu-mi amintesc dacă a avut loc audienţa sau acesta a fost eliberat înainte fiind nevinovat.-

In 1945,LAETITIA BERTOLA BARBU,logodită cu ZEVEDEI BARBU,m'a rugat să pui şi eu o vorbă bună pentru el,cu toate că eu nu-l cunoşteam,îl văzusem doar odată sau de două ori şi spunându-mi că PATRASCANU i-a promis chiar el să-l numească.I-am spus lui PATRASCANU că ZEVEDEI BARBU este logodnicul unei prietene

./.

ale mele LAETITIA.Dealtminteri ea în timpul acesta lucra la teatrul de păpuși ca "vorbitoare".-

I-am rugat pe PATRASCANU să dea Arhivei de Folclor, care nu avea decât un sediu extrem de mic,una din casele ce depindeau de Ministerul de Justiție,dela criminalii de război. După multă insistență i-a dat casa lui STELIAN POPESCU în care s'a instalat arhiva.-

In 1947,l-am rugat să-mi procure pașaport și viza de ieșire a comisiei ruse,invitată fiind de sora mea VICRICA MOISIL la Istambul și Ankara.La Ankara intenționam să fac și o expoziție de pictură care îmi fusese aprobată de Sindicat.PATRASCANU a trimes la Comisia Rusă un procuror cu o carte de vizită sau o scrisoare și pentru pașaport nu știu cu cine a vorbit dar după câtăva așteptare mi s'a acordat,ducându-mă eu să prezint actele și să-l ridic dela Siguranță.-

In anul 1945 și ulterior,noi am stat la Mangalia la o doamnă STERESCU pe care nu o cunoșteam înainte,noi,adică PATRASCANII,HARY BRAUNER și eu. In toamnă și apoi încă de mai multe ori mai târziu,a venit la mine scuzându-se că mă roagă să transmit eu cererile ei lui PATRASCANU fiindcă ea nu vrea să-l mai deranjeze cu audiențe. Una din cereri era să-i fie eliberat la București un apartament ocupat după 23 August de militari sovietici; cererea nu a fost rezolvată,nu știu dacă din cauză că PATRASCANU nici nu a cerut-o sau nu a putut-o face.A doua cerere era în timpul desființării vechiului barou, fiul ei să rămâie în barou fiind avocat,eșit de curând.Nici aceasta nu a fost aprobată.Când sora mea ELISABETA CONSTANTE, tot în 1945 avea dreptul să fie numită profesoară la Scoala de Asistență Socială unde funcționase aproape 15 ani ca secretară,d-na MANUILA,directoarea,cu toate că-i promisese acest lucru,nu-l îndeplinea pentrucă nu vroia să o piardă ca secretară. I-am rugat pe PATRASCANU să preseze,dacă poate rezolvarea cererii și a dat mi se pare un telefon în legătură cu aceasta lui BAGDAZAR.Sora mea după multă așteptare și demersuri a fost apoi numită în post.-

In 1947,ajungând la Istambul,GRIGORE MOISIL m'a rugat, eu spunându-i că ași da un telefon PATRASCANILOR,să-l rog pe PATRASCANU să intervie pentru ca Consulului dela Istambul, TRIFON,care fusese rechemat la București,să-i fie ori anulată rechemarea ori amânată,el fiind necesar ca cunoscător al Turciei și am telefonat aceasta lui PATRASCANU de două ori chiar.

./.

CNSAS

Rechemarea a fost amânată cu câteva luni mi se pare până când au fost rechemaţi şi alţii dintre funcţionari şi din toţi numai acest TRIFON s'a reîntors în ţară. Nu mai ţin minte dacă nu în 1946,PATRASCANU spunând că are câteva locuri sinecuri la Minister,la serviciul presei şi spunând că ar vrea să le dea unor oameni meritoşi am recomandat-o pe scriitoarea LUCIA DEMETRIUS,fată foarte talentată,săracă şi care-ş întreţinea greu şi pe mama ei. A ocupat postul mai mult timp,nu ştiu cât.-

Aceasta este declaraţia pe care o dau,susţin şi semnez.-

ss.Lena Constante

24 Decembrie 1951.-

C.N.S.A.S.

Declarație

Subsemnata Lena Constante, de prof. pictor domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Buc. declar următoarele:

Am făcut următoarele intervenții pe lângă Pătrășcanu:

L'am rugat, când făcea parte din Comisia de numiri al Corpului Diplomatic la Ministerul de Externe, să-l numească pe cumnatul meu Grigore Moisil, consilier cultural. În urmă, el a fost numit chiar ambasador.

La rugămintea lui Dorica Bălan și al tatălui ei, Iancu Corlaonț, în anul 1945, l'am rugat pe Pătrășcanu să citească un memoriu prezentat de fratele lui Iancu Corlaonț, tot general, acuzat în presă că ar fi fost guvernatorul Iașului în timpul măcelului de evrei. În timpul acestor acuzații, el se ascunsese de teama unei arestări și Dorica m'a rugat lor să-l întreb pe Pătrășcanu dacă să stea ascuns. Pătrășcanu mi-a spus că nu, chestiunea fiind lămurită, și mi-a mai spus că D-l Ministru

Bodnăraș s'a interesat de cazul lui personal la el, eu știam că Iancu Corlaonț fusese la D-l Bodnăraș, căruia îi fusese odată director la o școală militară și că acesta îi promisese sprijinul. Pătrășcanu mi-a spus că nu trebue să se ascundă.

L'am rugat pe Pătrășcanu să-l primească în audiență pe vecinul meu D-l Muncel. Acesta fusese multă vreme înainte de război directorul Sindicatelor Agricole. Dat afară ca evreu, în 1945 voia să-și valorifice drepturile când se lichidau aceste Sindicate. Pătrășcanu l'a primit, și mi se pare că l'a și numit printre cei ce se ocupau cu lichidarea, dându-i odată chiar personal un telefon.

Mai târziu, tot din partea lui Muncel l'am rugat să-i acorde o audiența, acesta vrând să-i comunice lucrările ce le făcea în legătura cu apropierea dintre limbile ruse și române. Pătrășcanu însă mi-a spus că nu are vreme.

În 1946, venind la mine o doamnă Grozea pe vremuri soția lui Leonard, actorul, și pe care o cunoscusem pe atunci, - când ședea lângă o mătușe a mea cu care rămăsese bună prietenă, dar cu care noi nu suntem azi în relații, fiind certată cu mama, - și rugându-mă să intervin pe lângă Pătrășcanu, să o primească în audiență, soțul ei Grozea fiind arestat ca criminal de război, pentrucă fusese în timpul războiului directorul Centralei Evreilor, l'am rugat pe Pătrășcanu să o primească, și Pătrășcanu a primit-o și mi-a spus apoi de mai multe ori că pentru el intervine mereu și doctorul Aronovici, medicul Elenei Pătrășcanu, asigurându-l de nevinovăția lui. De altminteri a și fost achitat la proces.

Am intervenit în 1945, pe vremea epurațiilor pentru Octavian Neamțu, care fusese în timpul războiului directorul serviciilor expozițiilor în ministerul Propagandei. Îi eram foarte recunoscătoare pentru că în timpul războiului se purtase foarte amical cu Horry, procurându-i în 1944, vara, o hârtie, un fel de delegație din partea Fundațiilor cu care s'a putut deplasa din Buc. când am mers împreună la Jupânești, la moșia familiei Corlacu, părinții Dorichii Bălan.

Tot pentru Neamțu, tot în 1945, la rugămintea lui, am insistat mult pe lângă Pătrășcanu să nu unească „Fundațiile Regale pentru sate," cu Fundațiile Regale pentru literatură și artă" conduse de Al. Rosetti care vroia să le unifice. Faptul depindea în parte și de Ministerul de Justiție și nu au fost unite.

Tot în legătură cu Neamțu, mai menționez un fapt care nu este propriu zis o intervenție, ci am comunicat lui Elena ideia lui Neamțu de a-i clădi un teatru pentru păpuși pe terenul închiriat de Fundații de la Ministerul de Justiție și a cărui locațiune se termina atunci, dacă Pătrășcanu continuă adică prelungești acest contract. Mantu intenționa să construiască un palat cultural, dar nepurtându-se înțelege cu antreprenorii capitaliști; ei aveau pretenții prea mari, la insistențele Elenei, a clădit numai teatrul de Păpuși.

În 1947, Vera Melan m'a rugat să fie primit în audiență de Pătrășcanu sau Kubin sau un alt funcționar ceh, în legătura cu arestarea unui cetățean ceh, negustor; nu-mi amintesc dacă a avut loc audiența sau acesta a fost eliberat înainte fiind nevinovat.

Bertală-Borbu

În 1945, Laetitia logodită cu Leordei Borbu, m'a rugat să pui și eu o vorbă bună pentru el, cu toate că eu nu-l cunoșteam, îl văzusem doar o dată sau de două ori și spunându-mi că Pătrășcanu i-a promis deja el să-l numească. I-am spus lui Pătrășcanu că Leordei Borbu este logodnicul unei prietene ale mele Laetitia. Dealminteri ea în timpul acesta lucra la teatrul de păpuși ca „vorbitoare".

adăugat de mine. L. Constante

L'am rugat pe Pătrășcanu să dea Arhivei de Folclor, care nu avea decât un sediu extrem de mic, una din casele ce depindeau de Ministerul de Justiție, dela criminalii de război. După multă insistență, s-a dat casa lui Stelian Popescu în care s'a instalat Arhiva.

În 1947 l'am rugat să-mi procure pașaport și viza de ieșire a comisiei ruse, invitată fiind de sora mea Viorica Moisil la Istanbul și Ankara.

L. Constante

26

La Ankara intenționam să fac și o expoziție de pictură care îmi fusese aprobată de Sindicat.

Patrașcanu a trimis la Comisia Rusă un procuror cu o carte de vizită sau o scrisoare și pentru pașaport nu știu cu cine a vorbit dar după câtva așteptare mi s'a acordat, ducându-mă eu să prepar actele și să-l ridic dela Siguranță.

În anul 1945 și ulterior, noi am stat la Mangalia la o D-na Sterescu pe care nu o cunoșteam înainte. Noi, adică Patrașcanu, Harry Brauner și eu. În toamnă și apoi încă de mai multe ori mai târziu, a venit la mine scuzându-se că mă roagă să transmit eu cererile ei lui Patrașcanu fiindcă ea nu vrea să-l mai deranjeze cu audiențe. Una din cereri era să-i fie eliberat la Buc. un apartament ocupat după 23 august de militari sovietici; cererea nu a fost rezolvată; nu știu dacă din cauză că Patrașcanu nici nu a cerut-o, sau nu a putut-o face. A doua cerere era în timpul desființării vechiului barou, fiul ei fiind avocat, să rămână în barou, intrat de curând. Nici aceasta nu a fost aprobată.

Când sora mea Elisabeta Constante, tot în 1945 avea dreptul să fie numită profesoară la Școala de asistență Socială unde funcționare aproape 15 ani ca secretară, D-na Manilă, directoarea, cu toate că-i promisese acest lucru, nu-l îndeplinea pentru că nu voia să o piardă ca secretară. L'am rugat pe ~~Atta~~ Patrașcanu să pesez(e), dacă poate rezolvarea cererii și a dat mi se pare un telefon

L. Constante

în legătura cu aceasta lui Bagdos. Sora mea după multă așteptare și demersuri a fost apoi numită în post.

În 1947, ajungând la Istanbul, Grigore Vaisil mi-a rugat, eu spunându-i că aș da un telefon Pătrășcanilor, să-l rog pe Pătrășcanu să intervie pentru ca Consulului dela Istanbul, Trifon, care fusese rechemat la Buc. să-i fie ori anulată rechemarea ori amânată, el fiind necesar ca cunoscător al Turciei și am telefonat aceasta lui Pătrășcanu de două ori chiar. Rechemarea a fost amânată cu câteva luni mi se pare până când au fost rechemați și alți dintre funcționari și din toți numai acel Trifon s'a reintors în țară. Nu mai țin minte dacă nu în 1946, Pătrășcanu spunând că are câteva locuri sinecuri la minister, la serviciul presei și spunând că ar vrea să le dea unor oameni meritoși am recomandat-o pe scriitoarea Lucia Demetrius, fată foarte talentată, săracă și care-și întreține greu și pe mama ei. A ocupat postul mai mult timp, nu știu cât.

Aceasta este declarația mea pe care o dau nesiltă și semnez.

Lena Constante

24 decembrie 19

L. Constante

22.12

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie nr. 12 Bucureşti, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Când şi prin cine aţi primit scrisoarea din partea lui NICOL GROSS, în legătură cu Praga?

Răspuns:

Nu am primit nici o scrisoare dela NICOL GROSS în legătură cu plecarea mea la Praga. In cursul lunei Iunie 1947, pela mijlocul lunei, am primit o telegramă expediată dela Cambridge şi venită ca toate scrisorile lui NICOL pe numele meu dar la mama mea, în str. Sihleanu nr. 16. Textul era următorul: "Voi fi la Praga între (un termen de 5 zile pela sfârşitul lunei Iulie fixat precis, dar nu-mi amintesc zilele) zilele cutare şi cutare. Dacă poţi, vino şi tu. NICOL GROSS".-

Intrebare:

Cine a ştiut de primirea telegramei, cine a mai citit-o în afară de dvs.?

Răspuns:

De citit a citit-o sora mea ZIZI, fiindcă a sosit la mama unde stă şi ea. De ştiut au ştiut: HARI BRAUNER, DORICA BALAN, PATRASCANU şi ELENA, VALENTINA GOLDEMBERG, LAZAR, eu spunându-le că am primit dela NICOL GROSS o telegramă prin care mă chiamă să vin la Praga în luna Iulie când el va fi acolo.-

Intrebare:

Când v'a făcut cunoscut PATRASCANU că plecaţi în străinătate?

Răspuns:

In luna Iulie 1947, am plecat cu PATRASCANU ELENA şi HARY BRAUNER pentru o lună la Mangalia. PATRASCANU a stat cu noi poate o săptămână, apoi a plecat la Bucureşti. S'a întors într'o sâmbătă plecând din nou luni la Bucureşti şi întorcându-se a doua oară, tot într'o Sâmbătă, după mijlocul lunei Iulie, ne-a spus mie şi ELENEI că s'a fixat data congresului de Drept Internaţional pentru o dată ce cădea după aproximativ 5 zile şi că vom pleca toţi trei a doua zi la Bucureşti şi Luni cu avio-

./.

nul spre Praga.Mie mi-a spus că ştiind că-mi făcea plăcere să-l văd pe NICOL şi datele potrivindu-se,s'a gândit să mă ia cu ei, ei făcând escală la dus şi întors la Praga şi că avionul este gratuit.-

Intrebare:

Din ce loc aţi comunicat lui NICOL GROSS că vă duceţi la Praga?

Răspuns:

Când am ajuns la Praga,a doua zi Marţi dimineaţa am telegrafiat lui NICOL că sunt la Praga la hotel Palace .-

Intrebare:

Aţi proectat să plecaţi pe cont propriu la Praga şi când urma să aibă loc?

Răspuns:

Cu toate că îmi făcea plăcere să-l văd pe NICOL,nu m'am hotărât să plec la Praga pentrucă îmi făcea mai mare plăcere să fiu cu PATRASCANU la Mangalia şi că a mă duce la Praga mă tenta mai puţin decât a mă duce la Paris,unde mă chemase înainte.Deci renunţasem cu totul când am plecat la Mangalia la această întâlnire.-

Intrebare:

De unde ştiaţi că dela primirea telegramei lui NICOL GROSS şi până la plecarea dvs.,NICOL GROSS nu fusese la Praga şi chiar plecase de acolo?

Răspuns:

Pentrucă NICOL GROSS în telegrama trimeasă în luna Iunie îmi spusese din timp ce zile va sta la Praga pentru ca eu să am timp să-mi fac paşaportul.Aceste zile din sfârşitul lunei Iulie le fixase precis.-

Intrebare:

Arătaţi amănunţit dece aţi rămas la Praga şi n'aţi plecat cu PATRASCANU mai departe?

Răspuns:

PATRASCANU mi-a spus să plec cu ei mai departe numai Luni după masă pe înserat când stăteam cu ei la o cofetărie şi numai după ceELENA îmi spusese aceasta. Deci în nici un caz nu puteam pleca cu ei a doua zi de dimineaţă la 9 când au plecat ei spre Bruxelles. Apoi eu nu am acceptat nici o clipă categoric această plecare,ci le-am spus mereu că din moment ce venisem să-l întâlnesc pe NICOL,nu avea nici un sens să plec cu câteva zile înainte de venirea lui şi dpar pentru a sta câteva zile la Paris.

./.

C.N.S.A.S.

PATRASCANU mi-a spus că totuşi el insistă şi că în orice caz să-i dau paşaportul că el să-l roage pe GRIGORESCU ministrul să procure vizele. Cum aceasta nu mă angaja am acceptat. GRIGORESCU i-a răspuns imediat că nu-mi poate procura decât viza belgiană şi atunci PATRASCANU mi-a spus că-mi va trimite viza franceză,prin TOROSSIAN căpătată. Nu mi-a spus să viu la Bruxelles şi să aştept acolo viza franceză,ci că mi-o va trimite la Praga,unde viza nu a sosit deloc,ELENA spunându-mi,când am vorbit cu ea la telefon,- cinci zile înainte de sosirea lor la Praga,telefon dat de mine la Paris, că nu au putut căpăta viza pentru mine.-

In afară de faptul că neavând viză,nu puteam pleca,a doua zi,după ce m'am interesat de costul diferitelor drumuri Praga - Bruxelles, Bruxelles - Paris, Paris-Praga şi Praga-Bucureşti cu avionul,aflând că se socotesc în dolari şi în totul fiind aproximativ 150-200 dolari,am renunţat definitiv la gândul plecării,pentrucă eu nu aveam aceşti bani; pentrucă nu socoteam propunerea PATRASCANILOR ca o invitaţie care să acopere cheltuielile materiale,cum nici una din multiplele lor invitaţii în cursul prieteniei noastre nu o făcuseră şi pentrucă nu mă puteam îndatora la PATRASCANU cu termen lung pentru o plăcere de 5-6 zile.-

Intrebare:

Arătaţi motivele pentru care NICOL GROSS n'a voit să rămâie la Praga să-i vadă pe PATRASCANII ştiind bine că peste două zile se întorc dela Paris?

Răspuns:

Nu s'a pus nici o clipă problema rămânerii lui NICOL la Praga. Eu nu l-am rugat să rămâie,nu i-am spus că ELENA şi-a manifestat dorinţa să-l vadă şi el mi-a spus că are termen fixat precis,că e singura vacanţă pe care şi-a luat-o de doi ani şi nu a spus deloc că ar putea să rămâie peste acest termen.-

Intrebare:

Dece nu v'aţi dus la Bruxelles să-l aşteptaţi pe NICOL GROSS,era mai simplu pentru GROSS să vină acolo şi cu această ocazie vedea şi pe PATRASCANU?

Răspuns:

Din clipa în care am primit în Iunie telegrama lui NICOL,era clar pentru mine că el are treabă la Praga în termenul fixat de el,că această treabă a lui îi determină plecarea şi că întâlnirea cu mine ar fi numai o consecinţă a acestei veniri a lui la Praga,independentă de mine. Deci ştiam că având treabă la Praga,unde îi cunoşteam vechile legături de afaceri nu puteam să schimb eu locul întâlnirii care nu a depins de mine ci de el.-

./.

Intrebare:

I-aţi propus lui NICOL să vină la Paris şi din ce motive n'a acceptat?

Răspuns:

Nu i-am propus lui NICOL să vie la Paris, ci el după întoarcerea mea dela Ankara mi-a scris că din momentul ce vede că eu pot călători în străinătate şi i-ar face mare plăcere să ne vedem, cum el nu poate să călătorească în momentul acela decât la Paris, între Londra şi Paris fiind ridicate restricţiile vamale, poate aşi vrea şi aşi putea să viu eu la Paris.

Intrebare:

Ce a spus ELENA PATRASCANU când ANDREI a căutat să vă convingă că NICOL să treacă pela Paris sau dacă nu să-i aştepte la Praga?

Răspuns:

ELENA PATRASCANU este cea care a avut ideia să plec cu ei şi PATRASCANU în urma ei a insistat; dela el nu putea veni propunerea pentrucă era prea prudent şi căuta mereu să ascundă faţă de ELENA prietenia noastră. Tot dela ELENA a venit şi ideia, spusă foarte superficial şi în treacăt, fără nici o insistenţă, să-l opresc pe NICOL la Praga până vin ei şi PATRASCANU nu a insistat ci doar a aprobat-o.- Când am vorbit cu ea la Paris, în ziua când NICOL era la Brno, chemându-i eu la telefon, ELENA nici nu m'a mai întrebat nimic de NICOL, cu toate că mi-a anunţat sosirea ei pentru Vineri adică 4 zile mai târziu.-

Eu am înţeles că ELENA mi-a făcut această propunere dintr'o curiozitate femenină, ea vorbea de NICOL spunând ironic "logodnicul tău".-

Să treacă NICOL la Paris nu s'a pus soluţia, pentrucă doar NICOL fixase zilele de şedere la Praga independent de mine, deci se ştia că el are treabă în zilele acelea la Praga şi că nu vine în plimbare.-

Intrebare:

Câte zile au stat PATRASCANII la Bruxelles, câte zile au stat la Paris şi când s'au întors la Praga?

Răspuns:

Am ajuns la Praga Luni la prânz cu toţii. Ei au plecat spre Bruxelles a doua zi Marţi de dimineaţă. Stiam dela ei că vor sta la Bruxelles 5 sau 6 zile şi vor pleca de aci cu maşina lui TOROSSIAN spre Paris. In Marţia următoare, făcându-mi socoteala că trecând 7 zile sunt sigur la Paris le-am telefonat seara şi

ELENA mi-a spus că se întorc Vineri, aşa cum s'au întors.-

Intrebare:

Când a sosit NICOL la Praga, când a plecat la Brno, câte zile a stat acolo, când s'a întors şi când a plecat la Praga?

Răspuns:

Prima Sâmbătă după venirea noastră la Praga a sosit NICOL noi sosind Luni.-

A stat la Praga Duminecă şi Luni, Marţi toată ziua a stat la Brno s'a întors seara şi a plecat Joi dimineaţă din Praga. De această dată însă nu sunt absolut sigură, poate că a plecat chiar Miercuri după amiază.- In total a stat 5 zile la Praga.-

Aceasta este declaraţia mea pe care o susţin şi semnez.-

ss.Lena Constante

27 Decembrie 1951.-

C.N.S.A.S.

1

3 ex.

Declarație

Subsemnata Lena Constanti, de prof. pictor domiciliată în str. Dionisie 12, Buc. asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare: Când și prin cine ați primit scrisoarea din partea lui Nicol Gross în legătura cu Praga?

Răspuns: Nu am primit nici o scrisoare dela Nicol Gross în legătura cu plecarea mea la Praga. În cursul lunei iunie 1947, pe la mijlocul lunei, am primit o telegramă expediată dela Cambridge și venită ca toate scrisorile lui Nicol pe numele meu dar la mama mea, în str. Sihleanu 16. Textul era următorul: „Voi fi la Praga între (un termen de 5 zile pe la sfârșitul lunei iulie fixat precis, dar nu îmi amintesc zilele) zilele cutare și cutare. Dacă poți, vino și tu. Nicol Gross."

Întrebare: Cine a știut de primirea telegrami

L. Constanti

cine a mai citit-o în afară de dumneavoastră?

Răspuns: De citit a citit-o sora mea Zizi, fiindcă a sosit la mama unde stă și ea. De știut au știut; Horry Brauner, Dorica Bălan, Pătrășcanu și Elena, Valentina Goldenberg, Lozoi eu spunându-le că am primit dela Nicol o telegramă prin care mă cheamă să vin la Praga în luna iulie când el va fi acolo.

Întrebare: Când v'a făcut cunoscut Pătrășcanu că plecați în străinătate?

Răspuns: În luna iulie 1947, am plecat cu Pătrășcanu, Elena și Horry Brauner pentru o lună la Mangalia. Pătrășcanu a stat cu noi poate o săptămână, apoi a plecat la Buc. S'a întors într'o sâmbătă plecând din nou luni la Buc. și întorcându-se a doua oară, tot într'o sâmbătă, după mijlocul lunii iulie, ne-a spus mie și Elenei că s'a fixat data Congresului de Drept internațional pentru o dată ce cădea după aprox. 5 zile și că vom pleca toți trei a doua zi la Buc. și luni cu avionul spre Praga. Mie mi-a spus că știind că-mi făcea plăcere să-l văd pe Nicol și datele potrivindu-se, s'a gândit să mă ia cu ei, ei făcând escală la dus și întors la Praga, și că avionul este gratuit.

Întrebare: Din ce loc ați comunicat lui Nicol Gross că vă duceți la Praga.

L. Constant

Răspuns: Când am ajuns la Praga, a doua zi marți dimineața am telegrafiat lui Nicol că venit la Praga la hotel Palace.

Întrebare: Ați proectat să plecați pe cont propriu la Praga și când urma să aibă loc

Răspuns: Cu toate că îmi făcea plăcere să-l văd pe Nicol, nu m'am hotărât să plec la Praga pentrucă îmi făcea mai mare plăcere să fiu cu Patrascanu la Mangalia, și că a mă duce la Praga mă tenta mai puțin decât a mă duce la Paris, unde mă chemase înainte. Deci renunțasem cu totul când am plecat la ~~Praga~~ Mangalia la această întâlnire.

Întrebare: De unde știați că dela primirea telegramei lui Nicol Gross și până la plecarea dumneavoastră, Nicol Gross nu fusese la Praga și chiar plecase de acolo.

Răspuns: Pentrucă ~~Pat~~ Nicol Gross în telegrama trimeasă în luna iunie îmi spusese din timp ce zile va sta la Praga pentru ca eu să am timp să-mi fac pașaportul. Aceste zile din sfârșitul lunei iulie le fixase precis.

Întrebare: Arătați amănunțit dece ați rămas la Praga și n'ați plecat cu Patrascanu mai departe?

Răspuns: Patrascanu mi-a spus să plec cu ei mai departe numai luni după-masă pe înserat când stăteam cu ei la o cofetărie, și numai

L. Contant

după ce Elena îmi spusese aceasta. Deci în nici un caz nu puteam pleca cu ei a doua zi de dimineață la 9 când au plecat ei spre Bruxelles. Apoi eu nu am acceptat nici o clipă categoric această plecare, ci le-am spus mereu că din moment ce venisem să-l întâlnesc pe Nicol, nu avea nici un sens să plec cu câteva zile înainte de venirea lui, și doar pentru a sta câteva zile la Paris. Pătrășcanu mi-a spus că totuși el insistă și că în orice caz să-i dau pașaportul ca el să-l roage pe Grigorescu, ministrul să procure vizele. Cum aceasta nu mă angaja am acceptat. Grigorescu i-a răspuns imediat că nu-mi poate procura decât viza belgiană și atunci Pătrășcanu mi-a spus că-mi va trimite viza franceză, prin Toroonian căpătată. Nu mi-a spus să vin la Bruxelles și să aștept acolo viza franceză, ci că mi-o va trimite la Praga, unde viza nu a sosit deloc, Elena spunându-mi, când am vorbit cu ea la telefon, ~~trei~~ cinci zile înainte de sosirea lor la Praga, telefon dat de mine la Paris, că nu au putut căpăta viza pentru mine.

În afară de faptul că neavând viză, nu puteam pleca, a doua zi, după ce m'am interesat de costul diferitelor drumuri cu avionul aflând că se socotesc în dolari, și în total fiind aproximativ 150-200 dolari, am renunțat definitiv

Praga - Bruxelles
Bruxelles - Paris
Paris - Praga
și Prag - Buc.
adăugat de
mine la control

la gândul plecării, pentrucă eu nu aveam acești bani; pentrucă nu socoteam propunerea Pătrășcanilor ca o invitație care să acopere cheltuielile materiale, cum nici una din multiplele lor invitații în cursul prieteniei noastre nu o făcuseră și pentru că nu mă puteam îndatora la Pătrășcanu cu termen lung pentru o plecare de 5-6 zile.

Întrebare: Arătați motivele pentru care Nicol Gross n'a voit să rămână la Praga să-i vadă pe Pătrășcanii știind bine că peste două zile se întorc dela Paris.

Răspuns: Nu s'a pus nici o clipă problema rămânerii lui Nicol la Praga. Eu nu l'am rugat să rămână, nu i-am spus că Elena și-a manifestat dorința să-l vadă, și el mi-a spus că are termen fixat precis, că e singura vacanță pe care și-a luat-o de doi ani, și nu a spus deloc că ar putea să rămână peste acest termen.

Întrebare: Dece nu v'ați dus la Bruxelles să-l așteptați pe Nicol Gross?, era mai simplu pentru Gross să vină acolo și cu această ocazie vedea și pe Pătrășcanu?

Răspuns: Din clipa în care am primit în mână telegrama lui Nicol, era clar pentru mine că el are treabă la Praga în termenul fixat de el,

L. Constant

că această treabă a lui îi determină plecarea și ca întâlnirea cu mine ar fi numai o consecință a acestei veniri a lui la Praga, independentă de mine. Deci știam că având treaba la Praga, unde îi cunoșteam vechile legături de afaceri nu puteam să schimb eu locul întâlnirii, care nu a depins de mine ci de el.

Intrebare: I-ați propus lui Nicol să vină la Paris și din ce motive n'a acceptat?

Răspuns: Nu i-am propus lui Nicol să vie la Paris ci el după întoarcerea mea dela Ankara mi-a scris că din moment ce vede că eu pot călători în străinătate, i-ar face mare plăcere să ne vedem; cum el nu poate să călătorească în momentul acela decât la Paris, - între Londra și Paris fiind ridicate restricțiile vamale - poate aș vrea și aș putea să vin eu la Paris.

Intrebare: Ce a spus Elena Pătrășcanu când Andrei a căutat să vă convingă ca Nicol să treacă pe la Paris sau dacă nu să-l aștepte la Praga?

Răspuns: Elena Pătrășcanu este cea care a avut ideia să plec cu ei și Pătrășcanu în urma ei, a insistat; dela el nu putea veni propunerea pentru că era prea prudent și căuta mereu să ascundă față de Elena prietenia noastră.

Tot dela Elena a venit și ideia, spusă foarte

L. Constante

superficial și în treacăt, fără nici o insistență să-l oprese pe Nicol la Praga până vin ei și Pațoșcam nu a insistat ci doar a aprobat-o.

Când am vorbit cu ea la Paris, în ziua când Nicol era la Brno, chemându-i eu la telefon, Elena nici nu m'a mai întrebat nimic de Nicol, cu toate că mi-a amânat sosirea ei pentru vineri adica 4 zile mai târziu.

Eu am înțeles că Elena mi-a făcut această propunere din curiozitate feminină, la vorbe de Nicol spunând ironic „logodnicul tău."

Să treacă Nicol la Paris nu s'a pus soluția, pentru că doar Nicol fixase zilele de ședere la Praga independent de mine, deci se știa că el are treabă în zilele acelea la Praga și că nu vine în plimbare.

__Întrebare__: Câte zile au stat Pațoșcanii la Bruxelles, câte zile au stat la Paris și când s'au întors la Praga?

__Răspuns__: Am ajuns la Praga luni după prânz toți. Ei au plecat spre Bruxelles a doua zi marți de dimineață. Știam de la ei că vor sta la Bruxelles 5 sau 6 zile și vor pleca de aci cu mașina lui Torosian spre Paris. În marția următoare, făcându-mi socoteala că în când 7 zile sunt sigur la Paris le-am telefonat seara și Elena mi-a spus că se întorc vineri, așa

L. Constant

cum s'au întors.

Întrebare: Când a sosit Nicol la Praga, când a plecat la Brno, câte zile a stat acolo, când s'a întors și când a plecat la Praga?

Răspuns: Prima sâmbătă după venirea noastră la Praga a sosit Nicol, ~~noi~~ sosind luni. A stat la Praga, Duminică și Luni, marți toată ziua a stat la Brno s'a întors ~~sau~~ seara și a plecat joi dimineață din Praga. De această dată însă nu sunt absolut sigură, poate că a plecat chiar miercuri după amiază. În total a stat 5 zile la Praga.

Aceasta este declarația mea pe care o susțin și semnez.

Lena Constante

27 decembrie 1951

29.12

D E C L A R A T I E

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr.12, Bucureşti, declar următoarele asupra celor întrebate:

Intrebare:

Ce i-aţi spus dvs. lui NICOL GROSS asupra situaţiei lui PATRASCANU în partid?

Răspuns:

In prima seară a sosirii lui NICOL la Praga, mi-a comunicat dorinţa lui de a pleca eu cu el la Cambridge, odată cu el, adică chiar atunci. Eu neavând intenţia să plec atunci cu el, în nici un caz, dar vrând să-mi las deschisă pentru mai târziu această posibilitate, nu puteam să-i spui adevăratele mele motive. Atunci m'am gândit să pretextez drept motiv situaţia lui PATRASCANU în Partid, spunându-i că din cauza acestei situaţii a lui, eu plecând la Praga cu el, PATRASCANU şi rămânând în străinătate, ba mai rău, plecând la Londra i-aşi face un deserviciu lui PATRASCANU, care deci s'ar putea spune că m'a ajutat.-

A doua zi, i-am dat această explicaţie şi ca să o poată înţelege, i-am explicat dece situaţia lui PATRASCANU este proastă în partid.-

I-am spus că PATRASCANU nu împărtăşeşte toate planurile Partidului şi anume cele de a îndepărta grabnic orice opoziţie dela guvernare şi a prelua singur conducerea ţării. Că el nu crede că aceasta ar fi bine din cauză că socoteşte încă partidul slab şi neavând elemente destul de pregătite încă pentru toate posturile. Că socoteşte că Partidul ar putea pierde marile simpatii câştigate în mase după 23 August, dacă nu ar putea face faţă situaţiei încă grele din ţară, depe urma războiului. Că aceste gânduri ale lui sunt mai mult bănuite de partid, dar că din cauza reclamei care i-o fac reacţionarii, lăudându-l exagerat şi din cauza simpatiei şi manifestărilor care i se fac de masse, şi-a atras antipatia tovarăşilor lui, care de multe ori îl ţin departe şi nu îi acordă toată încrederea lor.-

Că eu fiind prietenă bună cu el şi admirându-l, şi aici i-am spus lui NICOL că PATRASCANU este un om excepţional, având

./.

un caracter drept, putere de muncă, devotament și abnegație totală pentru partid, dovedite de toată viața lui - eu nu pot să întăresc încă situația lui proastă, plecând din țară în chip de fugă și încă cu ajutorul lui.-

NICOL mi-a răspuns că nu i se pare just ce îi spui, că eu am dreptul să-mi aranjez viața cum vreau, independent de situația prietenilor mei, dar că știe că și cu el m'am purtat tot așa în timpul războiului și că la mine sentimentul prieteniei e prea desvoltat în defavoarea mea. A doua zi, NICOL reluând discuția și spunându-mi din nou că s'a gândit și că situația bună sau rea a lui PATRASCANU, și că el n'o găsește chiar așa rea cum spun eu, devreme ce e ministru - nu mă poate sau n'ar trebui să mă împiedice pe mine dela plecarea cu el. Atunci i-am spus că de venit îl asigur că viu, sau plecând eu singură mai târziu, sau poate situația lui PATRASCANU și neînțelegerile lui agravându-se va trebui să plece și el din țară și voi pleca cu ei.-

Intrebare:

NICOL GROSS s'a arătat interesat față de cele spuse de dvs. în legătură cu PATRASCANU?

Răspuns:

NICOL GROSS când am început să-i spui că motivul refuzului meu este situația lui PATRASCANU, m'a întrebat dece spui aceasta și eu am început să-i explic dându-i lămuriri scoase din ideile ce mi le comunicase PATRASCANU.-

Conversația noastră a durat, asupra acestui subiect destul de mult, NICOL punându-mi întrebări când ceva nu i se părea lămurit. Nu-mi amintesc tot mersul conversației, dar din cât îmi pot aminti, NICOL m'a întrebat de unde știu eu gândurile lui PATRASCANU. I-am răspuns că el chiar mi-a explicat ce gândește când eu l-am întrebat dece e nemulțumit. NICOL m'a întrebat cum știam că e nemulțumit. I-am răspuns că o știam din reflecțiile care îi scăpau față de mine și din unele critici care le aducea Partidului. Nu am dat amănunte. Tot NICOL m'a întrebat cum cred eu că Partidul este nemulțumit de el, dacă îi acordă toată încrederea, lăsându-l într'un post de mare conducere. I-am răspuns că asta nu înseamnă nimic, că fiind într'un post de conducere el totuși nu are nici o răspundere și nici o activitate personală, pentrucă în partid orice hotărâre se ia de către conducere, adică Comitetul Central și că dovada neîncrederii e că e ținut de multe ori de o parte, el nefiind pus la curent cu tot ce decide Partidul, sau aflând deciziile luate ulterior, fără a participa la toate consfătuirile. NICOL m'a întrebat cum poate reacțiunea să laude pe un

./.

comunist și să-i facă astfel rău. I -am spus că lansează tot felul de zvonuri în legătură cu el, spunând de exemplu că: este singurul comunist român, în sensul de patriot că doar el apără într'adevăr interesele românești.

NICOL mi-a spus că tot ce-i spui eu poate fi adevărat, dar că față de lucruri atât de importante cu atât mai mult crede că plecarea mea nu ar avea o mare înfluență.

In general, NICOL nu s'a mirat de ce îi spui, și am văzut că și el a auzit câte ceva în legătură cu PATRASCANU, Nu a intrat în chestiuni de amănunt, discutând mai mult decât despre PATRASCANU, despre greșita mea părere asupra importanței mele personale în această situație. Când i-am spus a doua zi că poate și PATRASCANII vor părăsi mai târziu țara, m'a întrebat cum. I-am răspuns că atât cât pot eu să-mi dau seama, tot sub pretextul unui drum în străinătate. NICOL atunci a insistat iar, spunându-mi că aceasta este o ipoteză, și cu atât mai mult, dacă eu văd viitorul atât de negru, dece nu plec cu el acuma, și aștept să plec mai târziu când poate nu voi putea pleca, ori singură ori cu ei, și că plecând chiar atunci mai intervine o piedică. Imposibilitatea de a mă mai întoarce în țară pentru a-mi vedea vreodată părinții. NICOL mi-a spus că și plecând cu PATRASCANII ar fi același lucru. I-am răspuns că este drept, dar atunci ar fi un caz de forță majoră, pentrucă dacă PATRASCANII ar pleca și eu nu sigur că Partidul mi-ar face mari greutăți, eu fiind prietena intimă cu ei și cerându-mi deci mie toate informațiile în legătură cu ei.

NICOL mi-a spus că nu mă înțelege, că nu am dreptate, dar că prietenia mea pentru PATRASCANU pe semne este foarte adâncă și că din cauza asta eu nu-mi văd interesul meu.

Intrebare:

Ați spus lui PATRASCANU că intenționați să vă căsătoriți cu NICOL GROSS și când urma să aibă loc?

Răspuns:

I-am spus lui PATRASCANU următoarele: Dela începutul cunoștinței noastre în anul 1945, vorbeam ocazional de NICOL GROSS și eu și HARRY, când povesteam din trecutul meu, amintiri așa cum îmi povesteau și ei. Apoi nu mai îmi amintesc cum, au înțeles că între mine și NICOL este o prietenie mai mare și când am primit prin BUTLER brățara dela NICOL le-am arătat-o, pentrucă am purtat-o câtva timp și le-am spus că data gravată este data despărțirii noastre, și că locul lăsat liber este lăsat pentru a fi gravată data revederii.

./.

116

[redacted]

Când am spus lui PATRASCANU că NICOL mă cheamă la Praga, i-am spus că mi-ar place să-l văd pe NICOL, dar că a mă duce la Praga mă atrage mai puţin decât a mă fi dus la Paris. Totuşi am spus de mai multe ori despre această invitaţie, că nici eu singură nu ştiu bine ce aşi vrea.

PATRASCANU când a venit la Mangalia şi mi-a comunicat că plec cu ei, mi-a spus că ştiind totuşi că-mi face plăcere să-l văd pe NICOL, şi să călătoresc şi cu ei astfel o parte din drum, s'a gândit să mă ia cu ei ştiind şi că aşi rămâne foarte amărâtă la Mangalia după plecarea lor, aşa cum fusese şi la plecarea lor la Paris.

Aşa cum înţelegeam eu, că NICOL chemându-mă să mă întâlniesc cu el, îmi dovedeşte că tot mai ţine la mine, aşa o înţelegea şi PATRASCANU şi aşa i-am şi spus că înţeleg eu.

La întoarcerea lui PATRASCANU la Praga, i-am spus că mi-e am dat seama fără să mai îmi rămâie nici-o îndoială, că nu mai am nimic faţă de NICOL din vechile sentimente. I-am spus cât a insistat NICOL să plec cu el spre a ne căsători, şi că eu nu i-am spus nu, ci am lăsat lucru în suspensie pentru viitor, şi i-am spus că pretextul meu a fost plecarea cu ei PATRASCANII şi răul pe care i l-aşi face lui dacă cel mai bun prieten al lor ar părăsi clandestin ţara.

PATRASCANU nu mi-a cerut amănunte despre cele discutate de mine cu NICOL. I-am spus şi lui şi ELENEI ca şi DORICHII la Bucureşti, că nu mai văd deloc posibilitatea de a mă căsători cu NICOL, pentru că nu mai ţin la el.

Intrebare:

Care era părerea lui PATRASCANU asupra căsătoriei dvs.?

40 ~~41~~

Răspuns:

PATRASCANU nu a luat niciodată în mod serios căsătoria mea cu NICOL GROSS. Nu a discutat cu mine despre ea şi ducându-mă la Praga nici nu am discutat cu el ce aşi face sau nu pentrucă nu puteam să ştiu ce îmi va cere NICOL. Stiam doar că ţine încă la mine din moment ce vrea să mă vadă.

[redacted]

./.

PATRASCANU nu mi-a dat niciodată un sfat în legătură cu NICOL și căsătoria mea nici înainte, nici după Praga. Nici după rezoluție când a pus problema fugii spunând că m'ar lua nu a pomenit de NICOL, ca un refugiu pentru mine, ci a pomenit de plecare cu ei.

Intrebare:

NICOL GROSS v'a întrebat asupra relațiilor dvs. cu HARRY BRAUNER?

Răspuns:

NICOL GROSS m'a întrebat doar ce face HARRY, și ce lucrează. I-am răspuns că-i bine că lucrează la Arhivă și că nu -l iartă că m'a luat cu el la Istambul și că a plecat fără să-și ia rămas bun dela el, când a plecat NICOL din țară în 1940.

Intrebare:

HARRY BRAUNER a fost de acord să vă duceți la Praga ca să vă întâlniți cu NICOL GROSS, și i-a fost teamă că vă căsătoriți cu acesta?

Răspuns:

HARRY BRAUNER, nu a fost de acord cu plecarea, dar aceasta nu putea influența asupra hotărârii mele, eu necerându-i niciodată lui HARRY permisiunea de a proceda într'un fel sau într'altul în viața mea. A fost foarte supărat de plecarea mea, și de altminteri puțin și de a ELENEI, reproșându-ne că l-am adus la Mangalia ca să-l lăsăm apoi singur și să plecăm. In legătură cu NICOL, HARRY era totdeauna afectat de prietenia mea cu el, și de amenințările sau spusele mele în legătură cu plecarea mea la NICOL, de care-i vorbiam câteodată. In momentul plecării la Praga însă gelozia lui HARRY se deplasase dela NICOL spre PATRASCANU și nu se gândea că m'ași putea mărita cu el în acest drum, cum nu mă gândeam și eu, totuși, repet a fost foarte supărat că plec la Praga.

Intrebare:

HARRY BRAUNER, cunoștea scopul întâlnirii dvs. cu NICOL GROSS?

Răspuns:

HARRY BRAUNER știa că mă întâlnesc cu NICOL GROSS, pentrucă țin la el ca la un prieten foarte bun. Stia că NICOL m'a rugat la Istambul în 1940 să plec cu el, cum știa dela mine și mesagiul trimes prin EISSINGER, spunându-mi că nu și-a schimbat gândurile. Stia că eu nu am refuzat pe NICOL, și că

./.

mă gândesc în privința asta ca să nu-l supăr. Despre călătoria la Praga știa ceace era: că mă duceam să-l văd pe NICOL pentrucă îmi făcea plăcere să-l revăd și că nu vroiam să rup această prietenie.

Intrebare:

Cu care din acești doi voiați dvs. să vă căsătoriți? și din ce motive nu v'ați căsătorit?

Răspuns:

In momentul acela cu nici- unul, dintre ei doi. In primii șapte ani ai prieteniei mele cu HARRY, el nu a pus niciodată această problemă și nici eu. După șapte ani l-am cunoscut pe NICOL. Eu îmi aranjasem o viață independentă, destul de bună din punct de vedere material pentru mine, eram liberă și această libertate și independență îmi plăceau. Când NICOL însă s'a împrietenit mai mult cu mine gândul căsătoriei cu el mi-a trecut prin cap, și mi-ar fi plăcut să fiu măritată cu NICOL dar, mă opreau dela aceasta două motive: NICOL nu a făcut în timpul prieteniei noastre decât aluzii la căsătorie, și al doilea motiv e că viața lui burgheză prin meserie, obligații, și familie îmi displăcea.

La Istambul însă foarte tristă de despărțire, dacă NICOL ar fi insistat mai mult de a mă lua cu el după refuzul meu, ași fi acceptat. In timpul războiului primii trei ani, m'am gândit mereu la o revedere și căsătorie cu NICOL, apoi mai puțin pentrucă nu vroiam să-mi cauzez singură deziluzie necrezând că după atâta vreme NICOL nu-și va găsi alte prietenii, sau poate chiar nu se va căsători.

Când am primit mesagiul prin EISINGER, în toamna 1944, am fost bucuroasă și aș fi plecat de îndată, dacă s'ar fi putut la NICOL. Când am știut că e la Londra m'am dus la Consulatul Englez să aflu cum ași putea pleca și mi s'a spus că nu se poate încă.

Apoi a intervenit în viața mea prietenia cu PATRASCANU, care a schimbat toate gândurile și planurile mele. Dragostea mea pentru NICOL a dispărut de tot. Atunci eu nu am mai văzut în NICOL decât o posibilitate de plecare din țară în momentul când PATRASCANU ar rupe legătura dintre noi. Nu mi se părea posibil ca ruperea să vie vreodată dela mine.

In această fază a vieții mele, nu mi-am pus problema căsătoriei, dar nemai având dragoste pentru NICOL, între el și HARRY, ca prieteni buni și tovarăși de viață cu care să mă înțeleg în totul îl preferam pe HARRY, cu care aveam meserii și

43 ~~110~~

gusturi asemănătoare, şi aceasta însă o vedeam într'un viitor depărtat din cauza altor nepotriviri între noi de ordin mai intim.

In mod egoist şi interesat nu am rupt legătura şi promisiunea făcută lui NICOL, pentru a-mi lăsa deschise ambele posibilităţi, pentru că nu puteam fi sigură în mod absolut nici pe unul nici pe celălalt, din moment ce eu lăsam timpul să treacă. Când m'am întors dela Praga, mi-am dat seama că nu aş putea să mă căsătoresc cu NICOL de care mă înstrăinasem cu totul şi am văzut că prietenia mea cu HARRY, este mult mai adâncă şi mai trainică cu toate că fiecare îşi ducea viaţa lui.

Dar repet, atât timp cât legătura mea cu PATRASCANU se menţinea şi în momentul acela în 1947 după atâta timp, nu se arăta nici un semn de despărţire din partea lui PATRASCANU, nu aveam de gând să mă căsătoresc cu nimeni.

Intrebare:

Cu ce primejduiaţi familia PATRASCANU, dacă plecaţi cu el dela Praga?

Răspuns:

Stiam bine că nu primejduiesc familia PATRASCANU, eu fiind un om fără importanţă, dar a fost motivul ce l-am găsit atunci pentru a-l refuza pe NICOL.

Intrebare:

NICOL GROSS a fost de acord să rămâneţi mai departe în anturajul lui PATRASCANU, care se simţia în primejdie faţă de situaţia lui din Partid?

Răspuns:

NICOL GROSS nu mi-a spus să mă despart de prietenii mei, ci a insistat mai mult să plec cu el, spunând că acesta este un motiv în plus să rămâi cu el. Când eu i-am explicat că din prietenie pentru ei nu plec cu el, atunci mi-a spus că prietenia aceasta mă face să trec peste interesele mele, dar că din experienţă proprie ştie cât sunt de devotată prietenilor, pentru-că a văzut cum m'am purtat cu el şi cu sora lui ulterior. Mi-a mai spus că i se pare exagerat însă ce îi spui eu despre răul ce i l-ar face plecarea mea lui PATRASCANU.

Intrebare:

Cum vedea NICOL GROSS situaţia politică din ţară, şi ce v'a spus în legătură cu politica dusă de agnlo- americani faţă de R.P.R.?

./.

Răspuns:

In afară de cele vorbite despre PATRASCANU şi ca urmare acestora, întrebându-l pe NICOL de ce s'a decis să rămâie în Anglia, mi-a răspuns că nu vrea să trăiască sub nici un fel de regim totalitar. Că a trăit sub legionari, persecutat ca evreu şi că sub comunişti ar fi în aceiaşi situaţie fiind capitalist prin naştere şi că vrea să se simtă un om liber. Că România intrând sub sfera de influenţă rusă, şi având o conducere comunistă, va urma în totul modelul sovietic, unde nu există libertate democratică, şi unde, în scopul fericirii generaţiilor viitoare, suferă cele actuale. A făcut o comparaţie între situaţia din Anglia şi cea din sfera sovietică, spunând că în Anglia, omul este liber de a-şi manifesta părerile, chiar dacă sunt împotriva conducerii, că presa este liberă, Partidul comunist lăsat să-şi depue activitatea de propagandă, dar că la noi asta nu este îngăduit.

Mi-a spus că el crede că prăpastia între Apus şi răsărit se va adânci tot mai mult, România rămânând despărţită total de orice contact cu apusul, că nu poate exista o înţelegere amicală între cele două blocuri, pentru că Partidul comunist este un partid internaţional, având drept scop comunizarea tuturor ţărilor, şi că nu va renunţa niciodată la acest scop, pentru aceasta făcând propagandă şi luptând pe toate căile. Că îşi dă seama că vechiul regim capitalist, dacă s'ar menţine în Apus aşa cum era înainte de război, ar ajuta chiar el întinderea comunismului, prin nemulţumirile şi exploatarea muncitorimii, dar că un regim socialist, ca în Anglia, dând fiecărui om posiblitatea normală de trai, înlăturând exploatarea şi în acelaş timp dând libertate omului, libertate de gândire de exprimare şi de activitate, este singurul mijloc de a îngrădi comunismul şi de a lupta împotriva lui.

Că anglo- americanii nu au cum să se opună influenţii Uniunii Sovietice în ţările sub influenţa Uniunii Sovietice şi că tocmai de aceia ele vor rămâne separate de Apus, aşa cum a fost Uniunea Sovietică atâţia ani şi de aceia insistă să plec acum cu el, pentrucă din ce în ce o plecare din ţară va fi mai grea, dacă nu imposibilă.

Aceasta este declaraţia mea pe care o dau semnez şi subscriu.

29 Decembrie 1951.

ss/ Lena Constante.

Declarație

Subsemnata Lena Constante, de prof. pictor domiciliată în str. Dionisie Lupu 12. Buc. declar următoarele asupra celor întrebate:

Întrebare: Ce i-ați spus dvs. lui Nicol Gross asupra situației lui Pătrășcanu în Partid?

Răspuns: În prima seară a sosirii lui Nicol la Praga, mi-a comunicat dorința lui de a pleca eu cu el la Cambridge, odată cu el, adică chiar atunci. Eu neavând intenția să plec atunci cu el, în nici un caz, dar vrând să-mi las deschisă pentru mai târziu această posibilitate, nu puteam să-i spun adevăratele mele motive. Atunci m'am gândit să pretextez drept motiv situația lui Pătrășcanu în Partid spunându-i că din cauza acestei situații a lui, eu plecând la Praga cu el, Pătrășcanu și rămânând în străinătate, ba mai rău, plecând la Londra, i-aș face un deserviciu lui Pătrășcanu, care deci s'ar putea spune că m'a ajutat.

A doua zi, i-am dat această explicație, și

L. Constante

ca să o poată înțelege, i-am explicat deci situația lui Pătrășcanu este proastă în Partid. I-am spus că Pătrășcanu nu împărtășește toate planurile Partidului și anume cele de a îndepărta grabnic orice opoziție dela guvernare și a prelua singur conducerea țării. Că el nu crede că aceasta ar fi bine din cauză că socotește încă Partidul slab și neavând elemente destul de pregătite încă pentru toate posturile. Că socotește că Partidul ar putea pierde marile simpatii câștigate în masă după 23 august, dacă nu ar putea face față situației încă grele din țară, de pe urma războiului. Că aceste gânduri ale lui sunt mai mult bănuite de Partid, ~~și doar~~ dar că din cauza reclamei care i-o fac reacționarii, lăudându-l exagerat și din cauza simpatiei și manifestațiilor care i se fac de masă, și-a atras antipatia tovarășilor lui, care de multe ori îl țin deoparte și nu îi acordă toată încrederea lor.

Că eu fiind prietenă bună cu el, și admirându-l, — și aici i-am spus lui Nicol că Pătrășcanu este un om excepțional, având un caracter drept, putere de muncă, devotament și abnegație totală pentru Partid, dovedite de toată viața lui — eu nu pot să întăresc încă situația lui proastă, plecând din țară în chip de fugă și încă cu ajutorul lui.

Nicol mi-a răspuns că nu i se pare just ce îi spui, că eu am dreptul să-mi aranjez viața cum vreau, independent de situația prietenilor mei.

L. Constante

dar că știe că și cu el m'am purtat tot așa în timpul războiului și că la mine sentimentul prieteniei e prea dezvoltat în defavoarea mea. A doua zi, Nicol reluând discuția, și spunându-mi din nou că s'a gândit și că situația bună sau rea a lui Pătrășcanu, - și el n'o găsește chiar așa rea cum spun eu, de vreme ce e ministru — nu mă poate sau n'ar trebui să mă împiedice pe mine dela plecarea cu el. Atunci i-am spus că de venit îl asigur că vin, sau plecând eu singură mai târziu, sau poate situația lui Pătrășcanu și neînțelegerile lui agravându-se va trebui să plece și el din țară și voi pleca cu ei.

Întrebare: Nicol Gross s'a arătat interesat față de cele spuse de dvs. în legătura cu Pătrășcanu?

Răspuns: Nicol Gross când am început să-i spun că motivul refuzului meu este situația lui Pătrășcanu m'a întrebat de ce spun aceasta și eu am început să-i explic dându-i lămuriri scoase din ideile ce mi le comunicase Pătrășcanu. Conversația noastră a durat, asupra acestui subiect destul de mult, Nicol punându-mi întrebări când ceva nu i se părea lămurit. Nu-mi amintesc tot mersul conversației, dar din cât îmi pot aminti, Nicol m'a întrebat de unde știu eu gândurile lui Pătrășcanu. I-am răspuns că el chiar mi-a explicat ce gândește, când eu l-am întrebat de ce e nemulțumit. Nicol m'a întrebat cum știam că e nemulțumit. I-am răspuns că o știam din

L. Constante

reflexiile ce îi scăpau față de mine, și din unele critici care le aducea Partidului. Nu am dat amănunte. Tot Nicol m'a întrebat cum cred eu că Partidul este nemulțumit de el, dacă îi acordă toată încrederea, lăsându-l într'un post de mare conducere. I-am răspuns că asta nu înseamnă nimic, că fiind într'un post de conducere el totuși nu are nici o răspundere și nici o activitate personală, pentru că în Partid ori ce hotărâre se ia de către conducere, adică Comitetul Central, și că dovada neîncrederii e că e ținut de multe ori de o parte, el nefiind pus la curent cu tot ce decide Partidul, sau aflând deciziile luate ulterior, fără a participa la toate consfătuirile. Nicol m'a întrebat cum poate reacțiunea să laude pe un comunist și să-i facă astfel rău. I-am spus că lansează tot felul de zvonuri în legătură cu el, spunând de exemplu că este singurul comunist român, în sensul de patriot, că doar el apără într'adevăr interesele românești.

Nicol mi-a spus că tot ce-i spui eu poate fi adevărat, dar că față de lucruri atât de importante cu atât mai mult crede că plecarea mea nu ar avea o mare influență.

In general, Nicol nu s'a mirat de ce îi spui, și am văzut că și el a auzit câte ceva în legătură cu Pătrășcanu. Nu a insistat în chestiuni de

L. Constantin

amănunt, discutând mai mult decât despre Pătrășcanu, despre greșita mea părere asupra importanței mele personale în această situație.

Când i-am spus a doua zi că poate și Pătrășcanii vor părăsi mai târziu țara, m-a întrebat cum. I-am răspuns că atât cât pot eu să-mi dau seama, tot sub pretextul unui drum în străinătate. Nicol atunci a insistat iar, spunându-mi că aceasta este o ipoteză, și cu atât mai mult, dacă eu văd viitorul atât de negru, deci nu plec cu el acuma, și aștept să plec mai târziu când poate nu voi putea pleca. I-am răspuns că sunt sigură că voi putea pleca, ori singură ori cu ei, și că plecând chiar atunci m-ar întâmpina o piedică. Imposibilitatea de a mă mai întoarce în țară pentru a-mi vedea vreodată părinții. Nicol mi-a spus că și plecând cu Pătrășcanii ar fi același lucru. I-am răspuns că este drept, dar atunci ar fi un caz de forță majoră, pentru că dacă Pătrășcanii ar pleca și eu nu, sigur că Partidul mi-ar face mari greutăți, eu fiind prietena intimă cu ei și cerându-mi deci mie toate informațiile în legătură cu ei.

Nicol mi-a spus că nu mă înțelege, că nu am dreptate, dar că prietenia mea pentru Pătrășcanu pe semne este foarte adâncă și că din cauza asta eu nu-mi văd interesul meu.

Întrebare: Ați spus lui Pătrășcanu că intenționați

L. Constante.

să vă căsătoriți cu Nicol Gross și când urma să aibă loc?

Răspuns: I-am spus lui Pătrășcanu următoarele. Dela începutul cunoștinței noastre în anul 1945, vorbeam ocazional de Nicol Gross și eu și Horry, când povesteam din trecutul meu, amintiri așa cum îmi povestiau și ei. Apoi nu mai îmi amintesc cum, au înțeles că între mine și Nicol este o prietenie mai mare și când am primit prin Butler brățara dela Nicol le-am arătat-o, pentrucă am purtat-o câtva timp și le-am spus că data gravată este data despărțirii noastre, și că locul lăsat liber este lăsat pentru a fi gravată data revederii.

[redacted]

[redacted]

La întoarcerea lui Pătrășcanu la Praga, i-am spus că mi-am dat seama fără să mai îmi rămâie nici o îndoială, că nu mai am nimic față de Nicol din vechile sentimente. I-am spus cât a insistat Nicol să plec cu el spre a ne căsători, și că eu nu i-am spus nu, ci am lăsat lucrul în suspensie pentru viitor, și i-am spus că pretextul meu a fost plecarea cu ei Pătrășcanii, și răul pe care i l-aș face lui dacă cel mai bun prieten al lor ar părăsi clandestin țara.

Pătrășcanu nu mi-a cerut amănunte despre cele discutate de mine cu Nicol. I-am spus și lui și Elenei ca și Dorichii la Buc. că nu mai văd

L. Constante

deloc posibilitatea de a mă căsători cu Nicol, pentru că nu mai țin la el.

Întrebare: Care era părerea lui Pătrășcanu asupra căsătoriei dvs.?

Răspuns: Pătrășcanu nu a luat niciodată în serios căsătoria mea cu Nicol Gross. Nu a discutat cu mine despre ea și ducându-mă la Praga nici nu am discutat cu el ce aș face sau nu pentru că nu puteam să știu ce îmi va cere Nicol. Știam doar că ține încă la mine din moment ce vrea să mă vadă.

[redacted]

fără să spun niciodată că mă voi căsători cu Nicol, eu însă vorbeam de el adeseori, și lăsam să se ghicească că în viitor poate îl văd ca bărbatul meu. Aceasta o făceam și față de Horny câteodată când mă supăram pe el și-i spuneam că am să plec la Nicol și față de Pătrășcanu. Pătrășcanu, în 1947 când în martie mi-a dat cadou un mărțișor de sticlă cumpărat pe stradă, mi l-a dat într-un plic în care pusese o carte de vizită cu următorul text: (mărțișorul reprezenta un elefant) „Care este elefantul din vitrină?" Era o glumă sigur, dar bazată pe faptul că eu le spusesem că Nicol este bogat, și că astfel Pătrășcanu își manifesta ironia la adresa lui.[i]

La întoarcerea lui Pătrășcanu la Praga i-am spus ce mi-a cerut Nicol și ce i-am răspuns. I-am spus că nu l-am refuzat pe Nicol dar în același timp că îmi dau seama că nu m-aș putea căsători cu el acum în nici un caz, din cauza lui, Pătrășcanu. L-am întrebat dacă nu e gelos și cum nu mă întreabă amănunte despre zilele mele la Praga cu Nicol. Mi-a răspuns că i-a fost suficient să mă vadă la aeroport ca să înțeleagă că mi-a fost penibilă revederea și că nici nu poate crede că o femeie care ține tare la un bărbat, poate în același timp să-l înșele.

Când Zevedei Barbu mai târziu în toamnă mi-a făcut din partea lui Nicol ca propunerea să plec i-am spus și aceasta lui Pătrășcanu ca un fapt divers.

Pătrășcanu nu mi-a dat niciodată un sfat în legătură cu Nicol și căsătoria mea nici înainte nici după Praga. Nici după rezoluție când a pus problema fugii spunând că m-ar lua nu a pomenit de Nicol ca un refugiu pentru mine,

i. Constante

ci a pomenit de plecare cu ei.

Întrebare: Nicol Gross v'a întrebat asupra relațiilor dvs. cu Harry Brauner?

Răspuns: Nicol Gross m'a întrebat doar ce face Harry, și ce lucrează. I-am răspuns că e bine că lucrează la Arhivă și că nu-l iartă că m'a luat cu el la Istanbul și că a plecat fără să-și ia rămas bun dela el. ~~Nicol mi-a spus că regretă aceasta, că el avea simpatii pentru Harry care e un om de talent~~. când a plecat Nicol din țară în 1940.

șters de
mine
L. Constante

Întrebare: Harry Brauner a fost de acord să vă duceți la Praga ca să vă întâlniți cu Nicol Gross; nu i-a fost teamă că vă căsătoriți cu acesta?

Răspuns: Harry Brauner nu a fost de acord cu plecarea dar aceasta nu putea influența asupra hotărârii mele, eu necerându-i niciodată lui Harry permisiunea de a proceda într'un fel sau într'altul în viața mea. A fost foarte supărat de plecarea mea, și de altminteri puțin și de a Elenei, reproșându-ne că l-am adus la Mangalia ca să-l lăsăm apoi singur și să plecăm. În legătură cu Nicol, Harry era totdeauna afectat de prietenia mea cu el, și de amenințările sau spusele mele în legătură cu plecarea mea la Nicol, de care-i vorbeam câte-odată. În momentul plecării la Praga însă gelozia lui Harry se deplasase dela Nicol spre Pătrășcanu și nu se gândea că m'aș putea

L. Constante

ci a promis să plece cu ei.

Întrebare: Nicol Gross v'a întrebat asupra relațiilor dvs. cu Harry Brauner?

Răspuns: Nicol Gross m'a întrebat doar ce face Harry, și ce lucrează. I-am răspuns că e bine că lucrează la Arhivă și că nu-l iartă că n'a luat cu el la Istanbul și că a plecat fără să-și ia rămas bun dela el. ~~Nicol mi-a spus că regretă aceasta, că el avea simpatii pentru Harry care e un om de talent~~. când a plecat Nicol din țară în 1940.

șters de mine
L. Constante

Întrebare: Harry Brauner a fost de acord să vă duceți la Praga ca să vă întâlniți cu Nicol Gross; nu i-a fost teamă că vă căsătoriți cu acesta?

Răspuns: Harry Brauner nu a fost de acord cu plecarea dar aceasta nu putea influența asupra hotărârii mele, eu necerându-i niciodată lui Harry permisiunea de a proceda într'un fel sau într'altul în viața mea. A fost foarte supărat de plecarea mea, și de altminteri puțin și de a Elenei, reproșându-ne că l-am adus la Mangalia ca să-l lăsăm apoi singur și să plecăm. În legătură cu Nicol, Harry era totdeauna afectat de prietenia mea cu el, și de amintirile sau spusele mele în legătură cu plecarea mea la Nicol, de care-i vorbeam câteodată. În momentul plecării la Praga însă gelozia lui Harry se deplasase dela Nicol spre Pătrășcanu și nu se gândea că m'aș putea mărită cu el în acest drum, cum nu mă gândeam și eu. Totuși, cred a fost foarte supărat că plec la Praga.

Întrebare: Harry Brauner cunoștea scopul întâlnirii dvs. cu Nicol Gross?

Răspuns: Harry Brauner știa că mă întâlnesc cu Nicol Gross pentrucă țin la el ca la un prieten foarte bun. Știa că Nicol m'a rugat la Istanbul în 1940 să plec cu el, cum știa dela mine și mesagiul trimes prin Einsinger, spunându-mi că nu și-a schimbat gândurile. Știa că eu nu am refuzat pe Nicol, și că mă gândeam câteodată chiar serios să mă căsătoresc cu el, cu toate că eu nu vroiam să-i spui chiar tot ce gândesc în privința asta ca să nu-l supăr. Despre călătoria la Praga știa ceace era: că mă duceam să-l văd pe Nicol pentrucă îmi făcea plăcere să-l revăd și că nu vroiam să rup această prietenie.

Întrebare: Cu care din acești doi voiați dvs. să vă căsătoriți? și din ce motive nu v'ați căsătorit.

Răspuns: În momentul acela cu nici-unul, dintre ei doi. În primii șapte ani ai prieteniei mele cu Harry, el nu a pus niciodată această problemă și nici eu. După șapte ani l-am cunoscut pe Nicol. Eu îmi aranjasem o viață independentă, destul de bună din punct de vedere material pentru mine, eram liberă și această libertate și independență îmi plăceau. Când Nicol însă s'a împrietenit mai mult cu mine, gândul căsătoriei cu el mi-a

L. Constante

trecut prin cap, și mi-ar fi plăcut să fiu măritată cu Nicol dar mă oprea dela aceasta două motive: Nicol nu a făcut în timpul prieteniei noastre decât aluzii la căsătorie, și al doilea motiv e că viața lui burgheză prin meserie, obligații și familie îmi displăcea.

La Istambul eră foarte tristă de despărțire, dacă Nicol ar fi insistat mai mult de a mă lua cu el după refuzul meu, aș fi acceptat. În timpul războiului primii trei ani, m'am gândit mereu la o revedere și căsătorie cu Nicol, apoi mai puțin pentrucă nu voiam să-mi cauzez singură o deziluzie, necrezând că după atâta vreme Nicol nu-și va găsi alte prietene, sau poate chiar nu se va căsători.

Când am primit mesagiul prin Eininger în toamna 1944, am fost bucuroasă și aș fi plecat deîndată, dacă s'ar fi putut la Nicol. Când am știut că e la Londra m'am dus la Consulatul Englez să aflu cum aș putea pleca și mi s'a spus că nu se poate încă.

Apoi a intervenit în viața mea prietenia cu Pătrășcanu, care a schimbat toate gândurile și planurile mele. Dragostea mea pentru Nicol a dispărut de tot. Atunci eu nu am mai văzut în Nicol decât o posibilitate de plecare din țară în momentul când Pătrășcanu ar rupe legătura dintre noi. Nu mi se părea posibil ca ruptura să vie vreodată dela mine.

In această fază a vieții mele, nu mi-am pus problema căsătoriei, dar neavând dragoste pentru Nicol, între el și Horry, ca prieteni buni și tovarăși de viață cu care să mă înțeleg în totul îl preferam pe Horry, cu care aveam meserii și gusturi asemenătoare. Și aceasta însă o vedeam într'un viitor depărtat din cauza altor nepotriviri între noi de ordin mai intim.

In mod egoist și interesat nu am rupt legătura și promisiunea făcută lui Nicol, pentru a-mi lăsa deschise ambele posibilități, pentru că nu puteam fi sigură în mod absolut nici pe unul nici pe celălalt, din moment ce nu lăsam timpul să treacă. Când m'am întors dela Praga, mi-am dat seama că nu aș putea să mă căsătoresc cu Nicol de care mă înstrăinasem cu totul și am văzut că prietenia mea cu Horry este mult mai adâncă și mai trainică cu toate că fiecare își ducea viața lui.

Dar repet, atâta timp cât legătura mea cu Pătrășcanu se menținea și în momentul acela în 1947 după atâta timp, nu se vedea nici un semn de despărțire din partea lui Pătrășcanu, nu aveam de gând să mă căsătoresc cu nimeni.

Intrebare: Cu ce primejduiați familia Pătrășcanu dacă plecați cu el dela Praga?

Răspuns: Știam bine că nu primejduiesc familia Pătrășcanu, eu fiind un ~~mod~~ om fără importanță;

dar a fost motivul ce l-am găsit atunci pentru a-l refuza pe Nicol.

__Întrebare__: Nicol Gross a fost de acord să rămâneți mai departe în anturajul lui Pătrășcanu care se găsea în primejdie față de situația lui din Partid?

__Răspuns__: Nicol Gross nu mi-a spus să mă despart de prietenii mei, ci a insistat mai mult să plec cu el, spunând că aceasta este un motiv în plus să rămâi cu el. Când eu i-am explicat că din prietenie pentru ei nu plec cu el, atunci mi-a spus că prietenia aceasta mă face să trec peste interesele mele, dar că din experiența proprie știe cât sunt de devotată prietenilor, pentrucă a văzut cum m-am purtat cu el și cu sora lui ulterior. Mi-a mai spus că i se pare exagerat însă ce îi spui eu despre răul ce i l-ar face plecarea mea lui Pătrășcanu.

__Întrebare__: Cum vedea Nicol Gross situația politică din țară și ce v-a spus în legătură cu politica dusă de Anglia față de R.P. Română?

__Răspuns__: În afară de cele vorbite despre Pătrășcanu și ca urmare acestora, întrebându-l pe Nicol de ce s-a decis să rămână în Anglia mi-a răspuns că nu vrea să trăiască sub nici un fel de regim totalitar. Că a trăit sub legionari, persecutat ca evreu și că sub comuniști ar fi în aceiași situație fiind capitalist prin naștere și că vrea să se simtă un om liber. Că România intrând sub sfera de influență rusă, și având o conducere comunistă, va urma în total modelul sovietic unde nu există libertate democratică, și unde, în scopul fericirii

L. Constante

generațiilor viitoare, nu pe cele actuale. A făcut o comparație între situația din Anglia și cea din sfera sovietică, spunând că în Anglia, omul este liber de a-și manifesta părerile, chiar dacă sunt antipatice conducerii, că presa este liberă, partidul comunist lăsat să-și depună activitatea de propagandă, dar că la noi asta nu este îngăduit.

Mi-a spus că el crede că prăpastia între apus și răsărit se va adânci tot mai mult, România rămânând despărțită total de orice contact cu apusul. Că nu poate exista o înțelegere amicală între cele două blocuri, pentru că partidul comunist este un partid internațional, având drept scop comunizarea tuturor țărilor, și că el nu va renunța niciodată la acest scop, pentru aceasta făcând și propagandă și luptând pe toate căile. Că își dă seama că vechiul regim capitalist, dacă s'ar menține în apus așa cum era înainte de război, ar ajuta chiar el întinderea comunismului, prin nemulțumirile și exploatarea muncitorimii, dar că un regim socialist, ca în Anglia, dând fiecărui om posibilități normale de trai, înlăturând exploatarea și în acelaș timp dând libertate omului, libertate de gândire, de exprimare și de activitate, este singurul mijloc de a îngrădi comunismul și de a lupta împotriva lui.

Că anglo-americanii nu au cum să se opună ~~la~~ influenței Uniunii Sovietice în țările sub influența

L. Constanti

Uniunii Sovietice și că tocmai de aceia ele vor rămâne separate de Apus, așa cum a fost Uniunea Sovietică atâția ani și ~~că tocmai,~~ de aceia insista să plec acum cu el, pentrucă din ce în ce o plecare din țară va fi mai grea, dacă nu imposibilă.

Aceasta este declarația mea pe care o dau semnez și subscriu

Lena Constante

29 decembrie 1951

C.N.S.A.S.

5.I.952

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr.12, Bucureşti, declar următoarele:

M'am împrietenit cu NICOL GROSS în cursul anului 1938, când el avea cam 30 de ani. Evreu din burghezia bogată, dusese o viaţă largă şi fără griji. Si-a făcut facultatea; politehnică la Viena şi s'a întors; cât îmi amintesc eu din cele povestite de el, prin 1934, lucrând în biroul tatălui SOLOMON GROSS. Acest birou "Tehnica Industrială" deţinea reprezentanţa unor fabrici cehe, de maşini diverse şi de instalaţii petrolifere. Murind subit tatăl său, cam în 1936-1937, a preluat conducerea biroului, instalând la Ploeşti rafinăria Petrol Blok.

Locuia împreună cu mama lui, o doamnă născută EINHORN, din elita evreiască bogată şi această mamă avea o mare înrăurire asupra lui, pentrucă ea având doi copii (pe el şi pe o fată FLORICA, mai mică puţin ca el şi măritată şi având şi ea un băiat) îl preferase vizibil pe NICOL, pe când tatăl lui o adora pe fată şi avea faţă de el o atitudine dură, severă şi după spusele lui NICOL nedreaptă, jignindu-l adeseori cu cuvinte urâte şi subapreciindu-l.

Prietenia mea cu NICOL a avut mai multe faze în timpul cărora mi-am putut face o părere despre el.

Intâi, dela începutul lui 1938 până în Mai, NICOL, pe care nu-l vedeam decât în grup, la început, şi numai în primăvară singur odată sau de două ori la mine, se purta cu mine extrem de amabil, făcându-mi complimente şi dându-mi mereu o exagerată importanţă faţă de celelalte fete din grup. Mi-a trimes flori; venind la mine odată cu ceilalţi, a adus un pachet mare cu diferite lucruri de mâncare dintre cele mai scumpe; plătea el întotdeauna mesele pe care le luam cu toţii în oraş; avea atitudinea omului bogat pentru care aceste cheltuieli erau fleacuri. Mi-a făcut impresie bună doar faptul că cheltuind mereu, păstra faţă de toţi o atitudine extrem de amicală, fără să se grozăvească şi faţă de EUGEN BALAN, atunci director la o secţie a Monitorului Oficial, chiar o atitudine de mare admiraţie şi de respect. NICOL era mereu vesel, zâmbitor, glumea cu toţi, în timpul ăsta i-am aflat gusturile pentru literatură, teatrul de care era pasionat, povestindu-mi spectacolele văzute la Viena, sport (m'a dus şi pe mine mai târziu la matchuri

./.

de foot-ball şi hokey şi adoraţia lui pentru mama lui,de multe ori el plecând mai devreme acasă dela vre-o petrecere,ştiind că ea îl aşteaptă.-

N'am putut decât întrevedea vag o oarecare susceptibilitate şi nervozitate,pe care mai târziu le-am înţeles

[redacted]

Mi-am dat seama că NICOL este un om muncitor,cu multă voinţă,punând în viaţă pe planul întâi munca lui,că nu lăsa petrecerile cu prietenii să-l distragă niciodată dela afacerile lui. Că-i plăcea să câştige bani şi să aibă astfel o poziţie în lume, poziţie care,credea el,ca evreu,nu o putea câştiga în burghezia di Bucureşti,decât fiind bogat. Cu toate flirturile şi petrecerile lui (şi nu erau niciodată ceeace se numeşte un "chef" ci doar mese luate în grup,la diferite restaurante bune) era un om serios şi extrem de cumpătat. Nu-i plăcea să bea,să fumeze,să stea târziu, natural nu dansa, era bine crescut(în sensul formal). Deştept fără nimic excepţional, ci înţelegând lucrurile, mă gândesc la studiile lui, cu o mare concentrare de voinţă şi gândire, adică nu spontan, cu talent, era în schimb sârguincios şi conştiincios.-

In genere, avea caracterul omului mediu, fără trăsături puternice nici în rău, nici în bine în afară de o doză mai mare de voinţă care-l ajuta să-şi echilibreze complexele de inferioritate, datorate fizicului lui. -

Vanitos, îi plăcea să fie apreciat şi admiraţia ce i se manifesta, de ex.. pentru felul lui de a juca tenis, îi producea o mare plăcere.-

Atunci când cineva îi câştiga încrederea şi respectul se lăsa uşor influenţat, câteodată chiar pe un drum în afară de posibilităţile şi gusturile lui, poate şi dintr'un fel de dor de a fi la fel ca cei pe care îi admira. Vreau să spun din spirit de imitaţie. Astfel a fost influenţat de EUGEN BALAN în atitudinea ce o avea atunci faţă de fetele din grup,, EUGEN BALAN fiind rând pe rând adorat de fiecare dintre ele şi el având o atitudine ironică şi superioară faţă de ele, atitudine pe care NICOL încerca s'o imite, tocmai pentrucă era în opoziţie totală cu firea lui.-

Jignirile ce i se părea că se aduc fizicului lui, îl dureau/extrem de tare, poate mai tare decât cele ce i se aduceau că "evreu", pentrucă şi faptul de a fi evreu, şi de a fi nevoit să simtă părerea aceasta în viaţă, îl făceau să sufere şi să se revolte.

Când era supărat, îşi manifesta supărarea în mod copilăros: tăcea şi se îmbufna. Nu se certa şi nu căuta explicaţii, ci se închidea în el şi devenea ca un butuc. Atunci îşi arăta latura proastă a voinţei, încăpăţânarea şi era greu să-l scoţi din această stare de muţenie şi încruntare.-

Avea o mare putere fizică şi era totuşi fricos.

Imi explica însă că el nu se poate lua cu nimeni la bătaie pentrucă e frică cu un pumn, să nu-şi omoare adversarul

Dar frica aceasta am văzut-o mai bine în felul atât de ascuns în care şi-a pregătit plecarea din ţară în 1940. Atunci am văzut şi neîncrederea pe care o avea faţă de toţi acei pretinşi prieteni ai lui şi iarăşi cumpătarea în toate manifestările lui, de astă dată sentimentale pentrucă a plecat fără a-şi lua rămas bun decât dela EUGEN BALAN şi

./.

CNSAS

plecarea mea cu el a avut drept subiect interesul și ca un fapt secundar plăcerea de a fi împreună.-

Tocmai această cumpătare a lui NICOL, manifestată în toate, mi-a făcut mie impresia cea mai bună despre el, eu având de aface până atunci cu oameni mult mai inteligenți și talentați decât, NICOL, chiar cu oameni excepționali, dar tocmai de aceia, trăzniți, nebuni, bețivi, încrezuți peste măsură, și fără măsură în manifestările lor. Ori NICOL avea măsură în toate, era mereu stăpânit parcă de rațiune și nu de simțuri sau sentimente cu micile excepții, stăpânite însă, pe care i le dădeau complexele lui de inferioritate.

Aceasta îmi este declarația mea pe care o dau semnez și susțin.

5 Ianuarie 1952.

ss/ Lena Constante.

C.N.S.A.S.

Declarație

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Buc. declar următoarele:

M'am împrietenit cu Nicol Gross în cursul anului 1938, când el avea cam 30 de ani. Evreu din burghezia bogată, dusese o viață largă și fără griji. Și-a făcut facultatea, politehnică, la Viena. și s'a întors, cât îmi amintesc eu din cele povestite de el, prin 1934, lucrând în biroul tatălui, Solomon Gross. Acest birou, „Tehnica Industrială" deținea reprezentanța unor fabrici cehe, de mașini diverse și de instalații petrolifere. Murind subit tatăl lui, cam în 1936-37, a preluat conducerea biroului, instalând la Ploești rafinăria Petrol Blok.

Locuia împreună cu mama lui, o doamnă născută Einhorn, din elita evreiască bogată, și această mamă avea o mare înrâurire asupra lui, pentrucă ea având doi copii (pe el și pe o fată Florica, mai mică puțin ca el, și măritată și având și ea un băiat) îl preferase vizibil pe Nicol, pe când tatăl lui o

L. Constante

CNSAS

o adora pe fată și avea față de el o atitudine dură, severă și după spusele lui Nicol nedreaptă; jignindu-l adeseori cu cuvinte urâte și subapreciindu-l.

Prietenia mea cu Nicol a avut mai multe faze în timpul cărora mi-am putut face o părere despre el.

Întâi, dela începutul lui 1938 până în mai, Nicol, pe care nu-l vedeam decât în grup, la început, și numai ~~la~~ în primăvara ~~a venit mi se pare~~ singur odată sau de două ori la mine, se purta cu mine extrem de amabil, făcându-mi complimente și dându-mi mereu o exagerată importanță față de celelalte fete din grup. Mi-a trimis flori; venind la mine odată cu ceilalți, a adus un pachet mare cu diferite lucruri de mâncare dintre cele mai scumpe; plătea el întotdeauna mesele pe care le luam cu toții în oraș; avea atitudinea omului bogat pentru care aceste cheltuieli erau fleacuri. Mi-a făcut impresie bună doar faptul că cheltuind el mereu, păstra față de toți o atitudine extrem de amicală, fără să se grozăvească și față de Eugen Bălan, atunci director la o secție a Monitorului Oficial, chiar o atitudine de mare admirație și de respect. Nicol era mereu vesel, zâmbitor, glumea cu toți; în timpul ăsta i-am aflat gusturile pentru literatură, teatrul de care era pasionat, povestindu-mi spectacolele văzute la Viena, sport (m-a dus și pe mine mai târziu la matchuri de foot ball și hokey), și adorația pentru mama lui, de multe ori el plecând mai devreme acasă dela vreo petrecere, știind că ea îl așteaptă.

Șters de mine
L. Const

L. Constante

N'am putut decât întrevedea vag o oarecare susceptibilitate și nervozitate, pe care mai târziu le-am înțeles.

[redacted]

[redacted]

Mi-am dat seama că Nicol este un om muncitor, cu multă voință, punând în viață pe planul întâi munca lui, ~~pentru care sacrifica~~ că nu lăsa petrecerile cu prietenii să-l distragă niciodată dela afacerile lui. Că-i plăcea să câștige bani, și să aibă astfel o poziție în lume, poziție care, credea el, ca evreu, nu o putea câștiga, (decât fiind bogat, în burghezia din Buc.) Cu toate flirturile și petrecerile lui, (și nu erau niciodată ceace se numește un „chef" ci doar mese luate în grup, la diferite restaurante bune,) era un om serios și extrem de cumpătat. Nu-i plăcea să bea, să fumeze, să stea târziu, natural nu dansa, era bine crescut (în sensul formal). Deștept, fără nimic excepțional, ci înțelegând lucrurile, era gândese la studiile lui, cu o mare concentrare de voință și gândire, adică nu spontan, cu talent, era în schimb sârguincios și conștiincios.

În genere, avea caracterul omului mediu, fără trăsături puternice nici în rău, nici în bine,

L. Contant

în afară de o doză mai mare de voință, care-l ajuta să își echilibreze complexele de inferioritate, datorate fizicului lui.

Vanitos, îi plăcea să fie apreciat și admirația ce i se manifesta, de ex. pentru felul lui de a juca tenis, îi producea mare plăcere.

Atunci când cineva îi câștiga încrederea și respectul se lăsa ușor influențat, câteodată chiar pe un drum în afară de posibilitățile și gusturile lui, poate și dintr'un fel de dor de a fi la fel ca cei pe care îi admira. Vreau să spun din spirit de imitație. Astfel a fost influențat de Eugen Bălan în atitudinea ce o avea atunci față de fetele din grup, Eugen Bălan fiind rând pe rând adorat de fiecare dintre ele, adoptând o atitudine ironică și superioară față de ele, atitudine pe care Nicol încerca s'o imite, tocmai pentrucă era în opoziție totală cu firea lui.

X Jignirile ce i se păreau că se aduc fizicului lui îl dureau extrem de tare, poate mai tare decât cele ce i se aduceau ca "evreu„ pentrucă și faptul de a fi evreu, și de a fi nevoit să simtă mereu aceasta în viață, îl făceau să sufere și să se revolte.

Când era supărat, își manifesta supărarea în mod copilăros: tăcea și se îmbufna. Nu se certa și nu căuta explicații, ci se închidea în el și devenea ca un butuc. Atunci își arăta latura proastă a voinței, încăpățânarea și era greu să-l scoți din această stare de muțenie și încruntare.

Avea o mare putere fizică și era totuși fricos

L. Constant

Îmi explica însă că el nu se poate lua cu mîinile la bătaie pentrucă e frică cu un pumn, să nu-şi omoare adversarul. Dar frica aceasta am văzut-o mai bine în felul atît de ascuns în care şi-a pregătit plecarea din ţară în 1940. Atunci am văzut şi neîncrederea pe care o avea faţă de toţi acei pretinşi prieteni ai lui şi iarăşi cumpătarea în toate manifestările lui, de astă dată sentimentale pentrucă a plecat fără a-şi lua rămas bun decît dela Eugen Bălan şi plecarea mea cu el a avut drept subiect interesul şi ca un fapt secundar plăcerea de a fi împreună.

Tocmai această cumpătare a lui Nicol, manifestată în toate, mi-a~~u~~ făcut mie impresia cea mai bună despre el, eu avînd de a face pînă atunci cu oameni mult mai inteligenţi şi talentaţi decît Nicol, chiar cu oameni excepţionali; dar tocmai de aceia ţicniţi, nebuni, beţivi, exageraţi peste măsură, şi fără măsură în manifestările lor. Ori Nicol avea măsură în toate, era mereu stăpînit parcă de raţiune şi nu de instincte sau sentimente. cu micile excepţii, stăpînite însă, pe care i le dădeau complexele lui de inferioritate.

Aceasta este declaraţia mea pe care o dau şi susţin.

Lena Constante

5 ianuarie 1952.

5.I.952

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, domiciliată în Str. Dionisie 12, Bucureşti, declar următoarele:

Foarte curând după 23 August 1944, HARY BRAUNER, mi-a spus că a auzit, nu-mi amintesc dela cine, dar cineva din familia lui, că VULPESCU întorcându-se cu soţia lui în România din Egipt, unde stătuse ca cetăţean român creştin într'un lagăr a spus că pe când ei au suferit în lagăr NICOL GROSS stătea la Cairo şi că a lucrat acolo cu englezii dând informaţii în legătură cu bombardarea terenelor noastre petrolifere. -

Acest VULPESCU, pe care eu nu îl cunosc decât din auzite, se însurase câţi-va ani înainte de război cu o fostă cumnată a lui HARY BRAUNER, MARGHIT, măritată înainte cu fratele lui, VICTOR BRAUNER, pictor, care trăeşte la Paris.

Câtva timp mai târziu, tot în toamna anului 1944, am primit la mama mea, - unde am stat câtva timp pentrucă îmi subînchiriasem garsoniera cât timp am fost plecată vara la ţară, la moşia prietenei mele DORICA BALAN,- un telefon dela un domn colonel EISINGER, care mi-a spus că având din partea lui NICOL GROSS un comision pentru mine, doreşte să mă vadă şi m'a rugat să vin a doua zi la ora 11 dimineaţa în hollul hotelului Atheneu Palace. A doua zi eu am sosit cu vre'o zece minute întârziere, şi intrând în holl s'a apropiat de mine o doamnă necunoscută care mi-a spus că ea cunoscându-mă din vedere - pentrucă a fost colegă de şcoală cu sora mea VIORICA şi pentrucă o soră a ei locueşte pe str. Sihleanu unde stau părinţii,- când s'a apropiat de ea un ofiţer englez întrebând-o dacă e domnisoara L. CONSTANTE, a putut să-i răspundă că eu nu sunt în holl pentru că mă cunoaşte. Atunci ofiţerul a rugat-o dacă eu voi veni, să-mi spuie că el îşi cere scuze că nu a putut să mă aştepte dar că va mai telefona.

./.

CNSAS

Colonelul EINSINGER mi-a telefonat din nou, poate a doua zi, poate a treia și am fixat din nou acelaș loc și ceas de întâlnire. Intâlnindu-mă cu el, am stat de vorbă cam lo minute. Mi-a spus că îl cunoaște bine pe NICOL GROSS și pe mama lui, care a locuit la Cairo ultimul an, adică 1944, și că NICOL a lucrat cu el și în felul acesta s'au împrietenit. Eu nu l-am întrebat ce a lucrat, cu gândul la cele spuse de VULPESCU și nici el nu mi-a spus mai mult în privința asta, dar l-a lăudat pe NICOL spunând că e foarte muncitor și că-l apreciază foarte mult și că el fiind mult mai în vârstă să nu mă supăr că NICOL îmi transmite prin el că se gândește la mine că înainte și dorește să ne întâlnim. M'a întrebat dacă eu gândesc la fel și mi-a mai spus, că el personal și-a putut da seama de prietenia mare a lui NICOL pentru mine, pentrucă NICOL mereu vorbea despre mine. Mi-a mai spus că NICOL ar vrea să plece la Londra pentru ași da doctoratul. Eu i-am răspuns că îi transmit lui NICOL, că și eu gândesc la fel ca el și că vreau să ne întâlnim. Apoi colonelul la plecare mi-a spus că înainte de a părăsi Bucureștiul îmi va mai da un telefon ca să-și ia rămas bun și după câteva zile, nu știu câte, mi-a telefonat. Eu mă mutasem dela mama la mine și l-am poftit să vie la mine. A venit într'o după amiază pe la șase, a stat puțin, vorbindu-mi de NICOL, de D-na GROSS, de fetele lui, lucruri fără importanță și eu l-am rugat să transmită lui NICOL și mamei complimente și din nou i-am spus că ași fi foarte bucuroasă să-l revăd pe NICOL.

Când a plecat, a stat aproximativ 2o minute, - în timpul ăsta s'a uitat la tablourile mele, - cum eu i-am spus că plec și eu în oraș s'a oferit să mă conducă având jos o mașină și m'a condus până în B-dul Elisabeta, unde stătea DORICA BALAN, la care mă duceam și căruia i-am povestit vizita

Aceasta este declarația mea, pe care o dau, semnez și susțin.-

5 Ianuarie 1952

ss/ Lena Constante.

CNSAS

~~110~~

63

Declarație

Subsemnata Lena Constante, domiciliată în str. Dionisie 12, Buc. declar următoarele:

Foarte curând după 23 august 1944, Harry Brauner mi-a spus că a auzit, nu-mi amintesc dela cine; dar cineva din familia lui, că Vulpescu întorcându-se cu soția lui în România din Egipt unde stătuse ca cetățean român creștin într'un lagăr, a spus că pe când ei au suferit în lagăr Nicol Gross stătea la Cairo și că a lucrat acolo cu englezii dând informații în legătură cu bombardarea terenelor noastre petrolifere.

Acest Vulpescu, pe care eu nu îl cunosc decât din auzite, se însurase câțiva ani înainte de război cu o fostă cumnată a lui Harry Brauner Marghit, măritată înainte cu fratele lui, Victor Brauner, pictor, care trăește la Paris.

L. Contant

C.N.S.A.S.

Câtva timp mai târziu, tot în toamna anului 1944, am primit la mama mea, - unde am stat câtva timp pentrucă îmi subînchiriasem garsoniera cât timp am fost plecată vara la țară, la moșia prietenei mele Dorica Bălan, - un telefon dela un domn colonel Einstinger, care mi-a spus că având din partea lui Nicol Grosz un comision pentru mine, dorește să mă vadă și m'a rugat să vin a doua zi la ora 11 dimineata în hallul hotelului Athénée Palace. A doua zi eu am sosit cu vre-o zece minute întârziere, și intrând în hall s'a apropiat de mine o doamnă necunoscută care mi-a spus că ea cunoscându-mă din vedere - pentrucă a fost colegă de școală cu sora mea Viorica și pentrucă o soră a ei locuește pe str. Lihleanu unde stau părinții, - când s'a apropiat de ea un ofițer englez întrebând'o dacă e dra. Constante a putut să-i răspundă că eu nu sunt în hall pentru că mă cunoaște. Atunci ofițerul a rugat-o dacă eu voi veni, să-mi spue că el își cere scuze că nu a putut să mă aștepte dar că va mai telefona.

Colonelul Einstinger mi-a telefonat din nou, poate a doua zi, poate a treia și am fixat din nou acelaș loc și ceas de întâlnire. Întâlnindu-mă cu el, am stat de vorbă cam 10 minute. Mi-a spus că îl cunoaște bine pe Nicol Grosz și pe mama lui, care au locuit la Cairo ultimul an, adica 1944, şi că Nicol a lucrat cu el şi în felul acesta s'au împrietenit. Eu nu l'am întrebat ce a lucrat, cu gândul la cele spuse de Vulpescu şi nici el nu mi-a spus mai mult în privinţa asta, dar l'a lăudat pe Nicol spunând că-i foarte muncitor şi că-l apreciază foarte mult şi că el fiind mult mai în vârstă să nu mă supăr că Nicol îmi transmite prin el că se gândeşte la mine ca înainte şi doreşte să ne întâlnim. M'a întrebat dacă eu gândesc la fel şi mi-a mai spus, că el personal şi-a putut da seama de prietenia mare a lui Nicol pentru mine, pentrucă Nicol mereu vorbea despre mine. Mi-a mai spus că Nicol ar vrea să plece la Londra pentru a-şi da doctoratul. Eu i-am răspuns că îi transmit lui Nicol că şi eu gândesc la fel ca el şi că vreau să ne întâlnim. Apoi colonelul la plecare mi-a spus că înainte de a părăsi Bucureştiul îmi va mai da un telefon ca să-şi ia rămas bun şi după câteva zile, nu ştiu câte mi-a telefonat. Eu mă mutasem dela mama la mine şi l-am poftit să vie la mine. A venit într'o după amiază pe la şase, a stat puţin, vorbindu-mi de Nicol de D-na Gron, de fetele lui, lucruri fără importanţă şi eu l'am rugat să transmită lui Nicol şi mamei complimente şi din nou i-am spus că aşi fi foarte bucuroasă să-l revăd pe Nicol

L. Constant

Când a plecat, a stat apoi 20 minute; în timpul ăsta s'a uitat și la tablourile mele; cum eu i-am spus că plec și eu în oraș s'a oferit să mă conducă având jos o mașină și m'a condus până în bul. Elisabeta unde stătea Borica Bălan, la care mă duceam și căreia i-am povestit vizita.

Aceasta este declarația mea, pe care o dau, semnez și susțin

Lena Constante

5 ianuarie 1952

8.V.952

10

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 Bucureşti, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Arătaţi care sunt faptele pe care nu le recunoaşteţi date, în timpul cercetărilor?

Răspuns:

In timpul cercetărilor am dat următoarele declaraţii, false, neadevărate şi pe care nu le recunosc:

Am declarat fals că am trimes scrisori informative lui NICOL GROSS. Nu i-am trimis niciodată vre-o informaţie şi nici nu i-am dat verbal altceva decât cele în legătură cu PATRASCANU pe care le-am declarat şi menţin.-

Am declarat fals ca să întăresc această minciună şi -i dau un aspect de realitate că PATRASCANU ştia de aceste informaţii.-

Tot fals am declarat că BELU ZIIBER mi-a dat la cererea mea, bilete pentru NICOL GROSS cu date economice.-

Am căutat să dau, vorbelor spuse în treacăt de ELENA PATRASCANU şi anume să-l reţin pe NICOL GROSS la Praga, pentru ca să-l cunoască şi ei, o întorsătură şi un sens pe care ele nu-l aveau. ELENA şi PATRASCANU nu şi-au manifestat nici o dorinţă de a-l vedea pe NICOL pentru vre'un scop personal şi secret, ci era o simplă curiozitate de moment.-

Am declarat că PATRASCANU m'a rugat să-l întreb pe NICOL GROSS ce ar putea lucra la Londra şi el nu mi-a spus aceasta.

Tot cu NICOL GROSS ca să explic cum am ajuns să-i trimet informaţii, am inventat că mi-ar fi scris şi cerut aceasta printr'o scrisoare trimeasă prin BUTLER. El răspundea la o scrisoare de a mea, în care, aşa zis, i-aşi fi scris că BELU nu e mulţumit cum se aştepta de evenimente şi din atât, am pretins că NICOL GROSS i-a şi cerut informaţii. Nu i-am scris acesta lui NICOL şi el nu mi-a cerut niciodată informaţii.-

Intrebare:

Arătaţi conţinutul informaţiilor false?

./.

C.N.S.A.S.

Răspuns:

Am declarat că am trimes lui NICOL GROSS trei scrisori: una prin LAETITIA ZEVEDEI, spre sfârşitul anului 1945, când ea a plecat la Londra, alta prin mama şi tatăl ei, ATTOS când au plecat în străinătate în cursul anului 1946 şi o a treia, că aşi fi trimis-o eu prin poştă, în Ianuarie 1947 dela Ankara.-

In primele două, am declarat că era câte un bilet de al lui SILBER, cu date economice. Nu mai îmi amintesc bine tot ce am spus atunci. Stiu doar că am spus că SILBER îl informa pe NICOL GROSS despre înfiinţarea Sovromurilor şi despre despăgubirile de război ce le plăteam noi Uniunii Sovietice, dar nu-mi amintesc detaliile date fals de mine. Intr'adevăr auzisem pe SILBER şi pe PATRASCANU discutând critic despre aceste lucruri şi de aceia am pretins că le-a trimis SILBER lui GROSS.-

Mai îmi amintesc că am declarat că eu îi scriam dela Ankara despre greutăţile, datorate secetei, pe care le suporta ţara,-

Imi amintesc că la întrebarea d-lui anchetator pe ce fel de hârtie şi cum erau scrise biletele lui SILBER, am spus de unul că era bătut la maşină şi de altul că era scris de mână dar nu ştiu sigur ce am spus de primul şi ce de al doilea şi despre formatul hârtiei îmi amintesc că am spus că unul din ele era scris pe jumătate coală ministerială, dar de celălalt nu mai ştiu ce am spus.-

Intrebare:

Ce v'a determinat să declaraţi lucruri pe care nu le-aţi făcut?

Răspuns:

Când am fost arestată în 1948, eu aveam deja convingerea falsă, dar înrădăcinată în mine, că mi se pot cere şi declaraţii false; această convingere se datora următoarelor cauze:

In anul 1946 când PATRASCANII s'au întors dela Paris, au adus cu ei o carte, interzisă la noi "Le zero el l'infini " un autor rus fugit din Uniunea Sovietică. Această carte sub formă romanţată, explica procesul de trădare şi spionaj din 1936 din U.R.S.S. pretinzând că principalul acuzat nu era vinovat ci a acceptat să-şi asume o vină ce nu o avea pentru binele partidului.- PATRASCANII, el şi ELENA au comentat această carte, în sens favorabil, nu chiar găsind explicaţia certă, dar arătându-şi convingerea lor că procesul a fost aranjat. Aceasta s'a petrecut la ei acasă.-

./.

C.N.S.A.S.

Altă dată, ELENA tot la ei acasă, răsfoind cu PATRASCANU Istoria Partidului, apărută de curând, a comentat cu el unele pasagii, nu-mi pot aminti numele de care au vorbit, spunând că nu sunt adevărate şi că totul este aranjat ca anumite persoane mai târziu declarate trădătoare să nu figureze.-

După rezoluţia din 1948, PATRASCANU singur cu mine, la mine acasă, într'o după amiază, când m'a rugat să-i procure otravă, mi-a spus că îi trebuie pentrucă se aşteaptă să fie supus la chinuri grele pentru a-şi asuma vinovăţii pe care nu le are. Mi-a mai spus că în nici un caz şi sub nici un motiv nu va accepta să declare minciuni.-

După prima arestare, puţin înainte de a doua deci pela sfârşitul anului 1949, am avut o conversaţie pe această temă cu H.BRAUNER. El vedea că Partidul nu are încredere în el cu toate că muncea bine, că nu i se dăduse cartea de membru după revizuire şi-mi spunea că se aşteaptă să fie internat la Spitalul Elias, fiind de fapt bolnav şi acolo i se va cere să dea declaraţii falşe despre PATRASCANU.-

Arestată fiind a doua oară, mi-am dat dela început seama că ELENA şi PATRASCANU făcuseră mărturii complecte şi atunci am declarat şi eu tot ce ştiam şi ce făcusem, încurcând la început chestiunile de bani, pentrucă mă temeam să nu fie tata arestat că doar el îmi schimbase banii.-

Am povestit sincer tot ce era în legătură cu plecarea la Praga şi NICOL GROSS, fapt de care nu pomenisem la prima arestare, ca să nu spui că NICOL mi-a cerut să plec cu el, că eu nu am refuzat pentrucă toată ancheta aceia s'a ocupat mai mult de intenţia de fugă a lui PATRASCANU, pe care eu o negam şi îmi era frică că proectul meu de plecare să nu fie luat ca o urmare a intenţiilor de fugă a lui PATRASCANU.-

Intrebată fiind ce prieteni străini am avut am spus că nu am avut şi apoi am povestit aşa cum s'au întâmplat întâmplările mele cu EISINGER şi BUTLER.-

Totuşi, timp de 15 luni, eu am fost permanent întrebată cu insistenţă despre legăturile mele informative cu NICOL GROSS. Dacă eu aşi fi avut cu el cea mai mică legătură de acest fel, ar fi fost imposibil să nu fie amestecaţi şi alţii şi deci văzând persistenţa anchetei aşi fi putut înţelege că vre'unul dintre ei fiind arestat a mărturisit şi deci aşi fi mărturisit şi eu. Dar eu nu făcusem absolut nimic deci în capul meu mi-am făurit supoziţia care apoi s'a schimbat în certitudine că mi se cere să declar ceeace nu făcusem pentru ca în procesul

PATRASCANU să existe și o legătură cu străinătatea, pe care eu nu știam să o fi avut el vre'odată.-

Felul în care dl. anchetator îmi spunea că SILBER și PATRASCANU am mărturisit legătura lor cu NICOL GROSS, legătură ce eu știam că nu a existat niciodată, întărea convingerea mea.-

In cursul lunei Aprilie 1950, în cursul anchetei fiind deja de luni de zile subalimentată - am fost timp de 12 zile împiedicată să dorm mai mult de 3 ore pe zi și chiar în aceste ore de somn eram chemată la anchetă. In restul timpului eram mereu supraveghiată să nu închid ochii și tot timpul mi se spunea că sunt o "proastă" că nu recunosc relațiile mele cu GROSS și că ăsta este "singurul drum bun pe care trebuie să-l aleg". Aceste vorbe, mie mi se păreau că se datorează faptului că dl. anchetator știe că eu nu sunt vinovată, dar vrea să mă convingă să declar fals, din motive, credeam eu, politice, în legătură cu PATRASCANU. Mai îmi spunea că dacă vre'odată îndrăsnesc să desmint vre'un lucru declarat situația mea va fi mai grea.-

In ziua de 28 sau 29 Aprilie la prânz am declarat d-lui anchetator că am dat informații lui GROSS, dar în aceiaș seară și din sinceritate dar și de frică, că dacă poate el nu a avut intenția să-mi ceară o minciună, mă va prinde ușor ulterior, eu neștiind bine cum să combin minciuna ca să pară verosimilă i-am mărturisit că am mințit. In cursul după amiezii, ticluisem o declarație cu așa zisele scrisori trimise lui NICOL, pentrucă avusesem voie să scriu în celulă și deci am putut să mă gândesc ce să scriu ca să nu poată fi controlat.-

Când am mărturisit seara că am mințit, domnul anchetator mi-a spus că el are declarația mea iscălită și că o consideră bună ori ce ași mai spune eu. Acest lucru, plus promisiunea lui că dacă fac dificultăți anchetei, pedeapsa luată pe baza acelei declarații va fi mai grea, m'a întărit în convingerea mea că mi se cere o minciună și a doua zi am spus iar, că mențin declarația. Nu am fost însă în stare să suport remușcările de conștiință ce le aveam și apoi mă gândeam că sunt nevoită dacă merg pe drumul acesta să-l vâr și pe PATRASCANU în această minciună și atunci după 4 sau 5 zile am spus iar că nu pot minți mai departe, la care am fost amenințată cu arestarea părinților mei, dl. anchetator scriind ordinul în fața mea, dând și un telefon și spunându-mi că-mi dă timp până a doua zi de dimineață. Ingrozită la gândul arestării acestor bătrâni, mi-am spus că trebuie să duc minciuna pe drumul dictat de anchetă (așa cum mi

./.

se părea mie) şi iar, a treia oară am spus că am avut legături cu NICOL, de care ştia şi PATRASCANU şi SILBER. Inventând totul, mă aşteptam ca, dacă mă înşel şi nu mi se cere o minciună, să vie imediat o desminţire de-a lor, pentrucă chiar dacă mi-aşi fi închipuit ca BELU SILBER, judecând pe contul lui ca mine, a afirmat şi el o minciună, nu se putea potrivi cu a mea.-

Până în ziua de 28 Mai, când am fost chemată de dl. general, văzând că sunt mult mai bine tratată şi că nu vine nici o desminţire şi nici o confruntare am rămas în ideia mea greşită. Dar când dl. general mi-a pus întrebarea dacă în timpul anchetei am spus vre'o minciună, totul s'a spulberat şi cu toată frica ce o aveam, că ar fi arestaţi părinţii mei şi că eu voi fi pedepsită aspru pentrucă am minţit anchetei, am spus tot adevărul şi m'am descărcat de o minciună care mă chinuia permanent şi care nefiind cerută de anchetă, nu mai avea nici o scuză, ci încărca şi pe alţii cu vini pe care nu le aveau.-

Aceasta este declaraţia mea pe care o dau, semnez şi susţin.-

ss. Lena Constante

8 Ianuarie 1952.-

C.N.S.A.S.

Declarație

Subsemnata Lena Constante, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12, Buc. asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare: Arătați care sunt faptele pe care nu le recunoașteți, date în timpul cercetărilor?

Răspuns: În timpul cercetărilor am dat următoarele declarații false, neadevărate și pe care nu le recunosc:

Am declarat fals că am trimes scrisori informative lui Nicol Gross. Nu i-am trimes niciodată vreo informație și nici nu i-am dat verbal altceva decât cele în legătură cu Pătrășcanu pe care le-am declarat și mențin.

Am declarat fals, ca să întăresc această minciună și să-i dau un aspect de realitate că Pătrășcanu știa de aceste informații.

Tot fals am declarat că Belu Zilber mi-a dat la cererea mea bilete pentru Nicol Gross cu date economice.

Am căutat să dau, vorbelor spuse în treacăt de

Lena Constant

Elena Pătrașcanu și anume să-l aduc pe Nicol Gross la Praga pentru ca să-l cunoască și ei, a întorsătură și un sens pe care altele nu-l aveam. Elena și Pătrașcanu nu și-au manifestat nici o dorință de a-l vedea pe Nicol pentru vreun scop personal și secret, ci era o simplă curiozitate de moment.

Am declarat că Pătrașcanu m'a rugat să-l întreb pe Nicol Gross ce ar putea lucra la Londra și el nu mi-a spus aceasta.

Tot cu Nicol Gross ca să explic cum am ajuns să-i trimet informații, am inventat că mi-ar fi scris și cerut aceasta print'o scrisoare trimeasă prin Butler. El răspundea la o scrisoare de-a mea, în care, așa zic, i-aș fi scris că Belu nu e mulțumit cum se aștepta de evenimente și chiar atât, am pretins că Nicol Gross i-a și cerut informații. Nu i-am scris aceasta lui Nicol, și el nu mi-a cerut niciodată informații.

Întrebare: Arătați conținutul de informațiilor false?

Răspuns: Am declarat că am trimis lui Nicol Gross trei scrisori: una prin Laetitia Levedei, spre sfârșitul anului 1945, când ea a plecat la Londra, alta prin mama și tatăl ei, atunci când au plecat în străinătate în cursul anului 1946 și a treia, că aș fi trimes-o eu prin poștă, în ianuarie 1947, dela Ankara.

În primele două, am declarat că erau câte un bilet de-a lui Zilber, cu date economice. Nu mai îmi amintesc bine tot ce am spus atunci. Știu doar că am spus că Zilber îl informa pe Nicol Gross despre înființarea

ectat de mine
L. Constant

3

Sovromurilor și despre despăgubirile ~~datoriile~~ de război ce le plăteam noi Uniunii Sovietice, dar nu-mi amintesc detaliile date fals de mine. Într'adevăr auzisem pe Zilber și pe Pătrășcanu discutând critic despre aceste lucruri și de aceia, l-am pretins că le-a spus Zilber lui Goor.

Mai îmi amintesc că am declarat că eu îi scriam dela Aurora despre greutățile, datorate secetei, ~~ce erau atunci în țară~~ pe care le suporta țara.

Îmi amintesc că la ~~cererea~~, întrebarea D-lui anchetator pe ce fel de hârtie și cum erau scrise biletele lui Zilber am spus de unul că era bătut la mașină și de altul că era scris de mână, dar nu știu sigur ce am spus de primul și ce de al doilea. Și despre formatul hârtiei îmi amintesc că am spus că unul din ele era pe jumătate coală ministerială, dar de celălalt nu mai știu ce am spus.

Întrebare: Ce v'a determinat să declarați lucruri pe care nu le-ați făcut?

Răspuns: Când am fost arestată în 1948, eu aveam deja convingerea falsă, dar înrădăcinată în mine, că mi se pot cere și declarații false. Această convingere se datora următoarelor cauze:

În anul 1946, când Pătrășcanii s'au întors dela Paris, au adus cu ei o carte, interzisă la noi, „Zéro et l'infini" de un autor rus fugit din Uniunea Sovietică. Această carte, sub formă romanțată, explica procesul de trădare și spionaj din 1936 din U.R.S.S. pretinzând că principalul acuzat nu era vinovat ci a acceptat să-și asume o vină ce nu o avea pentru binele partidului.

Lena Constant

Pătrășcanu, el și Elena au comentat această carte, în sens favorabil, nu chiar găsind explicația certă, dar arătându-și convingerea lor că procesul a fost aranjat. Aceasta s'a petrecut la ei acasă.

Altă dată, Elena, tot la ei acasă, răsfoind cu Pătrășcanu Istoria Partidului, apărută de curând, a comentat cu el unele pasagii, nu mi pot aminti numele de care au vorbit, spunând că nu sunt adevărate și că totul este aranjat ca anumite ~~figuri~~ persoane, mai târziu declarați trădătoare să nu figureze.

După rezoluția din 1948, Pătrășcanu singur cu mine, la mine acasă, într'o după amiază, când m'a rugat să-i procur otravă, mi-a spus că îi trebuie pentru că se așteaptă să fie supus la chinuri grele pentru a-și asuma vinovății pe care nu le are. Mi-a mai spus că în nici un caz și sub nici un motiv nu va accepta să declare minciuni.

~~Arestată fiind a doua oar~~. După prima arestare, puțin înainte de a doua deci pe la sfârșitul anului 1949, am avut o conversație pe această temă și cu H. Brauner. El vedea că Partidul nu are încredere în el cu toate că muncea bine; că nu i se dăduse cartea de membru după verificare, și-mi spunea că se așteaptă să fie internat la Spitalul Elias, fiind de fapt bolnav, și acolo i se va cere să dea declarații false despre Pătrășcanu.

șters de mine
L. Constant

Arestată fiind a doua oară, mi-am dat dela început seama că Elena și Pătrășcanu făcuseră mărturii complecte și atunci am declarat și eu tot ce știam și ce făcusem, încercând la început chestiunile de

L. Constant

bani, pentrucă mă temeam să nu fie tata arestat, că doar el îmi schimbase banii.

Am povestit deci tot ce era în legătura cu plecarea la Praga și Nicol Gross, fapt de care nu pomenisem la prima anchetare, ca să nu spun că Nicol mi-a cerut să plec cu el și că eu nu am refuzat pentrucă toată ancheta aceia s'a ocupat mai mult de intenția de fugă a lui Pătrășcanu, pe care eu o negam, și mi-era frică că proectul meu de plecare să nu fie luat ca o urmare a intențiilor de fugă a lui Pătrășcanu.

Întrebată fiind ce prieteni străini am avut am spus că nu am avut și apoi am povestit așa cum s'au întâmplat întâlnirile mele cu Eisinger și Butler.

Totuși, timp de 15 luni, eu am fost permanent întrebată cu insistență despre legăturile mele informative cu N. Gross. Dacă eu aș fi avut cu el cea mai mică legătură de acest fel, ar fi fost imposibil să nu fie amestecați și alții și deci văzând persistența anchetei aș fi putut înțelege că cineva dintre ei fiind arestat a mărturisit și deci aș fi mărturisit și eu. Dar eu nu făcusem absolut nimic deci în capul meu mi-am făurit supoziția care apoi s'a schimbat în certitudine că mi se cere să declar ceace nu făcusem pentru ca în procesul Pătrășcanu să existe și o legătură cu străinătatea, pe care eu nu știam s-o fi avut el vreodată.

Felul în care d-l anchetator îmi spunea că Silber și Pătrășcanu au mărturisit legătura lor cu Nicol Gross, legătură ce eu știam că nu a existat niciodată, întărea convingerea mea.

În cursul lunii aprilie 1950, în cursul anchetei

L. Constante

fiind deja de luni de zile subalimentată – am fost timp de 12 zile împiedicată să dorm mai mult de 3 ore pe zi, și chiar în aceste ore de ~~noapte~~ somn eram chemată la anchetă. În restul timpului eram mereu supravegheată să nu închid ochii și tot timpul mi se spunea că sunt „proastă" că nu recunosc relațiile mele cu Gross, și că asta este „singurul drum bun pe care trebue să-l aleg". Aceste vorbe, mie mi se păreau că se datorează faptului că D-l anchetator știe că eu nu sunt vinovată, dar vrea să mă convingă să declar fals, din motive, credeam eu, politice, în legătură cu Pătrășcanu. Mai îmi spunea că dacă vreodată îndrăznesc să desmint vreun lucru declarat situația mea va fi mai grea.

În ziua de 28 sau 29 aprilie la prânz am declarat D-lui Anchetator că am dat informații lui Gross, dar în aceiași seară, și din sinceritate dar și de frică; că dacă poate el nu a avut intenția să-mi ceară o minciună, mă va prinde ușor ulterior, neștiind bine cum să combin minciuna ca să pară verosimilă – i-am mărturisit că am mințit. În cursul după amiezii, ticluisem o declarație cu așa zisele scrisori trimise lui Nicol, pentrucă avusesem voie să scriu în celulă, și deci am putut să mă gândesc ce să scriu ca să nu poată fi controlat.

Când am mărturisit seara că am mințit, domnul anchetator mi-a spus că el are declarația mea iscălită și că o consideră bună ori ce ași mai spune eu. Acest lucru, plus promisiune lui că dacă fac dificultăți anchetei, pedeapsa luată pe baza acelei declarații va fi mai grea, m'a întărit în convingerea mea că mi se

L. Constante

o minciună și a doua și am spus eu, că mențin declarația. Nu am fost însă în stare să suport mustrările de conștiință ce le aveam, și apoi mă gândeam că sunt nevoită dacă merg pe drumul acesta să-l vâr și pe Pătrășcanu în aceasta minciună și atunci după 4 sau 5 zile am spus eu că nu pot minți mai departe, la care am fost amenințată cu arestarea părinților mei, dl anchetator scriind ordinul în fața mea, dând și un telefon și spunându-mi că-mi dă timp până a doua zi de dimineață. Îngrozită la gândul arestării acestor bătrâni, mi-am spus că trebue să duc minciuna pe drumul dictat de anchetă, (așa cum mi se părea mie) și eu, a treia oară am spus că am avut legături cu Nicol, de care știa și Pătrășcanu și Zilber. Inventând totul, mă așteptam ca, dacă mă înșel și nu mi se cere o minciună, să vie imediat o desmințire de-a lor, pentrucă chiar dacă mi-aș fi închipuit că Belu Zilber, judecând pe contul lui ca mine, a afirmat și el o minciună, nu se putea potrivi cu a mea.

Până în ziua de 28 mai, când am fost chemată de Dl General, văzând că sunt mult mai bine tratată, și că nu vine nici o dezmințire și nici o confruntare am rămas în ideia mea greșită. Dar când Dl General mi-a pus întrebarea dacă în timpul anchetei am spus vreo minciună, totul s'a spulberat și cu toată frica ce o aveam, că vor fi arestați părinții mei și că eu voi fi pedepsită aspru pentrucă am mințit ancheta, am spus tot adevărul, și m'am descărcat de o minciună care mă chinuia

L. Constanti

CNSAS

permanent și care nefiind cerută de anchetă, nu mai avea nici o scuză, ci încărca și pe alții cu vini pe care nu le aveau.

Aceasta este declarația mea pe care o dau, sinceră și justă.

Lena Constante

8 ianuarie 1952

C.N.S.A.S.

8.I.952

C.N.S.A.S.

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 București, declar următoarele:

In cursul anilor 1944 -49, am avut relații amicale cu următorii:

DORICA BALAN, fără profesie, și soțul ei NICOLAE BALAN, întâi procurist la HERDAN, apoi șeful garajului Ministerului de Justiție și actualmente muncitor într'o fabrică al cărui nume nu mi-l amintesc.

Părinții ei, Dl. și D-na. CARLAONT, la care stătusem 2 luni la țară în anul 1944, și pe care i-am revăzut de câteva ori, când venind la București stăteam la DORICA BALAN.

VALENTINA GOLDENBERG, medic asistent universitar.

LAETITIA și mai cu seamă sora ei CLODY BERTOLA, artistă, LAETITIA măritându-se cu ZEVEDEI BARBU în 1945 și plecând din țară.

ZOE RICII, pictoriță, colegă de Bele Arte.

Dl. și D-na. MUNCEL, vecinii mei din bloc, fără a fi prietenă cu D-na., diferența de vârstă era mare între noi, aveam relații foarte prietenești cu ea, și o vedeam aproape zilnic, ea dându-mi ghiață și eu cumpărând dela ea pâine și prăjituri, ce le confecționa spre vânzare. Era extrem de amabilă cu mine din cauza unei intervenții făcută de mine la PATRASCANU, pentru soțul ei, la lichidarea Sindicatelor Agricole al cărui director fusese mult timp.

VERA MELAN, funcționară la Legația Cehoslovacă. A fost de mai multe ori în vizită la mine și eu la ea unde-l vedeam și pe D-l. KUBIN, atașat comercial la Legația Cehă și pe care-l cunoscusem la D-na MUNCEL, unde a locuit câtva timp în pensiune.

./.

D-l. LAZAR, fost funcţionar la biroul lui NICOL GROSS.

MIHAI POP, funcţionar la Arhiva de Folclor, fost monografist, cu care mă vedeam câteodată la HARRY BRAUNER, şi cu care în 1949, am făcut mai multe deplasări cu maşina la ţară împreună cu HARRY, pentru cercetările lor.

LUCU ANDREESCU, acum decorator la Opera din Cluj, şi frate cu JENY RUPENIAN, acum divorţată. Il cunoşteam de mult timp şi eram în relaţii bune cu el.

OCTAVIAN NEAMTU, fost director la fostele Fundaţii Regale.

D-l. şi D-na. BUICK, el profesor la liceul teoretic evreesc, ea chimistă la Fabrica de Conserve Flora, cunoscuţi prin HARY în timpul războiului, eram în vizită unii la alţii la răstimpuri mai mari, mai des în timpul războiului şi apoi din ce în ce mai rar.

MIHAI SEBASTIAN, până la moartea lui. In timpul războiului venea Duminica dimineaţa la mine să asculte la radio concertul simfonic. După 23 August am fost cu el şi PATRASCANII pe munte şi a venit odată şi la Snagov.

LUCIA DEMETRIUS, scriitoare şi funcţionară la Ministerul Artelor. Ne vedeam foarte rar, venind ea la mine ori eu la ea.

Doctorul RAOUL RODNA, medic la Scânteia, cunoscut prin HARRY BRAUNER, cu care era bun prieten de mult. Venea câteodată seara la mine cu HARRY şi când eram bolnavă îl chemam pe el sau pe VALENTINA GOLDENBERG.

RIZA PROBST KRAID şi soţul ei PAUKER. Ea este pictoriţă şi o cunoşteam dinainte de 1945, dar numai dela expoziţii fără a fi în relaţii amicale.

Din 1945 ea fiind prietenă cu ELENA PATRASCANU am văzut-o în timp de 3 ani de mai multe ori, aprox. 5- 6 la ELENA în casă, de două ori la Snagov şi am luat cu PATRASCANII de 2-3 ori masa la ea seara. După eliberare am văzut-o iar, de 4-5 ori la mine venind ea cu soţul ei cred că de două ori şi eu ducându-mă să iau seara masa la ea de celelalte ori.

LIC BRATASANU. Il cunosc din 1936- 37, prin familia BRAUNER. L-am văzut la Paris când a lucrat şi el la expoziţia internaţională, la Pavilionul românesc în 1937. In 1938 sau 39 am fost chiar la el acasă odată, invitată cu mulţi alţii de prietena cu care locuia AGATHE PALEOLOGU.

./.

CNSAS

L-am revăzut în 1944 în atelierul lui ELENA PATRASCANU pe care chiar el mi-o prezentase în 1939 sau 1940 la şosea într'o seară, când lucram toţi la o expoziţie "Luna Bucureştului". Din 1944, în 1948 l-am văzut aproape zilnic lucrând cu el. In 1948, când m'am întors acasă din arestare a venit de mai multe ori la mine şi l-am ajutat de câteva ori la lucrări. In vara 1949, a fost şi el la Costineşti unde am stat şi eu o lună.

Tot în anul 1949 am făcut cunoştiinţă cu următoarele persoane:

Pianistul GHEORGHE HALMOS, pe care l-am cunoscut la HARRY BRAUNER, la Arhiva de Folclor, unde locuia când venea la Bucureşti, el fiind prof. la Conservatorul din Cluj. L-am văzut de câte ori venea la Bucureşti pentru a da concerte şi pot spune că aveam relaţii foarte prieteneşti şi cordiale cu el.

NICUSOR CONSTANTINESCU, compozitor pe care-l cunoşteam de mult fără a avea nici un fel de relaţii cu el şi pe care în 1949 l-am văzut foarte des la HARRY BRAUNER şi de două ori l-am dus la sora mea V. MOISIL să cânte din compoziţiile lui.

L-am cunoscut pe LIVIU CIULEY, decorator arhitect tot în 1949 când a făcut decoruri la teatrul de păpuşi. Apoi am aflat că e prietenul lui CLODY BERTOLA şi împreună au venit de câteva ori la mine şi eu ei doi am plecat în vară la Costineşti.

La PATRASCANI în casă am cunoscut şi familia MARCOVICI plecată acum în străinătate. I-am văzut de mai multe ori acolo dar nu am avut relaţii personale cu ei.

Prin sora mea VIORICA MOISIL şi soţul ei, cunosc câteva persoane pe care le văd doar când sunt invitată la ea împreună cu ei, foarte rar. Aceste persoane sunt:

Familia PAPADACHE cu fata, el fost director la Telefoane în 1945-46 şi acum inginer acolo.

Dl. şi D-na ZUGRAVESCU, amândoi universitari, Dl. şi D-na HAIMOVICI, el profesor universitar la Iaşi, cunosc din copilărie şi pe fetele naşei lui VIORICA MOISIL, D-na MARINESCU şi anume pe DORINA POTARCA şi MARICEL SAPATINO, dar nu am nici-o relaţie cu ele ambele fiind mai prietene cu sora mea ZIZI CONSTANTE. Dintre ceilalţi prieteni ai lui ZIZI cunosc toată familia COSTA - FORU şi mai de aproape pe OLGA COSTA- FORU, cu care în timpul războiului m'am văzut mai des. Dela ea cunosc pe prietenul ei CIORNEI şi cu ei doi în 1943- sau 1944, am făcut două excursii cu maşina lui.

./.

CNSAS

Dintre colegii monografiști cunoscuți în anii 1931-32-33-34, am fost în relații amicale cu: MIRCEA VULCANESCU și soția lui a doua MARGARETA și fetele lor. Am dat fetițelor pe atunci de 6-8 ani lecții de desen, plătite, în anul 1942 sau 43 când el era subsecretar la Finanțe. Am fost la ei în vizită cu alți de două trei ori și fetițele care mă iubeau, veneau la mine. Au venit și între 1944-49 de câteva ori la mine și odată a venit, pe cât îmi amintesc și D-na VULCANESCU.

Profesorul GUSTI, directorul monografiei. Nu sunt în relație de prietenie cu el, fiind mult mai bătrân și el și soția decât mine, dar am fost de mai multe ori la el acasă cu lucrări, am pictat în casa lui două fresce și îi port recunoștiință pentrucă el mi-a dat primele lucrări mai mari decorative pe care le-am executat.

MARCELA FOCSA, prietenă cu sora mea ZIZI, acum directoarea Muzeului Etnografic. In anul 1943 și ea și alți trei, am făcut un drum de lo zile în Banat cumpărând pentru Ministerul Propagandei obiecte naționale prin sate.

PAULA GUSTI- HERSENI, (fată, nu a prof. ci a răposatului regisor dela Național) am fost până în 1936-37 în bune relații cu ea, apoi el fiind legionar nu i-am mai văzut deloc.

MAC CONSTANTINESCU, sculptor pe care l-am văzut la el acasă și la moi prin anii 1931-35. Apoi nu l-am mai întâlnit decât pe la expoziții.

PIKI POGONEANU. Tot prin anii 1931-35, când era monografia în curs, la părinții printre ceilalți monografiști cred că a venit și el odată dar nu eram prietenă cu el. Mi-a făcut o singură vizită cu OCTAVIAN NEAMTU și un alt monografist POPESCU, la mine în Dionisie în 1943 sau 1944, într'o seară. După 1945 l'am revăzut la NEAMTU la masă și odată la Capșa.

NICU STAHL, prof. la Facultatea de Asistență Socială. Cu el m'am certat din motive principiale în 1936.

GOLOPENTIA, funcționar la Statistică și pe soția lui STEFANIA. Cu ea întâmplător, am locuit în 1933 la Paris în acelaș cămin, dar nu am continuat relațiile mai târziu.

NICU ARGINTESCU, actual critic literar. Rar, venea la mine în vizită.

MITU GEORGESCU, director în timpul războiului la Statistică.

./.

XENIA COSTA FORU, actual D-na ANDREESCU și prof. tot la Asistența Socială. In timpul războiului am fost la ea la - două mari serate, seara cu foarte multă lume și parte din monografiști citați mai sus. Nici cu ea nu am fost prietenă, între ea și mine ca și între ceilalți fiind o diferență de vârstă, care în 1931 era sensibilă eu având 21 de ani și ei între 26-30 de ani, și fiind diferența și de meserie.

Tot în acea vreme, fiind încă la Bele Arte aveam prietene alte două colege pe care nu le-am mai văzut cu timpul:

LILI PANCU - GEORGESCU, pe care nu o mai văd decând s'a făcut legionară și TANTI DEMETRIADE - STEFAN, care s'a lăsat, - măritată fiind de pictură -, și timpul ne-a despărțit fără motiv.

In legătură tot cu o parte din monografiști și MAC CONSTANTINESCU, care am înființat o grupare artistică "Criterion am cunoscut pe legionarii, (pe atunci nu erau încă sau nu o spuneau)POLIHRONIADE și soția (el omorât).

Invitată fiind prin anii monografiei la MAC CONSTANTINESCU, am cunoscut acolo diferiți alți intelectuali și artiști (1932-35-36 ?).

PAUL STERIAN, pe atunci poet, mai târziu funcționar sup. la Finanțe și soția MARGARETA STERIAN, pictoriță.

LILI POPOVICI, actriță la Național.

MIRCEA ELIADE, scriitor, apoi legionar și fugit.

GABIEL NEGRI, dansator apoi actual regizor la Național. Prin 1934, am lucrat pentru el costume de dans.

COCA ENESCU și MIMI TUTUNARU, dansatoare. Pe COCA ENESC doar........ am mai văzut-o și mai târziu fiind prietenă cu fetele BERTOLA.

Trecând dela grupul monografiei, care s'a dezmembrat când monografiile din lipsă de fonduri nu s'au mai ținut, și din cauză că fiecare încetul cu încetul și-a găsit o meserie și un post, am trecut prin colega mea ZOE RICII într'un grup făcând parte din cercul sportiv Politehnica. Acolo am cunoscut pe următorii (între anii 1935-1940):

EUGEN BALAN, atunci director la vamă, BISCOT ISCOVICI negustor și soția lui MELITA FLORICA și IONEL MOISIL, ETA și ANIE MANESCU (acum Moisil), DORICA BALAN și soțul NICULAE.

Aceasta este declarația mea pe care o dau susțin și semnez.

8 Ianuarie 1952. ss/ Lena Constante.

L. Constant

Declarație

Subsemnata Lena Constante, de prof. pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu, 12 București, declar următoarele:

În cursul anilor 1944-49 am avut relații amicale cu următorii:

Dorica Bălan, fostă profesoară, și soțul ei Niculae Bălan, întâi procurist la Herdan, apoi șeful garajului ministerului de Justiție și actualmente muncitor într'o fabrică al cărei nume nu mi-l amintesc.

Părinții ei, Dl. și D-na Carlaonț, la care stătusem 2 luni la țară în anul 1944, și pe care i-am revăzut de câteva ori, când veniau la Buc. stăteau la Dorica Bălan.

Valentina Goldenberg, medic asistent universitar.

Laetiția și mai cu seamă sora ei Clody Bertola, actriță, Laetiția măritându-se cu Zevedei Barbu în 1945 și plecând din țară.

Zoe Bicci, pictoriță, colegă de Bele Arte.

L. Constant

Dl și Dna Muncel, vecinii mei din bloc, fără a fi prietenă cu Dna, diferența de vârstă era mare între noi, aveam relații foarte prietenești cu ea, și o vedeam aproape zilnic, ea dându-mi ghiata și eu cumpărând dela ea pâine și prăjituri ce le confecționa spre vânzare. Era extrem de amabilă cu mine din cauza unei intervenții făcută de mine la Pătrășcanu pentru soțul ei, la lichidarea Sindicatelor agricole al cărui director fusese mult timp.

Vera Mulan, funcționară la Legația Cehoslovacă. A fost de mai multe ori în vizită la mine și eu la ea unde-l vedeam și pe Dl Kubin, atașat comercial la Legația Cehă și pe care-l cunoscusem la Dna Muncel, unde a locuit câtva timp în pensiune.

Dl Lazăr, fost funcționar la biroul lui Nicol Goss.

Mihai Pop, funcționar la Arhiva de Folclor, fost monografist, cu care mă vedeam câteodată la Harry Brauner, și cu care în 1949 am făcut mai multe deplasări cu mașina la țară, împreună cu Harry, pentru cercetările lor.

Lucu Andreescu, acum decorator la Opera din Cluj, și frate cu Jenny Rupenian, acum divorțați. Îl cunoșteam de mult timp și eram în relații bune cu el.

Octavian Neamțu, fost director la fostele Fundații Regale.

L. Constante

C.N.S.A.S.

Dl și D-na Brück, el profesor la liceul teoretic evreiesc, ea chimistă la fabrica de conserve Flora. Cunoscuți prin Hary în timpul războiului, eram în vizită unii la alții la răstimpuri mai mari, mai des în timpul războiului și apoi din ce în ce mai rar.

Mihai Sebastian, până la moartea lui. În timpul războiului venea duminica dimineața la mine să asculte la radio concertul simfonic. După 23 august am fost cu el și Pătrășcanu pe munte și a venit odată și la Snagov.

Lucia Demetrius, scriitoare și funcționară la Ministerul Artelor. Ne vedeam foarte rar, venind ea la mine ori eu la ea.

Doctorul Raoul Rodina, medic la Scânteia, cunoscut prin Hary Brauner, cu care era bun prieten de mult. Venea câteodată seara la mine cu Hary și când eram bolnavă îl chemam pe el sau pe Valentina Goldenberg.

Riza Probst Kraid și soțul ei Vanker. Ea este pictoriță și o cunoșteam dinainte de 1945, dar numai dela expoziții fără a fi în relații amicale. Din 1945 ea fiind prietenă cu Elena Pătrășcanu am văzut în timp de 3 ani de mai multe ori aprox. 5-6 la Elena în casă, de două ori la Snagov și am luat cu Pătrășcanu de 2-3 ori masa la ea seara. După eliberarea am văzut iar de 4-5 ori la mine venind ea cu soțul ei cred că de două ori și eu ducându-mă să iau seara masa la ea de celelalte ori.

L Constante

Lic Brătașanu. Îl cunosc din 1936-7 prin familia Brauner. L'am văzut la Paris când a lucrat și el la expoziția internațională, la pavilionul românesc în 1937. În 1938 sau 39 am fost chiar la el acasă odată, invitată cu mulți alții de prietena cu care locuia Agathe Paleologu. L'am revăzut în 1944 în atelierul lui Elena Pătrașcanu pe care chiar el mi-o prezentase în 1939 sau 1940 la șosea într'o seară, când lucram toți la o expoziția „Luna Bucureștiului". Din 1944-în 1948 l'am văzut aproape zilnic lucrând cu el. În 1948, când m'am întors acasă din arestare a venit de mai multe ori la mine și l'am ajutat de câteva ori la lucrări. În vara 1949 a fost și el la Costinești unde am stat și eu o lună.

Tot în anul 1949 am făcut cunoștiință cu următoarele persoane:

Pianistul Gheorghe Halmoș, pe care l'am cunoscut la Harry Brauner, la Arhiva de Folclor unde locuia când venea la Buc. el fiind prof. la Conservatorul din Cluj. L'am văzut de câte ori venea la Buc. pentru a da concerte și pot spune că aveam relații foarte prietenești și cordiale cu el.

Nicușor Constantinescu, compozitor pe care-l cunoșteam de mult fără a avea nici un fel de relații cu el și pe care în 1949 l'am văzut foarte des la Harry Brauner și de două ori l-am dus la sora mea V. Moisil să cânte din compozițiile lui.

L'am cunoscut pe Liviu Ciulei, decorator arhitect tot în 1949 când a făcut decoruri la teatrul

L. Constante

CNSAS

de păpuși. Apoi am aflat că e prietenul lui Vlady Bertola și împreună au venit de câteva ori la mine și cu ei doi am plecat în vară la Costinești.

La Pătrășcanii în casă am cunoscut și familia Marcovici plecată acum în străinătate. I-am văzut de mai multe ori acolo dar nu am avut relații personale cu ei.

Prin sora mea Viorica Moisil și soțul ei, cunosc câteva persoane pe care le văd doar când sunt invitată la ea împreună cu ei, foarte rar. Aceste persoane sunt:

Familia Papadache cu fata el fost director la telefoane în 1945-46 și acum inginer acolo.
Dl. și dna Zugrăvescu, amândoi universitari
Dl și dna Haimovici, el profesor universitar la Iași
Cunosc din copilărie și pe fetele sorei lui Viorica Moisil, Dna Marinescu și anume pe Dorina Potârcă și Maricel Sapatina dar nu am nici o relație cu ele ambele fiind mai prietene cu sora mea Zizi Constante.
Dintre ceilalți prieteni ai lui Zizi cunosc toată familia Costa-Foru și mai de aproape pe Olga Costa-Foru cu care în timpul războiului m'am văzut mai des. Dela ea cunosc pe prietenul ei Ciornei și cu ei doi în 1943 sau 1944 am făcut două excursii cu mașina lui.
Dintre colegii monografiști cunoscuți în anii 1931-32-33-34, am fost în relații amicale cu: Mircea Vulcănescu și soția lui a doua Margareta și fetele lor. Am dat fetițelor pe atunci de 6 și 8 ani lecții de desen, plătite, în anul 1942 sau 3 când el

L. Constante

subsecretar la Finanțe. Am fost la ei în vizită cu alții de două-trei ori și fetițele care mă iubeau veneau la mine. Au venit și între 1944-49 de câteva ori la mine și odată și a venit, pe cât îmi amintesc și D-na Vulcănescu.

Profesorul Gusti, directorul monografiei. Nu eram în relație de prietenie cu el, fiind mult mai bătrân și el și soția decât mine, dar am fost de mai multe ori la el acasă cu lucrări, am pictat în casa lui două fresce și îi port recunoștință pentrucă el mi-a dat primele lucrări mai mari decorative pe care le-am executat.

Marcela Focșa, prietenă cu sora mea Zizi, acum Directoarea Muzeului Etnografic. În anul 1943 și ea și alți trei, am făcut un drum de 10 zile în Banat cumpărând pentru Min. Propagandei obiecte naționale prin sate.

Paula Gusti-Herseni, (fată, nu a prof. ci a răposatului regisor dela Național) Am fost până în 1936-7 în bune relații cu ea, apoi el fiind legionar nu i-am mai văzut deloc.

Mac Constantinescu, sculptor pe care l-am văzut la el acasă și la noi prin anii 1931-35. Apoi nu l'am mai întâlnit decât pe la expoziții.

Piki Pogoneanu. Tot prin anii 1931-35 când era monografia în curs, la părinții printre ceilalți monografiști cred că a venit și el odată dar nu eram prietenă cu el. Mi-a făcut o singură vizită cu Octavian Neamțu și un alt monografist Popescu la mine în Dionisie în 1943-sau 1944 într'o seară. După 1945 l'am revăzut la Neamțu la masă și odată la Capșa.

L. Contant

Bicu Stahl, prof. la Facultatea de Asistență Socială. Cu el m'am certat din motive principiale în 1936.

Golopenția, funcționar la ~~Asistența~~ Statistică și pe soția lui Ștefania. Cu ea întâmplător, am locuit în 1933 la Paris în același cămin, dar nu am continuat relațiile mai târziu.

Bicu Argintescu, actual critic literar. Rar, venea la mine în vizită.

Mitu Georgescu, director în timpul războiului la Statistică.

Xenia Costa Foru, actual D-na Andreescu și prof. tot la Asistența Socială. În timpul războiului am fost la ea la două mari serate, seara cu foarte multă lume și parte din monografiștii citați mai sus. Nici cu ea nu am fost prietenă, între ea și mine ca și cu ceilalți fiind o diferență de vârstă, care în 1931 era sensibilă eu având 21 de ani și ei ~~peste 26-7~~ între 26-30 de ani, și fiind diferență și de meserie.

Tot în acea vreme, fiind încă la Bele Arte aveam prietene alte două colege pe care nu le-am mai văzut cu timpul:

Lili Pancu-Georgescu, pe care nu o mai văd de când s'a făcut legionară și

Fanti Demetriade-Ștefan care s'a lăsat, măritată fiind de pictură, și timpul ne-a despărțit fără motiv.

În legătură tot cu o parte din monografiști și Mac Constantinescu, care am înființat o grupare artistică „Criterion" am cunoscut pe legionarii, (pe atunci nu erau încă sau nu o spuneau) Polihroniade și soția (el omorât).

L. Constante

Invitată fiind prin anii monografiei la Mac Constantinescu am cunoscut acolo diferiți alți intelectuali și artiști. (1932 – 35-36?)

Paul Sterian, pe atunci poet, mai târziu funcționar sup. la Finanțe și soția Margareta Sterian, pictoriță.

Lili Popovici, actriță la Național.

Mircea Eliade, scriitor, apoi legionar și fugit.

Gabriel Negri, dansator apoi actual regizor la Național. Prin 1934 am lucrat pentru el costume de dans.

Coca Enescu și Mimi Tutunaru, dansatoare. Pe Coca Enescu doar am mai văzut-o și mai târziu fiind prietena cu fetele Bertola.

Trecând dela grupul monografiei, care s'a dezmembrat când monografiile din lipsă de fonduri nu s'au mai ținut, și din cauză că fiecare încetul cu încetul și-a găsit o meserie și un post, am trecut prin colega mea Lae Ricci într'un grup făcând parte din cercul sportiv Politehnica. Acolo am cunoscut pe următorii (între anii 1935 – 1940)

Eugen Bălan, atunci director la vamă
Biscot Iscovici negustor și soția lui Melita
Florica și Ionel Moisil
Eta și Anie Mănescu (acum Moisil)
Dorica Bălan și soțul Niculae

Aceasta este declarația mea pe care o dau scrisă și semnez

Lena Constante

8 ianuarie 1952

4 Iunie 1952

SE APROBA:

N O T A

Confruntând declaraţia LENEI CONSTANTE din 22 Decembrie 1951, cu paşaportul ELENEI PATRASCANU, au rezultat următoarele:

- Sâmbătă 11 Iulie 1947, PATRASCANU a sosit la Mangalia anunţând plecarea la Praga.
- Marţi 14 Iulie 1947, soţii PATRASCANU pleacă la Bruxelles.
- Sâmbătă 18 Iulie 1947, NICOL GROSS soseşte la Praga.
- Joi 23 Iulie 1947, LENA CONSTANTE pretinde că NICOL GROSS pleacă din Praga.
- Vineri 24 Iulie 1947, soţii PATRASCANU se reîntorc la Praga.
- Sâmbătă 25 Iulie 1947, LENA CONSTANTE pretinde că au plecat cu toţii spre Bucureşti.

Deoarece paşaportul ELENEI PATRASCANU are înregistrată data plecării la 26 Iulie 1947, existând şi prezumţii puternice că NICOL GROSS a aşteptat înapoierea lui PATRASCANU la Praga pentru ase întâlni şi discuta cu el, propunem să se ceară relaţii la Ministerul de Interne din R.P.Cehoslovacia asupra datei plecării lui NICOL GROSSdin Praga.-

DE ACORD:
CAPITAN DE SECURITATE
Dumitru Marinache

LT.MAJOR DE SECURITATE
S.Siegler

CM/ 2 ex.

C.N.S.A.S.

Rugăm a se face cercetări la Ministerul de Externe al R.P.Cehoslovacia și a ni se comunica data plecării cetățeanului englez NICOL GROSS din Praga, în vara anului 1947, ținând seama că din datele aflate în posesia noastră, acesta ar fi sosit la Praga în ziua de 18 Iulie 1947, venind din Anglia.-

SS/CM
2 ex.

C.N.S.A.S.

12 August 1952

~~649~~

SE APROBA

Strict Secret

85

R E F E R A T

-=-=-=-=-=-=-=-=-

In legătură cu comunicările făcute în arestul D.G.S.S. între LENA CONSTANTE și ing. COSAC SERBAN.-

LENA CONSTANTE, reținută în problema "PATRASCANU", a fost mutată din arestul D.G.S.S. în arestul B.J.- Această măsură a fost luată pentrucă se constatase sănătatea LENEI CONSTANTE destul de proastă, slăbise foarte mult, nu avea poftă de mâncare și în mod special îi lipsea aerul.-

In urma acestui fapt, conducerea a dat dispoziții pentru mutarea sa în arestul B.J. Această operațiune a avut loc în ziua de 1 August 1952.-

La acest arest, LENA CONSTANTE a început să povestească despre cele întâmplate în celula nr. 3o din arestul D.G.S.S. arătând că, cu o săptămână înainte de a fi mutată a recepționat în dese rânduri bătăi în perete. Acestea veneau din stânga celulei sale (celula nr. 29).-

Ea mai arăta că deși bătăile în perete s'au repetat, ea totuși a rămas mută, fără a da vre-un semn de viață.-

Astfel, în ziua de 25 Iulie a.c, folosindu-se de alfabetul românesc cu 27 litere, a reușit să înțeleagă unele fraze scurte, de pildă: "Cine ești" și "Cum te chiamă".-

Mecanismul îl arată în felul următor: pentru litera a se bătea o singură dată, pentru litera b de două ori și așa mai departe.-

In felul acesta au început conversațiile între LENA CONSTANTE și ing. COSAC SERBAN, care la început a întrebat-o cine este și cât timp e de când a fost arestată, ea răspunzându-i că o chiamă ELENA CONSTANTINESCU, reținută de 2 ani.

C.N.S.A.S.

COSAC SERBAN, legionar, reținut în arestul D.G.S.S. de mai multă vreme, în declarațiile sale arată că aceste bătăi în pereții celulelor sunt destul de frecvente, chiar și în restul celulelor unde a stat el, a auzit astfel de ciocănituri în perete, dar că până la încercarea reușită cu LENA CONSTANTE n'a mai practicat acest sistem.-

In continuare arată că timp de trei zile din momentul când LENA CONSTANTE i-a răspuns la semnale, i-a transmis acesteia următoarele:

- Stie că este pictoriță și reținută în problema PATRASCANU;

- Că a fost arestat LAZAR LAZAR și cercetat în legătură cu corespondența purtată de ea cu fostul ei prieten din Anglia (NICOL GROSS). A mai transmis că în ultima vreme au survenit în Guvern și Partid o serie de schimbări, comunicându-i nominal schimbările făcute. I-a mai comunicat ca "să aibă curaj, că libertatea vine".-

La cele primite dela ing. COSAC, LENA CONSTANTE i-a răspuns că este arestată de doi ani și ținută pe gratis, că e cercetată în legătură cu cazul PATRASCANU și că omul din Anglia o iubește și o chiamă la el.-

LENA CONSTANTE în ziua când ne-a adus la cunoștință că a comunicat cu reținuții din celula vecină, în continuare ne-a mărturisit, fără a i se fi pus vre-o întrebare, că în jurul lunei Iulie 1951, pe când se găsea într'o celulă din arestul D.G.S.S., a început să-i facă curte unul dintre paznicii pe care îi avea în acea vreme.-

Susnumita arată că raporturile dintre ea și paznic, au început în felul următor:

La început era dusă de către el la bae și în acest timp era privită în timpul când se spăla; mai mult, într'una din zile paznicul a venit și a șters-o cu ștergarul pe spate. In timpul nopții paznicul intra în celula ei întreținând discuții cu ea în care îi propunea să aibă raporturi intime. Intr'o altă noapte a fost scoasă de către paznic pentru a-și face necesitățile la W.C., însă în realitate paznicul a luat-o în brațe, sărutând-o. El i-a mai spus ca să pună un picior pe o cadă, pentru a putea să aibă loc raportul sexual. Ea n'a opus nici o rezistență și astfel a avut loc primul raport sexual.-

.//.

C.N.S.A.S.

Făcându-se cercetări s'a stabilit că elementul care a avut raporturi inrime cu LENA CONSTANTE este fostul plot.de securitate MUNTEANU GRIGORE,legionar şi în ultima vreme îndepărtat din cadrele Securităţii.-

Fiind arestat şi cercetat,acesta a recunoscut că într'adevăr în vara anului 1951,pe când era paznic pe culoarul unde se găsea şi celula LENEI CONSTANTE,a început să înjghebe unele discuţii cu caracter intim cu aceasta.-

El arată că iniţiativa a avut-o LENA CONSTANTE şi că ea i-ar fi propus să aibă raporturi; mai mult,în cursul nopţilor în mod provocator,se desbrăca rămânând complect goală,sub pretextul că-i este cald şi nu poate suporta îmbrăcămintea.El mai arată că,cu LENA CONSTANTE,în afară de unele îmbrăţişări şi sărutări,a avut raporturi sexuale în condiţiuni normale de 3 sau 4 ori.-

Deşi s'a insistat în ancheta LENEI CONSTANTE,pentru a se stabili dacă în urma raporturilor avute cu MUNTEANU GRIGORE nu l-a folosit pentru a-i duce mesagii familiei sau pentru a-i face legătura cu alţi anchetaţi din arestul nostru, LENA CONSTANTE declară că nu l-a folosit în nici o împrejurare, fiindu-i teamă că se va descoperi.-

CONCLUZII:

Din cele relatate în cuprinsul referatului rezultă că LENA CONSTANTE a reuşit să comunice cu reţinuţii din celula nr.29.-

LENA CONSTANTE a reuşit să înţeleagă cele comunicate de ing.COSAC SERBAN cu ajutorul alfabetului românesc.-

Deşi izolată de ani de zile,LENA CONSTANTE a reuşit să se informeze cu privire la schimbările interne şi internaţionale făcute în ultimul timp.-

Inginerii COSAC SERBAN şi HABER ARTHUR,au informat pe LENA CONSTANTE despre mersul anchetei lui PATRASCANU, totodată dându-i curaj să reziste şi să nu facă mărturisiri că în curând se vor schimba lucrurile şi vor fi eliberaţi.-

S'a descoperit că fostul plot.de securitate MUNTEANU GRIGORE a întreţinut raporturi intime cu LENA CONSTANTE în timpul când acesta făcea de pază în arestul D.G.S.S.(vara anului 1951).-

./.

C.N.S.A.S.

PROPUNERI:

Da

a/. Propunem ca sergenții de pază în cursul nopții, să urmărească bătăile în perete și când constată acest lucru, să facă raport pentru a se lua măsuri.-

Da

b/. Deținutele în cadrul aresturilor, să fie încarcerate în locuri mai izolate și să fie păzite de femei.-

Da

c/. Să se facă un referat în legătură cu diferite cazuri de abateri ale tovarășilor din arest și cu cazul acesta și să se prelucreze în cadrul Comandaturei.-

Da

d/. Ing.COSAC SERBAN și HABER ARTHUR să fie izolați și sancționați fiind încarcerați în celule sobre.-

Da

e/. LENEI CONSTANTE, propunem să-i fie introdusă o agentură de cameră, pentrucă s'a dovedit că deși fiind izolată, a reușit în toate împrejurările să se informaze de o serie de lucruri.-

Da

In legătură cu fostul plot.de securitate MUNTEANU GRIGORE, s'a propus încadrarea sa în U.M.evidență specială, pe timp de douăzeci și patru luni, într'un referat aparte.-

DE ACORD:
CAPITAN DE SECURITATE
Dumitru
Dumitru Marinache

LT.MAJ.DE SECURITATE
T. Staicu
T.Staicu

DE ACORD:
LT.COLONEL DE SECURITATE
T. Dincă
T.Dincă

CM/2 ex.

C.N.S.A.S.

[redacted]

11 August 1952

SE APROBA:

R E F E R A T

In legătură cu comunicările făcute în arestul D.G.S.S.între LENA CONSTANTE şi ing.COSAC SERBAN.-

LENA CONSTANTE,reţinută în problema "PATRASCANU" a fost mutată din arestul D.G.S.S.în arestul B.J. Această măsură a fost luată pentrucă se constatase sănătatea LENEI CONSTANTE destul de proastă,slăbise foarte mult,nu avea poftă de mâncare şi în mod special îi lipsea aerul.-

In urma acestui fapt,conducerea a dat dispoziţii pentru mutarea sa în arestul B.J.Această operaţiune a avut loc în ziua de 1 August a.c.

A doua zi după ce a fost dusă la arestul B.J. fiind scoasă la interogatoriu,i s'a pus următoarea întrebare: "LENA CONSTANTE,vezi,în urma felului tău de comportare unde ai ajuns?"

La întrebarea pusă ea s'a grăbit să răspundă că este foarte mulţumită/pentrucă este chemată la anchetă şi că dacă nu era adusă în ziua aceea voia să iasă la raport.In continuare a mai arătat că nu voeşte să i se mai întâmple neplăceri de felul celor suportate pentru aceleaşi motive.-

La început am rămas nedumerit crezând că s'a hotărât să vorbească de activitatea da se spionaj,spunându-i că dacă lucrurile stau aşa n'are decât să facă mărturisiri, să vină în mod sincer şi să arate anchetei tot adevărul.-

Astfel,LENA CONSTANTE a început să povestească despre cele întâmplate în celula nr.3o din arestul D.G.S.S. arătând că,cu o săptămână înainte de a fi mutată a recepţionat în dese rânduri bătăi în perete. Acestea veneau din stânga celulei sale (nr.29).-

./.

Ea mai arată că deși bătăile în perete s'au repetat, ea totuși a rămas mută, fără a da vre-un semn de viață.- In acest timp, s'a străduit intens pentru a stabili cine bate și ce bate din partea celulei vecine, voind cu orice preț să înțeleagă mecanismul pentru a putea să răspundă. Ea arată că dela început și-a dat seama că este vorba de un alfabet însă nu reușea să se poată folosi de el.-

Astfel, în ziua de 30 Iulie a.c., folosindu-se de alfabetul românesc cu 27 litere, a reușit să înțeleagă unele fraze scurte, de pildă: "Cine ești" și "Cum te chiamă".-

Mecanismul îl arată în felul următor: pentru litera a se bătea o singură dată, pentru litera b de două ori și așa mai departe.-

In felul acesta au început conversațiile între LENA CONSTANTE și ing. COSAC SERBAN, care la început a întrebat-o cine este și de cât timp este arestată, ea răspunzându-i că o chiamă ELENA CONSTANTINESCU, reținută de 2 ani.-

In urma celor spuse de LENA CONSTANTE, s'a trecut la identificarea elementelor care comunicaseră cu ea, astfel stabilindu-se că în celula nr.29 se găsesc reținuții: ing. COSAC SERBAN legionar, ing. ARTHUR HABER, sionist și sabotor, VOICULESCU GHEORGHE condamnat pentru crime de război și de puțin timp fusese adus în celulă un fost polițist ENE CONSTANTIN.- Acesta din urmă fiind reținut de curând, i-a pus în cunoștință cu toat evenimentele interne și internaționale din ultima vreme.-

Fiind anchetați numiții COSAC SERBAN și HABER ARTHUR, după o ușoară rezistență au recunoscut că în celula din dreapta lor identificaseră pe LENA CONSTANTE prin bătăi în perete, folosindu-se de alfabetul românesc cu 27 de litere. Ei au transmis diferite informații LENEI CONSTANTE, parte cunoscute de ei dela ENE CONSTANTIN, iar o altă parte cunoscute de COSAC SERBAN dela ing. HABER ARTHUR, în legătură cu reținerea și anchetarea lui LAZAR LAZAR, implicat în problema PATRASCANU.-

COSAC SERBAN, legionar, reținut în arestul D.G.S.S. de mai multă vreme, în declarațiile sale arată că aceste bătăi în pereții celulelor sunt destul de frecvente, chiar și în restul celulelor unde a stat el, a auzit astfel de ciocănituri în perete, dar că până la încercarea reușită cu LENA CONSTANTE, n'a mai practicat acest sistem.-

./.

In continuare arată că timp de trei zile din momentul când LENA CONSTANTE i-a răspuns la semnale, i-a transmis acesteia următoarele:

- Stie că este pictoriță și reținută în problema PATRASCANU;

- Că a fost arestat LAZAR LAZAR și cercetat în legătură cu corespondența purtată de ea cu fostul ei prieten din Anglia (NIKOL GROSS). A mai transmis că în ultima vreme au survenit în Guvern și Partid o serie de schimbări, comunicându-i nominal schimbările făcute. I-a mai comunicat ca"să aibă curaj, că libertatea vine".-

La cele primite dela ing.COSAC, LENA CONSTANTE i-a răspuns că este arestată de doi ani și ținută pe gratis, că e cercetată în legătură cu cazul PATRASCANU și că omul din Anglia o iubește și o chiamă la el.-

HABER ARTHUR, sionist și sabotor, reținut pentru a doua oară în ultima vreme, în declarații arată că într'una din zile venind dela anchetă, COSAC SERBAN i-a relatat parte din conversațiile avute cu reținuta LENA CONSTANTE.-

La cele auzite HABER ARTHUR și-a adus aminte că în cursul anului 1951 a stat în celulă cu LAZAR LAZAR care în acea vreme era anchetat în legătură cu LENA CONSTANTE și omul din Anglia.- LAZAR LAZAR îi spusese parte din discuțiile care le avea în anchetă. Printre acestea i-a spus că este anchetat zi și noapte în legătură cu corespondența purtată de NICOL GROSS cu LENA CONSTANTE.-

Discuția dintre HABER și ing.COSAC SERBAN s'a petrecut în prima zi când reușiseră să comunice între ei. In felul acesta a putut ing.COSAC SERBAN să-i transmită LENEI CONSTANT amănunte în legătură cu problema PATRASCANU.-

In urma mărturisirilor făcute de ing.COSAC și ARTHUR HABER, a fost din nou cercetată LENA CONSTANTE pentru a se stabili toate discuțiile purtate între ei. Deși i s'a arătat de organele anchetatoare că indivizii cu care comunicase au făcut mărturisiri complecte, ea a luat atitudine negativă spunând că n'a reușit să recepționeze tot ce i se transmisese.-

Fiind întrebată dacă n'a transmis celor din celula vecină anumite lucruri în legătură cu familia ei, sau cu reți-

./.

nuții care se află în problema PATRASCANU, și în această privință a luat o atitudine negativă.-

[redacted]

[redacted]

Este cunoscută mentalitatea și abilitatea LENEI CONSTANTE din momentul reținerii sale ,că în toate împrejurările a reușit să ia legătură cu parte din arestați din problema PATRASCANU (HARY BRAUNER,ELENA PATRASCANU),cu toate că ne-am străduit s'o ținem izolată.-

CONCLUZII:

Cele relatate în cuprinsul referatului socotim că au fost descoperite în urma faptului că LENA CONSTANTE a fost mutată din arestul D.G.S.S.în arestul B.J. Ea și-a explicat mutarea ca o sancțiune dată de conducere,în urma comportării ei în arestul D.G.S.S.- S'a mai hotărât să mărturisească,socotind ca o provocare a organelor noastre din momentul când i s'a transmis din celula vecină numele lui LAZAR LAZAR și că reținuții din celula vecină știe că este reținută în cazul PATRASCANU.-

Toate acestea au împins-o să facă mărturisiri însă cu destule rezerve,nefiind convinsă că noi suntem aceeacare am descoperit.-

A trebuit să fie audiată câteva zile la rând,noi lăsându-i impresia că cunoaștem cele întâmplate și că n'are decât să ne facă mărturisiri complecte.La toate acestea nici până astăzi n'a recunoscut tot ce a recepționat și transmis. Dease-

[redacted]

Este important să arătăm atitudinea ei bandităească faț de anchetă în general,prin aceea că ne-a dovedit cu această ocazie,comportarea ei față de ancheta PATRASCANU.-

Deşi a venit singură şi a făcut aceste mărturisiri, fiind în mare măsură convinsă că noi am descoperit cele întâmplate în celulă, totuşi la început arăta lucrurile într'o formă extrem de slabă din care nu rezulta nimic.-

Această atitudine o caracterizează în toată ancheta ei ţinând cont de faptul că elementul pentru care ea a făcut spionaj (NICOL GROSS) se găseşte în Anglia şi deci toate cele mărturisite de ea nu se pot controla.-

Este extrem de ciudat faptul că LENA CONSTANTE în câteva zile a reuşit să converseze cu ing.COSAC SERBAN.Suntem convinşi că sistemul acesta a fost practicat de ea şi în trecut şi e foarte probabil să-l fi cunoscut din afară.-

[redacted]

In această anchetă LENA CONSTANTE a dat dovadă de mare nesinceritate şi atunci ne mai miră faptul că nu ne vorbeşte de spionajul făcut cu NICOL GROSS, care se găseşte în Anglia şi cu care nu poate fi confruntată şi în general de activitatea ei criminală desfăşurată împreună cu LUCRETIU PATRASCANU şi BELU ZILBER.-

PROPUNERI

Propunem ca paznicii în cursul zilei şi nopţii, să urmărească bătăile în perete şi când constată acest lucru să facă raport pentru a se lua măsuri.-

Pentru a se descoperi acest sistem propunem să fie introduse agenturi;pe lângă misiunea lor să aibă şi această sarcină,de a stabili ce comunică reţinuţii între ei.-

Unde sunt agenturi de cameră să fie audiate pentru a se stabili dacă acest sistem se practică în toate aresturile.-

Să fie interzis ca în timpul zilei şi nopţii femeile reţinute să umble sau să rămână în pielea goală.-

Deţinutele în cadrul aresturilor să fie încarcerate în locuri mai izolate şi să fie păzite de femei, iar în cazul când nu este posibil, să fie păzite de tovarăşi care sunt căsătoriţi şi cunoscuţi ca oameni care duc o viaţă regulată şi morală.-

Să se facă un referat în legătură cu diferite cazuri de abateri ale tovarăşilor din arest şi cu cazul acesta şi să fie prelucrat în cadrul Direcţiei Pază şi Dir.VIII-a.-

Ing.COSAC SERBAN şi HABER ARTHUR să fie izolaţi şi sancţionaţi fiind încarceraţi în celule mai proaste.-

LENEI CONSTANTE propunem să-i fie introdusă o agentură de cameră, pentrucă s'a dovedit că deşi fiind izolată, a reuşit în toate împrejurările să se informeze de o serie de lucruri.-

DE ACORD:
CAPITAN DE SECURITATE

Dumitru Marinache

LT.MAJOR DE SECURITATE

Staicu Tudor

DE ACORD:
LT.COLONEL DE SECURITATE

T.Dincă

CM/2 ex.

C.N.S.A.S.

UNITATEA DGSS II SI.

Sef Nr. Plic

PROCES VERBAL Nr. 581

DE DEPUNERE ȘI PERCHEZIȚIE CORPORALA

Făcut astăzi, 8 August 1952 *ora* 1530 *în* București

Noi, Slt Mocănescu Nicolae *din* DGSS

în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului Munteanu Grigore *născut la* 21 Mai 1918 *în comuna* Arsura

Raionul Huși *fiul lui* Teodor *și* Aglaia

de profesiune Ospătar *căsătorit cu* Lucreția *domiciliat în* București

Str. Calimachi *Nr.* 32 *primit conform* ordinului/raportului

Nr. .... *din* ....

Procedând la percheziția corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte și valori:

Suma de lei 2 doi lei și 78 bani, un buletin populației, un pieptene, șireturi;

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIȚER DE SERVICIU,

Slt Mocănescu Nicolae

Perchezițional

G. Munte

Transferat la .... **conform Ordinului Nr.** .... **din** ....

Am predat,
OFIȚER DE SERVICIU,

Am primit,
reținutul și obiectele
menționate în prezentul proces verbal.

D O V A D Ă

Am primit obiectele și valorile menționate în prezentul proces verbal.

.... *Data* ....

C.N.S.A.S.

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu nr. 12 Bucureşti, declar următoarele:

Aproximativ în zilele de 24-25 Iulie 1952, am început să aud în peretele celulei mele, cel din stânga - bătăi repetate la oarecari intervale de timp. In primele două zile nu am răspuns deloc, apoi am bătut şi eu de două-trei ori câte 3 bătăi. După ce am răspuns semnalului am început să aud bătăi ritmate şi multe în şir, şi am înţeles că trebue să fie un limbaj. M'am străduit câteva zile să înţeleg ce bătea. Dela început m'am gândit că trebue să fie alfabetul, dar oricât murmuram, nu puteam înţelege nici un cuvânt.-

Eu urmăream bătăile, omiţând din alfabet literele ş şi ţ şi g şi de aceea nu înţelegeam ce bate. Apoi m'am gândit să încerc pe rând alfabetul cu g şi apoi cu ş şi ţ. Abia în ziua de Miercuri 30 Iulie urmărind bătăile cu alfabetul complect am început să înţeleg câte un cuvânt întreg şi în ziua de 31 am înţeles aproape tot ce a bătut. Nu tot, pentrucă mi-era frică să stau lipită de perete şi stând la distanţă, când bătea mai încet, pierdeam şirul, şi alteori se întrerupea bătaia din cauza paznicilor care treceau mereu.-

Miercuri când am început să înţeleg am răspuns şi eu.

Au fost în cele două zile următoarele întrebări, înţelese, şi următoarele răspunsuri:

El: "cine eşti?" (întrebarea s'a repetat în ambele zile pentrucă eu în prima zi nu am răspuns) "şi de când eşti închisă?".

Eu: Am răspuns prima zi că "sunt închisă de doi ani" şi a doua zi am răspuns: "Sunt LENA CONSTAN...". Intreruptă de trecerea paznicului am reînceput să-mi bat numele dar nu m'a lăsat să sfârşesc şi a bătut întrerupându-mă.-

El: "Bine, eşti pictor şi eşti în cazul PATRASCANU".

Eu: "Da, de unde ştii?"

El: "Am fost pri ....ez şi afară lumea vorbeşte de tine la fel ca ....dela Jilava".

Eu: "Cine e la Jilava?"

./.

Aici am fost întrerupţi şi nu mi-a răspuns. Mai târziu mi-a spus:

El: "Ai curaj,afară se pregătesc evenimente mari,la Preşedinţia U.S.fără conc.....".

Eu: "Aci l-am întrerupt şi i-am spus:"Nu aştept evenimente mari,ci numai dreptate,fiindcă sunt nevinovată".-

Intrerupere.

El: " Lumea vorbeşte că a fost arestat şi LAZAR LAZAR din cauza ....din Angl...."

Eu: " Omul din Anglia mă iubea şi m'a chemat la el şi nici LAZAR nu are nici o vină ca mine".-

Intrerupere.

El:"Nu înţeleg tot ce baţi. Bate cu intervale mai mari între litere".

Intrerupere.

Eu: " Cine bate?

El: Din tot ce a răspuns am înţeles lămurit doar cuvântul "TECHARI".

Eu: "De când eşti închis"

El: " De patru luni". (Aici ce vine nu am înţeles lămurit dar am combinat eu. Doar cuvintele ce le subliniez au fost clar auzite.

Fi - ul meu a fost legionar şi bănuit de spionaj eu sunt otaj".

Intrerupere.

El apoi a mai bătut ceva din care n'am înţeles nimic decât cuvântul DEJ . L-am întrebat"ce ai spus de DEJ" şi nu mi-a răspuns poate că nu a înţeles,eu bătând foarte încet.

După altă întrerupere.

Eu: "Sunt închisă de doi ani,fără soare,singură,fără veşti dela ei mei şi nu mai pot".

El: "Ai curaj,libertatea vine".

Joi dimineaţă mi-a bătut:

El:"Bună ziua,marchiză".

Eu: "Ce înseamnă cuvântul ăsta?"

El: "Titlu de nobleţă pentrucă suferi".

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss.Lena Constante

1 August 1952.-

C.N.S.A.S.

CNSAS

Declarație

Subsemnata Lena Constante, de prof. pictor domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 Buc. declar următoarele:

Aproximativ în zilele de 24-25 iulie 1952 am început să aud în peretele celulei mele, - cel din stânga - bătăi repetate la oarecari intervale de timp. În primele două zile nu am răspuns deloc, apoi am bătut și eu de două, trei ori câte 3 bătăi. După ce eu am răspuns semnalului am început să aud bătăi ritmate și multe în șir, și am înțeles că trebuie să fie un limbaj. M'am străduit câteva zile să înțeleg ce bătea. Dela început m'am gândit că trebuie să fie alfabetul, dar ori cât număram, nu puteam înțelege nici un cuvânt. Eu urmăream bătăile, omițând din alfabet literile ș și ț și q și de aceia nu înțelegeam ce băte. Apoi m'am gândit să încerc pe rând alfabetul cu q, și apoi cu ș ă ț.

Abia în ziua de miercuri 30 august, urmărind bătăile cu alfabetul complect, am început să înțeleg câte un cuvânt întreg și în ziua de 31 am înțeles aproape tot ce a bătut.

Nu tot, pentrucă mi-era frică să stau lipită de perete, și stând la distanță, când bătea mai încet pierdeam șirul, și altori îl întrerupea bătaia din cauza paznicilor care treceau mereu.

Miercuri când am început să înțeleg am răspuns și eu.

Au fost în cele două zile următoarele întrebări, înțelese, și următoarele răspunsuri:

El: "cine ești?" (întrebarea s'a repetat în ambele zile pentrucă eu în prima zi nu am răspuns.) "și de când ești închisă?"

Eu: am răspuns prima zi că „sunt închisă de doi ani" și a doua zi am răspuns: "Sunt Lena Constan...." Întreruptă de trecerea paznicului am reînceput să-mi bat numele dar nu m'a lăsat să sfârșesc și a bătut întrerupându-mă:

El - „Bine, ești pictor și ești în cazul Pătrășcanu."

Eu "Da, de unde știi?"

El " am fost pri......... ez și afară lumea

C.N.S.A.S.

vorbești de tine la fel ca ...... de la Jilava."

Eu "Cine e la Jilava?"

Aici am fost întrerupt și nu mi-a răspuns.
Mai târziu mi-a spus:

~~El "Ai curaj, că libertatea vine pentrucă la prezidenția U.S. fără conc.....~~

~~Eu l'am întrerupt~~

El "Ai curaj, afară se pregătesc evenimente mari, la prezidenția U.S. fără conc....

Eu aici l'am întrerupt și i-am spus "Nu aștept evenimente mari, ci numai dreptate fiindcă sunt nevinovată!"

Intrerupere.

El Lumea vorbește ca a fost arestat și Lazăr Lazăr din cauza ...... din Angl.....

Eu: Omul din Anglia mă iubea și m'a chemat la el și nici Lazăr nu are nici o vină ca mine.

Intrerupere.

El: "Nu înțeleg tot ce bați. Bați cu intervale mai mari între litere."

Intrerupere

Eu "Cine bate?"

El "Din tot ce a răspuns am înțeles lămurit doar cuvântul "Teohari".

Eu "de când ești închis."

El: "De patru luni." (Aici ce vine nu am înțeles lămurit, dar am combinat eu. Doar cuvintele ce le subliniez au fost clar auzite)

Fi-ul meu a fost legionar și bănuit de

. spionaj eu sunt otaj (otaj)

Intrerupere:

El apoi a mai bătut ceva din care n'am înțeles nimic de cât cuvântul Dej. L'am întrebat „ce ai spus de Dej" și nu mi-a răspuns, poate că nu a înțeles, eu bătând foarte încet

După altă intrerupere:

Eu: Sunt închisă de doi ani, fără soare, singură, fără vești dela ai mei și nu mai pot.

El: Ai curaj, libertatea vine.

Joi dimineață mi-a bătut:

El: "Bună ziua, marchiză"

Eu: "Ce înseamnă cuvântul ăsta?"

El: "Titlu de noblețe pentrucă suferi."

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez

Lena Constante

1 august 1952

C.N.S.A.S.

C.N.S.A.S.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul COSAC ŞERBAN, de profesie inginer, născut la 13 Mai 1915 în Brăila, fiul lui Dumitru şi Elisabeta, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dristor nr. 63.-

5 August 1952, Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 21,oo
" s'a terminat " 1.

Intrebare:

Cu cine mai stai în celulă şi de când anume?

Răspuns:

Dela 28 Iunie 1952, stau în celula nr. 29, cu fost generalul VOICULESCU CONSTANTIN şi ing. HABER ARTHUR şi ENE VASILE, fost poliţist.-

Intrebare:

Cine din celula în care stai, a început să bată în peretele celulei alăturată?

Răspuns:

Eu.

Intrebare:

Pentru ce ai bătut? Când ai început şi când ai bătut ultima oară?

Răspuns:

Am bătut fiind curios să aflu cine e în celula alăturată deoarece auzeam uneori voce de femeie. Am început să bat în prima jumătate a lunei Iunie, fără ca să primesc un răspuns aproximativ lo zile, după care am auzit bătăi dincolo.-

Ultima dată am bătut în ziua de 3o Iulie 1952, când am avut cea mai lungă conversaţie.-

Intrebare:

Prin ce sistem ai conversat cu persoana din celula alăturată?

Răspuns:

Am marcat fiecare literă cu un număr de bătăi egal cu numărul de ordine al literei respective în alfabet. Alfabetul complect l-am comunicat de mai multe ori pentru ca să-l înţeleagă.

ss. Cosac Serban

./.

C.N.S.A.S.

Intrebare:

Ancheta îţi cere să arăţi în mod absolut sincer toată conversaţia ce a avut loc între d-ta şi persoana din camera alăturată?

Răspuns:

Vreau să menţionez că un timp foarte îndelungat respectiv dela data de 11-14 Iunie şi până la data de 25 Iulie, cu toate că eu băteam totuşi nu am primit răspuns şi chiar după ce a început să bată am constatat că nu a înţeles încă procedeul bătăilor (ordinea şi echivalentul lor).-

Insă din ziua de 25 Iulie ne-am putut înţelege şi redau mai jos textual cum a decurs conversaţia:

Eu: Cine eşti.

Ea: Nu am înţeles ce a răspuns ea.

Eu: De când eşti arestată?

Ea: De doi ani şi nu ştiu nimic, sunt singură.

Eu: Bună ziua marchiză.

Ea: Ce înseamnă cuvântul ăsta?

Eu: Titlu de nobleţe pentru cele ce sufăr ca tine.

Ea: Da

Eu: Dece eşti arestată?

Ea: Nu am înţeles ce mi-a răspuns.

Eu: Ai curaj.

Ea: Repetă nu am înţeles.

Eu: Ai curaj

Ea: Da

In ziua următoare:

Eu: Bună ziua marchiză.

Ea: Da.

Eu: Ai curaj.

Ea: Da.

Eu: Afară se pregătesc lucruri mari, evenimente mari. La Preşedinţia St. U. candidează gen. Eisenhower.

Ea: De unde ştii?

Eu: Cum te chiamă?

Ea: ELENA CONSTANTIN...(Am oprit cu bătăile deoarece bănuiam că CONSTANTINESCU).

Eu: Sunt arestat ca fost legionar şi legături cu francmasoneria, care a făcut spionaj, sabotaj. Nu sunt vinovat.

ss. Cosac Serban

./.

Mi-am amintit că ing.HABER într'o conversație avută cu el, îmi povestise de un oarecare LAZAR LAZAR care fusese cu el în celulă mai de mult și că acesta îi spusese despre o pictoriță ELENA CONSTANTE că ar fi arestată în cazul PATRASCANU pentru o corespondență ce o primise ea din străinătate. M'am gândit că ar putea să fie ea și i-am comunicat:

Eu: Tu ești pictor în cazul PATRASCANU?

Ea: Repetă după pictor.

Eu: In cazul PATRASCANU?

Ea: Da. (restul nu am mai înțeles ce a bătut).

Eu: Repetă.

Ea: Nu am înțeles.

EU: Ai curaj. Afară s'au schimbat multe. Cei șapte secretari nu mai sunt șapte și sunt nouă:

DEJ, CHSINEVSCHI, MOGHIOROS, MIRON CONSTANTINESCU, CHIVU STOICA, GHEORGHE APOSTOL, PARVULESCU. DEJ Prim Ministru.

Ea: Nu am înțeles.

Am oprit convorbirea și am continuat-o după masă.

Eu: Ce m'ai întrebat dimineața?

Ea: De unde știi cine sunt. Dece nu răspunzi?

Eu: Dela Jilava, unde s'a vorbit de tine.

Ea: Ce s'a vorbit.

Eu: Un oarecare LAZAR LAZAR a fost anchetat despre tine în legătură cu o corespondență ce ai primit din străinătate. Ai curaj.-

Vreau să mai adaug că la un moment dat când ea a bătut am înțeles doar atât: omul din Anglia. Altceva nu am mai înțeles.-

Am întrerupt convorbirea deoarece am auzit plantonul care a scos-o din cameră și nu s'a mai reîntors.-

Intrebare:

De unde cunoști d-ta acest sistem de conversație prin bătăi?

Răspuns:

Nu cunosc dela nimeni acest sistem. Mi l-am imaginat eu fiind foarte simplu.-

Intrebare:

Pe cine cunoști că a mai practicat acest sistem?

Răspuns:

Nu mai cunosc pe nimeni.-

ss.Cosac Serban

C.N.S.A.S.

Intrebare:

Dacă ai mai auzit pe cineva vorbind de acest sistem?

Răspuns:

Nu am auzit pe nimeni vorbind de acest sistem, dar am citit despre el în cartea "Temniţa unui profesor" de JAK LONDON.-

Acest proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde întrutotul cu cele declarate de mine, susţin şi semnez propriu, nesilit de nimeni.-

ss.Cosac Serban

SLT.DE SECURITATE

Avram Vasile

CM/3 ex.

C.N.S.A.S.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Cosac Şerban de profesie inginer născut la 13 Mai 1945 în Brăila, fiul lui Dumitru şi Elisabeta, cu ultimul domiciliu în Buc. Str. Dristor 63.

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

5 August 1958.

Oraşul Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 21 şi min. 1

" s'a terminat la " 1 şi " 1

Intrebare: Cu cine mai stai în celulă şi de când anume?

Răspuns: Dela 21 Iunie 1958 stau în celula Nr. 29 cu fost generalul Voiculescu Constantin şi Ing. Haber Arthur şi Ene Vasile fost politist.

Intrebare: Cine din celula în care stai, a început să bată în peretele celulei alăturate?

Răspuns: Eu.

Intrebare: Pentru ce ai bătut, când ai început şi când ai bătut ultima oară?

Răspuns: Am bătut fiind curios să aflu cine e în celula alăturată deoarece auzeam uneori voce de femeie. Am început să bat în prima jumătate a lunii Iunie fără ca să primesc

Mod. 185

Iscălitura,

Ing

Urmare: un răspuns aproximativ 10 zile după care am auzit bătăi de dincolo.

Ultima dată am bătut în ziua de 30 Iulie 1952.- când am avut ce-a mai lungă conversaţie.

Întrebare: Prin ce sistem ai conversat cu persoana din celula alăturată?

Răspuns: Am marcat fiecare literă cu un număr de bătăi egal cu numărul de ordine al literei respective în alfabet. Alfabetul complect l-am comunicat de mai multe ori pentru-ca să-l înţeleagă.-

Întrebare: Ancheta îţi cere să arăţi în mod absolut sincer toată conversaţia ce a avut loc între d-ta şi persoana din celula alăturată?

Răspuns:

Vreau să menţionez că un timp foarte îndelungat respectiv dela data de 11-14 Iunie şi până la data de 25 Iulie cu toate că eu băteam totuşi nu am primit răspuns şi chiar după ce a început să bată am constatat că nu a înţeles încă procedeul bătăilor (ordinea şi echivalentul lor).

Însă din ziua de 25 Iulie ne-am putut înţelege şi redau mai jos textual cum a decurs conversaţia:

Eu: Cine eşti?

Ea: Nu am înţeles ce a răspuns ea.

Eu: De când eşti arestată?

Iscălitura,

Urmare: Ea: De doi ani și nu știu nimic, sunt singură.

Eu: Bună ziua marchiză.

Ea: Ce înseamnă cuvântul ăsta?

Eu: Titlu de noblețe pentru cele ce sufăr ca tine.

Ea: Da.

Eu: De ce ești arestată?

Ea: Nu am înțeles ce mi-a răspuns.

Eu: Ai curaj.

Ea: Repetă nu am înțeles.

Eu: Ai curaj.

Ea: Da.

În ziua următoare:

Eu: Bună ziua marchiză.

Ea: Da.

Eu: Ai curaj!

Ea: Da.

Eu: Afară se pregătesc lucruri mari, evenimente mari. La președenția St. U. candidează Gen. Eisenhower.

Ea: De unde știi.

Eu: Cum te chiamă.

Ea: Elena Constantin .... (Am oprit eu bătăile deoarece bănuiam că Constantinescu).

Eu: Sunt arestat ca fost legionar și legături cu francmasoneria, care a făcut spionaj, sabotaj. Nu sunt vinovat.

Mi-am amintit că Ing. Haber într-o conversație avută cu el îmi povestise

Iscălitura,

Ing

Urmare: de un oarecare Lazăr Lazăr care fusese cu el în celulă mai demult şi că acesta îi spusese despre o pictoriţă Elena Constante că ar fi arestată în cazul Pătrăşcanu pentru o corespondenţă ce o primise ea din străinătate. M'am gândit că ar putea să fie ea şi i-am comunicat:

Eu: Tu eşti pictor în cazul Pătrăşcanu.

Ea: Repetă după pictor.

Eu: În cazul Pătrăşcanu.

Ea: Da. (restul nu am mai înţeles ce a bătut).

Eu: Repetă.

Ea: Nu am înţeles.

Eu: Ai curaj. Afară s'au schimbat multe. Cei şapte secretari nu mai sunt şapte ci sunt nouă:

Dej, Chişinevschi, Moghioroş, Miron Constantinescu Chivu Stoica, Ghe. Apostol, Pârvulescu. Dej prim ministru.

Ea: Nu am înţeles.

Am oprit convorbirea şi am continuat-o după masă.

Eu: Ce mai întrebat dimineaţă.

Ea: De unde ştii cine sunt. Dece nu răspunzi.

Eu: Dela Jilava, unde s'a vorbit de tine.

Ea: Ce s'a vorbit.

Eu: Un oarecare Lazăr Lazăr a

Iscălitura,

Urmare: fost anchetat despre tine în legătură cu o corespondentă ce ai primit din streinătate. Şi curaj.

Uitam să mai adaug că la un moment dat când ea a bătut am înţeles doar atât: omul din Anglia. Altceva nu am mai înţeles.

Am întrerupt convorbirea deoarece am auzit plantonul care a scos-o din cameră şi nu s'a mai reîntors.

Întrebare: De unde cunoşti d-ta acest sistem de conversaţie prin bătăi?

Răspuns: Nu cunosc dela nimeni acest sistem. Mi l-am imaginat eu fiind foarte simplu.

Întrebare: Pe cine cunoşti că a mai practicat acest sistem?

Răspuns: Nu mai cunosc pe nimeni.

Întrebare: Dacă ai mai auzit pe cineva vorbind de acest sistem?

Răspuns: Nu am auzit pe nimeni vorbind de acest sistem dar am citit despre el în cartea „Temniţa unui profesor" de Jak Landau.—

Acest P.V. de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt şi am constatat că, corespunde întru totul cu cele declarate de mine, susţin şi semnez propriu nesilit de nimeni.

Anchetator:
Lt. de sec. [illegible]

Iscălitura,

CNSAS

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul HABER ARTHUR, născut la 26 Decembrie 1908, în Ploești, de profesie inginer constructor, cu ultimul domiciliu în București str.Traian nr.211.-

5 August 1952, București.
Interogatoriul a început la ora 21,3o
" s'a terminat " 1,3o

Intrebare:

Când ați fost reținut și cu cine stați în prezent în celulă?

Răspuns:

Am fost reținut pe data de 4 Iunie 1952 și după câteva zile am fost încarcerat în celula 29/I. In această celulă am găsit pe fostul general VOICULESCU CONSTANTIN, după o săptămână venind un nou încarcerat ENE VASILE, fost funcționar la Direcția Generală a Penitenciarelor (care a plecat din celulă la data de 29 Iulie a.c.) iar apoi după câteva zile venind dela Penitenciarul Uranus inginerul COSAC SERBAN.-

Intrebare:

In afară de lucrurile obișnuite împreună cu COSAC SERBAN ați făcut și altceva?

Răspuns:

In afară de lucrurile obișnuite ce se fac în celulă eu personal nu am făcut nimic altceva. Cunosc însă faptul că colegul meu de cameră COSAC SERBAN a încercat să ia legătura cu o persoană din celula vecină prin ciocănituri în peretele celulei.-

Intrebare:

Când s'a început bătăile în peretele din dreapta celulei?

Răspuns:

Bătăile în peretele din dreapta celulei au început în ziua de 3o Iulie (Miercuri). Aceste bătăi au continuat și în ziua de Joi 31 Iulie și în cursul zilei de 1 August 1952 când s'au întrerupt bătăile fiindcă persoana care se afla în celula vecină plecase în cursul zilei de 1 August 1952 (Vineri).-

ss.Haber Arthur

./.

Intrebare:

Ce a transmis COSAC SERBAN, prin ce metode și ce răspuns a primit din partea persoanei din celula vecină?

Răspuns:

Sistemul pe care l-a folosit COSAC SERBAN pentru a lua legătura cu persoana din celula vecină, era următorul: O lovitură în perete pentru litera a, două pentru litera b, trei pentru litera c și așa mai departe ajungând până la 27 lovituri pentru litera z. Prin metodă mai sus amintită COSAC SERBAN a transmis următoarele: "Suntem patru în celulă, un general, doi ingineri și un fost polițist". "Mă numesc COSAC SERBAN, inginer, legionar și anchetat în legătură cu o chestiune de spionaj. Ceilalți trei sunt căsătoriți, cu copii, eu nu sunt căsătorit".-

Din celula vecină s'a răspuns: "Sunt ELENA CONSTANTINESCU, căsătorită, arestată de doi ani pentru răspândire de manifeste".

Eu personal am făcut observația pe care i-am comunicat-o și lui COSAC că ELENA CONSTANTINESCU ar putea fi una și aceiaș persoană cu o pictoriță, în cazul căreia era implicat un anume LAZAR LAZAR cu care stătusem în anul 1951 în aceiaș celulă. După rearestarea mea în 1952, aflându-mă în Penitenciarul Văcărești, am aflat dela deținutul DAN ESANU cu care am stat împreună la biroul tehnic în luna Mai a.c. că în anturajul ELENEI și LUCRETIU PATRASCANU era o pictoriță care se numea ELENA CONSTANTE. LAZAR LAZAR era anchetat în legătură cu o corespondență primită de LENA CONSTANTE din străinătate.-

Cunosc faptul că Vineri 1 August 1952, COSAC SERBAN a reluat convorbirea și a transmis următoarele:

"Ești pictoriță în cazul PATRASCANU?". Din celula vecină a răspuns: "De unde știi acestea". COSAC răspunde: "Sunt doar legionar și spion. LAZAR LAZAR este arestat de un an de zile". Din celula vecină: "De unde știi?", COSAC răspunde: "Cineva de aici a stat împreună cu LAZAR". Din vecini: "Pentru ce a fost arestat". COSAC răspunde: "Pentru corespondență primită din străinătate". De dincolo: "Persoana din Anglia mă susține și mă iubește". In afară de acestea s'au mai transmis următoarele: De dincolo: "Sunt foarte nefericită, nu mai am răbdare". COSAC a comunicat: "Ai curaj". "S'a făcut pace cu Japonia și Germania". "GHEORGHE DEJ e prim ministru, sunt nouă membrii în Comitetul Central și anume: GHEORGHIU DEJ, CHISINEVSCHI, GHEORGHE APOSTOL, BODNARAS, MOGHIOROSI,

ss. Haber Arthur

./.

CNSAS

CHIVU STOICA, CEAUSESCU, PARVULESCU și MIRON CONSTANTINESCU. De dincolo s'a răspuns atât: "A fost o zi bogată pentru mine".-

Cele de mai sus le cunosc după reproducerea lui COSAC deoarece eu am lipsit de multe ori din celulă fiind în anchetă.

Intrebare:

Ai arătat despre LAZAR LAZAR că a locuit cu d-ta în aceeaș celulă. Ancheta îți cere să arăți discuțiile avute cu LAZAR LAZAR?

Răspuns:

In anul 1951, fiind reținut de Direcția Generală a Securității spre anchetare, am fost încarcerat în celula 2/I în noaptea de 15/16 Iunie. In această celulă am cunoscut pe LAZAR LAZAR, încarcerat cu circa 7 zile înainte. In ceeace privește chestiunea lui personală în care era anchetat LAZAR LAZAR era foarte discret și închis. Cu greu și numai cu timpul el a povestit ferindu-se totdeauna să indice numele persoanelor, că este anchetat în legătură cu corespondența pe care o persoană dintre cunoștințele lui a primit-o dela cineva din străinătate. In corespondența de mai sus este vorba de rugămintea persoanei din străinătate, către acea din București de a i se aranja eventuala expediere a bunurilor personale, covoare și mobilă, pe care le lăsase cu 10 ani de zile în urmă în București la plecarea sa din țară. Persoana din străinătate fusese înainte în București patronul unei firme cu reprezentanță de mașini cehoslovace, firmă la care LAZAR a fost funcționar mai mulți ani.-

[redacted]

A mai spus că se pare că chestiunea care se anchetează, pare să fie în legătură cu cazul LUCRETIU PATRASCANU întrucât pictorița era în anturajul acestuia și soției lui.-

LAZAR LAZAR spunea că el personal nu cunoaște nimic în legătură cu un conținut convențional în corespondența amintită, care nu-i fusese de fapt adresată lui.-

Scrisorile îi fusese arătate de pictorița de mai sus cu ocazia vizitelor sporadice pe care i le făcea din curtuoazie. LAZAR mai fusese întrebat dacă întreținuse corespondență personală cu fostul lui patron, care se stabilise la Londra și îmi amin-

ss. Haber Arthur

./.

CNSAS

tesc că parcă a spus că i-a scris odată sau de două ori cu câțiva ani înainte, despre lucruri banale sau cu caracter de simplă politețe. Mai spunea deasemeni că patronul lui înainte de plecarea sa din țară nu a stabilit nici un fel de convenție secretă în corespondență cu el și că nu știe nimic despre vre-o asemenea convenție stabilită cu alte persoane. LAZAR era foarte afectat de situația în care se află legat spunea dânsul, fără nici o vină personală, de destinele unor persoane mult mai importante decât dânsul.-

Am plecat din celula 2/I în după masa zilei de 15.VIII. 1951, în timp ce LAZAR LAZAR lipsea din celulă fiind în anchetă.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez propriu.-

ss. Haber Arthur

SLT. DE SECURITATE

Pop Virgil

CM/3 ex.

C.N.S.A.S.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Haber Arthur născut la 26 Dec. 1908 Ploești de profesie inginer constructor cu ultimul domiciliu în București str. Traian 211
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

5 August 1952

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 21 și min. 30

„ s'a terminat la „ 01 și „ 30

Intrebare: Când a-ți fost reținut și cu cine stați în prezent în celulă?

Răspuns: Am fost reținut pe data de 4 Iunie 1952 și după câteva zile am fost încarcerat în celula 29/I. În această celulă am găsit pe fostul general Voiculescu Constantin, după o săptămână venind un nou încarcerat Ene Vasile fost funcționar la Direcția Generală a Penitenciarelor (care a plecat din celulă la data de 29 Iulie a.c.) ~~din celulă~~] iar apoi după câteva zile venind dela Penitenciarul Uranus, inginerul Cosac Șerban.

Intrebare: Înafară de lucrurile discutate împreună cu Cosac Șerban a-ți făcut și altceva?

Răspuns: Înafară de lucrurile discutate

Iscălitura,

Mod. 185

Urmare: ce se fac în celulă cu personal nu am făcut nimic altceva. Cunosc însă faptul că colegul meu de cameră Costac Șerban, a încercat să i-a legătura cu o persoană din celula vecină prin ciocănituri în peretele celulei

Intrebare: Când sa început bătăile în peretele din dreapta celulei?

Răspuns: Bătăile în peretele din dreapta a celulei au început în ziua de 30 Iulie (Miercuri) Aceste bătăi, au continuat și în ziua de Joi 31 Iulie și în cursul zilei de 1 August 1952 când s-au întrerupt bătăile fiindcă persoana care se afla în celula vecina plecase în cursul zilei de 1 August 195 (Vineri).

Intrebare: Ce a transmis Costac Șerban, prin ce metode și ce răspuns a primit din partea persoanei din celula vecină?

Răspuns Sistemul pe care l-a folosit Costac Șerban pentru a lua legătura cu persoana din celula vecină era următorul: o lovitură în perete pentru litera a, două pentru litera b, trei pentru litera c și asa mai departe ajungând până la 27 lovituri pentru litera z. Prin metoda mai sus amintită Costac ~~Ște~~ Șerban a transmis următoarele: „Suntem patru în celulă, un general doi ingineri și un fost politist”

Iscălitura,

Urmare: „Mă numesc Cosac Serban inginer, legionar și arestat în legătură cu o chestiune de spionaj. Ceilalți trei sunt căsătoriți cu copii, eu nu sunt căsătorit."

Din celula vecină i-a răspuns: „Sunt Elena Constantinescu, căsătorită, arestată de doi ani pentru răspândire de manifeste".

Eu personal am făcut observația pe i-am comunicat-o și lui Cosac că Elena Constantinescu ar putea fi una și aceiaș persoană cu o pictoriță, în cazul căreia era implicat un anume Lazăr Lazăr cu care stătusem în anul 1951 în aceiaș celulă. După scoaterea mea în 1952 aflându-mă în penitenciarul Văcărești am aflat dela deținutul Dan Eraniu cu care am stat împreună la biroul technic în luna Mai a.c. că în anturajul Elenei și Lucreției Pătrășcanu era o pictoriță care se numea Elena Constante. Lazăr Lazăr era arestat în legătură cu o corespondență primită de Lena Constante din străinătate.

Urmare faptul că Vineri 1 August 1952 Cosac Serban a reluat convorbirea și a transmis următoarele:

„Este pictorița în cazul Pătrășcanu"

Din celula vecină i-a răspuns: „De unde știi aceasta?" Cosac răspunde: „Sunt doar legionar și spion. Lazăr Lazăr este arestat de un an de zile"

Semnătura,

Urmare: Din celula vecină: „De unde știi?" Cotac răspunde: „Cineva de aici a stat împreună cu Lazăr." Din vecini: „Pentru ce a fost arestat?" Cotac răspunde: „Pentru corespondența primită din străinătate." De dincolo: „Persoana din Anglia mă susține și mă iubește." În afară de acestea s-au mai transmis următoarele: De dincolo: „Sunt foarte nefericită, nu m-ai am răbdare." Cotac a comunicat: „Ai curaj", „S-a făcut pace cu Japonia și Germania." „Gheorghe Dej e prim ministru, sunt nouă membri în comitetul central și anume: Gheorghiu Dej, Chișinevschi, Gheorghe Apostol, Bodnăraș, Moghioroși, Chivu Stoica, Ceaușescu, Pârvulescu și Miron Constantinescu. De dincolo s-a răspuns atât: „A fost o zi bogată pentru mine" ___

Cele de mai sus le cunosc după reproducerea lui Cotac deoarece eu am lipsit de multe ori din celulă fiind la anchetă.

Întrebare: Ai arătat despre Lazăr Lazăr că a locuit cu d-ta în aceiași celulă. Ancheta vă cere să arătați discuțiile avute cu Lazăr Lazăr.

Răspuns: În anul 1951, fiind reținut de Direcția Generală a Securității spre anchetare, am fost încarcerat în

Semnătura,

Urmare; celula 2/I. în noaptea de 15/16 iunie.– În această celulă am cunoscut pe Lazăr Lazăr încarcerat cu vreo 7 zile înainte. În ceia ce privește chestiunea lui personală în care era anchetat Lazăr Lazăr era foarte discret și închis. Cu greu și numai cu timpul el a povestit ferindu-se totdeauna să indice numele persoanelor, că este anchetat în legătură cu corespondența pe care o persoană dintre cunoștințele lui a primit-o dela cineva din străinătate. În corespondența de mai sus este vorba de rugămintea persoanei din străinătate către acea din București de a i se aranja eventuala expediere a bunurilor personale, covoare și mobilă, pe care le lăsase cu 10 ani de zile în urmă, în București la plecarea sa din țară. Persoana din străinătate fusese înainte în București patronul unei firme cu reprezentanțe de mașini Cehoslovace, firmă la care Lazăr a fost funcționar mai mulți ani; —

[redacted]

Semnătura,

Urmare: A mai spus că se pare că chestiunea care se anchetează, pare să fie în legătură cu cazul Lucrețiu Pătrășcanu întrucât pictorița era în anturajul acestuia și soției lui.

Lazăr Lazăr spunea că el personal nu cunoaște nimic în legătură cu un conținutul convențional în corespondența amintită, care nu-i fusese de fapt adresată lui.

Scrisorile îi fusese arătate de pictorița de mai sus cu ocazia vizitelor sporadice pe care i le făcea din curtuoazie Lazăr. M-ai fuse-se întrebat dacă întreține-se corespondență personală cu fostul lui patron care se stabilise la Londra, și î-mi amintesc că parcă a spus că i-a scris odată sau de două ori cu câțiva ani înainte, despre lucruri banale sau cu caracter de simplă politețe. M-ai spunea deasemeni că pătronul lui înainte de plecarea sa din țară nu a stabilit nici un fel de convenție secretă în corespondență cu el. și că nu știe nimic despre vre'o asemenea convenții stabilită cu alte persoane. Lazăr era foarte afectat de situația în care se află legat spune-a dânsul fără nici o vină personală de destinele unor persoane mult m-ai importante decât dânsul.

Am plecat din celula 2/1.

Semnătura,

Urmare:

Semnătura,

Urmare: și după masa zilei de 15 VIII, 195
în timp ce Lazer Lazer lipsea
din celulă fiind în anchetă:—

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine mențin și semnez.

Învinuit:

Anchetator
Slt de securitate:

Semnătura,

C.N.S.A.S.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul COSAC SERBAN, deprofesie inginer, născut la 13 Mai 1915, în Brăila, fiul lui Dumitru și Elisabeta, cu ultimul domiciliu în București str. Dristor nr. 63.-

6 August 1952, București.
Interogatoriul a început la ora . . .
" s'a terminat " . . .

Intrebare:

In continuarea procesului verbal de interogatoriu din ziua de 5 August 1952, ancheta îți cere să arăți ce alte discuții ai mai avut cu LENA CONSTANTE, vecina d-tale de celulă, prin sistemul ce l-ai arătat?

Răspuns:

In afară de conversațiile avute cu LENA CONSTANTE, prin sistemul ce l-am arătat în p.v. de interogatoriu din 5 August a.c., mi-am mai reamintit următoarele convorbiri:

Eu: Dece ești aici?

Ea: Un răspuns pe care nu l-am înțeles decât literele r, s, p, d, m, n, i.

Am încercat să combin aceste litere intercalând niște vocale și am ajuns la concluzia că ar fi bătut în perete "răspândire de manifeste". Am comunicat și celor din cameră și ne-am gândit că face parte dintr'o organizație subversivă. Inginerul HABER era plecat la anchetă, iar generalul VOICULESCU și cu ENE VASILE mi-au spus să încetez cu bătăile.-

Eu: De când ești aici?

Ea: De doi ani. Sunt singură. Nu am nici o știre dela ai mei.

Am comunicat acest răspuns al ei celor din celulă și am compătimit-o spunând că trebue să fie foarte greu să stea singură în celulă și m'am hotărât să o încurajez socotind că este foarte descurajată.-

Intrucât mi s'a părut că plantonul de Sâmbătă după masă a auzit bătăile în perete și i-a atras atenția vecinei să se mute cu lucrurile în partea cealaltă a celulei, am întrerupt convorbirea și nu am mai continuat-o decât Marți.-

ss. Cosac Serban

C.N.S.A.S.

Duminică am avut conversaţia cu inginerul HABER în care acesta mi-a spus că a stat într'o celulă cu LAZAR LAZAR care a fost anchetat în legătură cu niște scrisori primite din străinătate de pictoriţa LENA CONSTANTE, care zicea el, este închisă la M.A.I. în legătură cu cazul PATRASCANU. Ne-am gândit că s'ar putea să fie în celula de alături chiar LENA CONSTANTE și de aceia m'am hotărât pentru a-i câștiga încrederea să-i transmit numele meu și câteva informaţii despre situaţia de afară, pe care le-am auzit dela ENE VASILE. Deasemenea să o încurajez. Astfel am transmis:

Eu: Aici inginer SERBAN COSAC. Ai curaj. Afară se petrec evenimente mari. A fost încheiat tratatul de pace cu Germania și Austria. Generalul EISENHOWER candidează la Preşedinţia St.U. fără contra candidat.-

Ea: A bătut dar nu am înţeles nimic.-

Eu: Te rog să ai curaj.

Ea: Ce mă rogi?

Eu: Ai curaj.

Ea: Da.

Eu: In celulă suntem patru: un general condamnat la muncă silnică pe viaţă, de opt ani închis. Un inginer, de un an, un alt inginer de șapte luni și un pensionar de două luni.-

Ea: Tu de când ești?

Eu: De șapte luni.

Deoarece sosise masa i-am transmis "poftă bună marchiză". Convorbirea a fost reluată Marţi după masă.-

Eu: Bună ziua marchiză.

Ea: Da.

Eu: TEOHARI, ANA și LUCA sunt caput. DEJ Prim Ministru.

Ea: A bătut și nu am înţeles ce a transmis.

Eu: GROZA în locul lui PARHON. Am întrerupt convorbirea deoarece am auzit plantonul spunând: "Ce faci tovarășe, întrebi dece ești arestat". "Asta e treaba noastră să știi".-

Am avut impresia că plantonul cunoaște procedeul nostru de comunicare și că a observat-o pe vecina mea bătând în perete.-

Miercuri 30 Iulie i-am comunicat:

Eu: Sunt aici ca fost legionar și legături cu francmasoneria.-

In acest timp venise ing. HABER dela anchetă și i-am spus că numele vecinei este LENA CONSTANTINESCU la care el mi-a

ss. Cosac Serban

C.N.S.A.S.

răspuns că s'ar putea să fie LENA CONSTANTE pictorița despre care îmi vorbisesi atunci ca să verific fiind de față și HABER i-am transmis:

Eu: Tu ești pictor în cazul PATRASCANU?

Ea: Repetă după pictor.

Eu: In cazul PATRASCANU?

Ea: De unde știi?

Eu: Ai curaj.Am evitat să-i dau răspunsul precis.

Ea: A bătut ceva ce nu am înțeles.

Eu: Lasă după masă.E pericol.Menționez că Miercuri dimineața conversația s'a purtat foarte greu cu foarte multe întreruperi din cauza plantonului care circula foarte des pe sală și deschidea vizeta.-

După masă stând de vorbă cu inginerul HABER,acesta mi-a vorbit din nou despre chestiunea LAZAR LAZAR și eu i-am spus "am să-i bat să-i fac o surpriză".Apoi am râs amândoi de impresia ce s'a produs asupra ei,când i-am comunicat numele.-

Apoi după masă am început din nou comunicarea.-

Eu: Pentru mine a fost o zi bogată.Ce ai vrut să întrebi de dimineață?

Ea: De unde știi numele meu.Dece nu-mi răspunzi?

Eu: Dela Jilava.Am circulat prin multe închisori. Se vorbea de tine.

Ea: Ce se vorbea de mine?

Eu: Un oarecare LAZAR LAZAR a fost anchetat despre tine cu privire la niște scrisori din Anglia.-

Ea: Omul din Anglia și restul cuvintelor nu le-am înțeles.-

Eu: Repetă după Anglia.

Ea: Omul din Anglia mă iubește și mă s.t.n.Nu am înțeles și am bănuit a fi "mă susține".In continuare nu am înțeles nimic ce a bătut.-

Eu: Ai curaj și speranța se va înpli.." Am întrerupt că a venit plantonul și a dus-o din celulă.-

Intrebare:

Când ați conversat ultima oară și pentru ce ați întrerupt convorbirea?

ss.Cosac Serban

./.

C.N.S.A.S.

Răspuns:

Miercuri 3o Iulie după masă am conversat ultima oară. Ulterior nu am mai reluat convorbirea deoarece am auzit plantonul când a scos-o din celulă pe ELENA CONSTANTE şi nu a mai readus-o înapoi. Am auzit însă uşa celulei deschizându-se şi zgomot de cismă, după care au urmat câteva bătăi în perete fără ca uşa să se închidă. Nu am corespuns la aceste bătăi deoarece mi-am dat seama că e o cursă.-

Intrebare:

Ce înţelegere ai avut cu LENA CONSTANTE pentru cazul când veţi fi descoperiţi?

Răspuns:

Nu am avut o asemenea înţelegere.-

Intrebare:

Angheta îţi cere în mod foarte serios să arăţi înţelegerea ce a existat între d-ta şi ELENA CONSTANTE pentru cazul când veţi fi surprinşi că conversaţi prin procedeul ce l-ai arătat?

Răspuns:

Declar absolut sincer că nu am avut nici o astfel de înţelegere.- In cazul când se întâmpla ca în timp ce comunicam, să se apropie plantonul marcam pericolul prin lovituri dese şi repetate.-

Intrebare:

Angheta nu este mulţumită cu răspunsul pe care l-ai dat şi îţi cere să fii complectamente sincer şi să răspunzi adevărul l-a întrebare?

Răspuns:

Declar în mod serios că nu am avut nici un fel de înţelegere cu ELENA CONSTANTE pentru cazul când vom fi descoperiţi.-

Intrebare:

Cum explici d-ta faptul că ELENA CONSTANTE a înţeles într'un timp atât de scurt procedeul comunicărilor d-tale.?

Răspuns:

Bătând întregul alfabet de mai multe ori până la numărul 27, bănuesc că este imposibil ca ea să nu fi înţeles că este vorba despre alfabetul latin care are 27 litere şi că fiecare literă este marcată cu numărul de ordine corespunzător ei în alfabet.-

ss. Cosac Serban.

.//.

C.N.S.A.S.

C.N.S.A.S.

Intrebare:

Cum ţi-a transmis ea că a înţeles ceiace i-ai comunicat d-ta. (alfabetul).-

Răspuns:

In prima zi de conversaţie după mai multe întrebări "cine eşti" din partea mea, întrebări la care nu a răspuns, eu mi-am spus numele, iar ea a comunicat, "da".- Astfel mi-am dat seama că a înţeles sistemul de comunicare.-

Menţionez că la început băteam foarte rar şi cu intervale foarte mari între litere pentru ca să se poată căuta în alfabet, chiar eu cerându-i mai târziu şi ea mai rar deoarece nu înţelegeam ce transmitea.-

Intrebare:

Ce a înţeles ea din ce ai transmis d-ta şi cum anume ţi-a confirmat că a înţeles.-

Răspuns:

Stiam că a înţeles ceiace i-am comunicat eu, atunci când îmi da răspunsul la întrebare. Atât eu cât şi ea când nu înţelegeam ceream ca să repete.-

Intrebare:

Ce ţi-a comunicat LENA CONSTANTE pentru ca d-ta să transmiţi în afară?

Răspuns:

Nu mi-a comunicat nimic să transmit în afară.-

Intrebare:

Angheta îţi cere să arăţi pentru ce nu dai răspunsul adevărat.-

Răspuns:

Răspunsul adevărat este că nu am primit nici -o comunicare din partea ei de felul celei de mai sus.-

Intrebare:

Ancheta nu este mulţumită cu răspunsurile pe care le dai şi îţi cere pentru ultima dată în mod foarte serios să răspunzi, numai adevărul la întrebările ce ţi se pun.- Arată anchetei cu cine ai mai comunicat d-ta decând eşti arestat în sistemul pe care l-ai arătat?

Răspuns:

Nu am mai comunicat cu nimeni decând sunt arestat cu atât mai mult, cu cât sistemul l-am imaginat abia în celula 29 când am avut intenţia să intru în legătură cu arestata dela celula 30.-

ss/Cosac Serban.

.//.

Intrebare:

In ce scop, ai transmis LENEI CONSTANTE ştiri de dinafară (recente) pe care le-ai aflat dela ENE VASILE?

Răspuns:

I-am comunicat ştirile ce le-am aflat dela ENE VASILE pentru ai aduce la cunoştinţă că poate spera într'o eliberare întrucât evenimentele internaţionale din ultimul timp ar putea aduce la eliberarea deţinuţilor politici, ca o consecinţă a rezolvării tacsiunei politice între Răsărit şi Apus.-

Acest proces verbal de interogatoriu după ce l-am cetit cuvânt cu cuvânt şi am constatat că, corespunde întru totul cu cele declarate de mine susţin şi semnez propriu şi nesilit de nimeni.-

SLT. DE SECURITATE ss/Cosac Şerban.

Avram Vasile.

BN3/ex.

C.N.S.A.S.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Cosac Serban de profesie inginer născut la 13 Mai 1915 în Brăila fiul lui Dumitru și Elisabeta, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dristor No 63
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

6 August 1952
Orașul Bucureşti

Interogatoriul a început la ora ………… și min. …………
„ s'a terminat la „ ………… și „ …………

Intrebare: În continuarea P.V. de interogatoriu din ziua de 5 August 1952 ancheta îţi cere să arăţi ce alte discuţii ai mai avut cu Elena Constante vecină d-tale de celulă, prin sistemul ce l-ai arătat.?

Răspuns: În afară de conversaţiile avute cu Elena Constante, prin sistemul ce l-am arătat în P.V. de interogatoriu din 5 August a.c. mi-am m-ai reamintit următoarele convorbiri:

Eu: De ce ești aici?

Ea: Un răspuns pe care nu l-am înțeles decât literile r. s. p. d. m. c. i.

Am încercat să combin aceste litere intercalând niște vocale și am ajuns l-a concluzia că ar fi bătut în perete „răspândire de manifeste"

Iscălitura,

Urmare: Am comunicat și celor din cameră și ne-am gândit că face parte dintr'o organizație subversivă. Inginerul Haber era plecat la anchetă, iar generalul Vaiculescu și cu Bue Vasile mi-au spus să insist cu bătăile.

Eu: De când ești aici!

Ea: De doi ani. Sunt singură. Nu am nici o știre dela ai mei.

Am comunicat acest răspuns a ei celor din celulă și am compătimit-o spunând că trebuie să fie foarte greu să stea singură în celulă, și m-am hotărât să o încurajez, socotind că este foarte descurajată.

Întru cât mi-sa părut că plantonul de sâmbătă după masă a auzit bătăile în perete și i-a atras atenția vecinei să se mute cu lucrurile în partea cealaltă a celulei, am întrerupt convorbirea și nu am mai continuat-o decât marți.

Duminică am avut conversația cu inginerul Haber în care acesta mi-a spus că a stat într'o celulă cu Lazăr Lazăr care a fost anchetat în legătură cu niște scrisori primite din străinătate de pictorița Elena Constante, care zicea el este închisă la M.A.I. în legătură cu cazul Pătrășcanu.

Ne-am gândit că s'ar putea să

Iscălitura,

Ing. I.

Urmare: fiind în celula de alături chiar Elena Constantin și de aceia m-am hotărât pentru a-i câștiga încrederea să-i transmit numele meu și câteva informații despre situația de afară, pe care le-am auzit dela Cuc Vasile. Deasemenea să o încurajez. Astfel am transmis:

Eu: Aici inginer Șerban Cosac. Ai curaj. Afară se petrec evenimente mari. A fost încheiat tratatul de pace cu Germania și Austria. Generalul Eisenhower candidează la președinția St. U. fără contra candidat

Ea: A bătut dar nu am înțeles nimic

Eu: Te rog să ai curaj

Ea: Ce mă rogi

Eu: Ai curaj

Ea: Da

Eu: In celulă suntem patru: un General condamnat la muncă silnică pe viață, de opt ani închis. Un inginer de un an, un alt inginer de șapte luni și un pensionar de două luni

Ea: Tu de când ești!

Eu: De șapte luni.

Deoarece sosise masa i-am transmis „poftă bună marchiză". Convorbirea a fost reluată marți după masă

Eu Bună ziua marchiză

Ea: Da

Iscălitura,

Ing.

Urmare: Eu: Teohari Ana și Luca sunt căzut. Șef prim ministru."

Ea: A bătut și nu am înțeles ce a transmis

Eu: Groza în locul lui Parhon

Am întrerupt convorbirea deoarece am auzit plantonul spunând: „Ce faci tovarășe, întrebi de ce ești arestat", „Asta este treaba noastră, să știi"

Am avut impresia că plantonul cunoaște procedeul nostru de comunicare și că a observat-o pe vecina mea bătând în perete.

Miercuri 30 Iulie i-am comunicat:

Eu: „Sunt aici ca fost legionar și legături cu francmasoneria.

În acest timp venise inginerul Haber dela anchetă și i-am spus că numele vecinei este Lena Constantinescu la care el mi-a răspuns că s-ar putea să fie Lena Constante pictorița despre care îmi vorbise și atunci ca să verifice firul de față și Haber i-am transmis:

Eu: Tu ești pictor în cazul Pătrășcanu.

Ea: Repetă după pictor.

Eu: În cazul Pătrășcanu

Ea: (după un anumit timp) „Da"

Ea: „De unde știi"

Eu: „Ai curaj!". Am evitat să-i dau răspunsul precis.

Iscălitura,

1925 ~~698~~

Urmare: Ea: A bătut ceva ce nu am înțeles.

Eu: „Lasă după masă. E pericol"

Menționez că numai dimineața conversația s'a purtat foarte greu cu foarte multe întreruperi din cauza plantonului care circula foarte des pe sală și deschidea vizeta.

După masă stând de vorbă cu inginerul Haber acesta mi-a vorbit din nou despre chestiunea Lazăr Lazăr și eu i-am spus „am să-i bat să-i fac o surpriză". Apoi am râs amândoi de impresia ce sa produs asupra ei, când i-am comunicat numele.

Apoi după masă am început din nou comunicarea:

Eu: „Pentru mine a fost o zi bogată: Ce ai vrut să mă întrebi de dimineață"

Ea: „De unde știi numele meu. De ce nu-mi răspunzi"

Eu: „De la Jilava. Am circulat prin multe închisori. Se vorbea de tine."

Ea: „Ce se vorbea de mine"

Eu: „Un oarecare Lazăr Lazăr a fost anchetat despre tine cu privire la niște scrisori din Anglia"

Ea: „Omul din Anglia" și restul cuvintelor nu le-am înțeles

Eu: „Repetă după Anglia"

Ea: „Omul din Anglia mă iubește

Iscălitura,

Ing.

Urmare: și mă s.t.a." Nu am înțeles și am bănuit a fi „mă pustiește." În continuare nu am înțeles nimic ce a bătut

Eu: „Ai curaj și speranța se va împlini!". Am întrerupt că a venit plantonul și a dus-o din celulă.

Întrebare: Când ați conversat ultima oră și pentru ce ați întrerupt convorbirea

Răspuns: Miercuri 30 Iulie după masă am conversat ultima oră. Ulterior nu am mai reluat convorbirea deoarece am auzit plantonul când a scos-o din celulă pe Elena Constante și nu a mai readus-o înapoi. Am auzit însă ușa celulei deschizându-se și zgomot de cizmă, după care au urmat câteva bătăi în perete fără ca ușa să se închidă. Nu am răspuns la aceste bătăi deoarece mi-am dat seama că e o cursă

Întrebare: Ce înțelegere ați avut cu Lena Constante pentru cazul când ~~v-a~~ v-ați fi descoperiți.

Răspuns: Nu am avut o asemenea înțelegere

Întrebare: Ancheta îți cere în mod foarte serios să arăți înțelegerea ce a existat între d-ta și Elena Constante pentru cazul când v-ați fi surprinși

Iscălitura,

Urmare: că conversați prin procedeul ce l-ai arătat.

Răspuns: Declar absolut sincer că nu am avut nici o astfel de înțelegere. În cazul când se întâmpla ca în timp ce comunicam, să se apropie plantonul, marcam pericolul prin lovituri dese și repetate.

Întrebare: Ancheta nu este mulțumită cu răspunsul pe care l-ai dat și îți cere să fi complectamente sincer și să răspunzi adevărul la întrebare:

Răspuns: Declar în mod serios că nu am avut nici un fel de înțelegere cu Elena Constante pentru cazul când v-am fi descoperiți.

Întrebare: Cum explici d-ta faptul că Elena Constante a înțeles într'un timp atât de scurt procedeul comunicărilor d-tale?

Răspuns: Bătând întregul alfabet de mai multe ori până la numărul 27. ~~m~~ ~~am~~ bănuesc că este imposibil ca ea să nu fi înțeles că este vorba despre alfabetul latin care are 27 litere, și că fiecare literă este marcată cu numărul de ordine corespunzător și în alfabet.

Întrebare: Cum ți-a transmis ca să a înțeles ceia ce i-ai comunicat d-ta (alfabetul).

Iscălitura,

Urmare: Răspuns: În prima zi de conversații după mai multe întrebări „cine ești" din partea mea, întrebări l-a care ~~nu~~ a răspuns, eu mi-am spus numele, iar ea a comunicat „da". Astfel mi-am dat seama că a înțeles sistemul de comunicare. Menționez că l-a început băteam foarte rar și cu intervale foarte mari între litere pentru ca să se poată căuta în alfabet, chiar eu cerându-i mai târziu și ea mai rar deoarece nu înțelegeam ce transmitea.

Întrebare: Ce a înțeles ea din ce ai transmis d-ta și cum anume ți-a confirmat că a înțeles.

Răspuns Știam că a înțeles fiindcă ce i-am comunicat eu, atunci când îmi da răspunsul l-a întrebare. Atât eu cât și ea când nu înțelegeam ceream ca să repete.

Întrebare: Ce ți-a comunicat Lena Constante pentru ca d-ta să transmiți înafară?

Răspuns: Nu mi-a comunicat nimic să transmit înafară.

Întrebare Ancheta îți cere să arăți pentru ce nu dai răspunsuri adevărat.

Răspuns: Răspunsul adevărat este că nu am primit nici o comunicare

Iscălitura,

Ing. [illegible]

Urmare: din partea ei de felul celei ce mi-ai pus.

Întrebare Ancheta nu este mulțumită cu răspunsurile pe care le-ai dat și îți cere pentru ultima dată în mod foarte serios să răspunzi, numai adevărul la întrebările ce ți se pun. Arată anchetei cu cine ai mai comunicat d-ta de când ești arestat în sistemul pe care l-ai arătat?

Răspuns: Nu am mai comunicat cu nimeni de când sunt arestat cu atât mai mult cu cât sistemul l-am imaginat abia în celula 29 când am avut intenția s'a intra în legătură cu arestata dela celula 30.

Întrebare: In ce scop, ai transmis Lenei Constante știri de dinafară (recente) pe care le-ai aflat dela Ene Vasile

Răspuns: I-am comunicat știrile ce le-am aflat dela Ene Vasile pentru ai aduce l-a cunoștință că poate spera într'o eliberare întrucât evenimentele internaționale din ultimul timp ar putea aduce l-a eliberarea deținuților politici, ca o consecință a rezolvării tensiunei politice între Răsărit și Apus.

Acest proces verbal de interogatoriu după ce l-am citit cuvânt cu cuvânt și am constatat

Iscălitura,

Ing.

Urmare: că, corespunde întru totul cu cele declarate de mine susțin și semnez propriu și nesilit de nimeni.

Învinuit:

Anchetator:
Lt. de securitate.

Iscălitura,

C.N.S.A.S.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul COSAC SERBAN, de profesie inginer, născut la 13 Mai 1915, în Brăila, fiul lui Dumitru şi Elisabeta, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dristor nr. 63.-

6 August 1952, Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora . . .
" s'a terminat " . . .

Intrebare:

In ce zi, la ce oră ai auzit paznicul vorbind cu LENA CONSTANTE din celula vecină?

Răspuns:

Am auzit plantonul stând de vorbă cu LENA CONSTANTE Marţi 29 Iulie a.c. dimineaţa.-

Intrebare:

Reprodu exact discuţia ce ai auzit-o făcută de planton pe sală?

Răspuns: "Ce faci tovarăşe. Dece eşti arestat? Asta-i treaba noastră să o ştim". Nu pot preciza dacă această discuţie a fost la celula 28 sau 30.-

Intrebare:

Cunoşti plantonul pe care l-ai auzit vorbind? Cum arată?

Răspuns:

Il cunosc după voce, ştiu că este caporal, mic de statură, blond, vorbeşte subţire şi îl imită ceilalţi tovarăşi ai lui cum vorbeşte.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susţin şi semnez.-

ss. Cosac Serban

SLT. DE SECURITATE

Avram Vasile

CM/3 ex.

C.N.S.A.S.

684

129

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestat Rosca Serban de profesie inginer născut la 13 Mai 1915 în Brăila fiul lui Dumitru și Elisabeta cu ultimul domiciliu în Buc. str. Dristor No. 63

(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

6 August 1952

Orașul București

Interogatorul a început la ora ______ și ______ minute

" s'a terminat la " ______ și ______ "

Intrebare: În ce zi, la ce oră ai auzit gardianul vorbind cu Lena Constante din celula vecină

Răspuns: Am auzit plantonul stând de vorbă cu Lena Constante, marți 29 Iulie a.c. dimineața

Intrebare: Reproduce exact discuția ce ai auzit-o făcută de planton pe sală.

Răspuns: „Ce faci tovarășe. De ce ești arestat? Asta-i treaba noastră să o știm" Nu pot preciza dacă această discuție a fost la celula 28 sau 30.

Intrebare: Cunoști plantonul pe care l-ai auzit vorbind? Cum arată.

Răspuns: Îl cunosc după voce, știu că este caporal, mic de statură, blond, vorbește subțire și îl imită-

Semnătura.

Urmare : ceilalti tovarăși a lui cum vorbesc.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine susțin și semnez

Învinuit.

Ing.

- Anchetator:

Lt. de securitate:

Semnătura,

C.N.S.A.S.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul HABER ARTHUR născut la 26 Februarie 1908, în Ploeşti, de profesie inginer constructor, cu ultimul domiciliu în str. Traian nr. 211.-

6 August 1952, Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 12,15
" s'a terminat " 2,45

Intrebare:

Când aţi discutat cu COSAC SERBAN pentru prima oară despre cazul lui LAZAR LAZAR?

Răspuns:

Pentru prima dată am discutat cu COSAC SERBAN despre cazul LAZAR LAZAR în după masa zilei de 31 Iulie a.c., după ce COSAC reuşise să afle dela celula vecină că persoana vecină se numeşte ELENA CONSTANTINESCU. Numele de ELENA CONSTANTE mi-a sugerat pictoriţa în legătură cu care fusese anchetat LAZAR LAZAR cu care stătusem în celulă în anul 1951 şi anume pictoriţa LENA CONSTANTE.-

Astfel i-am povestit lui COSAC SERBAN cazul lui LAZAR care era cercetat cu privire la o corespondenţă primită din străinătate, pictoriţei de mai sus.-

Intrebare

Ancheta îţi cere să arăţi dacă d-ta urmăreai transmiterea acestor ştiri dintr'o celulă în alta?

Răspuns:

Nefiind familiarizat cu sistemul de transmitere prin ciocănituri, care fiind obositor era greoi de urmărit, nu am urmărit comunicările nici de transmisie şi nici de recepţie în consecinţă conţinutul acestor comunicări nu le-am putut cunoaşte decât după redările verbale ale lui COSAC SERBAN, făcute mai târziu. Cu atât mai mult nu am putut cunoaşte decât după relatările lui COSAC SERVAN comunicările ce se făceau în lipsă în timp ce eram chemat în ancheta chestiunii mele personale, aşa cum au fost comunicările din ziua de Vineri 1 August. Dealtfel ciocăniturile se făceau foarte încet aşa că ele nu puteau fi urmărite decât de persoane care stăteau cu urechea lipită de perete cum făcea COSAC SERBAN.-

După ce am citit procesul verbal de interogatoriu, susţin şi semnez.-

ss. Haber Arthur

SLT. DE SECURITATE

Pop Virgil

C.N.S.A.S.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Haber Arthur născut în 26 Decembrie 1908 în Ploești de profesie inginer constructor
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
cu ultimul domiciliu în str. Traian nr. 211

6 August 1952

Orașul București

Interogatorul a început la ora 12 și 15 minute

" s'a terminat la " 2 și 45 "

Intrebare: Când a-ți discutat cu Cosac Șerban pentru prima oră despre cazul lui Lazăr Lazăr.

Răspuns. Pentru prima data am discutat cu Cosac Șerban despre cazul Lazăr Lazăr în după masa zile de 31 Iulie a.c., după ce Cosac reușise să afle dela celula vecină că persoana vecină se numește Elena Constantinescu. Numele de Elena Constantin mi-a sugerat, pictorița în legătură cu care fusese anchetat Lazăr Lazăr cu care stătusem în celulă în anul 1951. și anume pictorița Lena Constantin. Astfel i-am povestit lui Cosac Șerban cazul lui Lazăr care era cercetat cu privire la o

Mod. 185

Semnătura,
Haber

Urmare: corespondenţă primită din străinătate pictoriţei de mai sus.

Întrebare: Ancheta î-ţi cere să arăţi dacă d-ta urmăreai transmiterea acestor ştiri dintr'o celulă în alta?

Răspuns: Nefiind familiarizat cu sistemele de transmitere prin ciocănituri, care fiind obositor era greoi de urmărit, nu am urmărit comunicările nici de transmisie şi nici de recepţie comunicare, în consecinţă conţinutul acestor comunicări nu le-am putut cunoaşte decât după redările verbale ale lui Cosac Şerban făcute mai târziu. Cu atât mai mult nu am putut cunoaşte decât după relatările lui Cosac Şerban comunicările ce se făceau în lipsă în timp ce eram chemat în ancheta chestiunii mele personale, aşa cum au fost fo comunicările din ziua de Vineri 1 August. De altfel ciocăniturile se făceau foarte încet aşa că ele nu puteau fi urmărite decât de persoane care stăteau cu urechea lipită de perete cum făcea Cosac Şerban.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu menţin şi semnez.

Anchetator
Ser. de securitate

Semnătura,

CNSAS

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, de profesie pictor, domiciliată în str. Dionisie Lupu Nr. 12, la întrebările de mai jos, declar următoarele:

Intrebare:

Cu cine și în ce mod ai stabilit contacte în timpul de când ai stat arestată singură?

Răspuns:

Fiind arestată în 1948 luna Aprilie 23, și depusă într'o casă din str. Herăstrău, aflându-mă singură m'am gândit în ce fel aşi putea stabili o legătură cu cei de afară. La circa 3-4 zile am aruncat un bilet depe geam, într'un plic închis adresat mamei mele și pe care am prins cu un ac de gămălie loo lei. In acest fel am stabilit primul contact cu cei din afară (mama mea).-

A doua oară, în aceiaș casă, am folosit în scopul legăturii pe femeia de serviciu trimițând circa trei scrisori prin ea mamei mele.-

A treia oară am stabilit un contact cu ELENA PATRASCANU în următoarele împrejurări: fiind reținută într'o casă particulară, într'un cartier oarecare în luna Iulie tot 1948, din anumite indicii am dedus că în aceiaș casă se află și ELENA PATRASCANU. Indiciile erau următoarele: în primul rând, citind o carte, care mai înainte fusese citită de ea, pela mijlocul cărții era scris cuvântul "Sașa", care era numele intim al ei; am înțeles imediat că se află în aceiaș casă cu mine. Dimineața când mi se aducea marmelada, fiind o bucată mai mare, am scris pe marmeladă cu un chibrit numeme meu LENA, dându-i a înțelege că și eu mă aflu în aceiaș casă cu ea. Imediat după asta, în timp ce doi paznici jucau cărți în fața la masă, unul din ei mi-a strecurat pe genuchi o bucată de mătasă fină imprimată pe care erau scrise cuvintele: "Hop, Ldup" numele a doi iepurași dintr'o piesă jucată la teatrul de păpuși care era condus de ELENA PATRASCANU. Prin acelaș paznic, i-am transmis imediat un bilet ELENEI după care îndată am fost transportată la arestul din Rahova.-

Al patrulea contact l-am stabilit cu BELU SILBER în următoarele împrejurări: Fiind în arestul din Calea Rahovei, BELU fiind în celula alăturată prin anumite bătăi în calorifer am stabilit legătură iar mai pe urmă găurind şi eu şi el peretele de lângă tavan dela calorifer, am stabilit un contact vocal.-

Al cincilea contact l-am stabilit cu HARY BRAUNER, în Februarie 1950, când am fost rearestată într'o închisoare la subsol, pe care n'am identificat-o. După vorbe şi tuse l-am identificat pe HARY BRAUNER. Prin ciocănituri de perete am căutat să stabilesc o legătură cu el. Nereuşind am scris un bileţel pe care l-am aruncat în celula lui HARY BRAUNER, bilet scris cu un chibrit. Biletul l-am aruncat în timp ce eram scoasă la W.C. profitând de inatenţia paznicului.-

Al şaselea contact l-am stabilit cu sora mea în timp ce mă aflam în arestul Malmaison în jurul datei de 1 Iulie 1950. Am intrat în legătură cu paznicul care mă păzea prin care am transmis mai multe bilete mamei şi sorei mele. Acest paznic a ţinut legătură cu ai mei circa o lună de zile.-

Intrebare:

Cu cine ai stabilit contact ultima dată?

Răspuns:

In jurul datei de 20-25 Iulie 1952, în arestul dela Interne am stabilit un contact cu vecinii de celulă în următoarele împrejurări:

Intr'o zi de Joi am început să aud repetate bătăi în perete. Am înţeles că vecinii vor să intre în contact cu mine. Am răspuns tot prin bătăi. După aceasta, bătăile au continuat să fie mai sistematice. Am început să mă gândesc imediat decât un cod cifrat de litere şi anume de alfabet. Pe peretele din celula mea am înşirat patru tipuri de alfabet pentru a-mi da seama cu care din ele ar putea eventual să lucreze vecinul meu. După circa trei zile am identificat perfect alfabetul românesc cu cele 27 de litere. După aceasta am început comunicarea cu vecinul de celulă în perfectă înţelegere.-

Intrebare:

Cum se explică că într'un aşa timp scurt, fără să ai o înţelegere prealabilă sau intermediară cu vecinii, ai înţeles codul?

Răspuns:

Eu socotesc că trei zile nu este un timp scurt pentru a înţelege că anumite bătăi în perete sistematice nu pot fi decât litere de alfabet, mai ales că şi citisem undeva despre asemenea contacte. In orice caz declar cu toată răspunderea că nu am avut

./.

CNSAS

nici o înţelegere prealabilă şi nici intermediară.

Intrebare:

Ancheta îţi pune în vedere că după ce şase ori ai călcat legile şi dispoziţiile în vigoare, în ciuda faptului că ai fost avertizată, în cazul că nici acuma nu dai răspunsul sincer ancheta va aplica sancţiunile cuvenite plătind pentru toate cele şase încălcări ale legii. Ai înţeles clar acest lucru?

Răspuns:

Am înţeles perfect cele din întrebarea de mai sus şi în cazul în care mint e normal să mi se aplice sancţiunile cuvenite.-

Intrebare:

Ancheta repetă întrebarea: Arată sincer cum se explică că într'un aşa timp scurt ai înţeles codul cifrat din vecini?

Răspuns:

Incăodată declar că acuma spun numai purul adevăr.

Intrebare:

Ce alte legături ai mai stabilit în arest în afară de bătăi?

Răspuns:

Alte legături nu am mai stabilit cu nimeni.

Intrebare:

In ce moment ai înţeles perfect codul?

Răspuns:

In ziua de 21 Iulie am înţeles perfect codul.

Intrebare:

Cât timp ai comunicat cu vecinii de celulă?

Răspuns:

Am comunicat în zilele de Luni, Marţi, Miercuri respectiv 28, 29 şi 3o Iulie 1952, când am fost mutată din arest.-

Intrebare:

In ce timp se făcea comunicarea?

Răspuns:

Comunicarea se făcea în timpul zilei între orele 6 dimineaţa şi lo seara în timpul nopţii niciodată. Remarc că vecinii de celulă erau mai atenţi la paznici.-

./.

C.N.S.A.S.

Intrebare:

Cum procedai d-ta pentru a feri descoperirea comunicării de către paznici?

Răspuns:

In primul rând căutam să-mi formez fraza din cuvinte cât mai puţine. In al doilea rând m'am aşezat pe pat în aşa fel cât s'ajung cu mâna la perete fără să mă scol, aceasta pentrucă dacă aşi fi stat lipită de perete aşi fi atras atenţia paznicului, în al treilea rând eram atentă la paşii paznicului.-

Intrebare:

Arată ce ai primit şi ce ai transmis în prima zi, adică Luni?

Răspuns:

In prima zi am primit următoarea comunicare dela el: "Cine eşti" şi a doua comunicare "De când eşti închisă". Am răspuns la aceasta din urmă "De doi ani". In aceiaş din zi comunicările auzite am înţeles numai cuvinte răzleţe şi anume: "Stiai că....Moscova" şi cuvântul "Dej". Intrebând eu ce a spus de Dej m'am primit răspuns. Am întrebat "Cine bate" şi din răspunsul dat am înţeles doar cuvântul "Teohari". In ziua de Luni n'a mai bătut decât seara înainte de culcare "Noapte bună, marchiză". Declar categoric că în afară de această conversaţie eu nu am transmis nimic şi nu am înţeles altceva din bătăile auzite pentrucă eram preocupată de descifrarea codului.-

Intrebare:

Arată ce ai primit şi ce ai transmis a doua zi?

Răspuns:

Eu am transmis: "Cunoşti familia CONSTANTE". N'am primit răspuns. Am întrebat de când e închis şi mi-a spus de patru luni într'o frază din care mi-au scăpat unele cuvinte. Apoi când am reînceput să bat m'a întrerupt, bătând: "Semnal de pericol" şi câteva bătăi repezi, nu ştiu câte.-

După o întrerupere lungă a bătut el ceva şi cu nemai auzind din cauza gălăgiei uşilor trântite am răspuns: "Bate mai tare, când e gălăgie, nu aud". Mi-a răspuns: "Tu nu, ceilalţi da. Tu ai curaj pentrucă eşti singură". Mai târziu când am vrut iar să bat mi-a bătut din nou "Pericol". La ora mesei de seară doar mi-a bătut "Poftă bună" şi am răspuns "mulţumesc".-

Intrebare:

Arată ce ai primit şi ce ai transmis a treia zi?

./.

CNSAS

Răspuns:

De dimineaţă mi-a bătut:"Bună ziua marchiză" şi eu am întrebat:"ce înseamnă cuvântul ăsta".Mi-a răspuns" Titlu de nobleţe pentru cele care sufăr ca tine". Apoi o frază din care am înţeles cuvintele :"legăturii date de Londra". am bătut "repetă", dar întrerupţi de trecerea paznicului nu a mai repetat.-

Mai târziu m'a întrebat din nou cine sunt şi am răspuns "LENA CONSTANTE". Trecând paznicul am repetat mai târziu din nou numele meu şi am fost întreruptă la mijlocul cuvântului "CONSTAN..." de vecin care mi-a spus:"Bine,eşti pictor şi în cazul PATRASCANU eşti cu el?" Am răspuns "da",de unde ştii?" (Remarc că în ziua de Miercuri fiindu-mi rău am stat mai mult timp culcată pe pat şi m'am aşezat cu capul spre peretele lui).- Mi-a răspuns: "Sunt primul" (sau primarul), apoi ceva ce mi-a scăpat şi a continuat cu următoarele:"Si afară lumea vorbeşte de tine ca şi de cei dela Jilava". Am întrebat după un timp:"Cine e la Jilava".Nu mi-a răspuns ci mi-a bătut:"N'am înţeles ce întrebi - bate cu intervale mai mari între litere". Apoi tot el:"Lumea ştie că a fost arestat şi LAZAR LAZAR de mai bine de un an şi întrebat de" (sau) scrisorile primite din Angl..." (sau) ca secretarul prietenului din Angl....". Nu am înţeles lămurit decât litere răzleţe şi se potriveau însă în amândouă felurile. Am răspuns fără să-i mai cer precizări. "Omul din Anglia mă iubea şi mă chema la el.LAZAR nu are nici o vină cu mine".-

El mi-a mai bătut apoi:"Evenimente mari se pregătesc afară. Candidat la Preşedinţia U.S.este fără concur....".I-am întrerupt eu,bătând:"Nu aştept nimic dela evenimente mari,ci doar dreptate fiind nevinovată". Mi-a răspuns:"Ai curaj,libertatea vine repede" şi încă ceva care n'am înţeles şi când am bătut "repetă" am fost iar întrerupţi de paznic.-

El a mai bătut "Am fost (sau fiul meu a fost) nu ştiu sigur că nu am prins începutul - legionar,bănuit de spionaj şi sunt ataj".

Am mai înţeles cuvinte răzleţe în restul zilei ca "Vrei noaptea să..." şi altele pe care le-am uitat neînţelegând legătura dintre ele şi apoi eu am bătut. "Stai singură de doi ani,fără soare, fără veşti dela ai mei şi nu mai pot".-

Mi-a răspuns iar "ai curaj". Astea au fost toate comunicările între mine şi vecinii de alături.-

./.

Intrebare:

D-ta minţi şi nu vrei să arăţi în întregime comunicările cu vecinii de alături. Ancheta îţi atrage atenţia din nou asupra situaţiei în care te pui prin aceste răspunsuri date numai în parte.

Răspuns:

Incăodată declar că asta este tot ce am transmis eu şi tot ce am înţeles din cele transmise de vecini.El a transmis multe lucruri dar eu pe acestea le-am înţeles.

Intrebare:

Cine îţi comunica toate cele de mai sus?

Răspuns:

Nu ştiu cu cine comunicam.

Intrebare:

D-ta ai comunicat numele d-tale?

Răspuns:

Da,l-am comunicat.

Intrebare:

Era normal ca d-ta înainte de toate să ştii cu cine ai deaface?

Răspuns:

Da,este foarte normal.

Intrebare:

Atunci cum se explică şi unde e logica când d-ta afirmi că după atâtea comunicări nu ştii cu cine comunicai?

Răspuns:

In ziua de Luni,când dibuiam alfabetul am întrebat numele vecinului,înainte de a-l da pe al meu,dar n'am înţeles răspunsul. A doua zi când am început să repet întrebarea am primit răspunsul de pericol.Intenţionam să mai întreb odată dar întâmplarea a fost să fiu mutată dela Interne.-

Intrebare:

Ce aţi stabilit ca în cazul descoperirii ce să arătaţi la anchetă?

Răspuns:

Nu am avut absolut nici o înţelegere.-

Semnez liber şi nesilită de nimeni.

ss.Lena Constante

7 August 1952.-

C.N.S.A.S.

Declarație

Subsemnata Lena Constante de prof. pictor domiciliată în str. Dionisie Lupu 12 la întrebările de mai jos declar următoarele:

Întrebare: Cu cine și în ce mod ai stabilit contacte în timpul de când ai stat arestată singură?

Răspuns: Fiind arestată în 1948, luna aprilie 23, și depusă într'o casă din str. Herăstrău, aflându-mă singură m'am gândit în ce fel aș putea stabili o legătură cu cei de afară. La circa 3-4 zile am aruncat un bilet pe geam, într'un plic închis adresat mamei mele și pe care am prins cu un ac de gămălie 100 lei. În acest fel am stabilit primul contact cu cei din afară (mama mea).

A doua oară, în aceiași casă, am folosit în scopul legăturii pe femeia de serviciu trimițând circa trei scrisori prin ea mamei mele.

A treia oară am stabilit un contact cu Elena Pătrășcanu în următoarele împrejurări: fiind sti-

C.N.S.A.S.

mută într'o casă particulară, într'un cartier oarecare în luna iulie, tot 1948, din anumite indicii am dedus că în aceiaşi casă se află şi Elena Pătrăşcanu. Indiciile erau următoarele: în primul rând, citind o carte, care mai înainte fusese citită de ea, pe la mijlocul cărţii era scris cuvântul „Soşa" care era numele intim al ei; am înţeles imediat că se află în aceiaşi casă cu mine. Dimineaţa când mi se aducea marmelada, fiind o bucată mai mare, am scris pe marmeladă cu un chibrit numele meu Lena dându-i a înţelege că şi eu mă aflu în aceiaşi casă cu ea. Imediat după asta, în timp ce doi gardieni jucau cărţi în faţă la masă, unul din ei mi-a strecurat pe genunchi o bucată de mătase fină imprimată pe care erau scrise cuvintele „Hop, Zdup" numele a doi eroi dintr'o piesă jucată la teatrul de păpuşi care era condus de Elena Pătrăşcanu. Prin acelaş gardian, i-am transmis imediat un bilet Elenei după care îndată a fost transportată la arestul din Rahova.

Al patrulea contact l'am stabilit cu Belu Zilber în următoarele împrejurări: Fiind în arestul din calea Rahovei, Belu fiind în celula alăturată prin anumite bătăi în calorifer am stabilit o legătură iar mai pe urmă găurind şi eu şi el peretele de lângă ţeava dela calorifer am

CNSAS

stabilit un contact vocal.

Al cincelea contact l'am stabilit cu Horry Braunu, în februarie 1950, când am fost rearestată cînd'a închisoarea la subsol, pe care n'am identificat-o. După vorbă și tuse l'am identificat pe Horry Braner. Prin ciocănituri de perete am căutat să stabilesc o legătură cu el. Nereușind am scris un biletel pe care l'am aruncat în celula lui Horry Braner, bilet scris cu un chibrit. Biletul l'am aruncat în timp ce eram scoasă la W.C. profitând de neatenția paznicului.

Al șaselea contact l'am stabilit cu sora mea în timp ce mă aflam în arestul Malmaison în jurul datei de 1 iulie 1950. Am intrat în legătură cu paznicul care mă păzea prin care am trimis mai multe bilete mamei și sorei mele. Acest paznic a ținut legătura cu ai mei circa o lună de zile.

Întrebare: Cu cine ai stabilit contact ultima dată?

Răspuns: În jurul datei de 20-25 iulie 1952 în arestul dela Interne am stabilit un contact cu vecinii de celulă în următoarele împrejurări:

Într'o zi de joi am început să aud repetate bătăi în perete. Am înțeles că vecinii vor să intre în contact cu mine. Am răspuns tot prin bătăi.

După aceasta, bătăile au continuat să fie mai sistematice. Am început să mă gândesc imediat decât un cod cifrat de litere și anume de alfabet. Pe peretele din celula mea am înșirat patru tipuri de alfabet pentru a-mi da seama cu care din ele ar putea eventual să lucreze vecinul meu. După circa ~~două~~ zile trei zile am identificat perfect alfabetul românesc cu cele 27 de litere. După aceasta am început comunicarea cu vecinul de celulă în perfectă înțelegere.

Întrebare: Cum se explică că într-un așa timp scurt, fără să ai o înțelegere prealabilă sau intermediară cu vecinii, ai înțeles codul?

Răspuns: Eu socotesc că trei zile nu este un timp scurt pentru a înțelege că anumite bătăi în perete sistematice nu pot fi decât litere de alfabet, mai ales că și citisem undeva despre asemenea contacte. În orice caz declar cu toată răspunderea că nu am avut nici înțelegere prealabilă și nici intermediar.

Întrebare: Ancheta îți pune în vedere că după cele zece ori ai călcat legile și dispozițiile în vigoare, în ciuda faptului că ai fost avertizată, în cazul că nici acum nu dai răspunsul sincer ancheta va aplica sancțiunile cuvenite plătind pentru toate cele zece încălcări ale legii. Ai înțeles clar acest lucru?

Răspuns: Am înțeles perfect cele din întrebarea de mai sus și în cazul în care vina e normal

C.N.S.A.S.

să mi se aplice sancțiunile cuvenite.

Intrebare: Ancheta repetă întrebarea. Arată precis cum se explică că într'un așa scurt timp ai înțeles codul cifrat din vecini.

Răspuns: Incă odată declar că acuma spun numai purul adevăr.

Intrebare: Ce alte legături ai mai stabilit în arest și afară de bătăi?

Răspuns: Alte legături nu am mai stabilit cu nimeni.

Intrebare: In ce moment ai înțeles perfect codul?

Răspuns: In ziua de luni 21 iulie am înțeles perfect codul.

Intrebare: Cât timp ai comunicat cu vecinii de celulă:

Răspuns: Am comunicat în zilele de luni, marți, miercuri respective 28, 29 și 30 iulie 1952 când am fost mutată din arest.

Intrebare: In ce timp se făcea comunicarea?

Răspuns: Comunicarea se făcea în timpul zilei între orele 6 dimineața la 10 seara, în timpul nopții niciodată. Remarc că vecinii de celulă erau mai atenți la paznici.

Intrebare: Cum procedai dumneata pentru a feri descoperirea comunicării de către paznici.

Răspuns: In primul rând căutam să-mi formez fraza din cuvinte cât mai puține, în al doilea rând m'am așezat pe pat în așa fel cât s'ajung cu mâna la perete fără să mă scol, aceasta pentrucă dacă aș fi stat lipită de perete aș fi atras atenția paznicului, în al treilea rând eram atentă la pașii paznicului.

Întrebare: Arată ce ai primit și ce ai transmis în prima zi. adică luni

Răspuns: În prima zi am primit următoarea comunicare dela el: „Cine ești" și a doua comunicare „De când ești închisă" Am răspuns la aceasta din urmă întrebare „De doi ani"
În aceiași din comunicările auzite am înțeles unii cuvinte izolate și anume „Știai că ...... Moscova" și cuvântul „Dej" Întrebând ce a spus de Dej n'am primit răspuns. Am întrebat „cine bate" și din răspunsul dat am înțeles doar cuvântul „Teohari" nici ziua de luni nu a mai bătut decât seara înainte de culcare „Noapte bună, machiță". Declar categoric că în afară de această conversație eu nu am transmis nimic și nu am înțeles altceva din bătăile auzite pentrucă eram preocupată de descifrarea codului.

Întrebare Arată ce ai primit și ce ai transmis a doua zi.

Răspuns: Eu am transmis „Cunoști familia Constante" N'am primit răspuns. Am întrebat de când e închis și mi-a spus de 4 luni într'o frază.

CNSAS

din care mi-am scăpat unele cuvinte. Apoi când am reînceput să bat mi'a întrerupt bătând: „semnal de pericol" și câteva bătăi repezi nu știu câte.

După o întrerupere lungă a bătut el ceva și eu neauzind din cauza gălăgiei vaselor trântite am răspuns: „Bate mai tare, când e gălăgie, nu aud." Mi-a răspuns „Tu nu, ceilalți da. Tu ai curaj pentrucă ești sigură."
Mai târziu când am vrut iar să bat mi'a bătut din nou „Pericol." La ora mesei de seară doar mi-a bătut „Poftă bună" și am răspuns „mulțumesc"

Întrebare: Arată ce ai primit și ce ai transmis a treia zi.

Răspuns: De dimineață mi-a bătut „bună ziua marchiză" și eu am întrebat „ce înseamnă cuvântul ăsta" Mi-a răspuns „Titlu de noblețe pentru cei care suferă ca tine." Apoi o frază din care am înțeles cuvintele „legăturii date de Londra" am bătut „repetă" dar întrerupți de [illegible] nu a mai repetat.
Mai târziu mi'a întrebat din nou cine sunt și am răspuns „Lena Constan.." Trecând gardianul am repetat mai târziu din nou numele meu și am fost întreruptă la mijlocul cuvântului „Constan.." de vecin care mi-a spus:

„Nu aștept nimic dela evenimente noi, ci doar dreptate fiind nevinovată." Mi-a răspuns „ai curaj libertatea vine repede" și încă ceva care n'am înțeles și când am bătut „repetă" am fost iar întrerupți de paznic.

El a mai bătut, ~~întrebând~~ „Am fost (sau fiul meu a fost) - nu știu sigur că nu am prins începutul — legionar, bănuit de spionaj și sabotaj."

Am mai înțeles cuvinte răzlețe în restul zilei ca „Vrei noaptea să..." și altele pe care le-am uitat ne înțelegând legătura dintre ele; și apoi eu am bătut „Stau singură de doi ani, fără soare, fără vești dela ai mei și nu mai pot." Mi-a răspuns iar „Ai curaj". Astea au fost toate comunicările între mine și vecinii de alături.

Întrebare: Dumneata minți și nu vrei să arăți în întregime comunicările avute cu veci~~nii~~ de alături. Ancheta îți atrage atenția din nou asupra situației în care te pui prin aceste răspunsuri date numai în parte.

Răspuns: Încă odată declar că asta este ~~tot~~ ce am transmis eu și ~~tot~~ ce am înțeles din cele transmise de vecini. ~~Este posibil~~. El a transmis multe lucruri dar eu pe acestea le-am înțeles.

Întrebare: Cine îți comunica toate cele de mai sus?

Răspuns: Nu știu cine comunica.

Întrebare: Dumneata ai comunicat numele dumitale?

Răspuns: Da, l'am comunicat.

Întrebare: Era normal ca dumneata înainte de toate să știi cu cine ai de a face?

Răspuns: Da, este foarte normal.

Întrebare: Atunci cum se explică și unde e logica când dumneata afirmi că după atâtea comunicări nu știi cu cine comunicai.

Răspuns: În prima zi de luni, când dibuiam alfabetul am întrebat numele vecinului înainte de a-l da pe al meu dar n'am înțeles răspunsul. A doua zi când am început să repet întrebarea am primit răspunsul de pericol. Intenționam să mai întreb odată dar întâmplarea a fost să fiu mutată dela interne.

Întrebare Ce ați stabilit ca în cazul descoperirii ce să arătați la ancheta.

Răspuns: Nu am avut absolut nici o înțelegere.

Semnez liber și nesilită ~~7 august~~ de nimeni

Lena Constante

7 august 1952

8) „Bine, ești pictor și în cazul Pătrășcanu, t cu el?" am răspuns „da, de unde știi?". (Remarc că în ziua de miercuri fiindu-mi rău am stat mai mult timp culcată pe pat și m'am așezat cu capul spre peretele lui.)

Mi-a răspuns: „Sunt primul" (sau prizonierul); apoi ceva ce mi-a scăpat, — și a continuat cu următoarele: „și afară lumea vorbește de tine ca și de cei dela Jilava". Am întrebat după un timp: „cine e la Jilava" nu mi-a răspuns ci mi-a bătut: „~~Mea~~ N'am înțeles ce întrebi. bate cu intervale mai mari între litere." Apoi t el „ Lumea știe că a fost arestat și Igor Igor de mai bine de un an și întrebați" — (sau) scrisorile primite din Angl..." (sau) ca secretarul prietenului din Angli." Nu am înțeles lămurit decât literele răzlețe și se potriveau însă în amândouă felurile. Am răspuns fără să-i mai cer precizări „Omul din Anglia mă iubea și mă chema la el. Igor nu are nici o vină ca mine."

El mi-a mai bătut apoi „ Evenimente mari se pregătesc afară. Candidat la președinția U.S. este fără concurs...." L'am întrerupt eu, bătând:

[redacted]

Cu reforma monetară nu a fost ţigări în oraş un timp cam îndelungat, şi ea era nebună după ţigări şi mă întreba pe mine de ce nu sunt ţigări şi eu nu-i răspundeam nimic, spuneam că o să-i dea, şi altăceva nu spunea să-i dau măcar una jumătate de ţigară şi eu nu-i răspundeam închideam uşa-, iar după ce ia dat ţigări mi-a spus că eu nu am vrut să-i spun de ce nu sunt ţigări, dar ea a aflat şi eu am zis că de unde a aflat, ea a spus că i-a spus tov. anchetator, că s'a făcut stabilizarea.

[redacted]

Aceasta este tot ce declar în legătură cu reţinuta LENA şi menţin declaraţia pe care o dau neforţat de nimeni.-

7 August 1952,

ss/ Munteanu Grigore.

BN/3/ex.

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

C.N.S

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

8 August 1952, Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 2o,3o
" s'a terminat la " 21,3o.-

Eu, Slt. de Securitate POP VIRGIL, am interogat în calitate de anchetator, pe arestatul:

MUNTEANU GRIGORE, născut la 21 Mai 1918 în com. Arsura, Raionul Huşi Reg. Iaşi, sunt de cetăţenie şi naţionalitate română, exclus din P.M.R. în 195o, posed ca studii 4 clase primare în 193o ~~com. Arşura Reg.~~ Iaşi, de profesie gestionar, la Trustul Alimentaţiei Publice.- Bufet Floreasca, cu ultimul domiciliu în Str. Calimachi 32 - Bucureşti, căsătorit cu LUCRETIA ZAHARIA în vârstă de 26 ani, muncitoare, domiciliată în Str. Calimachi 32 cu doi copii CONSTANTIN de 5 ani şi GHEORGHE 1 an domiciliaţi în aceiaşi stradă.- Până la 23 August am avut 1/2 ha. pământ, iar după 23 August 1,1/2 ha. pământ, simpatizant legionar.- Am participat în 1948 ca delegat de urnă la circa 19 Bucureşti, iar în anul 1946 simplu alegător.- Nu am fost decorat. Cu serviciul militar satisfăcut la Reg. 5 grăniceri - Brăila cu gradul de caporal şi funcţia de infirmier veterinar. Nu am fost prizonier, nu am fost judecat s'au condamnat.-

Intrebare:

Arată d-ta împrejurările în care ai luat contact cu mişcarea legionară?

Răspuns:

In anul 1939 am luat prima dată contact cu mişcarea legionară eu fiind picolo la un restaurant din oraşul Huşi, restaurant la care veneau majoritatea legionarilor din acel oraş.- Fiind în permanenţă în contact cu legionarii din acel oraş am luat parte la diferite manifestaţii ce le organizau ei în comunele din apropierea oraşului.- Astfel m'am deplasat împreună cu ei în câteva comune cu maşina, cu care ocazie am

ss/Munteanu Grigore.

cântat diferite cântece legionare şi am luat parte la diferite discursuri ce le ţineau ei aici.- Tot în acest timp am fost de câteva ori la sediul legionarilor din Huşi unde împreună cu ei luam parte la viaţa lor legionară.- In toamna anului 194o plecând în armată nu am mai avut legionari în jurul meu şi astfel am întrerupt legăturile ce le-am avut cu ei.-

Intrebare:

După ce ai terminat stagiul militar care au fost ocupaţiile d-tale, până la intrarea în D.G.S.S.?

Răspuns:

După ce am terminat stagiul militar adică în Martie 1945, am plecat acasă în comuna natală unde am muncit ca agricultor până în luna Octombrie 1945.- La această dată am plecat la Bucureşti după ce în prealabil mă căsătorisem. In Bucureşti m'am angajat la fabrica de apă gazoasă "Unirea" ca muncitor unde am stat până în luna Februarie 1946.- Primind o ofertă de angajare mai avantajoasă m'am angajat ca magazioner la economatul "Mica Industrie", unde am lucrat până în anul 1947 când cu ocazia stabilizării când economatul unde lucrasem eu s'a desfiinţat.- Dela această dată nu am mai ocupat nici un alt post ci am dus doar munca politică în cadrul circumscripţiei 19 P.M.R. sectorul II Negru.- Activând în cadrul acestui sector am fost întrebat dacă vreau să ocup vre'un post.- La răspunsul meu afirmativ mi s'a cerut să fac o autobiografie şi să o predau sectorului II Negru.- In luna Aprilie 1948 am fost angajat la siguranţă şi repartizat la brigada mobilă. - In luna Septembrie militarizându-se instituţia am primit gradul de plutonier major în funcţia de planton la arestul M.A.I.

După ce am cetit prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susţin şi semnez.-

Slt. de Securitate

ss/Munteanu Grigore.

Pop Virgil

BN/3/ex.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MUNTEANU GRIGORE, născut în 1918 Mai 21 în com. Arsura Raionul Huși, Reg. Iași, de prof. fost plutonier D.G.S.S., în ultimul timp gestionar la Trustul Alimentației Publice,cu ultimul domiciliu în București Str. Calimachi 32.-

8 August 1952, București
Interogatorul a început la ora 1o,45
" s'a terminat la " 14,45.

Intrebare:

Când ai fost d-ta angajat în cadrele D.G.S.S.?

Răspuns:

Am fost angajat în cadrele D.G.S. la data de 2o Aprilie 1948 cu gradul de plutonier având funcția de planton la aresturi.-

Intrebare:

In ce aresturi ai făcut d-ta serviciul dela data angajării?

Răspuns:

Dela data angajării mele am făcut serviciul de planton la arestul M.A.I. timp de 5-6 luni după care am fost mutat la arestul din Rahova unde am stat aproximativ 3 luni.-

După aceste 3 luni am fost mutat din nou la arestul M.A.I. unde am funcționat până la 3o Iunie 1952 când am fost scos din cadrele D.G.S.S.-

Intrebare:

Arată d-ta ce politică ai făcut înainte de 23 August 1944?

Răspuns:

In anii 1939-194o am fost simpatizant legionar.- In această perioadă am luat parte la câteva deplasări ce le făceau legionarii în provincie.- Cu această ocasie cântam împreună cu ei diferite cântece legionare.- Tot în acest timp am fost de vre-o 2-3 ori și la sediu lor din orașul Huși.-

ss/Munteanu Grigore.

./.

[redacted]

[redacted]

157

[redacted]

C.N.S

BN/3/ex.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MUNTEANU GRIGORE, născut în comuna Arsura Raionul Huşi, Regiunea Iaşi, la 21 Mai 1918, de profesie fost plutonier M.A.I., cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Calimachi nr. 32.-

15 August 1952, Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 13,15
" s'a terminat " 14,45.

Intrebare:

In timp ce erai d-ta planton la arestul din Rahova, unde era încercerată deţinuta LENA CONSTANTE?

Răspuns:

In anul 1948, când făceam serviciul de planton la arestul din Rahova, deţinuta LENA CONSTANTE era încarcerată în afara arestului unde făceam serviciul de planton.-

In această parte a arestului noi plantoanele depe culoar nu aveam voie să intrăm deoarece aici se ţineau anumite persoane cu consemn. Scoaterea acestor deţinuţi din aceste celule o făcea numai ofiţerul de serviciu.-

Intrebare:

Arată d-ta cine erau ofiţerii de serviciu în acel timp la arestul din Rahova?

Răspuns:

In acel timp erau ofiţer de serviciu tov. plot. maj. şef URECHE, plot. maj. VLADAU, plot. maj. CHIPER care este scos din cadrele D.G.S.S.-

Intrebare:

Ce plantoane avea arestul din Rahova în acel timp?

Răspuns:

In acel timp ca plantoane la arestul din Rahova erau următorii: GOSLER, LANDESMAN, CHITU, SCALCA şi MUNTEANU GRIGORE. In tot timpul cât am fost ca planton aici am făcut serviciu împreună cu SCALCA, care era planton I iar eu planton II.-

ss. Munteanu Grigore

.//.

CNSAS

Intrebare:

De către cine era scoasă deţinuta LENA CONSTANTE la program?

Răspuns:

Deţinuta LENA CONSTANTE fiind o arestată cu consemn era scoasă la program de către ofiţerul de serviciu care răspundea personal de aceşti deţinuţi cu consemn.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susţin şi semnez.-

ss.Munteanu Grigore

LT.MAJOR DE SECURITATE

Staicu Tudor

CM/3 ex.

C.N.S.A.S.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul MUNTEANU GRIGORE, născut în comuna Arsura Raionul Huşi, Regiunea Iaşi, la 21 Mai 1918, de profesie fost plutonier M.A.I., cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Calimachi nr. 32.-

15 August 1952, Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 13,15
" s'a terminat " 14,45.

Intrebare:

In timp ce erai d-ta planton la arestul din Rahova, unde era incercerată deţinuta LENA CONSTANTE?

Răspuns:

In anul 1948, când făceam serviciul de planton la arestul din Rahova, deţinuta LENA CONSTANTE era încarcerată în afara arestului unde făceam serviciul de planton.-

In această parte a arestului noi plantoanele depe culoar nu aveam voie să intrăm deoarece aici se ţineau anumite persoane cu consemn. Scoaterea acestor deţinuţi din aceste celule o făcea numai ofiţerul de serviciu.-

Intrebare:

Arată d-ta cine erau ofiţerii de serviciu în acel timp la arestul din Rahova?

Răspuns:

In acel timp erau ofiţer de serviciu tov. plot. maj. şef URECHE, plot. maj. VLADAU, plot. maj. CHIPER care este scos din cadrele D.G.S.S.-

Intrebare:

Ce plantoane avea arestul din Rahova în acel timp?

Răspuns:

In acel timp ca plantoane la arestul din Rahova erau următorii: GOSLER, LANDESMAN, CHITU, SCALCA şi MUNTEANU GRIGORE. In tot timpul cât am fost ca planton aici am făcut serviciu împreună cu SCALCA, care era planton I iar eu planton II.-

ss. Munteanu Grigore

./.

Intrebare:

De către cine era scoasă deţinuta LENA CONSTANTE la program?

Răspuns:

Deţinuta LENA CONSTANTE fiind o arestată cu consemn era scoasă la program de către ofiţerul de serviciu care răspundea personal de aceşti deţinuţi cu consemn.-

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susţin şi semnez.-

ss.Munteanu Grigore

LT.MAJOR DE SECURITATE

Staicu Tudor

CM/3 ex.

C.N.S.A.S.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Munteanu Grigore născut în Arsura Raion. Huși. Reg. Iași la 1918 Mai și de profesie fost plutonier M.A.I. cu ultimul domiciliu în București str. Calimachi Nr. 32
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

15 August 1952

Orașul București.

Interogatorul a început la ora 13 și 15' minute

" s'a terminat la " 14 și 45 "

Intrebare: În timp ce erai d-ta planton la arestul din Rahova, unde era încarcerată deținuta Lena Constante!

Răspuns: În anul 1948 când făceam serviciul de planton la arestul din Rahova, deținuta Lena Constante era încarcerată înafara arestului unde făceam serviciul de planton. În această parte a arestului noi plantonii de pe culoar nu aveam voie să intrăm deoarece aici se țineau anumite persoane în secret. Scoaterea acestor deținuți din aceste celule o făcea numai ofițerul de serviciu.

Intrebare: Arată d-ta cine erau ofițeri de serviciu în acel timp la arestul din Rahova.

Mod. 185

Semnătura,

G. Munteanu

Urmare: **Răspuns**: În acel timp erau ofițeri de serviciu tov. plut. maj. sef Ureche, plt. maj. Vlădău, plt. maj. Chiper care este scos din cadrele S.G.F.S.

Întrebare: Ce plantoni avea arestul din Rahova în acel timp?

Răspuns: În acel timp ca plantoni ai arestului din Rahova erau următorii: Gosler, Landismann, Chitu, Scalca și Munteanu Grigore. În tot timpul cât am fost ca planton aici am făcut serviciul împreună cu Scalca care era planton I iar eu planton II.

Întrebare: De către cine era scoasă deținuta Lena Constante la program?

Răspuns. Deținuta Lena Constante fiind o arestată cu consemn era scoasă la program de către ofițerul de serviciu care răspundea personal de acești deținuți cu consemn.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine susțin și semnez

Anchetat:
G. Munteanu

Anchetator:
Slt. de securitate:

Semnătura,

Mamă dragă - mi-e dor
de voi. Ce face bratul tău?
Eu sunt sănătoasă, am o
odae bună, bae, mâncare ce
vrean, primesc toate ziarele,
ascult Radio. Il ascult pe H
sâmbătă - cu mare bucurie.
Dacă primeşti scrisoarea
până sâmbăta roagă-l să
întrebuinţeze cuvântul „temeinic"
Răspunde-şi la mica publi-
citate Universul sau România
Liberă pe numele Victoria.
Nu fiţi amărâţi - toate trec.
Dacă aş şti ceva aş spune
şi aş pleca de aici, dar nu ştiu

Harry dragă,

Eu sunt bine, sănătoasă, ţi-am scris dar nu ştiu dacă ai primit. La multe mă gândesc, dar aşi vrea să ştiu ce face mama, tata, fetele? E o mare plăcere pentru mine să te ascult vorbind la radio şi număr zilele. Şi tot aştept să aud ceva pentru mine special. Tu îţi aduci aminte cum vorbeam la telefon acum patru ani? E mult de atunci, şi tu eşti mai deştept acum. Uneori zilele trec mai iute, citesc, stau mult în pat, mă uit la toate ziarele, alteori ziua e lungă şi mi-e urât. Luni sunt trei săptămâni de când nu ne-am văzut.

nu spuneţi nimanui că v-am scris.

Unde sunteți voi toți acumă?
Ți se pare lungă vremea lui Mama?
Vingt-trois jours c'est long!
~~Stau~~ Stai la geam și mă gândesc ce plăcere mi-ar face să văd trecând vreun cunoscut. O droaie de copii se joacă. Râd și fac gălăgie.
Azi am făcut baie și mi'au spălat pe cap. Zizi e tare ocupată. E dor de mine? [redacted] Ce dor îmi e mie de toți; E natural, nu?
Să nu credeți că o duc rău. Cred chiar că m'am îngrășat. Rareori am dus o viață așa regulată. I-e drept că nu fac nimic. Este destul de plicticos. Uneori os coia și pictez, dar fac gimnastică. Numai timpul va aranja totul. Eu am încredere. Vă sărut E.

Repede, să vie sau [illegible]

166

2 1 ~~86~~ 167

ui mic!

Vă sărut toți cu dragoste

L.

Întrebați la mine în casă, str. H. Cun. Trebuie să existe o cheie într'un mic portofel de mătase neagră, pe masă sau într'o geantă.

Nu spuneți la nimeni de scrisoare.

I 8 168

o copie

~~167~~ ~~86e~~

Dragul meu, sunt bine si sănătoasă. La inceput mi-a fost mai greu. Acum m'am obisnuit. Am multe cărţi, toate ziarele, mănânc ce comand eu. Eri la 5 am cerut cacao. Odaia e frumoasă, patul bun, radio cântă, pe geam văd copii jucându-se in stradă, dar zilele sunt lungi. Caut să dorm cât mai mult ca să vă visez. Mi e dor de mama. Ce face braţul ei? Vă rog, răspunde-ţi câteva cuvinte la Universul sau R. Lib. ca să fiu liniştită.

Ce face tata ? Voi toţi ?

Te rog să vorbeşti Sâmbăta, e o mare bucurie pentru mine.

Nu spuneţi că v'am scris.

Te rog plăteşte-mi telefonul. Puteţi intra la mine cu sistemul cleştelui, dar nu e nevoie. Poate că nu mai stau mult aici şi că ne vom vedea curând.

Vă sărut pe toţi,

L.

C.N.S.A.S.

Copie.

I

~~7~~ ~~8~~

~~861~~ 169

~~168~~

Doamnei J. Constante
16 Strada Poet A. Sihleanu
Loco.

[redacted]

Vineri.

Azi am făcut bae. La prânz am ascultat prog. radio şi văd că mâine nu e nimic interesant. E greu că trece timpul mai incet şi nu ştii la ce să te gândeşti. Atâtea pot fi! Lizi dragă, casa e un fel de palat. Odaia mea are trei geamuri mari şi prin ele văd o grădiniţă cu bănci şi cu mame şi copii. E frumos.

Vineri, cum trece timpul ! Ieri am citit toată ziua. Numai asta fac mereu. Gândeşte-te ce odihnă bună. Tu cum o duci ?

Mă gândesc mereu la noi. E mult de când nu ne-am văzut. Rar, vă visez. Ce faceţi voi ? Râzi, nu ? E cel mai bun lucru de făcut. De aşi fi tot timpul atât de filozoafă. Incet te inveţi cu totul. Oi fi şi tu atât de deşteaptă ca amicul nostru? Rar ţi-se intâmplă nu ? Acum e şi cazul. Ce face mama ta? Intreb de ea de tata. Nu ştiu nici de sora ta. Ce-a făcut ? E plecat ?

Poţi da pentru mine un anunţ de mariaj cu titlul "Cultură superioară". Dacă Fasole e bine spune zestre mare- dacă e ca mine, bolnav, spune zestre mică. Dar fă repede. Dacă V a plecat atunci poţi spune "provincială".

./.

VĂ sărut.

ss. Victoria".

"mână fără ghips inseamnă "sănătoasă".

Nu mai pot repeta surpriza ! A fost unic ! Dar dacă te intreabă cineva "ce mai faceţi? răspunde-ţi imediată şi spune de fiecare in parte inclusiv. H.

C.N.S.A.S.

C o p i e

Dragă, iartă că nu am venit pe la tine - dar nu ies incă din casă.

Mă simt bine, mânânc bine, am făcut și bae și stau toată ziua și citesc, privind pe geam.

Ce faceţi voi ? Mama, tata. Mi-e dor de toţi. Spune-le tu.

Dar amicul nostru ? L-am auzit Sâmbătă. Spune-i să-mi scrie.... la Universul. De când stau in casă am citit toate ziarele și toate revistele.

Sunt răsfăţată și nu-mi lipsește nimic decât voi.

Vă sărut pe toţi
cu toată dragostea

Toată ziua pun radio-ul și timpul trece, incet - incet.

D-na Bălan
bd. Elisabeta 93.

C.N.S.A.S.

UNITATEA D.G.S.S.

11. MAI 1951

~~171~~ ~~871~~

Sef Nr. valiză

~~f. 7~~ 172

PROCES VERBAL Nr. 497

DE DEPUNERE ŞI PERCHEZIŢIE CORPORALĂ

Făcut astăzi, 10 Mai 1951 *ora* 22°° *în* Bucureşti
Noi, Slt. Bescucă Gheorghe *din* D.G.S.S.
în virtutea drepturilor ce ne sunt acordate, dispunem depunerea în arest în interesul cercetărilor a numitului Constante Elena *născut la* 17 Iulie 1909 *în comuna* Bucureşti
judeţul Ilfov *fiul lui* Constantin *şi* Iulieta
de profesiune Pictoră *căsătorit cu* nu *domiciliat în* Bucureşti
Str. Dionise Lupu *Nr.* 12 *primit conform* *ordinului/raportului*
Nr. .... *din* ....

Procedând la percheziţia corporală a susnumitului, am găsit asupra lui următoarele obiecte şi valori:

Lei 638 (şase sute treizeci şi opt) un ceas de mână aur, una poşetă piele, una per. ochelari vedere, un fular, un tub ruj de buze, un port jartiere, una pereche mănuşi lână, una poşetă săculeţ piele, şireturi pantofi, un pieptene os /

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.

OFIŢER DE SERVICIU,

Slt. G. Bescucă

Percheziţionat,

Lena Constante

Transferat la .... **conform Ordinului Nr.** .... **din** ....

Am predat,
OFIŢER DE SERVICIU,

Am primit,
reţinutul şi obiectele
menţionate în prezentul proces verbal.

D O V A D Ă

Am primit obiectele şi valorile menţionate în prezentul proces verbal.

Data ....

5-A.

~~172~~ 173 ~~863~~

FIŞA PERSONALĂ

Intocmită de Direcţia, Serv. Judeţean D. G. S. S.

Numele şi pronumele: CONSTANTE. C. ELENA

Cu porecla:

Nume fals: —

Semnătura infractorului: Elena Constante

Felul infracţiunii:

Ocupaţiunea: pictor.

Origina socială:

Apartenenţa politică:

Avere:

Vârsta: 40-Ani

Anul naşterii, comuna, judeţul, ţara,: 17-VI-910- Bucureşti

Ultimul domiciliu: comuna, judeţul, ţara,: Bucureşti- Str. Dionise Lupu N 12.

Domicilii anterioare:

Naţionalitatea Rom

Cetăţenia "

Religiunea

A fost

Fotografiat de

Clişeul Nr. 2540

Dactiloscopiat de

Studii: Şcoala de Arte Frumoase

Limba ce posedă: Franceza

Situaţia militară:

Specialitatea ca infractor:

Starea civilă

Tata C-tin

Mama Julieta

Soţ-(ia) —

Copii —

Rude —

EXPUNEREA REZUMATIVĂ A INFRACŢIUNII:

Formula dactiloscopică:

FOTOGRAFIA

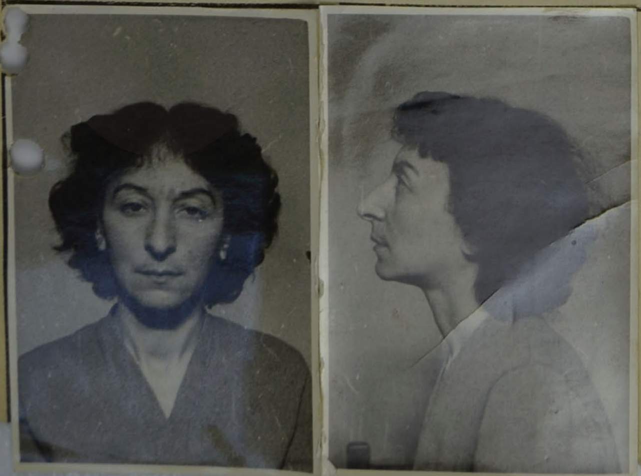

SEMNALMENTELE

Talia: m. 1 cm. 70
f. mic, mic, mijlociu, inalt, f. inalt.

Corpolența svelt
~~slab,~~ svelt, ~~potrivit, bine făcut, mare.~~

Fața { culoarea roză
forma ovală
culoarea: roz, ~~palidă, brună.~~
forma: ~~rotundă,~~ ovală, ~~patrată, plină sau slabă.~~

Fruntea mijlocie
~~mică,~~ mijlocie, ~~mare, turtită, plină sau slabă.~~

Părul { ondulat
culoarea castaniu
ondulat, ~~neted, chelie.~~
culoarea: ~~blond, roșu,~~ castaniu, ~~negru, sur, alb.~~

6. Ochii castaniu deschis
~~albaștrii, cenușii, galbeni, portocalii,~~ castanii deschis, ~~castanii închis, particularități.~~

7. Sprâncene { forma arcuite
culoarea
forma: ~~drepte,~~ arcuite, ~~îmbinate.~~
culoarea: ~~se notează când diferă de a părului capului.~~

8. Nasul { profil
fața drept
pirectilin, ~~concav, convex.~~
~~f. drept. ondulat, turtit, scobit, boltit.~~

9. Gura mijlocie buze groase
~~mică,~~ mijlocie, ~~mare,~~ buze groase, ~~subțiri, resfrânte.~~

10. Bărbia subțire
subțire, ~~lată, dublă, cu gropiță.~~

11. Urechile mijlocii lipite
~~mici,~~ mijlocii, ~~mari, depărtate,~~ lipite, ~~găurite.~~

12. Semne particulare { —
cicatrice, pigmentări ale pielei, tatuaj, fracturi, anchiloze, picioare în X sau O, ghebos, amputări etc.

LEGĂTURI POLITICE	CARACTERIZĂRI SPECIALE ASUPRA INDIVIDULUI

IMPRESIUNILE DIGITALE ALE MÂINII STÂNGI

MARE	INDEX	MIJLOCIU	INELAR	MIC

Ziua arestării şi comportarea la arestare	REZULTATUL PERCHEZIŢIEI		ANTECEDENTE	CONDAMNA Prin sentinţă sau dec
17-I-950				~~877~~ ~~873~~
				LOCUL UNDE EXEC PEDEAPSA

OBSERVAŢIUNI ŞI NOTE OFICIALE

SEMNĂTURA CELUI CE A FĂCUT FOAIA

Sigiliul

SEMNĂTURA OFIŢERULUI DE MILIŢIE UND
S'A FOTOGRAFIAT ŞI DACTILOSCOPIAT

Sigiliul

C.N.S.A.S.

IMPRESIUNILE DIGITALE A MÂINII DREPTE

MARE	INDEX	MIJLOCIU	INELAR	MIC
		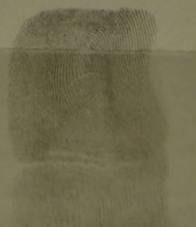		

Prezentul Proces-Verbal de
Interogatoriu este întocmai cu
originalul.-
Lt.Col.de Securitate,

107

173 175

41

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

1 Septembrie 1952, Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 6,30
" s'a terminat " 14,20

Eu, Lt.de Securitate [redacted] . . . . .,
am interogat în calitate de anchetator pe arestata CONSTANTE LENA, născută la 17 Iunie 1909 în Bucureşti, de cetăţenie română, naţionalitate română, membră P.M.R. din 1945, studii Şcoala de arte frumoase absolvită în 1933, de profesie pictor scenograf la Teatrul "Ţăndărică", cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Dionisie Lupu Nr.12, necăstorită, fiica lui CONSTANTIN - funcţionar, mama JULIETA - casnică, origina socială mic burgheză, până în 1945 în P.M.R.- In străinătate am fost la Paris-Franţa în 1933-1934, studii Paris 1937 Expoziţia Internaţională.- Constantinopol-Praga 1938 - concediu.- Italia 1934 concediu.- Praga 1948 Iulie, Ankara 1948 Ianuarie - concediu.- Am făcut parte din grupul contrarevoluţionar a lui PATRASCANU.- Nu am fost condamnată şi nici judecată.-

Intrebare :

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe PATRASCANU ?

Răspuns :

Pe PATRASCANU l-am cunoscut în vara anului 1943 la Poiana Ţapului.- Mi-a fost prezentat de soţia lui pe care o cunoscusem anterior cu ocazia unor lucrări pe care le-am executat la expoziţia "Luna Bucureştilor".-

Intrebare :

Cum a evoluat cunoştinţa dintre d-ta şi PATRASCANU

[illegible]

./. ss/.CONSTANTE LENA

~~177~~ 176

Răspuns :

L-am revăzut pe PATRASCANU după 23 August 1944 cu ocasia unei visite ce am făcut-o soţiei sale care era bolnavă şi cu care lucram la U.P.- Am continuat să ne vedem, iar începând din Februarie 1945, am început să avem relaţii intime, eu devenind amanta lui.-

Deasemeni am cunoscut că el duce o activitate împreună cu unii membrii ai fostelor partide istorice şi l-am ajutat în această activitate care era îndreptată împotriva Partidului Comunist.-

Am cunoscut astfel poziţia lui PATRASCANU faţă de problemele ce se puneau, legăturile sale cu partidele istorice şi relaţiile sale cu agenţi ai serviciilor de spionaj american şi englez.-

Intrebare :

Ce membrii ai serviciului de spionaj american cunoşti d-ta că au fost în legătură cu PATRASCANU ?

Răspuns :

Stiu că PATRASCANU a fost în legătură cu MADISON şi ROBERTS agenţi ai serviciului de spionaj american (Statele Unite).-

Intrebare :

De unde ştii d-ta că aceştia erau agenţi ai serviciului de spionaj american ?

Răspuns :

Stiu aceasta deoarece PATRAŞCANU mi-a spus acest lucru, din felul conspirativ cum am organizat eu şi BELLU ZILBER întâlnirea lui PATRASCANU cu MADISON şi ROBERTS, precum şi din cele ce s'au discutat la această întâlnire.-

Intrebare :

Cum aţi organizat această întâlnire conspirativă ?

Răspuns :

In primăvara 1945, PATRASCANU mi-a spus că trebuie să se întâlnească cu MADISON şi ROBERTS şi această întâlnire trebuia să fie foarte conspirativă.- De faţă erau soţia lui şi ZILBER.-

Am propus apartamentul meu ca loc de întâlnire, deoarece blocul are 74 apartamente şi nu bate la ochi oricine ar intra.

S'a fixat data întâlnirii care a avut loc peste câteva zile.- PATRASCANU a venit singur, iar americanii au sosit în-

./.

ss/.CONSTANTE LENA

~~175~~ 177

soţiţi de BELLU ZILBER.-

Intrebare :

Ce s'a discutat cu ocazia acestei întâlniri ?

Răspuns :

PATRASCANU a întrebat cu ocazia acestei întâlniri despre sprijinul pe care se poate baza el din partea americanilor în acţiunile pe care le duce.- PATRASCANU a arătat legăturile lui partidele istorice şi faptul că el va colabora cu aceste partide şi că dorinţa lui este ca sistemul parlamentar să rămână neschimbat.- A arătat că el doreşte să colaboreze cu S.U.A. şi cu istoricii împotriva U.R.S.S-ului şi a Partidului Comunist.- Intr'un cuvânt arăta că se pune cu totul la dispoziţia pentru aceste scopuri.-

Deasemeni vroia să ştie părerea americanilor în această privinţă.-

Discuţia a avut loc în limba engleză între ZILBER şi americani, ZILBER traducea iar PATRASCANU, a discutat cu americanii şi în limba franceză.-

Intrebare :

Ce întâlniri a mai avut PATRASCANU cu MADISON şi ROBERTS ?

Răspuns :

Stiu că PATRASCANU a mai avut întrevederi cu MADISON ~~şi ROBERTS~~ la Snagov şi Paris.-

Prezentul Proces-Verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine, drept care susţin şi semnez propriu.-

ss/. LENA CONSTANTE

LT.DE SECURITATE,

SE/4 ex.

vl

Prezentul Proces-Verbal de Interogatoriu este identic cu originalul
Lt.Col.de Securitate,

Soltuţiu I.

178

~~176~~

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE LENA născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909, fiica lui CONSTANTIN şi JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Dionisie Lupu Nr.12.-

2 Septembrie 1952,Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 7,25
" s'a terminat " 14,30

Intrebare :

A cunoscut PATRASCANU membrii ai fostelor partide istorice reacţionare ?

Răspuns :

Da, a acunoscut.-

Intrebare :

Ce membrii ai fostelor partide istorice reacţionare a cunoscut PATRASCANU LUCRETIU, de cari ai d-ta cunoştinţă ?

Răspuns :

Stiu că era prieten şi în relaţii cu VISOIANU, NICULESCU-BUZESTI, POGONEANU, GHITA POP,deasemeni era în foarte bune relaţii cu AUSNIT, cu care a avut o serie de întâlniri secrete în cursul anului 1945 înainte şi după 6 Martie, cu scopul pregătirii unei lovituri de Stat prin care să preia puterea,iar după 6 Martie urmărea să răstoarne guvernul PETRE GROZA.-

Intrebare :

De unde ştii d-ta acest lucru ?

Răspuns :

Stiu acest lucru din discuţiile avute cu PATRASCANU din discuţiile duse între PATRASCANU, ELENA PATRASCANU şi BELLU ZILBER, discutând cu ei această problemă şi chiar cu

//

ss/. LENA CONSTANTE

CNSAS

am organizat în acest scop două întâlniri secrete, între PATRASCANU şi POGONEANU.-

Intrebare :

De cari întâlniri conspirative ai d-ta cunoştinţă?

Răspuns :

Eu am cunoştinţă de 5 întâlniri conspirative cari au avut loc în cursul anului 1945, din cari două au fost organizate prin mine.-

Prima întâlnire a fost organizată în casa lui TOROSIAN din Str. Armenească 14, în noaptea de Anul Nou 1945 între orele 23-0,30.- PATRASCANU a plecat de acasă dela el unde sărbătorea revelionul şi s'a întâlnit în secret cu AUSNIT, VISOIANU, SILBER BELLU şi TORROSIAN.-

- A doua întâlnire a avut loc tot în casa lui TOROSSIAN în cursul lunei Ianuarie 1945, a participat PATRASCANU,VISOIANU,BUZESTI şi ZILBER.-

- A treia întâlnire am organizat-o eu în casa părinţilor mei în Str. Sihleanu.- La această întâlnire conspirativă a participat PATRASCANU şi POGONEANU.-

- A patra întâlnire a avut loc în casa lui TOROSIAN unde a participat PATRASCANU, GHITA POP, ZILBER.-

- A cincea întâlnire am organizat-o eu într'o garsonieră din blocul din Str. Dionisie Lupu Nr.12 la etajul 7.- Au participat la această întrevedere conspirativă PATRASCANU,POGONEANU şi NICULESCU-BUZESTI.-

Intrebare :

Arată cum ai organizat d-ta întâlnirile conspirative ale lui PATRASCANU cu POGONEANU ?

Răspuns :

PATRASCANU ştia că îl cunosc bine pe POGONEANU şi m'a rugat să-i aranjez o întâlnire.- Mi-a atras atenţia că ea trebue să fie cât mai secretă şi nu trebue să ştie nimeni de acest lucru.- I-am propus casa părinţilor mei,care este pe o stradă liniştită, cu o circulaţie foarte redusă şi unde poate intra din vestibul direct în hall unde se poate discuta în linişte.-

Deoarece mă temeam ca telefonul lui POGONEANU să nu fie interceptat şi pentru mai multă preveder nu l-am căutat eu direct, ci am rugat-o pe ANINA POGONEANU sora lui POGONEANU să-i spună că vreau să-l văd.- Astfel el m'a căutat şi am fixat întâlnirea cu PATRASCANU.-

./.

ss /. LENA CONTANTE

A doua întâlnire am organizat-o tot la cererea lui PATRASCANU.- Pentru ca să nu iau contact eu direct cu POGONEANU, am rugat pe OCTAVIAN NEAMTU să-l cheme la el acasă pe POGONEANU, deoarece am ceva să-i vorbesc lui POGONEANU.- Ne-am văzut a doua zi la NEAMTU, i-am spus că PATRASCANU vrea să-i vorbească şi am fixat întâlnirea spunându-i să vină în blocul unde locuesc la etajul 7 într'o garsonieră care nu era locuită atunci.- Cheia o avea ZILBER BELLU şi PATRASCANU a cerut-o pentru acest scop.-

S'a fixat ca loc de întâlnire acest bloc, deoarece având sute de locatari, venirea lui POGONEANU nu bătea la ochi, iar PATRASCANU venea des la mine, astfel că venirea lui părea ceva normal.- A venit PATRASCANU, a urcat sus,şi a aşteptat.- El a aşteptat vre-o 20 de minute şi după aceia s'a coborât la mine,spunându-mi că n'au venit.- După puţin timp a sunat soneria la mine.- M'am dus, am deschis şi am văzut că era POGONEANU cu NICULESCU-BUZESTI, le-am spus să urce sus şi a urcat apoi şi PATRASCANU.-

Si cu ocazia acestei întâlniri PATRASCANU mi-a spus că trebuie ca întâlnirea să fie extrem de secretă şi de aceia am luat şi eu toate măsurile de precauţie la aranjarea acestei întâlniri.-

Intrebare :

Care era scopul acestor întâlniri şi ce s'a discutat la ele ?

Răspuns :

Stiu din cele ce mi-a spus PATRASCANU că el voia să dea o lovitură de Stat şi să fie el preşedinte al Consiliului de Miniştri.-

In acest scop el se baza pe ajutorul partidelor istorice, al fostului rege şi al anglo- americanilor.-

Incă din 1944 începutul lui 1945,ştiu că el a arătat reprezentanţilor partidului naţional-ţărănesc că Partidul Comunist, reprezintă un pericol pentru partidele istorice şi se oferea să lupte împreună împotriva Partidului Comunist şi a liniei lui politice.-

Deoarece anglo-americanii nu puteau da un ajutor imediat, el propunea să fie el numit preşedinte al Consiliului de Miniştri şi să colaboreze cu partidele istorice pentru ca în felul acesta partidele istorice să nu fie înlăturate dela guvernare.-

ss/. LENA CONSTANTE

./.

PATRASCANU vedea că Partidul Comunist se întăreşte din zi în zi, iar partidele istorice pierd poziţiile una câte una.- El considera însă că existenţa partidelor istorice, este un obstacol în calea apropierii şi colaborării dintre România şi Uniunea Sovietică şi de aceia urmărea să întărească poziţiile acestor partide, iar prin aceasta voia să menţină influenţa ţărilor din Apus în România pentru a le opune Partidului Comunist şi Uniunii Sovietice.-

Intrebare :

Ce hotărâri s'au luat în acest sens.?

Răspuns :

PATRASCANU şi-a lua angajamentul să previe partidele istorice de toate hotărârile Partidului Comunist.-

Să caute să saboteze hotărârile Partidului.-

Naţional-ţărăniştii să facă toate sforţările pentru a menţine şi consolida poziţiile de conducere pe cari le deţineau în diferite ministere, în instituţiile publice şi în viaţa economică a ţării.-

- In activitatea lor politică s'a luat hotărârea să nu atace în mod făţiş Uniunea Sovietică.-
- Să ceară insistent sprijinul anglo-americanilor, PATRASCANU arătându-le că lupta pentru stăvilirea succeselor Partidului Comunist, nu trebue privită ca un fapt izolat, ci se înglobează în lupta pe plan internaţional împotriva Uniunii Sovietice.-
- PATRASCANU trebuia să caute să ia conducerea Partidului Comunist şi să-i imprime o linie împotriva Uniunii Sovietice şi de colaborare cu anglo-americanii.-

PATRASCANU a sperat până la începutul anului 1946, că va putea da lovitura de Stat.- Incepând dela sfârşitul anului 1946, PATRASCANU văzând că există pericolul ca activitatea lui să fie descoperită, a început să facă pregătiri pentru a fugii din ţară, sperând că fiind în străinătate va fi folosit de anglo-americani.-

Prezentul Proces-Verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în total cu cele declarate de mine.-

ss/. LENA CONSTANTE

LT. DE SECURITATE,

Micle Teodor

SE/ 4 ex.

Prezentul Proces-Verbal de Interogatoriu este identic cu originalul
Lt.Col.de Securitate,
Soltuțiu Ion

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

Subsemnata CONSTANTE LENA, născută în București la 17 Iunie 1909, fiica lui CONSTANTIN și JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în București Str.Dionisie 12.-

4 Septembrie 1952, București
Interogatoriul a început la ora 6,25
" s'a terminat " 13,45

Intrebare :

Ai arătat d-ta în Procesul Verbal de Interogatoriu din ziua de 2 Septembrie 1952 că LUCRETIU PATRASCANU urmărea să pună mâna pe conducerea Partidului Comunist cu scopul de a-i trasa o linie antisovietică și a se pune în slujba intereselor Angliei și Statelor Unite.- Arată d-ta de unde ști acest lucru ?

Răspuns :

Stiu aceasta din cele ce mi-a spus PATRASCANU și din activitatea depusă de el în acest scop și pe care eu o cunosc.-

Deasemeni știu că PATRASCANU este un vechi dușman al Uniunii Sovietice.- El mi-a povestit despre șederea sa în Uniunea Sovietică și că a fost foarte bun prieten cu troțkiștii și buhariniștii,mi-a spus și nume dar le-am uitat.- Avea mare admirație pentru aceștia și mi-a spus că aceștia n-au nici o vină.- Mi-a dat și o carte a lui TROTKI, despre care mi-a spus că este foarte bună.- Deasemeni știu că a adus o carte antisovietică dela Paris "Zero și Infinitul" în care erau apărați troțkiștii și buhariniștii.-PATRASCANU a lăudat foarte mult această carte și era de acord cu punctele de vedere expus în ea.- Mi-a dat-o și mie s'o citesc.-

ss/. CONSTANTE LENA

./.

El urmărea luând conducerea Partidului Comunist să colaboreze cu anglo-americanii împotriva Uniunii Sovietice.-

Intrebare :

Ce activitate cunoşti d-ta că a depus PATRASCANU în acest scop ?

Răspuns :

PATRASCANU a căutat să-şi creieze o cât mai mare popularitate.- El a căutat în acest scop să ţină cât mai multe conferinţe, nu pierdea nici cel mai mic prilej pentru ca numele său să apară în ziare.- Chema ziariştii, dădea interview-uri ziarelor, îşi trimitea fotografia la toate ziarele.- Chiar pe mine, pe HARRY BRAUNER şi pe soţia sa, ne-a pus să facem reportagii despre felul cum a fost primit în diferite oraşe în Transilvania când a ţinut conferinţa dela Cluj.- Deasemeni am făcut un reportaj cu o vizită a lui la Mangalia.- Aceste reportagii le-a trimis ziarelor.- El căuta să-şi facă reclamă prin toate mijloacele.- El vedea că având o popularitate cât mai mare, Partidul Comunist nu va putea lua măsuri împotriva sa pentru faptele sale, iar demascarea lui ar fi fost mai grea spunea el, deoarece ar fi trebuit să se ţină seama de popularitatea lui.-

A căutat să-şi creieze prieteni personali devotaţi lui.- Oameni care nu aveau nimic comun cu Partidul Comunist, pe care i-a pus să se înscrie în Partid.- Se ferea de membrii de Partid şi prefera să aibe elemente reacţionare în Minister.-

Deasemeni PATRASCANU a sabotat hotărârile Partidului Comunist şi ale guvernului.- Acest lucru l-a făcut în mod continuu.-

Intrebare :

Arată d-ta concret cum a sabotat PATRASCANU hotărârile Partidului şi Guvernului ?

Răspuns :

Deoarece conform hotărârii Partidului şi Guvernului, legea pentru pedepsirea criminalilor de război trebuia prelungită, s'a întocmit un decret în acest sens, care trebuia semnat şi de fostul rege.-

Aceasta era necesar deoarece în termenul fixat, nu putuseră fi judecaţi toţi criminalii de război.-

ss/. CONSTANTE LENA

./.

Trecând pe la mine pe la ora 10 dimineața să mă ia cu mașina pentru a mă duce la atelier, mi-a spus că merge la palat să vorbească cu regele să nu accepte sub nici un motiv prelungirea acestei legi și speră că regele mi-l va trăda povestind cuiva intervenția lui.-

Tot despre fostul rege mi-a spus :"I-am spus multe omului acesta și dacă nu va fi discret, va fi vai de pielea mea".-

Când la 30 Decembrie 1947, s'a produs abdicarea regelui, noi eram la Păltiniș în casa mitropolitului (eu, PATRASCANU și soția lui).- Când a aflat aceasta, PATRASCANU a fost distrus, era extrem de furios.- El vedea în înființarea Republicii Populare Române, distrugerea planurilor sale și era furios deoarece aceasta ducea la o mai mare apropiere între R.P.R. și Uniunea Sovietică.- El considera că existența monarhiei fusese o piedică în apropierea dintre România și Uniunea Sovietică și era extrem de necăjit că această piedică fusese înlăturată.-

Când a văzut că planurile și activitatea sa sunt descoperite, mi-a cerut ca în caz când voi fi cercetată, să nu spun absolut nimica, orice s'ar întâmpla, mi-a mai spus că acțiunile lui în legătură cu palatul, nu vor putea fi descoperite, deoarece despre ele au cunoștință numai fostul rege și NEGEL și amândoi au plecat din țară.-

- PATRASCANU a sabotat reforma Justiției și nu a vrut să facă această reformă, tergiversând-o cât a putut și nu a făcut-o decât când nu a mai avut încotro.- Acest lucru l-a făcut deoarece el se baza pe elementele reacționare din magistratură pentru acțiunile lui.-

- PATRASCANU prin acțiunile sale a căutat să imprime în Partidul Comunist, o linie naționalist șovină.-

Intrebare :

Arată d-ta ce cunoști în legătură cu această activitate a lui pentru a imprima o linie naționalist șovină ?

Răspuns :

PATRASCANU a ținut o serie de conferințe și discursuri cu caracter naționalist șovin.- O activitate mai intensă în acest scop a depus cu ocazia unei călătorii de inspecție în Ardeal, în calitatea ce o avea ca ministru de Justiție.- Cu această ocazie l-am însoțit și eu.-

PATRASCANU a ținut acelaș discurs în mai multe

./.

ss/. CONSTANTE LENA

localităţi din Ardeal între care şi la Cluj.- El mi-a spus că Partidul nu are această linie, însă el v'a imprima-o.- Pentru aceasta era foarte preocupat să arate că el vorbeşte în numele Partidului Comunist şi chiar ne-a întrebat în mai multe rânduri dacă este clar acest lucru şi se înţelege perfect şi lămurit acest lucru în discursurile sale.-

Aceasta pentru a compromite linia Partidului Comunist în chestiunea naţională.- El căuta deasemeni să vorbească că în numele Partidului, deoarece socotea că prin aceasta arată că nu este o acţiune personală, că vorbeşte în calitate de membru al Comitetului Central al Partidului Comunist şi Partidul nu va putea condamna cele spuse de el.-

El era încurajat în această acţiune de elementele din jurul său în frunte cu DETSA, elemente pe cari PATRASCANU le introdusese şi în Partid.-

Deasemeni şi la Sibiu a ţinut o conferinţă cu nuanţă naţionalist-şovină accentuată.- Aceasta cu ocazia unei alte călătorii în Ardeal, apcoximativ cu un an mai târziu.-

PATRASCANU vroia ca să arate că se interesează de problema Ardealului pentru ca să fie trimis la Conferinţa de Pace.- El spunea că în felul acesta nu se va putea ca să nu fie trimis.-

A menţinut societatea reacţionară ASTRA din Ardeal societate culturală reacţionară, pentru a se servi de ea în scopurile sale.-

Menţine activitatea Fundaţiilor regale şi a acesteia la ţară prin căminele culturale, împiedicând ca linia Partidului Comunist să pătrundă la ţară prin căminele culturale.- Acest lucru l-a făcut la rugămintea mea.- Fundaţiile ţineau de Ministerul Justiţiei şi palatul regal şi PATRASCANU a intervenit la palat în acest scop.-

Intrebare :

Ce alte fapte cunoşti d-ta că a săvârşit PATRASCANU în scopul preluării puterii în Stat şi a conducerii Partidului Comunist ?

Răspuns :

In scopul de a prelua puterea printr'o lovitură de Stat şi pentru a acapara conducerea P.C.R-ului, PATRASCANU a căutat să numească în diplomaţie, o serie de oameni cari să servească scopurilor sale în străinătate.- Astfel cu ajutorul lui GH. TATARESCU, a numit în diplomaţie oameni pe car

./. [illegible]

îi socotea credincioşi lui şi anume pe TOROSIAN,consul general la Paris, ZEVEDEI BARBU la Londra, VIORICA ZUBCOV în Statele Unite, GRIGORE MOISIL ambasador la Ankara.- I-am cerut soţiei lui ZEVEDEI ca să ia legătura acolo cu NICOL GROSS.- Când au plecat la Londra le-am dat o scrisoare pentru NICOL GROSS.- Deasemeni PATRASCANU a vrut să trimită în străinătate pe BETEA şi STEFAN POPESCU, în care scop a obţinut la Paris nişte burse de studii pentru ei.- Plecarea s'a tărăgănat,iar apoi BETEA a fost surprins în maşină cu nişte americani dela Legaţie.- Fiind somaţi să se oprească, BETEA a isbutit să fugă şi să se ascundă.- Stiu că PATRASCANU era la curent cu activitatea lui BETEA în timpul cât acesta se ascundea de autorităţi.-

In timpul epurărilor PATRASCANU pentru a-şi face partizani, a căutat să salveze cât mai mulţi fascişti şi reacţionari ca profesorul PETROVICI, profesorul BARBELIAN, EUGEN BALAN, PETRE NEAMTU dela "Fundaţiile Regale",-şi pe alţii pe care i-a scăpat dela epurare.-

Când s'a pus problema arestării lui VISOIANU din cauza fondurilor furate în Elveţia, VISOIANU a cerut sprijinul lui PATRASCANU, care l-a salvat dela arestare.- După câteva zile d-na BRATESCU-VOINESTI prietena lui VISOIANU,i-a spus lui HARRY BRAUNER să-l înştiinţeze pe PATRASCANU că VISOIANU a isbutit să fugă din ţară.- PATRASCANU s'a bucurat foarte mult când a aflat această veste.-

PATRASCANU cunoştea planul de fugă din ţară a lui TORROSIAN şi a fost de acord.- TORROSIAN mi-a spus mie că vrea să fugă, că a găsit o posibilitate, dar că este foarte riscant şi mi-a spus să-i comunic aceasta şi lui PATRASCANU.-

Eu i-am spus aceasta lui PATRASCANU care a fost de acord ca TORROSIAN să încerce să fugă din ţară.- Tot eu am aflat de arestarea lui TORROSIAN şi l-am înştiinţat pe PATRASCANU că TORROSIAN a fost prins.-

PATRASCANU era complect de acord cu părerile unui anume VALIANI cu care se văzuse la Paris.-

Deasemeni ştiu că PATRASCANU a luat legătura cu ROBERTS şi MADISON spioni americani,pentru a vedea pe ce sprijin se poate bizui din partea americanilor.-

ss/. CONSTANTE LENA

.//.

~~185~~ 187

Prezentul proces-verbal, l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.-

ss/. CONSTANTE LENA

Lt.DE SECURITATE

Micle Teodor

SE/4 ex.

C.N.S.A.S.

Prezentul Proces-Verbal de Interogatoriu este identic cu originalul.-
Lt-Col.de Securitate,

Soltuţiu I.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE LENA, născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909, fiul lui CONSTANTIN şi JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Dionisie Lupu 12.-

6 Septembrie 1952, Bucureşti.-
Interogatoriul a început la ora 6,30
" s'a terminat " 14,15

Intrebare :

Ai arătat d-ta în declaraţiile consemnate în procesul verbal din 4 Septembrie 1952,o serie de acţiuni făcute de LUCRETIU PATRASCANU cu scopul de a acapara conducerea Partidului Comunist, a da o lovitură de Stat şi a se pune în slujba anglo-americanilor.- Arată d-ta ce alte acţiuni mai cunoşti că a întreprins PATRASCANU în acest scop ?

Răspuns :

In timpul când BELLU ZILBER era în cercetarea partidului, a avut întâlniri cu PATRASCANU pe cari le ţineau în secret.- Eu am aranjat aceste întâlniri la mine.- Pentru ca agentul care-l însoţea pe PATRASCANU să nu ştie cu cine se întâlneşte ci să creadă că vine la mine,aveam grije ca BELLU ZILBER să vină înainte şi să plece după PATRASCANU.-

PATRASCANU îl învăţa pe BELLU ZILBER să nu arate faptele sale precum şi modul cum să se comporte în faţa organelor de Partid.- BELLU era cercetat în legătură cu activitatea lui pe linie de spionaj şi legăturile lui cu unii agenţi ai serviciului de spionaj american şi englez.- Deasemeni BELLU era cercetat pentru legăturile lui cu Siguranţa.-

După excluderea lui BELLU ZILBER din Partid,PATRASCANU a continuat să aibe întâlniri secrete cu BELLU ZILBER în modul arătat mai sus, întâlniri aranjate prin mine.-

.//.

ss/. LENA CONSTANTE

PATRASCANU cunoştea toate legăturile lui BELLU ZILBER cu agenţii serviciilor de spionaj şi BELLU ZILBER a fost acela care l-a adus pe MADISON şi ROBERTS la întâlnirea ce au avut la mine în casă între PATRASCANU şi aceştia.-

- PATRASCANU a făcut afaceri cu aur şi devize.- Când se pregătea să fugă din ţară PATRASCANU îşi făcea socoteala că va avea cu ce să trăiască în străinătate.-

- PATRASCANU mi-a spus că el este în stare să facă orice pentruca numele său să intre în istorie.-

Intrebare :

Arată d-ta ce cunoşti privitor la afacerile cu aur şi devize ale lui PATRASCANU ?

Răspuns :

PATRASCANU a făcut tot timpul afaceri cu aur şi devize, a făcut aceste afaceri printr'un cunoscut al lui RUPENIAN.- Deasemeni a făcut schimburi de monezi de aur prin tatăl meu, el obţinând un curs mai favorabil pentru PATRASCANU.- Deoarece PATRASCANU avea franci elveţieni i-a trimis prin sora mea la Ankara.- Deoarece în Turcia monezile de aur erau mai eftine, sora mea a schimbat la Constantinopol francii elveţieni în monezi de aur.-

PATRASCANU îşi rezervase bani pentru a avea în străinătate după ce ar fugii din ţară.-

Când şi-a construit casa la Snagov,pentru ca să acopere că şi-a făcut-o din afaceri şi trafic de devize şi aur şi ca să aibă o acoperire, deoarece cheltuise sume enorme pentru aceasta,el a vândut un teren ce-l avea în Predeal.- Terenul l-a cumpărat sora mea şi l-a plătit în rate.-

După surprinderea lui BETEA în maşină cu americanii după arestarea lui TORROSIAN când voia să fugă din ţară şi mai ales după arestarea lui BELLU ZILBER, lui PATRASCANU a început să-i fie frică că va fi descoperită activitatea sa împotriva Republicii Populare Române şi a Partidului Comunist. După Congresul Partidului în 1948, mi-a dat spre păstrare circa 7.ooo franci elveţieni, circa 60 monezi au,nişte dolari şi documente semnate de ALDEA, MANIU, BRATIANU.- Eu am ascuns banii întâi la HARRY BRAUNER, iar apoi la părinţii mei în casă, respectiv i-am ascuns în podul casei.- Din bani am schimbat şi dat mamei lui ELENA PATRASCANU.-

Aurul şi devizele s'au găsit în podul casei părinţilor mei la percheziţia ce s'a făcut.-

.//- ss/.LENA CONSTANTE

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE ELENA născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909, fiica lui CONSTANTIN şi JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Dionisie Lupu,12.-

8 Septembrie 1952, Bucureşti
Interogatoriul a început la ora
" s'a termina "

Intrebare :

Dece ai încercat d-ta să induci în eroare ancheta declarând la 6 Septembrie,că PATRASCANU a dat franci elveţieni sorei d-tale,pentru a-i transforma în Turcia în aur?

Răspuns :

Recunosc acest lucru, PATRASCANU mi-a dat mie franci elveţieni şi tot eu i-am predat monezile de aur.- Eu i-am predat sorei mele.-

Prezentul Proces-Verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.-

ss/. CONSTANTE LENA

LT.DE SECURITATE,

Micle Teodor

C.N.S.A.S.

Mi-a cerut ca în cazul când voi fi arestată să nu declar absolut nimica şi ne-am înţeles,-cum să ne comportăm la anchetă.-

Intrebare :

Arată d-ta ce înţelegere ai avut cu PATRASCANU în cazul când activitatea lui va fi descoperită şi el va fi arestat ?

Răspuns :

După arestarea lui BELLU ZILBER şi după rezoluţie, PATRASCANU a vrut cu orice preţ să afle ce a declarat BELLU ZILBER, a luat în această privinţă legătura cu cineva, căutând să afle.- A venit la mine şi am analizat dacă BELLU ZILBER va vorbi şi am ajuns la concluzia că nu va declara nimic, deoarece este în interesul lui să ascundă faptele săvârşite şi activitatea lui în legătură cu americanii şi englezii şi cu PATRASCANU.- Mai ales am analizat noi, BELLU nu are interes să spună despre PATRASCANU, deoarece acesta fiind liber poate încerca să-l salveze pe el ZILBER.-

Mi-a spus că orice s'ar întâmpla eu să nu declar absolut nimica şi m'a asigurat să nu am nici o grije, deoarece nici el nu va declara sub nici un motiv activitatea lui.-

Prezentul Proces-Verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.-

ss/. LENA CONSTANTE

LT.DE SECURITATE,

Micle Teodor

SE/4 ex.

Prezentul Proces-Verbal de Interogatoriu este identic cu originalul.
Lt.Col.de Securitate,

Soltuțiu I.

~~19~~0

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE ELENA, născută în București la 17 Iunie 1909, fiica lui CONSTANTIN și JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în București Str. Dionisie Lupu Nr.12.-

10 Septembrie 1952, București
Interogatoriul a început la ora 6,15
" s'a terminat " 22,30

Intrebare :
Ai cunoscut d-ta pe un anume NICOL GROSS ?
Răspuns :
Da, l-am cunoscut.-

Intrebare :
Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut d-ta pe NICOL GROSS ?
Răspuns :
Pe NICOL GROSS l-am cunoscut în toamna anului 1937 într'un grup de prieteni comuni.-

Intrebare :
Cum evoluat relațiile între d-ta și GROSS ?
Răspuns :
Relațiile dintre noi au fost de prietenie, devenind foarte strânse, iar în 1940 când NICOL GROSS a părăsit țara cu i-am făcut o serie de servicii, preluând casa lui și mobilierul pe numele meu, deasemeni l-am însoțit la Istanbul cu acea ocazie.-

Intrebare :
Cu ce se ocupa NICOL GROSS ?
Răspuns :

NICOL GROSS a fost proprietarul firmei "Technica

Industrială", deasemeni ştiu că a fost agent al Intelligence-Service-ului.-

Intrebare :

De unde cunoşti d-ta faptul că NICOL GROSS este agentul Intelligence-Service-ului ?

Răspuns :

Stiu acest lucru dela NICOL GROSS, deasemeni mi-au confirmat acest lucru un anume VULPESCU care a fost la Cairo în timpul războiului, precum şi colonelul EISINGER care a venit la mine în 1944, trimis de NICOL GROSS şi care era şeful lui NICOL GROSS.-

Intrebare :

După plecarea lui NICOL GROSS, când ai reluat legătura cu el ?

Răspuns :

In timpul războiului cât a fost posibil ne-am scris. NICOL GROSS semna scrisorile pe numele conspirativ RUTH.-După 23 August 1944, am primit un telefon dela colonelul englez EISINGER.- M'am întâlnit cu EISINGER care mi-a transmis veşti dela NICOL GROSS.- Dela colonelul EISINGER am aflat că el este şeful lui NICOL GROSS.- L-a lăudat foarte mult pe NICOL GROSS pentru activitatea depusă în favoarea englezilor.- Colonelul EISINGER ştia perfect româneşte.- El stătuse înainte de război în România lucrând la o societate petroliferă.- Colonelul EISINGER s'a înapoiat la Cairo după circa 2 săptămâni.- In primăvara lui 1945 am primit un telefon dela BUTTLER - secretar al Legaţiei engleze care mi-a telefonat spunându-mi că vine din partea lui NICOL GROSS.- M'am dus la Legaţia engleză unde am luat legătura cu el.- Până la plecarea lui BUTTLER prin Mai 1945, m'am întâlnit cu el la legaţia britanică şi la mine acasă.- După plecarea lui BUTTLER a venit dela Londra VERA MELANOVA, care se prezentă la mine din partea lui NICOL GROSS.- VERA MELANOVA fusese la Londra funcţionară pe lângă guvernul cehoslovac dela Londra, iar aci fusese numită funcţionară la Legaţia Cehoslovacă din Bucureşti.-

Intrebare :

Cunoştea PATRASCANU relaţiile d-tale cu NICOL GROSS şi cu englezii ?

Răspuns :

PATRASCANU cunoştea relaţiile mele cu NICOL GROSS precum şi faptul că el este agent al serviciului de spionaj

ss/. LENA CONSTANTE

englez.- Cunoştea deasemenea legăturile mele cu colonelul EISENGER, BUTTLER şi VERA MELANOVA.- PATRASCANU mi-a dat sfaturi să fiu foarte prudentă.- In urma acestui fapt am aranjat ca întâlnirile cu BUTTLER să le am la mine acasă.-

Intrebare :

Când l-ai revăzut pe NICOL GROSS ?

Răspuns :

L-am revăzut pe NICOL GROSS în Iulie 1947 la Praga.

Intrebare :

Ce ai discutat cu PATRASCANU în legătură cu întâlnirea d-tale cu NICOL GROSS ?

Răspuns :

PATRASCANU vedea că acţiunile sale sunt pe cale să fie descoperite, de aceia el hotărâse să fugă în străinătate de unde să ducă o activitate împotriva regimului de democraţie populară şi a Uniunii Sovietice.- Cu ocazia călătoriei ce a făcut-o în Iulie 1947 la Bruxelles ca delegat la Congresul Juriştilor Democraţi,PATRASCANU a intenţionat să nu se mai înapoieze în ţară.- In acest sens PATRASCANU mi-a spus că se va bucura de tot sprijinul americanilor şi englezilor şi va colabora, dintre cei ce sunt fugiţi din ţară numai cu VISOIANU cu care era prieten şi căruia îi acoperise fuga din ţară.-

PATRASCANU aranjase cu MICSA, ca în cazul când nu intervine nimica ca să-i schimbe planul, să-i dea un telefon într'o zi pe care o fixaseră şi printr'o parolă aleasă de comun acord să-i spună că rămâne în străinătate pentru ca grupul lui PATRASCANU să ştie aceasta.- Dealtfel PATRASCANU făcuse şi înainte pregătiri de a fugi din ţară.-

PATRASCANU mi-a cerut să-i comunic lui NICOL GROSS hotărârea pe care a luat-o şi să-l întreb dacă poate veni la Londra şi cum ar putea fi întrebuinţat în cazul acesta.- PATRASCANU vroia să aleagă ca loc de şedere Parisul sau Londra.-

NICOL GROSS a sosit la Praga, deabia după câteva zile dela plecarea lui PATRASCANU la Bruxelles.- Eu în timpul acesta aşteptam viza pentru Franţa.-

Intrebare :

Cum aţi organizat această întâlnire la Praga cu NICOL GROSS ?

ss/. LENA CONSTANTE

//

Răspuns :

NICOL GROSS mi-a telegrafiat perioada când va veni la Praga, corespunzătoare cu timpul când PATRASCANU pleacă la Congresul Juriştilor Democraţi.-

PATRASCANU mi-a aranjat paşaportul pentru a putea pleca.-

Am plecat împreună cu PATRASCANU şi soţia lui.-Ei au stat o zi la Praga şi apoi au plecat la Bruxelles.- Eu am rămas la Praga să-l aştept pe NICOL GROSS, urmând ca apoi să mă întâlnesc cu soţii PATRASCANU la Paris.-

Intrebare :

Ce ai comunicat d-ta lui NICOL GROSS ?

Răspuns :

Eu i-am spus despre planul lui PATRASCANU şi hotărârea lui de a rămâne în străinătate.- I-am arătat lui NICOL GROSS care este atitudinea lui PATRASCANU faţă de Partidul Comunist şi Uniunea Sovietică,- I-am arătat linia urmată de PATRASCANU în colaborare cu partidele istorice împotriva Partidului Comunist, i-am arătat care este poziţia lui PATRASCANU în partid, în general i-am spus tot ce ştiam cu privire la PATRASCANU.- NICOL GROSS mi-a spus să venim cu toţii la Londra.- NICOL GROSS a stat la Praga 3 zile, telefonând la Paris pentru a vedea dacă PATRASCANU şi-a obţinut viza, mi-a spus că se înapoiază şi ei imediat.-

Intrebare :

Dece s'a înapoiat PATRASCANU ?

Răspuns :

Intre timp survenise arestarea lui MANIU.- PATRASCANU îşi dădea seama că fuga lui în acel moment va pusă în legătură cu arestarea lui MANIU şi astfel nu se mai putea prevala în străinătate de platforma de comunist şi membru al Comitetului Central al Partidului Comunist, platformă de care voia să se folosească în acţiunile pe care le-ar fi dus în străinătate.-

Pentru ca să nu se poată pune în legătură fuga lui cu arestarea lui MANIU, PATRASCANU a dat la Bruxelles un interwiev, în care scop a convocat pe ziariştii tuturor ziarelor belgiene, interwiev în care a arătat că arestarea lui MANIU era o necesitate.-

Plecând la Paris, a luat aci legătura cu MADISON agent al serviciului de spionaj american cu care a discutat

ss/. LENA CONSTANTE

..

despre rămânerea lui în străinătate.-

Intrebare :

Ce atitudine a avut MADISON în discuția cu PATRASCANU ?

Răspuns :

MADISON i-a arătat că dacă rămâne atunci în străinătate va fi compromis și că e mai bine să se reîntoarcă, deoarece posibilitatea de a fugi în străinătate se va ivi destul de curând.-

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde în totul cu cele declarate de mine.-

ss/. LENA CONSTANTE

LT.DE SECURITATE,

Micle Teodor

SE/4 ex.

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de
interogatoriu,este identic
cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE ELENA,născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909,fica lui CONSTANTIN şi JULIETA,de profesie pictor scenograf,cu ultimul domiciliu în Bucureşti str.Dionisie Lupu Nr.12.

23 Octombrie 1952,Bucureşt
Interogatoriul a început la ora 645
" s'a terminat la " 19,35

Intrebare:

Ai cunoscut dta pe un anume NICOL GROSS?

Răspuns:

Da,am cunoscut pe NICOL GROSS.

Intrebare:

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut dta pe NICOL GROSS?

Răspuns:

Pe NICOL GROSS l-am cunoscut în toamna anului 1937 într'un grup de prieteni comuni.

Intrebare:

Cum au evoluat relaţiile dintre dta şi NICOL GROS?

Răspuns:

Relaţiile dintre mine şi NICOL GROSS au fost de prietenie,iar apoi au devenit relaţii intime.In 1940 când NICOL GROSS a părăsit ţara,eu i-am făcut o serie de servicii,preluând casa lui şi mobilierul pe numele meu,deasemeni l-am însoţit la Istambul cu această ocazie.

Intrebare:

Cu ce se ocupa NICOL GROSS?

Răspuns:

NICOL GROSS a fost proprietarul firmei "Technica Industrială",deasemeni făcea spionaj pentru Inteligence Service" fiind agent al acestei organizaţii el culegând informaţii în special din regiunea petro-

./.

ss/LENA CONSTANTE

liferă.

Intrebare:

De unde cunoşti dta faptul că NICOL GROSS este agentul Inteligence-Service-ului?

Răspuns:

NICOL GROSS mi-a spus că face spionaj pentru englezi în cursul anului 1939 cu ocazia unei discuţii ce am avut-o cu el. El mi-a explicat atunci că trebuie să se introducă pe lângă nemţii cari au venit în ţară pentru ca să culeagă informaţii şi că în special trebuie să afle despre amenajările pe cari le fac nemţii în regiunea petroliferă. Mi-a cerut cu această ocazie să fiu drăguţă cu nemţii pe care îi aduce în casă. Astfel am făcut diverse servicii unui neamţ numit GRAMSTSCH. Eu înce până de atunci îi comunicam lui NICOL GROSS informaţiile pe cari le aflam în cercul cunoştinţelor mele.

Faptul că NICOL GROSS se ocupă cu spionajul mi-a fost confirmat de un anume VULPESCU care a fost la Cairo în timpul războiului, precum şi de colonelul EISINGE care a venit la mine imediat după 23 August 1944, trimis de NICOL GROSS şi care mi-a spus că este şeful lui NICOL GROSS.

Intrebare:

Ce instrucţiuni ţi-a dat NICOL GROSS în privinţa culegerii informaţiilor.

Răspuns:

NICOL GROSS mi-a spus numai să-i spun zilnic tot ce pot afla. Alte instrucţiuni n'am primit atunci.

Intrebare:

Cine mai cunoştea activitatea lui NICOL GROSS?

Răspuns:

Eu am cules informaţii dela ZILBER şi i-am spus acestuia că NICOL GROSS este în serviciul de spionaj englez. Dealtfel HERBERT ZILBER a fost în legătură şi cu NICOL GROSS. Stiu chiar că a primit şi bani dela NICOL GROSS. HERBERT ZILBER era foarte bine informat şi am cules multe informaţii dela el.

Intrebare:

Ce informaţii ai primit dta dela HERBERT ZILBER?

Răspuns:

BELU HERBERT ZILBER mi-a dat în special informa-

./. ss/LENA CONSTANTE

ţii politice. Mi-a dat şi informaţii privind acţiunile partidului comunist. El era foarte bine informat şi îmi dădea informaţiile verbal eu transmiţându-le imediat lui NICOL GROSS.

Intrebare:

Care era natura informaţiilor pe care le-ai transmis lui NICOL GROSS?

Răspuns:

Eu i-am transmis în perioada 1939-1940 informaţii militare, politice şi economice.

Intrebare:

Până când ai dus dta această activitate?

Răspuns:

Am dat informaţii lui NICOL GROSS până în Oct. 1940 când am plecat cu el la Istambul. El părăsind atunci ţara.

Intrebare:

Ce discuţii ai avut cu NICOL GROSS la Istambul?

Răspuns:

In acelaş timp cu NICOL GROSS a părăsit ţara şi un prieten al lui numit MOTI RUBINSTEIN. Acesta mi-a propus ca după înapoierea mea în ţară, să mai fac un voiaj la Istambul şi să aduc un plic conţinând informaţii.

I-am spus acest lucru lui NICOL GROSS care mi-a spus că este periculos să fac acest lucru şi să aduc informaţiile la Istambul, deoarece acum când am venit cu ei până la Istambul s'ar putea ca un al doilea voiaj să pară suspect şi să am neplăceri grave. Cu această ocazie NICOL GROSS mi-a spus că MOTI RUBINSTEIN este foarte imprudent şi mi-a dat ca exemplu că în România, MOTI RUBINSTEIN era atât de imprudent încât în dorinţa de a culege cât mai multe informaţii, întra cu maşina în curţile regimentelor, făcându-se că a greşit, pentru aşi da seama de situaţia trupelor cantonate, acolo şi de armamentul ce-l au.

NICOL GROSS mi-a spus să-i reamintesc lui BELU HERBERT ZILBER, despre înţelegerea ce au ca dacă războiul se va termina cu victoria aliaţilor şi comuniştii vor avea un cuvânt de spus în România, să nu uite că ei trebuie să colaboreze în sensul celor aranjate.

./. ss/LENA CONSTANTE.

Am ţinut legătura cu NICOL GROSS prin poştă normale atât timp cât a fost posibil. NICOL GROSS mi-a răspuns semnând cu numele RUTH scrisorile ce mi le trimetea.

Intrebare:

Cu cine ai discutat dta despre cele discutate cu NICOL GROSS la Istambul.

Răspuns:

Am discutat cu BELU HERBERT ZILBER, despre cele ce mi-a spus NICOL GROSS şi el mi-a spus că-şi va ţine angajamentul.

Deasemeni am discutat cu HARI BRAUN şi cu DORICA BALAN despre cele ce mi-a cerut MOTI RUBINSTEIN la Istambul şi despre activitatea acestuia.

Intrebare:

Când ai reluat legătura cu NICOL GROSS?

Răspuns:

Am reluat legătura cu NICOL GROSS în Sept.1944, când a venit în ţară sosind dela Cairo, colonelul englez EISINGER. Acesta mi-a telefonat la părinţii mei şi ne-am dat întâlnire la Athené Palace unde ne-am întâlnit în hall.

Intrebare:

Ce ai discutat dta cu EISINGER.

Răspuns:

EISINGER mi-a spus că a venit dela Cairo, unde a lucrat cu NICOL GROSS care era sub ordinile lui. Am discutat circa 10 minute despre NICOL GROSS transmiţându-mi complimente dela el. Mi-a spus că pleacă la Ploeşti şi că va mai sta de vorbă cu mine când se va reîntoarce.

EISINGER vorbea foarte bine româneşte deoarece lucrase înainte de război ca inginer în regiunea petroliferă la noi în ţară.

Intrebare:

Când te-ai revăzut cu colonelul EISINGER?

Răspuns:

L'am revăzut pe colonelul EISINGER după o săptămână. Mi-a telefonat la mama mea în str. Sihleanu şi am aranjat să ne întâlnim la locuinţa mea din str. Dionisie Lupu Nr.12. A venit pe înserat şi mi-a spus că dacă eu păs-

./.   ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

tros sentimente bune pentru NICOL GROSS mai are să-mi comunice ceva.

Mi-a spus că NICOL GROSS mă roagă să-i transmit informații din țară. Pentru aceasta va veni cineva la mine prin care să le pot transmite.

Mi-a spus să colaborez și să mă sfătuiesc cu prietenul nostru "economistul" și să fac ce mă va sfătuii acesta.

Deasemeni să transmit informațiile pe cari le voi obține eu și pe cele ce mi le va da acesta. Am înțeles că "economistul" este BELU HERBERT ZILBER și m'am adresat lui. EISINGER mi-a spus că intresează în special informații din P.C.R.

Intrebare:

Ce ai răspuns dta la cele cerute de colonelul EISINGER?

Răspuns:

Eu am acceptat să duc această activitate de spionaj. După aceasta colonelul EISINGER a plecat. Tin minte că el fiind cu mașina m'a condus până la DORICA BALAN în actualul Bd. 6 Martie Nr. 93.

Intrebare:

Ce ai discutat cu ZILBER despre comunicarea lui EISINGER?

Răspuns:

După 2-3 zile m'am întâlnit cu HERBERT ZILBER la el acasă în str. Dionisie Lupu Nr. 2 și i-am comunicat cele transmise mie de către NICOL GROSS prin EISINGER, reamintindu-i de angajamentul ce și-l luase în 1940. I-am spus toată discuția mea cu EISINGER și tot ce aflasem despre activitatea lui NICOL GROSS din timpul războiului dela Cairo.

HERBERT ZILBER a fost de acord să mă ajute în activitatea mea de spionaj și spunându-i că sunt necesare mai ales informații din cadrul Partidului Comunist, el mi-a spus că mă va introduce pe lângă PATRASCANU astfel ca să pot culege și singură informațiile ce am nevoie. Deasemeni mi-a spus că îmi va da informații și personal.

In legătură cu PATRASCANU mi-a spus că este bine să-l cunosc și să fiu în legătură cu el, deoarece voi putea face eventual servicii lui PATRASCANU în legă-

./. ss/LENA CONSTANTE

tură cu serviciul de spionaj englez în cazul când PATRASCANU va avea de comunicat ceva.

Astfel începând din Septembrie, spre sfârșit, am început să lucrez cu ELENA PATRASCANU la U.A. HERBERT ZILBER mi-a spus că să mă duc la U.A. să lucrez cu ea.

Intrebare:

Cu cine ai avut legătură din partea "Inteligence Service"-ului pentru transmiterea informațiilor?

Răspuns:

Prin Februarie 1945 mi-a dat un telefon BUTLER, secretar la Legația engleză spunându-mi că are să-mi predea un comision dela NICOL.

M'am dus a doua zi la Legația Britanică în str. Jules Michelet unde am discutat cu BUTLER. Acesta mi-a spus că ce am de transmis lui NICOL GROSS pot transmite prin el. După câteva zile i-am dat lui BUTLER un plic cu informații.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde în totul cu cele declarate de mine.

Anchetator:
Lt. de Securitate
Theodor Micle

ss/LENA CONSTANTE

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE ELENA, născută în București la 17 Iunie 1909, fica lui CONSTANTIN și JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu Nr. 12.

27 Octombrie 1952, București.
Interog. a început la ora 6,20
" s'a terminat " 19,25

Intrebare:

Ai arătat dta în declarația consemnată în procesul verbal anterior că ai transmis informații prin BUTLER secretar la Legația Britanică. Arată dta ce informații ai transmis?

Răspuns:

In scrisoarea predată lui BUTLER secretarul legației britanice scriam lui NICOL GROSS că am luat legătura conform instrucțiunilor primite cu BELU HERBERT ZILBER și acesta s'a arătat de acord să mă ajute în această activitate. Ii scriam că pentru a putea duce această activitate de spionaj BELU HERBERT ZILBER m'a recomandat și lui PATRASCANU cu care acesta este prieten. Ii arătam că PATRASCANU este împotriva liniei partidului comunist și are ideile lui de colaborare cu burghezia și cu țările capitaliste în special cu Anglia și Statele Unite. Ii scriam că BELLU HERBERT ZILBER este foarte nemulțumit că PATRASCANU nu a putut pune mâna pe conducerea partidului Comunist, așa cum sperase în timpul războiului. Deasemeni că HERBERT ZILBER este nemulțumit de poziția sa.

Mai transmiteam informații despre:

-Cheltuelile în contul armistițiului. (cu specificația cifrelor în ce privește livrările).

-Despre situația bunurilor germane.

-Despre proectele pentru înființarea societăților economice româno-sovietice.

./. ss/ELENA CONSTANTE

-Despre situaţia politică din ţară arătând care este poziţia Partidului Comunist şi a celorlalte partide politice. Despre criza de guvern ce avea loc în acel timp.

-Despre organizaţiile Uniunea Patrioţilor şi Apărarea Patriotică.

-Numărul membrilor Partidului Comunist (cifre) şi afluenţa de inscrieri.

-Sursele de venituri ale partidului comunist.

-Despre felul cum decurge reforma agrară.

-Despre situaţia agriculturii.

-Informaţiile le-am avut dela BELLU HERBERT ZILBER şi din conversaţiile dintre acesta şi PATRASCANU.

Intrebare:

Cine mai cunoştea activitatea dtale de spionaj?

Răspuns:

Activitatea aceasta de spionaj o mai cunoştea LUCREŢIU PATRASCANU căruia i-am spus că NICOL GROSS este un agent al serviciului de spionaj britanic. Dealtfel întrebându-l cum se face că are încredere în mine el mi-a răspuns că are încredere deoarece i-am fost recomandă de BELU ZILBER care i-a vorbit despre mine. După ce NICOL GROSS mi-a cerut informaţii despre activitatea lui PATRASCANU am discutat cu el despre cererea lui NICOL GROSS.

Intrebare:

Când ţi-a cerut NICOL GROSS aceasta?

Răspuns:

După ce am trimis primele informaţii am primit prin BUTLER o scrisoare dela NICOL GROSS în care mi se dădeau instrucţiuni să-i scriu amănunţitit despre poziţia lui PATRASCANU, atitudinea lui şi activitatea pe care o desfăşcară precum şi vederile lui pentru viitor.

In urma acestui fapt am discutat cu PATRASCANU şi i-am cerut să-mi spună ce să transmit Inteligence Serviceului respectiv lui NICOL GROS privitor la acţiunile lui. PATRASCANU mi-a cerut să scriu că el cere să se preseze foarte puternic pentru ca să nu i-a Partidul Comunist puterea arătând că este necesar aceasta pentru a menţine influenţa engleză în România.

Intrebare:

Arată Dta ce ţi-a cerut PATRASCAN să comunici

./.

ss/LENA CONSTANTE

serviciului de spionaj englez.

Răspuns:

PATRASCANU mi-a cerut să comunic lui NICOL GROSS respectiv serviciului de spionaj englez că trebuie dusă o acțiune hotărâtă prin toate mijloacele posibile pentru împiedicarea partidului comunist să i-a puterea, și că nu se va face nimica numai cu note diplomatice de protest.

- Arată dorința lui de a colabora cu englezii. Mi-a cerut să comunic că el consideră absolut necesară menținerea partidelor istorice ca partide de guvernământ.

-Că trebuiește împiedicată cu orice mijloace influența URSS în România și trebuie împiedicată o apropiere între URSS și România.

--Că PATRASCANU colaborează cu partidele istorice în acest scop.

PATRASCANU mi-a cerut să comunic că anglo-americanii trebuie să i-a măsuri imediate și să profite de faptul că aparatul de stat este încă în mâna reacționarilor și cât timp acestea mai au cât de cât influență. Eu am scris toate acestea dând și informații asupra colaborării lui PATRASCANU cu VISOIANU și NICULESCU BUZEȘTI și a întrevederilor avute.

Intrebare:

Ce ai mai discutat în această privință cu PATRASCANU?

Răspuns:

PATRASCANU mi-a spus că este foarte periculos că eu țin legătura pe linie de spionaj cu legația și mi-a cerut ca în nici un caz să nu mă duc eu cu scrisoarea cu informații la legație. In urma acestui fapt i-am cerut lui BUTLER să vină el la mine acasă, iar lui NICOL GROSS i-am scris că îi cer să nu mai am de aface cu membrii ai legației engleze, deoarece este foarte periculos acest lucru pentru mine. Deasemeni deoarece eu sunt acum în permanență cu PATRASCANU, nu pot să mai țin legătura cu legația, deoarece aşi fi imediat compromisă.

PATRASCANU se văita mereu că englezii nu fac nimic, nu i-au nici un fel de măsuri, "barem de ar accepta englezii și americanii soluția să fiu eu prim-ministru".

Intrebare:

Ce alte informații ai mai transmis.

./. ss/LENA CONSTANTE

Răspuns:

Am arătat că singura soluţie pentru ca poziţiile anglo-americane din România să fie salvate este ca PATRASCANU să fie prim ministru şi ca anglo-americanii să i-a toate măsurile pentru aceasta.

Intrebare:

Prin cine ai transmis informaţiile după ce a plecat BUTLER din ţară.

Răspuns:

In Octombrie 1945 a venit dela Londra VERA MELANOVA care lucrase pentru guvernul cehoslovac dela Londra. Ea a venit la mine cam după 10 zile dela sosirea ei din ţară şi mi-a spus că îl cunoaşte pe NICOL GROSS şi de acum pot transmite prin ea scrisori la fel cum am mai trimis. VERA MELANOVA a plecat din ţară după arestarea mea.

Intrebare:

Arată dta ce informaţii ai mai transmis dta până la arestarea dtale?

Răspuns:

Am transmis informaţii privitor la acţiunea lui PATRASCANU precum şi alte informaţii.

Astfel i-am arătat că PATRASCANU este ferm hotărât să saboteze politica partidului Comunist şi să colaboreze cu partidele istorice, lucru pe care îl face.

-Astfel am informat că PATRASCANU duce activitate pentru menţinerea partidelor istorice şi aducerea lor la guvernare.

-In acest scop i-am arătat că eu l-am pus în legătură pe PATRASCANU cu POGONEANU şi rezultatul întrevederii dintre ei.

-Am informat serviciul de spionaj englez despre faptul că BELU ZILBER HERBERT la pus pe PATRASCANU în legătură cu doi agenţi ai serviciului de spionaj american HARISON şi ROBERTS.

-Despre situaţia pe care o propunea PATRASCANU pentru aducerea la putere a partidelor istorice şi anume un guvern de concentrare în care să intre aceste partide şi având pe el ca prim ministru, aceasta printr'o lovitură de stat care să înlăture guvernul GROZA.

-Am arătat că el a sfătuit pe rege să provoace

./. ss/LENA CONSTANTE

Răspuns:

Am arătat că singura soluţie pentru ca poziţiile anglo-americane din România să fie salvate este ca PATRASCANU să fie prim ministru şi ca anglo-americanii să i-a toate măsurile pentru aceasta.

Intrebare:

Prin cine ai transmis informaţiile după ce a plecat BUTLER din ţară.

Răspuns:

In Octombrie 1945 a venit dela Londra VERA MELANOVA care lucrase pentru guvernul cehoslovac dela Londra. I-a a venit la mine cam după 10 zile dela sosirea ei din ţară şi mi-a spus că îl cunoaşte pe NICOLA GROSS şi de acuma pot transmite prin ea scrisori la fel cum am mai trimis. VERA MELANOVA a plecat din ţară după arestarea mea.

Intrebare:

Arată dta ce informaţii ai mai transmis dta până la arestarea dtale?

Răspuns:

Am transmis informaţii privitor la acţiunea lui PATRASCANU precum şi alte informaţii.

Astfel i-am arătat că PATRASCANU este ferm hotărât să saboteze politica partidului Comunist şi să colaboreze cu partidele istorice, lucru pe care îl face.

-Astfel am informat că PATRASCANU duce activitate pentru menţinerea partidelor istorice şi aducerea lor la guvernare.

-In acest scop i-am arătat că eu l-am pus în legătură pe PATRASCANU cu POGONEANU şi rezultatul întrevederii dintre ei.

-Am informat serviciul de spionaj englez despre faptul că BELU ZILBER HERBERT la pus pe PATRASCANU în legătură cu doi agenţi ai serviciului de spionaj american MADISON şi ROBERTS.

-Despre situaţia pe care o propunea PATRASCANU pentru aducerea la putere a partidelor istorice şi anume un guvern de concentrare în care să intre aceste partide şi având pe el ca prim ministru, aceasta printr'o lovitură de stat care să înlăture guvernul GROZA.

-Am arătat că el a sfătuit pe rege să provoace

./. ss/LAZA CONSTANTE

~~206~~ ~~205~~ 207

criza constituţională şi că cere ca şi englezi să-l sfătuiască pe fostul rege în acest sens.

-Despre activitatea lui PATRASCANU în Ardeal.

-Despre sortimentele de mărfuri ce se importă din URSS.

Am mai dat şi alte informaţii,pe care nu mi le mai reamintesc.

Informaţiile le-am obţinut dela PATRASCANU şi BELU HERBERT ZILBER.

Intrebare:

Când ai transmis dta ultima oară informaţii.

Răspuns:

Ultima oară am transmis informaţii în Iulie 1947 când m'am întâlnit cu NICOL GROSS la Praga.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Anchetator:
Lt.de Securitate
Th.Micle

CNSAS

Prezentul proces-verbal de interogatoriu,este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestata CONSTANTE ELENA,născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909,fica lui CONSTANTIN şi JULIETA,de profesie pictor scenograf,cu ultimul domiciliu în Bucureşti str.Dionisie Lupu Nr.12.

28 Octombrie 1952,Buc.
Interog.a început la ora 6,35
" s'a terminat " " 18,20

Intrebare:

Ai arătat dta în declaraţiile consemnate în procesul verbal de interogatoriu încheiat la 27 Oct.1952 că dta l-ai întâlnit pe NICOL GORS la Praga.Arată dta când s'a întâmplat aceasta?

Răspuns:

M'am întâlnit cu NICOL GROSS la Praga în Iulie 1947.

Intrebare:

Cum ai aranjat această întrevedere?

Răspuns:

In Ianuarie-Februarie 1947 am fost la Istambul în vizită la sora mea VIORICA.Din Turcia am trimis lui NICOL GROSS o scrisoare cu informaţii între care îi scriam că PATRASCANU intenţionează să fugă din ţară,deoarece vedea că acţiunile sale sunt pe cale să fie descoperite.

In urma acestui fapt NICOL GROSS mi-a scris că vrea să se întâlnească cu mine la Paris.

Am discutat cu PATRASCANU despre aceasta şi el mi-a dat o carte de vizită cu câteva rânduri către ministrul Franţei,PAUL BONCUR.Am aşteptat un timp şi văzând că nu-mi vine viza pentru intrarea în Franţa,am discutat din nou cu PATRASCANU care mi-a spus că pleacă la Congresul Internaţional al Juriştilor la Bruxelles şi că mă va lua cu el până la Praga unde aşi putea să mă întâlnesc cu NICOL GROSS.

Am scris lui NICOL GROSS că PATRASCANU va pleca la Bruxeles la Congresul Juriştilor democraţi prin Iulie 1947 şi voi venii şi eu la Praga.El mi-a răspuns telegrafic că va fi acolo la Praga la acea dată.

./.

ss/L.CONSTANTE

Intrebare:

Care a fost scopul întâlnirii cu NICOL GROSS?

Răspuns:

Scopul a fost de a mă sfătuii cu NICOL GROSS în privința fugii mele și a lui PATRASCANU din țară.

Intrebare:

Ce ai stabilit cu PATRASCANU în această privință?

Răspuns:

PATRASCANU mi-a spus că vede că nu mai poate duce activitatea pentru a pune el mâna pe putere în stat și că nu vede ca situația politică să se schimbe pe de altă parte îi era frică că activitatea lui va fi descoperită. De aceia mi-a spus că s'a hotărât să fugă în străinătate de unde să ducă o activitate împotriva regimului de democrație populară din R.P.R. și a Uniunei Sovietice. In acest sens PATRASCANU mi-a spus că se va bucura de tot sprijinul americanilor și că va colabora numai cu VISOIANU dintre cei fugiți în străinătate deoarece ceilalți sunt compromiși. Cu VISOIANU era bun prieten și-l ajutase să fugă din țară.

PATRASCANU mi-a cerut să comunic lui NICOL GROSS hotărârea pe care a luat-o și să-l întreb dacă poate veni la Londra și cum va fi folosit.

PATRASCANU a aranjat cu MICSA ca în cazul că nu intervine nimica, care să-i schimbe planul, să-i dea un telefon într'o zi pe care o fixaseră și printr'o parolă aleasă de comun acord să-i spună că rămânea în străinătate, pentru ca grupul lui PATRASCANU să știe aceasta. Dealtfel PATRASCANU făcuse și înainte pregătiri pentru a fugii din țară.

La Praga mi-a spus din nou că el rămâne în străinătate. Eu am rămas la Praga să capăt viza belgiană și franceză pe care n'o aveam și să-l aștept pe NICOL GROSS. NICOL GROSS a sosit la Praga la câteva zile după plecarea lui PATRASCANU.

Intrebare:

Ce ai comunicat lui NICOL GROSS?

Răspuns:

Eu i-am spus lui NICOL GROSS de planurile lui PATRASCANU și despre hotărârea lui de a rămâne în străinătate și de intențiile lui de a activa împotriva partidelor comuniste și a Uniunii Sovietice. I-am spus că el vrea să păstreze o mască de comunist pentru ca astfel activitatea lui să fie mai cu efect și să se poată întoarce la schimbarea actualului regim din R.P.R. cu aceiași reputație de comunist.

./.   ss/LENA CONSTANTE

Aceasta deoarece îşi dă seama că masele muncitoreşti 247 vor merge înapoi şi numai astfel va putea tempera avântul maselor.

I-am arătat lui NICOL GROSS care este atitudinea lui PATRASCANU faţă de Partidul Comunist şi Uniunea Sovietică. Colaborarea lui cu partidele istorice împotriva partidului Comunist. I-am arătat care este poziţia lui PATRASCANU în partid şi în general toată activitatea desfăşurată de el.

NICOL GROSS mi-a spus ca să venim la Londra.

Intre timp PATRASCANU mi-a telegrafiat că se înapoiază.

Intrebare:

Ce instrucţiuni ţi-a dat NICOL GROSS.

Răspuns:

NICOL GROSS mi-a cerut să transmit în continuare informaţii, aceasta după ce PATRASCANU se hotărâre să se înapoieze.

Intrebare:

De ce s'a înapoiat PATRASCANU?

Răspuns:

Intre timp după plecarea noastră din ţară a survenit arestarea lui MANIU. In urma acestei situaţii PATRASCANU şi-a dat seama că dacă fuge din ţară în acel moment, fuga lui va fi pusă în legătură cu arestarea lui MANIU şi astfel nu se va mai putea prevala în străinătate de platforma de comunist şi membru al Comitetului Central al Partidului Comunist, platforma pe care vroia s'o folosească în acţiunile pe care le-ar fi dus din străinătate împotriva Partidelor Comuniste şi a URSS-ului.

Pentru ca fuga lui în străinătate să nu fie pusă în legătură cu arestarea lui MANIU, PATRASCANU a dat la Bruxelles un interwiev în privinţa necesităţii arestării lui MANIU, interwiev la care a convocat ziariştii dela toate ziarele.

Dela Bruxelles a plecat la Paris, unde a luat legătura cu MADISON, agent al Serviciului de spionaj american cu care a discutat despre rămânerea lui în străinătate.

Intrebare:

Care a fost discuţia ce a avut loc între PATRASCANU şi MADISON şi care a fost poziţia lui MADISON.

Răspuns:

MADISON i-a arătat că dacă rămâne în acel moment

./. ss/LENA CONSTANTE

în străinătate va fi compromis şi că îi cere să se înapoieze în ţară deoarece posibilitatea de a fugii în străinătate i se va mai ivii destul de curând.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Locotenent de Securitate
Theodor Micle

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

Lt.col. Soltuțiu

212

~~219~~

C.N.S.A.S.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA, născută în București la 17 Iunie 1909, fica lui CONSTANTIN și JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 12.

28 Ianuarie 1953, București
Interog. a început la ora 6,35
" s'a terminat " 13,05

Intrebare:

Ai arătat dta în declarațiile consemnate în procesul verbal de interogatoriu din 1 Septembrie 1952 că ai organizat împreună cu BELU HERBERT ZILBER o întâlnire conspirativă între PATRASCANU și MADISON și ROBERTS agenți ai serviciului de spionaj al S.U.A. Arată dta cine mai are cunoștință despre această întâlnire?

Răspuns:

In afară de mine, PATRASCANU și ZILBER HERBERTZ BELU cari am participat la această întâlnire mai au cunoștință de această întrevedere secretă, ELENA PATRASCANU și BRAUNER HARI.

Intrebare:

De unde cunosc BRAUNER HARI și PATRASCANU ELENA această întrevedere?

Răspuns:

BRAUNER HARI a fost în seara aceia la mine acasă, când au venit aceștia. A stat în dormitor. Nu-mi aduc aminte precis dacă a fost de față când am propus lui PATRASCANU să se întâlnească la mine cu MADISON și ROBERTS Eu am discutat cu HARI BRAUNER despre scopul acestei întâlniri și conținutul ei.

ELENA PATRASCANU a venit la mine după ce sosiseră ceilalți, a intrat în baie unde s'a pudrat și apoi a intrat și ea în camera unde se ducea discuția. Ea știa de această întâlnire deoarece participase la discuția avută cu ocazia aranjării acestei întâlniri.

./. ss/LENA CONSTANTE

Am discutat despre modul cum să organizăm întâlnirea cu MADISON la PATRASCANU acasă.

Intrebare:

Ce alte întâlniri au mai avut MADISON şi ROBERTS cu PATRASCANU.

Răspuns:

PATRASCANU s'a mai întâlnit cu MADISON la Snagov şi Paris.

Intrebare:

De unde cunoşti dta aceste întâlniri ?

Răspuns:

Despre aceste două întâlniri mi-a spus PATRASCANU.

Intrebare:

In ce împrejurări ţi-a spus despre aceasta?

Răspuns:

Despre întâlnirea avută la Snagov am auzit dela PATRASCANU cu ocazia unei discuţii ce a avut-o cu ZILBER HERBERT BELU şi cu care ocazie PATRASCANU a pomenit despre întrevederea dela Snagov, fără a spune ce a discutat. Discuţia a avut loc la PATRASCANU acasă. Despre întâlnirea cu MADISON care a avut loc la Paris în 1947 mi-a spus PATRASCANU la Praga.

Intrebare:

Ce ţi-a spus PATRASCANU despre această întrevedere?

Răspuns:

PATRASCANU mi-a spus că a discutat cu un bun prieten MADISON care i-a spus că este mai bine să se întoarcă căci dacă rămâne în acel moment în străinătate fuga lui va fi pusă în legătură cu arestarea lui MANIU şi va fi compromis. I-a spus că a făcut foarte bine că a dat acel interwiew la Bruxelles privitor la arestarea lui MANIU şi că va putea pleca din ţară cu altă ocazie care se va mai ivii.

Despre întâlnirea cu MADISON dela Paris l-am auzit pe PATRASCANU discutând la PATRASCANU acasă cu ZILBER HERBERT BELLU.

Intrebare:

Ce alţi străini a mai cunoscut PATRASCANU?

Răspuns:

PATRASCANU a fost în relaţii cu generalul

./.

ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

SCHUYLER şef al Misiunii S.U.A. Ministrul Angliei,Ministrul Franţei la Bucureşti PAUL BONCOUR.

Stiu că se vizitau cu aceştia.Astfel i-am condus eu şi HARI BRAUNER la o recepţie dată de SCHUYLER.Am mers la şosea noi ne-am dat jos înainte din maşină,i-a dus pe ei şi apoi a venit maşina şi ne-a luat pe HARI BRAUNER şi pe mine.Stiu din pregătirile ce le făceau acasă şi din discuţia avută cu ELENA PATRASCANU că au invitat la masă pe Ministrul Angliei.Stiu că era în relaţii cu PAUL BONCOUR.

Eu şi cu HARI BRAUNER am mers cu ei la Posada unde erau invitaţi de către PAUL BONCOUR.Ei au fost invitaţi de PAUL BONCOUR iar eu şi cu BRAUNER după ce i-am lăsat la Pasada am mers la Predeal iar după masă i-am aşteptat pe şosea şi ne-am întors la Bucureşti.Vizitele au avut loc prin 1945.

Intrebare:

Cari au fost relaţiile dintre PATRASCANU şi aceştea?

Răspuns:

Nu cunosc ce relaţii au existat între PATRASCANU şi aceştea.Mie PATRASCANU nu mi-a vorbit despre relaţiile cu ei.

Cum îl cunosc însă eu pe PATRASCANU el era o sursă bună pentru informaţii şi desigur le-a spus acestora tot ce au vrut să afle şi să le comunice intenţiile lui.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Lt.de Securitate
Th.Micle

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de
interogatoriu, este identic
cu originalul.-

PROCES-VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA, născută în București la 17 Iunie 1909, fiica lui CONSTANTIN și JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 12.

28 Ianuarie 1953, București
Interog. a început la ora 6,35
" s'a terminat " 13,05

Intrebare:

Ai arătat dta în declarațiile consemnate în procesul verbal de interogatoriu din 1 Septembrie 1952 că ai organizat împreună cu BELU HERBERT ZILBER o întâlnire conspirativă între PATRASCANU și MADISON și ROBERTS agenți ai serviciului de spionaj al S.U.A. Arată dta cine mai are cunoștință despre această întâlnire?

Răspuns:

În afară de mine, PATRASCANU și ZILBER HERBERTZ BELU cari am participat la această întâlnire mai au cunoștință de această întrevedere secretă, ELENA PATRASCANU și BRAUNER HARI.

Intrebare:

De unde cunosc BRAUNER HARI și PATRASCANU ELENA această întrevedere?

Răspuns:

BRAUNER HARI a fost în seara aceia la mine acasă, când au venit aceștia. A stat în dormitor. Nu-mi aduc aminte precis dacă a fost de față când am propus lui PATRASCANU să se întâlnească la mine cu MADISON și ROBERTS. Eu am discutat cu HARI BRAUNER despre scopul acestei întâlniri și conținutul ei.

ELENA PATRASCANU a venit la mine după ce sosiseră ceilalți, a intrat în baie unde s'a pudrat și apoi a intrat și ea în camera unde se ducea discuția. Ea știa de această întâlnire deoarece participase la discuția avută cu ocazia aranjării acestei întâlniri.

./.

ss/LENA CONSTANTE

Am discutat despre modul cum să organizăm întâlnirea cu MADISON la PATRASCANU acasă.

Intrebare:

Ce alte întâlniri au mai avut MADISON şi ROBERTS cu PATRASCANU.

Răspuns:

PATRASCANU s'a mai întâlnit cu MADISON la Snagov şi Paris.

Intrebare:

De unde cunoşti dta aceste întâlniri ?

Răspuns:

Despre aceste două întâlniri mi-a spus PATRASCANU.

Intrebare:

In ce împrejurări ţi-a spus despre aceasta?

Răspuns:

Despre întâlnirea avută la Snagov am auzit dela PATRASCANU cu ocazia unei discuţii ce a avut-o cu ZILBER HERBERT BELU şi cu care ocazie PATRASCANU a pomenit despre întrevederea dela Snagov, fără a spune ce a discutat. Discuţia a avut loc la PATRASCANU acasă. Despre întâlnirea cu MADISON care a avut loc la Paris în 1947 mi-a spus PATRASCANU la Praga.

Intrebare:

Ce ţi-a spus PATRASCANU despre această întrevedere?

Răspuns:

PATRASCANU mi-a spus că a discutat cu un bun prieten cu MADISON care i-a spus că este mai bine să se întoarcă căci dacă rămâne în acel moment în străinătate fuga lui va fi pusă în legătură cu arestarea lui MANIU şi va fi compromis. I-a spus că a făcut foarte bine că a dat acel interwiew la Bruxelles privitor la arestarea lui MANIU şi că va putea pleca din ţară cu altă ocazie care se va mai ivi.

Despre întâlnirea cu MADISON dela Paris l-am auzit pe PATRASCANU discutând la PATRASCANU acasă cu ZILBER HERBERT BELLU.

Intrebare:

Ce alţi străini a mai cunoscut PATRASCANU?

Răspuns:

PATRASCANU a fost în relaţii cu generalul

./. ss/LENA CONSTANTE

SCHUYLER şef al Misiunii S.U.A. Ministrul Angliei, Ministrul Franţei la Bucureşti PAUL BONCOUR.

Stiu că se vizitau cu aceştia. Astfel i-am condus eu şi HARI BRAUNER la o recepţie dată de SCHUYLER. Am mers la şoseal. noi ne-am dat jos înainte din maşină, i-a dus pe ei şi apoi a venit maşina şi ne-a luat pe HARI BRAUNER şi pe mine. Stiu din pregătirile ce le făceau acasă şi din discuţia avută cu ELENA PATRASCANU că au invitat la masă pe Ministrul Angliei. Stiu că era în relaţii cu PAUL BONCOUR.

Eu şi cu HARI BRAUNER am mers cu ei la Pasada unde erau invitaţi de către PAUL BONCOUR. Ei au fost invitaţi de PAUL BONCOUR iar eu şi cu BRAUNER după ce i-am lăsat la Pasada am mers la Predeal iar după masă i-am aşteptat pe şosea şi ne-am întors la Bucureşti. Vizitele au avut loc prin 1945.

Intrebare:

Cari au fost relaţiile dintre PATRASCANU şi aceştea?

Răspuns:

Nu cunosc ce relaţii au existat între PATRASCANU şi aceştea. Mie PATRASCANU nu mi-a vorbit despre relaţiile cu ei.

Cum îl cunosc însă eu pe PATRASCANU el era o sursă bună pentru informaţii şi desigur le-a spus acestora tot ce au vrut să afle şi să le comunice intenţiile lui.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Lt. de Securitate

Th. Micle

Nr. 43

Prezentul proces-verbal
de interogatoriu, este
identic cu originalul.-

2.5

Tradus

218

~~217~~

10

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA, născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909, fica lui CONSTANTIN şi JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dionisie Lupu Nr. 12.

16 Februarie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 18,10
" s'a terminat " 22,45

Intrebare:

In declaratiile consemnate în procesul verbal de interogatoriu din 1 Sept. 1952 ai arătat că PATRASCANU a avut legături cu MADISON şi ROBERTS agenţi ai serviciului de spionaj al S.U.A. Arată dta când ai aflat de această legătură a lui PATRASCANU?

Răspuns:

Eu am aflat despre această legătură în primăvara anului 1945 când PATRASCANU discuta cu ZILBER despre faptul că vrea să se întâlnească cu MADISON şi ROBERTS, cari erau în legătură cu ZILBER. De faţă la discuţie în afară de mine era şi ELENA PATRASCANU.

PATRASCANU spunea că vrea să se întâlnească cu aceşti americani pentru a transmite punctul lui de vedere, că doreşte colaborarea cu partidele ţărănist şi liberal. Să se intereseze de sprijinul pe cari îl pot acorda americanii. Discuţia a avut loc la ei acasă.

Intrebare:

Dta ai arătat că întrevederea a avut loc în apartamentul dtale la propunerea pe care ai făcut-o dta?. Dece ai propus dta acest lucru?

Răspuns:

In convorbirea pe care am arătat-o mai sus s'a discutat şi unde ar putea avea loc această întâlnire.

./.

ss/LENA CONSTANTE

Patrascanu n'a arătat despre
aceasta!

El. Patrascanu a
arătat că Patrascanu
s'a întâlnit cu Madison şi
Roberts în vremea
guvernului lui
Rădescu.

Constante a arătat
că Patrascanu a
insistat ca să aibă
această întâlnire

C.N.S.A.S.

PATRASCANU spunea că la el nu se poate.ZILBER HERBERT spunea că la el s'ar observa imediat această vizită deoarece locuiesc prea puţine persoane în imobil.Atunci am propus să se întâlnească la mine deoarece imobilul în care locuiam avea 74 apartamente,nu bătea la ochii dacă intrau în imobil MADISON şi ROBERTS,iar vizitele lui PATRASCANU erau ceva obişnuit.

Intrebare:

Cine mai are cunoştinţă de această întâlnire?

Răspuns:

Despre această întâlnire în afară de cei prezenţi adică PATRASCANU,ELENA PATRASCANU,ZULBER HERBERT,eu şi americani mai ştia şi HARI BRAUNER căruia eu i-am povestit tot privitor această întâlnire.Nu ştiu precis dacă HARI a fost în dormitor în momentul când PATRASCANU se întâlnea cu americanii.

Intrebare:

Dta ai fost prezentă la discuţia dintre PATRASCANU,ZILBER şi americani.

Răspuns:

Eu nu am fost de faţă dar am auzit puţin din discuţie prin uşe din această cauză ştiu că discuţia a avut loc în limba engleză între ZILBER şi americani,ZILBER traducea lui PATRASCANU,PATRASCANU a discutat cu americani şi în limba franceză.Eu am stat în camera alăturată tot timpul întrevederii şi spre sfârşit abea am intrat în odaia unde avea loc discuţia.PATRASCANU mi-a spus apoi conţinutul discuţiilor aşa cum am arătat.Deasemeni din discuţiile dintre ZILBER şi PATRASCANU am văzut în linii generale ce s'a discutat aşa cum am arătat în declaraţiile anterioare.PATRASCANU mi-a spus că ar dori foarte mult să mai aibă o întrevedere cu MADISON şi ROBERTS însă e foarte periculos.

Intrebare:

Ce întâlniri a mai avut PATRASCANU cu MADISON.

Răspuns:

Stiu că a avut loc o întrevedere la Snagov prin Iunie-Iulie 1945 despre această întrevedere am auzit dintr'o discuţie dintre PATRASCANU şi ZILBER HERBERT.Au vorbit că s'au întâlnit cu MADISON la Snagov fără a spune însă care a fost motivul întâlnirii şi ce s'a discutat.

./.   ss/LENA CONSTANTE

CNSAS

Discuţia a avut loc la PATRASCANU acasă.

Stiu că s'a văzut şi la Paris în Iulie 1947 cu MADISON. Mi-a spus acest lucru la Praga unde eu aşteptam viza pentru Franţa şi Belgia spre a nu mă întoarce în ţară. PATRASCANU urma şi el să rămână în străinătate. PATRASCANU însă mi-a telegrafiat că se înapoiază şi când a venit la Praga mi-a spus că a discutat la Paris cu MADISON care l-a sfătuit să se înapoieze în ţară pentrucă dacă rămâne în acel moment în străinătate, fuga lui va fi pusă în legătură cu arestarea lui MANIU şi el va fi compromis astfel că este bine să plece altădată deoarece ocazii se vor mai ivi. In afară de cele ce am arătat în declaraţiile anterioare nu mai am de adăugat nimic privitor la relaţiile lui PATRASCAN şi ZILBER cu agenţii/serv. de spionaj ai S.U.A. MADISON şi ROBERTS.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Lt. de Securitate
Theodor Micle

C.N.S.A.S.

c 577

Prezentul proces-verbal
de interogatoriu este
cu originalul.-
lct. al [illegible]

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA născută în București la 17 Iunie 1909 fica lui CONSTANTIN și JULIETA de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 12

17 Februarie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 16,30
" s'a terminat " 18,15

Intrebare:

Arată dta ce servicii ţi-a cerut PATRASCANU?

Răspuns:

Cu vreo zece zile înainte de arestarea lui, PATRASCANU mi-a spus că îi este teamă că va fi arestat deoarece vede că faptele ce le-a săvârşit sunt pe cale a se descoperii şi nu ştie cât timp va putea să nu declare activitatea sa în cazul când va fi cercetat şi deci ar avea să aibă ascunsă la el otrava pentru a se omorâ căci el preferă mai bine să moară decât să arate activitatea sa.

Tot atunci mi-a spus că el ar sta bucuros şi zece ani în închisoare dacă numele lui ar intra în istorie şi şi-ar putea îndeplini planurile.

M'a întrebat dacă poate avea încredere să-i ceară doctoriţei VALENTINA GOLDEMBERG otrava. Pe doctoriţa GOLDEMBERG o cunoşteam amândoi. Locueşte pe str. Colbălcescu.

Eu i-am spus că poate avea încredere şi atunci el m'a rugat ca eu să vorbesc ca ea şi să-i cer otrava.

Intrebare:

Ai vorbit dta cu VALENTINA GOLDEMBERG?

Răspuns:

Eu am chemat-o pe VALENTINA GOLDEMBERG la telefon şi am rugat-o să treacă pe la mine. A venit după 2-3 zile într'o după amiază şi i-am spus că PATRASCANU îi cere

./. ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

să-i procure otravă pentru că se teme că va fi arestat şi că preferă să aibă la el otravă.

Ea a ezitat un timp şi apoi a acceptat.

Intrebare:

V'a procurat otrava?

Răspuns:

Da, după vreo trei zile VALENTINA GOLDEMBERG a venit la mine şi mi-a adus otrava. Mi-a spus că este cianură dar că nu este sigură că este bună pentrucă se poate să fie prea veche şi PATRASCANU s'o încerce pe o găină.

In chiar ziua aceia sau a doua zi a venit PATRASCANU şi i-am dat otrava. Era un praf alb. PATRASCANU a venit cu un tub alb transparent, deoarece eu îl înştiinţasem să vină să i-a otrava. Am pus otrava în tub (era un praf alb) şi PATRASCANU a pus tubul în cusătura pantalonilor în faţă. Deoarece tubul nu încăpea l-am scurtat cu o lamă (tubul era dintr'un fel de celuloid). O parte din otravă am păstrat-o eu.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Lt. de Securitate
Theodor Micle

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, este identic cu originalul.-

Răpeanu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA, născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909 fica lui CONSTANTIN şi JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dionisie Lupu Nr. 12

19 Februarie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 18,20
" s'a terminat " 24,05

Intrebare:

Arată dta ce străini a cunoscut HARI BRAUNER?

Răspuns:

Eu ştiu că BRAUNER HARI a cunoscut pe următorii străini: PHILIPS THORNTON secretarul Institutului de Folklor dela Londra. La cunoscut în 1937 când acesta a fost în ţară. LEE MILLER reporteră la revista "Vogue" a cunoscut-o în toamna 1938 când a venit în ţară.

PENROSS pictor englez a venit în ţară împreună cu LEE MILLER în 1938. FUAD ministru al Egiptului în România, la cunoscut în 1938 prin LEE MILER. SAMUEL HOARE - fost ministru al Angliei la Bucureşti, la cunoscut în 1939 prin FUAD.

LE ROUGETEL - fost consilier la Legaţia engleză la cunoscut în 1939. MAKNAB fost ataşat militar al Angliei la Bucureşti, la cunoscut în 1939. TANRIOER, fost ministru al Turciei la Bucureşti la cunoscut în 1939 prin FUAD.

SCHMIDT - profesor la Institutul de Studii româno-engleze din Bucureşti, la cunoscut în 1937 şi a venit în ţară din nou în 1948 şi a fost găzduit de HARI BRAUNER. BERYL DE ZOUETTE, dela Institutul de Folklor din Londra a cunoscut-o în 1938 la Londra şi apoi a venit ea în ţară în 1939.

JOHN PHILIPS - gazetar american la revista "Life" A venit în vara 1945 în ţară împreună cu LEE MILLER.

JAQUES LASSAIGUE fost ataşat cultural la legaţia franceză la cunoscut în 1936.

./.

ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

Intrebare:

Cari au fost relaţiile lui BRAUNER HARI cu PHILIPS THORNTON?

Răspuns:

Cu THORNTON, HARI BRAUNER a făcut cunoştinţă prin 1937, când a venit în ţară fiind trimis de Institutul de Folklor din Londra al cărui secretar era. BRAUNER HARI a fost cu el într'un sat de lângă Iaşi, ca să vadă nişte dansuri populare

BRAUNER HARI l-a mai văzut la Londra de două ori când s'a dus prima dată în 1938 şi a doua oară în 1939. Prima dată şi a doua oară a fost la festivalurile ce s'au dat la Londra în aceşti ani, festivaluri internaţionale de dansuri populare, la care a participat şi România. BRAUNER HARI a condus echipa de dansuri româneşti.

Tin să precizez că am arătat greşit datele, BRAUNER HARI la cunoscut pe THORNTON în 1936 la Londra, când BRAUNER a fost la un festival de dansuri naţionale.

In 1937 a venit THORNTON în România.

In 1938 BRAUNER HARI a fost cu echipa de dansuri a căluşarilor şi s'a întâlnit din nou cu THORNTON iar în 1939 a venit din nou THORNTON în ţară.

THORNTON venea în ţară pretextând că se ocupă cu studierea dansurilor populare româneşti.

In 1939 THORNTON şi apoi BERYL DE ZOUETTE folkloristă la acelaş institut de folklor dela Londra, iau propus lui BRAUNER HARI să-l finanţeze pentru a înfiinta la Bucureşti o seţie a institutului de folklor dela Londra. Englezii i-au promis lui BRAUNER HARI că îl vor subvenţiona şi îi vor trimite aparatele necesare.

Intrebare:

Ce ai discutat cu BRAUNER HARI asupra scopului pentru care THORNTON şi BERYL DE ZOUETE propuneau lui BRAUNER să se înfiinţeze o secţie a institutului de folklor dela Londra?

Răspuns:

BRAUNER HARI era în relaţii strânse cu legaţia engleză respectiv cu SAMUEL HOARE ministru al Angliei la Bucureşti, cu MAKNAB ataşat militar şi LE ROUGETEL despre care nu ştiu precis ce funcţie avea, pe cari îi vizita foarte des şi le transmitea informaţii.

./.

ss/LENA CONSTANTE

BRAUNER HARI fusese scos dela Institutul de Folklor şi nu avea nici o acoperire în ceiace priveau relaţiile lui cu englezii. Fiind funcţionar al unui Institut englez aceste relaţii ar fi fost normale şi îi asigurat posibilitatea de a circula în voie prin ţară.

Pe de altă parte în acel timp englezii aveau interes, dată fiind situaţia politică de atunci 1939, să circule cât mai mult prin România ca să se informeze. Având această secţie a Institutului de Folclor englez în România, englezii ar fi putut veni în ţară sub pretextul de a face cercetări flokloristice.

Toate acestea mi le-a spus BRAUNER HARI în mai multe discuţii pe care le-am avut cu el în acea perioadă.

BRAUNER a discutat despre înfiinţarea acestei secţii a institutului de folklor englez cu THORNTON şi BERYL DE ZOUETTE aceasta din urmă a fost în ţară în 1939, pe BERYL DE ZOUETTE o cunoscuse la Londra. Când a fost la Londra în 1938 a primit o sumă de lire între 50 şi 100 dela Institutul de Folklor englez.

Intrebare:

De unde ştii dta că BRAUNER HARI transmitea informaţii englezilor?

Răspuns:

Dela HARI BRAUNER.

Intrebare:

Ce ţi-a spus BRAUNER privitor la aceasta.

Răspuns:

BRAUNER HARI mi-a spus că le transmite tot ce poate afla lucruri cari nu se scriu în ziare. Nu ştiu ce anume informaţii a transmis.

Intrebare:

Când ţi-a spus BRAUNER aceasta.

Răspuns:

HARI BRAUNER mi-a spus aceasta în anul 1939 la mine acasă fiind numai noi doi.

Deasemeni în timpul războiului am mai discutat despre relaţiile lui pe linie de informaţii cu englezii. BRAUNER se temea să nu aibă consecinţă relaţiile lui cu englezii, adică să nu fie arestat.

Intrebare:

Cum a stabilit BRAUNER HARI legătura cu SAMUEL HOARE, MAKNAB şi LE ROUGETEL.

./. ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

Răspuns:

BRAUNER a fost în relaţii mai strânse cu MAKNAB şi LE ROUGETEL pe cari îi cunoscuse prin FUAD ministrul Egiptului în România şi pe care îl cunoscuse prin LEE MILLER.

Intrebare:

Cum a cunoscut-o pe LEE MILLER.

Răspuns:

LEE MILLER îl cunoscuse pe fratele lui BRAUNER. Acest frate este pictor şi locueşte la Paris.

Când a venit în ţară în 1938 LEE MILLER l-a căutat pe BRAUNER HARI. Ea a venit în România însoţită de PHILIPE PENROSE pictor englez. Eu am făcut un voiaj împreună cu ea, BRAUNER şi PENROSSE în toată Moldova până în Maramureş, cu maşina şi în Ardeal.

LEE MILLER i-a prezentat lui HARI BRAUNER pe FUAD ministrul Egiptului la Bucureşti cu care BRAUNER a rămas în relaţii până la plecarea acestuia din ţară în 1941.

LEE MILLER a mai venit în ţară în 1945 ca reporteră a revistei Vogue dela Londra. A sosit însoţită de JOHN PHILIPS redactor la revista americană Life. Veneau dela Budapetsa. Am fost cu HARI BRAUNER, LEE MILLER şi JOHN PHILIPS la un restaurant pe Calea Dorobanţilor. JOHN PHILIPS ne cerea informaţii despre situaţia politică. Cerea informaţii în special despre Partidul Comunist. Eu i-am propus să-l ducem la ZILBER HERBERT care poate să-i dea informaţiile ce-l interesau.

Intrebare:

I-aţi făcut legătura cu ZILBER HERBERT?

Răspuns:

Eu i-am telefonat lui ZILBER HERBERT după ce am terminat masa şi i-am spus că vreau să-i prezenţi pe JOHN PHILIPS. I-am spus că sunt l-a un restaurant cu LEE MILLER şi cu un ziarist american şi că acestea au nevoie de informaţii pe cari eu nu le cunosc, dacă putem veni la el. El a acceptat şi ne-am dus la el acasă în str. Dionisie Lupu Nr. 2.

ZILBER HERBERT o cunoştea pe LEE MILLER încă din 1938 când LEE MILER făcuse un chef la ZILBER acasă.

Intrebare:

Ce informaţii i-a dat ZILBER HERBERT lui JOHN PHILIPS?

./. ss/LENA CONSTANTE

CNSAS

C.N.S.A.S.

Răspuns:

Nu ştiu ce informaţii anume i-a dat deoarece ZILBER a vorbit cu PHILIPS în limba engleză şi eu n'am înţeles. Eu am stat de vorbă în aceiaş cameră cu LEE MILER şi HARI BRAUNER.

Intrebare:

Dece nu i-ai dat dta informaţii şi dece l-ai dus la ZILBER?

Răspuns:

Eu n'am ştiut ce punct de vedere să-i împărtăşesc, punctul de vedere oficial sau punctul de vedere a lui PATRASCANU. şi atunci l-am dus la ZILBER care am ştiut că va putea mai bine să-i dea informaţiile ce-l interesau.

Intrebare:

Cât timp a stat LEE MILLER în ţară în 1945.

Răspuns:

LEE MILLER a stat în vara 1945 trei sau patru zile.

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE.

Dat în faţa noastră
Procuror col. ARDELEANU

Anchetator:
Lt. de Securitate
T, Micle

Prezentul proces-verbal
de interogatoriu, este
identic cu originalul.-

Preparare

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909 fiica lui CONSTANTIN şi JULIETA, de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dionisie Lupu Nr.12

20 Februarie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 9,05
" s'a terminat " 23,10

Intrebare:

In declaraţiile consemnate în procesul verbal de interogatoriu din 27 Oct.1952 ai arătat că colonelul EISINGER ţi-a transmis din partea I.S. ca în activitatea dtale de spionaj să iei legătura cu ZILBER HERBERT "economistul" şi să asculţi de sfaturile acestuia. Arată dta când şi unde ai discutat cu ZILBER HERBERT despre aceasta şi ce anume?

Răspuns:

După 2-3 zile după ce am vorbit cu EISINGER - prin Sept.1944 am telfonat lui ZILBER HERBERT. M'am dus după amiaza la el acasă în str. Dionisie Lupu Nr.2

I-am comunicat lui ZILBER HERBERT că a venit din Cairo col. EISINGER care mi-a spus că este şeful lui NICOL GROSS care a lucrat la un birou al serv. de informaţii la Cairo sub ordinele sale. Că mi-a cerut să transmit informaţii şi în special informaţii despre Partidul Comunist.

Aceste informaţii să le transmit printr'un om pe care mi-l va trimite şi care va ţine legătura cu mine.

I-am spus că col. EISINGER mi-a spus să colaborez cu el ca să mă ajute şi să-mi dea informaţii.

Intrebare:

Ce ţi-a răspuns ZILBER HERBERT?

Răspuns:

ZILBER mi-a spus că este de acord să-mi dea informaţii. ./. ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

Mi-a spus că dorința de a colabora cu englezii o are și PATRASCANU și că mă va introduce pe lângă PATRASCANU ca să pot culege informațiile și direct dela acesta.

Mi-a spus că îi va vorbi lui PATRASCANU despre mine și îi va spune că sunt un om de încredere.

Mi-a mai spus că în afară că voi putea culege informații dela PATRASCANU voi putea să-i fac și eu servicii lui PATRASCANU să comunic englezilor când PATRASCANU va avea ceva de comunicat și că voi putea să-i creez o atmosferă favorabilă lui PATRASCANU față de englezi.

Intrebare:

Te-a prezentat ZILBER lui PATRASCANU.

Răspuns:

După câteva zile ZILBER mi-a dat un telefon și mi-a spus să mă duc la Uniunea Patrioților la secția artistică care era condusă de ELENA PATRASCANU. ZILBER și vorbise cu PATRASCANU și de atunci am fost zilnic împreună cu PATRASCANU și ELENA PATRASCANU. In Decembrie 1944 am petrecut vacanța de Crăciun împreună la Biham.

In Ianuarie 1945 PATRASCANU mi-a spus că trebuie să mă înscriu în Partidul Comunist pentru că altfel el nu poate justifica că este tot timpul împreună cu doi oameni cari nu sunt în Partid. PATRASCANU ELENA mi-a adus o adeziune pe care eu am complectat-o.

Intrebare:

Când ai discutat dta cu PATRASCANU despre legăturil dtale cu Intelligence Service-ul și ce anume i-ai spus?

Răspuns:

In Ianuarie 1945 fiind la TOROSIAN am spus că l-am cunoscut pe NICOL GROSS care a lucrat la Cairo într'un birou al serv. de informații sub ordinele colonelului EISINGER, care a venit și mi-a transmis complimente dela el. De față au fost PATRASCANU, HARI BRAUNER, ELENA PATRASCANU. De TOROSIAN nu sunt sigură că a fost atunci prezent și a auzit conversația.

In Februarie am spus lui PATRASCANU și lui ELENA PATRASCANU că a venit BUTLER secretar al Legației engleze și că mi-a adus o brățară dela NICOL GROSS. Acest lucru i l-am spus la ei acasă în str. Vasile Lascăr Nr. 100.

In Martie 1945 la Predeal seara m'am plimbat seara pe o alee care ducea dela pensiunea Crizli spre pădure unde se înfunda, i-am cerut pentru prima dată informații despre scopul întâlnirilor lui secrete cu VISOIANU, NICULESCU

./. ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

BUZESTI, POGONEANU. Si care este scopul aprinţei lui de a colabora cu englezii.

Intrebare:

Ce ţi-a spus PATRASCANU în această privinţă?

Răspuns:

Mi-a răspuns că Partidul Comunist este pentru o apropiere strânsă cu Uniunea Sovietică, el este în contra acestei apropieri deoarece el a fost în Uniunea Sovietică şi ştie cum este acolo. Că în orice caz socialismul din Uniunea Sovietică nu este de crede el. Că el este pentru o colaborare strânsă cu Anglia şi America. Pentru aceasta el vede că este necesară menţinerea cu orice chip a partidelor liberal şi ţărănist ca partide de guvernământ, precum şi menţinerea monarhiei. Mi-a mai spus că el preferă mai bine ca Partidul Comunist să nu aibă reprezentanţi în guvern pentru că aceasta înseamnă un prim pas spre desfiinţarea partidelor liberal şi ţărănist.

Mi-a spus că a luat contact cu VISOIANU, MICULESCU BUZESTI, POGONEANU ca să-i avertizeze de acest pericol şi deoarece fiind armata sovietică în ţară nu se poate trece peste Partidul Comunist să nu se minimalizeze pericolul pe care îl reprezintă Partidul Comunist. In general mi-a spus că el doreşte colaborarea cu partidele istorice şi că preferă chiar ca acestea să deţină puterea.

Mi-a spus că dacă Partidul Comunist ocupă poziţii acestea nu vor mai putea fi recucerite.

Intrebare:

Ce ai mai discutat cu PATRASCANU asupra legăturilor dtale cu Intelligence Service?

Răspuns:

L-am întrebat după ce mi-a spus toate acestea cum se face că are încredere în mine. Mi-a spus că are încredere deoarece i-am fost recomandată de ZILBER HERBERT care i-a vorbit de activitatea mea.

După ce am primit scrisoarea prin secretarul legaţiei engleze BUTLER prin care mi se cerea să transmit informaţii asupra poziţiei lui PATRASCANU, am discutat despre aceasta cu PATRASCANU căruia i-am spus că I.S. cere informaţii detailate despre planurile lui.

Mi-a spus ca să comunic şi totodată eu spunându-i că mă duc la legaţia engleză, mi-a spus ca în nici un caz să nu mă duc acolo căci voi fi descoperită ci să-l chem mai bine pe BUTLER la mine ceiace eu am făcut.

./. ss/LENA CONSTANTE

CNSAS

CNSAS

Această convorbire am avut-o cu PATRASCA[illegible] mine acasă spre sfârşitul lui Martie.

Intrebare:

Ce ţi-a cerut PATRASCANU să comunici serviciului de spionaj englez.

Răspuns:

PATRASCANU mi-a cerut să comunic că trebuie dusă o acţiune drastică prin toate mijloacele posibile pentru ca să nu ia puterea Partidul Comunist. Să nu se mai trimeată note diplomatice României cari sunt fără efect ci să se ducă o acţiune drastică presând direct asupra URSS, atâta timp cât sunt slăbiţi de război şi URSS mai are nevoie de sprijinul economic şi există o alianţă între Anglia şi URSS.

Mie după felul cum a vorbit cu mine mi-a făcut impresia că a mai comunicat aceste lucruri şi că transmiţându-le prin mine le întăreşte acesta după felul de a vorbi.

Mi-a indicat că se poate împiedica ca România să fie sub influenţa sovietică făcând tot posibilul să se menţină la putere partidele liberal şi naţional-ţărănesc şi monarhia.

Să se împiedice ca PCR să ia puterea. Mi-a spus că comunic activitatea lui VISOIANU, POGONEANU, NICULESCU BUZEŞTI în acest sens, aşa cum am arătat în procesele verbale în care am arătat conţinutul acestor întrevederi şi scopul lor.

Cu POGONEANU a discutat ca să facă regele lovitură de stat şi cum nu se putea ca PCR să nu participe la guvern să fie acceptat el ca prim ministru, el luându-şi angajamentul să lucreze după interesele engleze şi ale burgheziei.

Cerea să se preseze asupra regelui să fie numit el prim ministru.

Restul discuţiilor le-am arătat iar în plus nu-mi mai reamintesc nimica.

Intrebare:

Cine cunoaşte că PATRASCANU ţi-a dat informaţii pentru a le transmite serv. de spionaj englez.

Răspuns:

In afară de ZILBER HERBERT nu ştie nimeni.

Intrebare:

Unde ai avut aceste discuţii cu PATRASCANU când ţi-a dat informaţiile.

./. ss/LENA CONSTANTE

Răspuns:

Numai la mine acasă fiind numai noi doi singuri,

Prezentul proces-verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde întotul cu cele declarate de mine.

ss/LENA CONSTANTE

Lt.de Securitate

T.Micle

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu este identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata CONSTANTE ELENA născută în Bucureşti la 17 Iunie 1909 fica lui CONSTANTIN şi JULIETA de profesie pictor scenograf, cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Dionisie Lupu Nr.12

20 Februarie 1953, Buc.
Interog.a început la ora 8,55
" s'a terminat " 9,05

Intrebare:

Când au fost făcute fotografiile alăturate.

Răspuns:

Aceste trei fotografii au fost făcute în Dec.1944 la DIHAM unde am petrecut vacanţa cu PATRASCANU LUCRETIU, ELENA PATRASCANU, HARI BRAUNER şi TOROSIAN care a făcut fotografiile.

ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

Dosar

Prezentul proces-verbal de interogatoriu este identic cu originalul.-

CNSAS

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestata LENA CONSTANTE, născută la 17 Iunie 1919 în Buc. fica lui CTIN şi JULIETA cu ultimul domiciliu în Buc. str. Dionisie Lupu Nr. 12

6 Iulie 1953, Bucureşti
Interog. a început la ora 9,3o
" s'a terminat " 13,4o

Intrebare

Cu cine dela Legaţia Republicii Cehoslovace ai avut dta legături?

Răspuns

La legaţia Republicii Cehoslovace am avut legături cu VERA MELANOVA şi am cunoscut pe CUBIN care era ataşat comercial, iar VERA MELANOVA era funcţionară a legaţiei.

Intrebare

Când au fost stabilite aceste legături?

Răspuns

Cu VERA MELANOVA legătura am stabilit-o în toamna anului 1945. Iar cu vreo două săptămâni înainte de legătura cu VERA MELANOVA am făcut întâmplător cunoştinţă cu CUBIN.

Intrebare

Cum a fost stabilită legătura cu VERA MELANOVA?

Răspuns

Legătura cu VERA MELANOVA mi-a fost făcută de către NICOL GROSS un prieten al meu dela Londra care o trimisese pe VERA MELANOVA să ia legătura cu mine la Bucureşti.

VERA MELANOVA în timpul războiului era secretara unui ministru din guvernul provizoriu ceh care se afla în emigraţie la Londra.

VERA MELANOVA în timp ce se afla la Londra, a făcut cunoştinţă cu NICOL GROSS într'un grup de cehi la o cafenea sau ceva asemănător, unde se întruneau mai mulţi cehi.

In vara anului 1945 VERA MELANOVA a fost numită funcţionară la legaţia Cehoslovaciei din Bucureşti. NICOL GROSS aflân de această numire a VEREI MELANOVA a rugat-o ca atunci când ajunge în Buc. să ia legătura cu mine pentru ai fi de ajutor spre

./. ss/LENA CONSTANTE

a se putea descurca în Buc. şi a rugat-o să-mi aducă un comision adică trei metri de ştofă bleomaren pentru tator. Verbal mi-a transmis NICOL GROSS prin VERA MELANOVA că pot să-i scriu lui ca şi mai înainte că ea are posibilitatea de ai transmite direct şi sigur scrisorile pentru el.

Intrebare

Adică cum ca şi înainte?

Răspuns

In primăvara anului 1945 eu am transmis două scrisori care cuprindeau informaţii privind activitatea lui LUCREŢIU PATRASCANU precum şi alte informaţii prin BUTLER secretar la legaţia Engleză.

Cu acest BUTLER tot NICOL GROSS mi-a făcut legătura şi îmi indica că prin el pot să transmit informaţiile de care avea el nevoie; iar cele ce îmi comunica acum prin VERA MELANOVA, referitor la întrebarea de mai sus însemna că aşa cum am comunicat prin BUTLER pot comunica prin VERA MELANOVA.

Intrebare

Dar ce nevoie era ca de astă dată informaţiile să fie transmise prin VERA MELANOVA şi nu prin BUTLER care prezenta o garanţie absolută?

Răspuns

Această schimbare a fost necesară din următoarele motive: In ultima scrisoare pe care o trimisesem lui NICOLE GROSS îi scriam că L. PATRASCANU îmi atrăsese atenţia asupra pericolului legăturii mele cu Legaţia Engleză respectiv BUTLER şi că deci eu nu mai pot să-i comunic pe această cale lui nimic.

Ca urmare a acestui fapt mi-a făcut NICOL GROSS legătura cu VERA MELANOVA care din acest punct de vedere prezenta o garanţie deoarece era funcţionara unei legaţii prietene.

Intrebare

Ţi-a comunicat dtale NICOL GROSS ceva despre VERA MELANOVA înainte de a sosi ea la Bucureşti?

Răspuns

Nu, nu mi-a comunicat nimic.

Intrebare

Ce legătură are numirea VEREI MELANOVA la Legaţia Cehoslovaciei din Buc., cu NICOL GROSS.

Răspuns

Numirea VEREI MELANOVA la Bucureşti nu are nicio legătură cu NICOL GROSS, deoarece VERA MELANOVA mi-a spus mie că numirea ei se datoreşte faptului că ministrul al cărei secre-

./. ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

tară era ea la Londra a fost numit ministru al Legaţiei Cehoslovace la Buc. şi acesta a adus-o şi pe ea la Bucureşti.

Intrebare

Atunci explică-ne dta cum se face că această VERA MELANOVA venită la Bucureşti,independentă de NICOL GROSS acesta (NICOL GROSS) îţi face o legătură de spionaj în locul secretarului dela Legaţia Engleză BUTLER,prin VERA MELANOVA.

Răspuns

Eu cu VERA MELANOVA n'am discutat că,cu NICOL GROSS aş avea o legătură de spionaj.Eu cred,că VERA MELANOVA ştia că transmit lui NICOL GROSS numai corespondenţă ca între doi prieteni.Dealtfel eu nu ştiu ce discuţii au avut VERA MELANOVA cu NICOLE GROSS la Londra.In orice caz VERA mi-a spus că ea nu este prietenă cu NICOL GROSS deoarece ea stătuse tot timpul la Londra pe când NICOL GROSS stătuse mai mult timp la Tel Avi şi Cairo şi a venit la Londra abia la începutul anului 1945. Bănuesc că altcineva ia prezentat-o pe VERA MELANOVA lui NICOL GROSS recomandându-i-o ca pe o persoană pe care ar putea să-l ajute transmiţând prin ea ce avea pentru mine,sigur însă nu pot să afirm nimic.

Intrebare

Câte scrisori ai transmis lui NICOL GROSS prin VERA MELANOVA?

Răspuns

Prin VERA MELANOVA i-am transmis lui NICOL GROSS numai o singură scrisoare care cuprindea o cerere a lui L. PATRASCANU privind acţiunile lui întreprinse privitor la acţiunile lui în vederea răsturnării regimului instaurat la 6 Martie 1945.

Intrebare

VERA MELANOVA cunoştea conţinutul scrisorii?

Răspuns

VERA MELANOVA nu cunoştea conţinutul scrisorii pentru că eu nu i-l spusesem.

Intrebare

Cum a transmis VERA MELANOVA această scrisoare lui NICOL GROSS?

Răspuns

Nu ştiu.Cred însă că prin curierul diplomatic.

Intrebare

Alte scrisori ai mai transmis cuiva prin VERA MELANOVA.

./. ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

Răspuns

Da. Prin VERA MELANOVA am mai transmis o scrisoare în anul 1946 la Paris în timpul Conferinţei de Pace lui L. PATRASCANU care se afla acolo în delegaţia românească, In acea scrisoare îi comunicam lui PATRASCANU discuţiile din ţară privind persoana lui.

Intrebare

Prin cine a transmis VERA MELANOVA această scrisoare?

Răspuns

VERA MELANOVA a transmis această scrisoare printr'un aviator ceh care făcea cursa Bucureşti-Praga şi care ajuns la Praga trebuia să pună scrisoarea la cutia poştală.

Intrebare

Cui era adresată scrisoarea?

Răspuns

Scrisoarea era adresată pe numele lui LUCRETIU PATRASCANU sau ELENA PATRASCANU pe adresa hotelului unde locuiau la Paris.

Intrebare

VERA MELANOVA cunoştea conţinutul scrisorii.

Răspuns

Pe VERA MELANOVA am pus-o în curent cu conţinutul scrisorii.

Intrebare

Ce a răspuns la aceasta VERA MELANOVA?

Răspuns

N'a răspuns nimic deosebit şi că va trimite scrisoarea.

Intrebare

Dar dece n'ai trimis scrisoarea dela poşta română şi dece ai utilizat poşta cehă.

Răspuns

Scrisoarea am trimis-o dela poşta cehă din prudenţă şi pentru a nu putea fi interceptată de organele româneşti.

Intrebare

Atunci cum se explică că VERA MELANOVA a consimţit a fi complice la conţinutul scrisorii.

Răspuns

VERA MELANOVA ştia că cei mai buni prieteni ai mei sunt soţii PATRASCANU şidin aceste motive ea a acceptat rugămintea mea, în al doilea rând VERA MELANOVA nu era comunistă ci din contră ea era reacţionară şi nu prezenta niciun

./.   ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

pericol pentru a mă denunţa autorităţilor comuniste.

Intrebare

In ce consta reacţionarismul VEREI MELANOVA.

Răspuns

In toate manifestările ei de burgheză asupra concepţiei despre libertate şi critica mereu măsurile regimurilor român şi ceh.

Intrebare

Scrisoarea transmisă la Londra prin VERA MELANOVA la NICOL GROSS acesta a primit-o.

Răspuns

Da a primit-o pentrucă am avut confirmarea personal a lui NICOL când m'am întâlnit cu el în vara anului 1947 la Praga şi am mai avut o confirmare chiar în iarna anului 1945 când am primit un buchet de garoafe cu o carte de vizită a lui NICOL GROSS pusă într'un plic care avea emblema Legaţiei Engleze.

Intrebare

Cum te-ai întâlnit dta cu NICOL GROSS la Praga?

Răspuns

In Ianuarie-Februarie 1947 eu am fost la sora mea la Ankara, de aici i-am scris o scrisoare lui NICOL GROSS la Londra respectiv la Cambirdge. La această scrisoare am primit răspuns la Bucureşti, unde NICOL GROSS îmi scria că dat fiind că eu am posibilitatea să circul îmi propune să ne întâlnim cât mai urgent la Paris. I-am rugat atunci pe L. PATRASCANU să intervină la Legaţia Franţei pentru a putea obţine viza pentru Paris spre a mă putea întâlni cu NICOL GROSS. Viza nu am obţinut-o însă i-am scris o scrisoare lui NICOL GROSS în care îi arătam imposibilitatea de a pleca la Paris. In acea scrisoare îi scriam însă că am posibilitatea să plec până la Praga, deoarece L. PATRASCANU în vara anului 1947 pleacă la Congresul Internaţional al Juriştilor dela Bruxelles şi PATRASCANU îmi propune să plec cu el pentru a mă întâlni cu NICOL GROSS la Praga.

Imediat ca răspuns am primit o telegramă dela NICOL GROSS în care mă anunţa să viu neapărat la Praga la data indicată de el. Această dată însă corespundea perfect cu timpul în care se ţinea Congresul Internaţional al Juriştilor.

Imediat i-am comunicat lui PATRASCANU telegrama lui NICOL GROS urmând ca el să-mi rezolve chestiunea paşaportului ceace a făcut şi întrucât PATRASCANU avea un avion la dispo-

./.

ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

ziţie am plecat cu el la Praga.PATRASCANU şi-a continuat drumul la Bruxelles iar eu am rămas la Praga.De aici i-am telegrafiat lui NICOL GROSS că am sosit şi adresa hotelului.A cincia zi NICOL GROSS a sosit la Praga întâlnindu-mă cu el.

Intrebare

La Praga cu NICOL GROSS ai vorbit despre VERA MELANOVA?

Răspuns

La Praga cu NICOL GROSS am vorbit despre VERA MELANOVA însă nimic deosebit privitor la activitatea subversivă.

Intrebare

Când a plecat VERA MELANOVA dela Buc.

Răspuns

VERA MELANOVA a plecat dela Buc.în timpul primei mele arestări,deoarece la eliberarea mea în Oct.1948 era deja plecată

Intrebare

Ce cunoşti dta despre relaţiile dintre CUBIN şi VERA MELANOVA?

Răspuns

Cunosc numai atât că s'au împrietenit până la intimitate.

Intrebare

Arată dta sincer ai vorbit cu NICOL GROSS despre activitatea de spionaj a VEREI MELANOVA?

Răspuns:Cu NICOL GROSS nu am vorbit niciodată despre activitatea de spionaj a VEREI MELANOVA.

Intrebare:NICOL GROSS de când se ocupa cu activitatea de spionaj?

Răspuns

Eu ştiu că NICOL GROS a lucrat pentru Serviciul de Spionaj Britanic încă din anul 1938.Acest lucru mi l-a spus el în anul 1940 când mi-a cerut să-i dau ajutor într'o combinaţie a lui pe atunci el lucra în petrol.

In timpul războiului el a lucrat la Cairo la un birou de informaţii împreună cu colonelul Eizingher.

Intrebare

Cine mai cunoaşte legăturile dtale cu VERA MELANOVA?

Răspuns

Cunoaşte LUCRETIU PATRASCANU,HARI BRAUNER,ELENA PATRASCANU,RUPENIAN EMANOIL şi NICOLAU JEAN.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine şi corespunde în totul cu cele declarate.

Anchetator
A.Gorun

Arestat
ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

Dosar

~~239~~ ~~237~~ 240

DECLARATIE

Subsemnata LENA CONSTANTE, născută la 17 Iunie 1919 în Buc., fica lui CONSTANTIN şi JULIETA fost cu ultimul domiciliu în Buc. str. Dionisie Lupu Nr. 12, în prezent arestată, privitor la legăturile mele cu VERA MELANOVA declar următoarele:

Pe VERA MELANOVA am cunoscut-o pentru prima dată în toamna anului 1945.

Ea în timpul războiului era secretara unui ministru din guvernul provizoriu ceh care se afla în emigraţie la Londra. In acest timp undeva la o cafenea unde se găsea mai mulţi cehi, ea a făcut cunoştinţă cu prietenul meu anume NICOL GROSS.

In vara anului 1945 în timp ce VERA MELANOVA a fost numită funcţionară la Legaţia Cehoslovaciei din Bucureşti, NICOL GROSS aflând despre acest lucru a spus lui VERA MELANOVA ca atunci când vine în Bucureşti să ia legătura cu mine pentru ai fi de ajutor spre a se putea descurca în Bucureşti.

Când VERA MELANOVA a venit în Bucureşti, mi-a adus din partea lui NICOL GROSS trei metri de stofă pentru taior şi mi-a spus verbal că NICOL GROS a spus că pot să-i scriu lui ca şi mai înainte, iar scrisorile să i le dau ei. (VERA MELANOVA) întrucât ea are posibilitate de ai transmite direc şi sigur scrisorile mele pentru el.

Această formă de a coresponda cu NICOL GROSS era bine venită întrucât în ultima scrisoare pe care eu i-o trimisesem acestuia îi scriam că LUCRETIU PATRASCANU îmi atrăsese atenţia asupra pericolului legăturii mele cu Legaţia Engleză respectiv cu BUTLER prin care eu comunicam cu NICOL GROSS.

Această cale de a coresponda cu NICOL GROSS prin VERA MELANOVA prezenta o garanţie întrucât VERA MELANOVA era funcţionară a unei legaţii prietene.

Dela data când mi s'a făcut legătura cu VERA MELANOVA am trimis prin ea la NICOL GROS o singură scrisoare care cuprindea o cerere a lui LUCRETIU PATRASCANU privitor

./.   ss/LENA CONSTANTE

C.N.S.A.S.

la acţiunile întreprinse de el în vederea răsturnării regimului instaurat la 6 Martie 1945.

Deasemenea în anul 1946 în timp ce LUCREŢIU PATRASCANU se afla la Paris ca delegat la Conferinţa Păcii i-am trimes prin VERA MELANOVA o scrisoare în care eu comunicam lui PATRASCANU discuţiile care se făceau în ţară privind persoana lui.

VERA MELANOVA a trimis scrisoarea printr'un aviator ceh care făcea cursa Bucureşti-Praga şi care ajuns la Praga trebuia să pună scrisoarea la cutia poştală de acolo. Pe VERA MELANOVA eu am pus-o în curent cu conţinutul scrisorii iar scrisoarea am trimes-o dela poşta Cehă pentru a nu putea fi interceptată de org.româneşti.

VERA MELANOVA a acceptat acest lucru pentrucă ştia că soţii PATRASCANU sunt cei mai buni prieteni ai mei pe de altă parte VERA MELANOVA nu era comunistă ci din contra ea era reacţionară şi nu prezenta niciun pericol pentru a mă denunţa autorităţilor comuniste.

NICOL GROSS mi-a confirmat personal primirea scrisorilor trimise prin VERA MELANOVA când eu m'am întâlnit cu el la Praga în vara anului 1947.

Intâlnirea a avut loc la Praga în anul 1947 pentrucă deşi NICOL GROSS mi-a cerut să ne întâlnim la Paris, eu nu am putut obţine viza de eşire din ţară cu toată că pentru acest lucru a intervenit la Legaţia Franceză şi LUCREŢIU PATRASCANU.

Datorită faptului că nu am putut obţine viza pentru Paris i-am scris lui NICOL GROSS o scrisoare în care i-am arătat această imposibilitate de a ne întâlni însă în aceeaş scrisoare îi arătam că am posibilitatea de a mă întâlni cu el la Praga,deoarece L.PATRASCANU pleacă la Congresul Internaţional al Juriştilor dela Bruxelles şi PATRASCANU îmi propune să plec cu el pentru a ne întâlni la Praga.

Ca răspuns la scrisoarea mea am primit dela NICOL GROSS o telegramă în care mă anunţa să viu neapărat la Praga la data indicată de el şi care dată corespundea perfect cu timpul în care se ţinea congresul internaţional al juriştilor.

I-am comunicat lui PATRASCANU răspunsul telegramei urmând ca el să-mi rezolve problema paşaportului lucru ce l-a şi făcut,apoi dat fiind că el avea un avion la dispoziţie am plecat la Praga. PATRASCANU ş'a continuat drumul

./.   ss/LENA CONSTANTE

CNSAS

la Bruxelles iar eu am rămas la Praga de unde eu am telegrafiat lui NICOL GROSS că am sosit dându-i şi adresa hotelului.

A cincea zi NICOL GROSS a venit la Praga, unde m'am întâlnit cu el. Despre VERA MELANOVA el nu mi-a vorbit nimic deosebit privitor la activitatea ei subversivă.

In timpul primei mele arestări VERA MELANOVA a plecat din ţară astfel în Oct. 1948 când eu m'am eliberat ea era deja plecată.

In ceace priveşte pe NICOL GROSS ştiu că a lucrat pentru serviciul de spionaj britanic încă din anul 1938. Acest lucru mi l-a spus el în anul 1940 când lucra la petrol cerându-mi mie să-i dau ajutor într'o combinaţie a lui. In timpul războiului NICOL GROSS a lucrat la Cairo la un birou de informaţii împreună cu colonelul EIZINGHER.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau.

ss/LENA CONSTANTE

...............1953

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de interogatoniu, este identic cu originalul.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATOR

NEAMŢU OCTAVIAN, născut la 6 Dec.1910 în Caransebeş, fiul lui GHEORGHE şi ELISABETA, cu dom. în Buc. str. Dr. Drăghiescu Nr.9 Buc.

19 Februarie 1958, Buc.
Interog. a început la ora 9,30
" s'a terminat " 10,20

Intrebare

De când îi cunoşti Dta pe numiţii POGONEANU şi LENA CONSTANTE?

Răspuns

Ii cunosc din anul 1931 şi anume i-am cunoscut pe amândoi în cadrul activităţii la sate a seminarului de sociologie dela Universitatea din Bucureşti.

Intrebare

Ce legături ai avut cu numitul POGONEANU?

Răspuns

Cu POGONEANU am avut legături de prietenie. In timpul cât am fost studenţi am fost deseori împreună. După ce el a plecat în străinătate ne-am văzut numai ocazional când revenea în ţară.

După 23 August 1944 cum am arătat şi cu prilejul procesului MANIU unde şi el a fost implicat mi-a solicitat să ţin la mine o valiză a lui, care cum s'a dovedit ulterior, conţinea documente compromiţătoare, lucru pe care eu nu l'am cunoscut.

Tot după 23 Aug.1944, POGONEANU mi-a cerut să-i acord posibilitatea de a ~~xx~~ întâlni la mine în casă pe LENA CONSTANTE, fără să-i cer eu, sau să-mi spună el obiectul acestei întrevederi. Nu pot afirma că iniţiativa a avut-o cu certitudine POGONEANU, dar cred totuşi că el mi-a solicitat permisiunea de a se vedea cu LENA CONSTANTE în casa mea.

Am fost de acord cu cele solicitate de POGONEANU

./. ss/O. NEAMŢU

C.N.S.A.S.

şi el şi cu LENA CONSTANTE s'au văzut în casa mea din str. Dr.Drăghiescu Nr.9 Buc., în vara lui 1946 sau 1947 (nu pot preciza data).

După aceasta,ocazional,l'am mai văzut pe POGONEANU, până aproape de reţinerea lui,fără însă să-mi spună ceva despre acţiunile lui,sau să mai îmi solicite ceva.

Intrebare

De când o cunoşti,şi ce legături ai avut Dta cu numita LENA CONSTANTE?

Răspuns

După cum am arătat mai sus,am cunoscut şi pe LENA CONSTANTE,tot în 1931 în împrejurările arătate la POGONEANU.

Cu LENA CONSTANTE,nu am avut legături mai apropiate, ci numai întâmplătoare în cadrul activităţii seminarului.

In decursul timpului am mai văzut-o ocazional,tot pe linie profesională dându-i comenzi de ilustraţii şi coperţi la cărţile tipărite de instituţia unde lucram.

In perioada războiului,i-am dat o comandă de circa 15-20.000 lei care i-a permis să-şi îngrijească sănătatea în Braşov.Pentru această sumă a depus lucrările.

După 23 August 1944 nu am avut legături deosebite cu ea în afară de cele arătate mai sus,când s'a întâlnit în locuinţa mea cu numitul POGONEANU.

ss/O. NEAMTU

C.N.S.A.S.

de interogatoriu, este identic cu originalul.

C.N.S.A.S.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

GOLDENBERG VALENTINA, născută la 27 Iunie 1907 în Bucureşti, fica lui ADOLF şi BETINA, de profesiune medic, cu domiciliu în Buc. str. Cobălcescu Nr. 43

21 Febr. 1953, Buc.
Interog. a început la ora
" s'a terminat "

Intrebare

Arată Dta când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe LENA CONSTANTE?

Răspuns

Pe LENA am cunoscut-o cred, prin vara anului 1937 sau 1938, la clubul de tenis "Politehnica" unde veneau diferite persoane să joace tenis. Tot la acel club l-am cunoscut şi pe HARY BRAUNER, care era împreună cu LENA CONSTANTE şi-l considera ca logodnicul ei.

De atunci am rămas prietene şi mai târziu am devenit medicul întregii familii CONSTANTE.

Intrebare

Pe cine ai mai cunoscut Dta în familia LENEI CONSTANTE?

Răspuns

In familia LENEI CONSTANTE am cunoscut pe prof. GRIGORE MOISIL care s'a căsătorit cu VIORICA (sora lui LENA), pe MIHAIL SEBASTIAN scriitor, pe DORINA BALAN şi soţul său MICU BALAN şi pe cumnatul ei ing. BALAN.

Tot în anturajul LENEI CONSTANTE am mai cunoscut pe ZOE RICCI (pictoriţă) şi pe CLODY BERTOLA (artistă). Foarte des venea în casa LENEI CONSTANTE şi HARY BRAUNER.

Intrebare

Cum ai cunoscut Dta pe L. PATRASCANU şi când?

Răspuns

Pe L. PATRASCANU l-am cunoscut în anul 1933 în casa SCHEFFLER, unde eu locuiam. PATRASCANU venise acolo împreună cu alte persoane al căror nume nu-l reţin, pentru

./.   ss/Dr. VALENTINA GOLDENB a pregăti apărarea comuniștilor în procesul dela Craiova. De atunci l-am mai văzut în anul 1938, când a venit la Spitalul Colentina să-i ceară prof. LUPU un certificat medical.

L-am mai văzut în anul 1946 când m'am [illegible] Mini terul Justiției ca să intervin pentru ca să nu fiu evacuat din blocul unde locuiam, însă nu s'a putut face nimic.

Pela sfârșitul anului 1947, începutul anului 1948, l-am mai văzut pe PATRASCANU la medicul prof. BLUMENTHAL, car l-a tratat de o furunculoză.

De atunci nu l-am mai văzut.

Intrebare

Ce anume cunoști Dta din legăturile ce existau între LENA CONSTANTE și L. PATRASCANU?

Răspuns

Eu personal nu am asistat la nicio discuție dintre LENA CONSTANTE și PATRASCANU.

Din câte mi-am dat eu seama între LENA CONSTANTE și L. PATRASCANU era o prietenie foarte strânsă, văzându-i împreună la o expoziție de pictură, la un festival ARLUS și la o premieră a teatrului de păpuși.

Intrebare

Ce servicii ți-a cerut LENA CONSTANTE să-i faci, î cursul anilor 1947-1948 ?

Răspuns

La începutul anului 1948, LENA CONSTANTE mi-a ceru să-i dau o otravă puternică. Eu bănuind că este vorba de o chestie amoroasă am refuzat.

După câtva vreme, la insistențele ei, eu i-am adu o pastilă de cianură de potasiu, spunându-i însă că este veche și nu știu ce efect poate să aibă iar altceva, nu am de unde să procur. Eu aveam acea pastilă de 7 ani.

Intrebare

Pentru cine ți-a spus LENA CONSTANTE că îi este necesară acea otravă?

Răspuns

LENA CONSTANTE mi-a spus că otrava aceia îi este necesară ei și nici decum nu mi-a spus că o va da altcuiva.

Eu am dat acea otravă LENEI CONSTANTE, deoarece a insistat prea mult, însă știam că otrava nu va avea niciun efect.

După ce i-am dat otrava, am mai văzut-o pe LENA CONSTANTE de mai multe ori, însă nu am discutat nimic despre otravă.

./.

ss/DR. VALENTIN [illegible]
[illegible]

C.N.S.A.S.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi-l semnez propriu.

ss/DR. VALENTINA GOLDENBERG

Lt. de Securitate
T. Drăghici

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal de
interogatoriu, este identic
cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Numita VALENTINA GOLDENBERG, nsc. la 27 Iunie 19o7 în Bucureşti, fica lui ADOLF şi BERTINA, de profesiune medic, asistent universitar, cu ultimul domiciliu str. Cobâlcescu Nr. 43 Buc.

13 Martie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 2o,3o
" s'a terminat " 24.-

Intrebare

Când ai cunoscut dta pe LUCRETIU PATRASCANU?

Răspuns

Am cunoscut pe LUCRETIU PATRASCANU în anul 1933, în timpul procesului dela Craiova, prin TUTI SCHEFFER.

Intrebare

Când ai cunoscut pe LENA CONSTANTE Dta?

Răspuns

Pe LENA CONSTANTE am cunoscut în anul 1937, la clubul Politehnica.

Intrebare

Arată dta ce legături ai avut cu LUCRETIU PATRASCANU şi LENA CONSTANTE după 23 August 1944?

Răspuns

L. am văzut la premierea Teatrului de Păpuşi, pe PATRASCANU, de faţă fiind ELENA PATRASCANU, LENA CONSTANTE, HARY BRAUNER şi LICA BRATASEANU. L'am mai întâlnit la un festival ARLUS, după aceea la o conferinţă unde a vorbit despre lucrarea sa "Sub trei dictaturi".

In 1946 am fost de două ori la Ministerul de Justiţie, pentru al ruga în legătură cu o problemă personală, era vorba să mă ajute dacă poate, să nu fiu evacuată din casa în care locuiam. N'a putut să mă ajute deoarece a fost o măsură generală.

Cu LENA CONSTANTE după 23 August am continuat relaţiile de medic şi prietenă. La LENA CONSTANTE mă duceam acasă, în cazurile în care era bolnavă.

./. ss/Dr. VELENTINA GOLDENBERG

Intrebare

In afară de cele arătate mai sus,mai ai ceva de adăugat?

Răspuns

Da,îmi aduc aminte că în luna Ianuarie-Februarie 1948, în cursul unei boli care m'a chemat s'o văd,LENA CONSTANTE, mi-a cerut să-i procur otravă pe care o va folosi pentru PATRASCANU în cazul când acesta va fi arestat.

Intrebare

Arată dta discuţiile purtate cu LENA CONSTANTE în legătură cu procurarea otrăvii?

Răspuns

Au fost numeroase discuţii între mine şi LENA CONSTANTE,în care eu îi arătam că n'am de unde să-i procur otrava,la cele spuse de mine LENA CONSTANTE insista să-i fac rost neapărat pentrucă situaţia lui PATRASCANU,este disperată şi se aşteaptă să fie arestat.La insistenţele LENEI CONSTANTE,eu am cedat şi i-am procurat otrava pe care i-am dat-o.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine,susţin şi semnez.

Martor
ss/Dr.VALENTINA GOLDEN

Anchetator
ss/T.Drăghici

C.N.S.A.S.

16 Martie 1953,
Dată în faţa noastră
Lt.de Sec.
ss/T. Drăghici

DECLARAŢIE

Subsemnata, GOLDENBERG VALENTINA, născută în 27 Iunie 1907 în Bucureşti, fiica lui ADOLF şi a BERTINEI, de profesiune medic, cu domiciliul în Bucureşti str. Cobălcescu Nr.43, raionul Gheorghiu-Dej, declar următoarele:

Am cunoscut pe LUCREŢIU PATRAŞCANU în 1933 în casa lui TITI SCHAFFER, Cal. Moşilor 131, unde eu locuiam în gazdă, părinţii mei fiind mutaţi temporar din Bucureşti.

El a venit acolo, împreună cu alte persoane, în timp ce se pregătea apărarea pentru procesul comuniştilor la Craiova. L-am văzut atunci, în răstimp de 3-4 luni, de câteva ori. Nu l-am mai văzut până în anul 1938, când a venit la Spitalul Colentina, unde lucram ca să ceară un certificat medical Profesorului LUPU. De atunci şi până în 1945 nu l-am mai văzut. L-am revăzut prima oară la un festival ARLUS în 1945 unde era într'un grup din care făceau parte LENA CONSTANTE şi HARRY BRAUNER. L-am revăzut la un spectacol al teatrului de păpuşi, într'un grup din care făceau parte afară de cei susnumiţi ALEX. BRATASANU, pictorul PAUL MOSCOVICI şi alte persoane al căror nume nu mi-l reamintesc.

In toamna anului 1946 m'am dus în audienţă la Ministerul Justiţiei de 2 ori pentru a-l ruga să intervină ca să nu fiu evacuată din casă. Acest lucru nu s'a putut realiza deoarece era o măsură generală ce privea tot blocul. L'am mai revăzut la o conferinţă la ARLUS, la o kermesă dată de "Apărarea patriotică în vara 1948 la Mangalia, la o expoziţie de pictură spre sfârşitul lui 1947. Ultima oară spre sfârşitul lui 1947, începutul lui 1948 când cu ocazia unei furunculoze l-am văzut ca medic, m'am dus cu dânsul la Profesorul BLUMENTHAL care i-a deschis un furuncul foarte mare la genunchi şi i-am făcut prima injecţie cu anatoxină stafilococică, restul tratamentului fiind continuat de medicul Ministerului de Justiţie. Aceste vizite le-am făcut cu maşina Ministerului. De atunci nu l-am mai văzut.

./. ss/Dr. VALENTINA GOLDENBERG

Iubită mea, peste câteva zile e ziua ta şi eu mă grăbesc să-ţi scriu ca să-ţi urez să-ţi se împlinească tot ce doreşti. Mi-ar părea atât de bine să ştiu că eşti liniştită şi veselă. Dacă aş şti că nu eşti tristă eu n-aş avea nici un necaz. Cât despre sănătate, nici nu vreau să mă gândesc ca vreunul din voi toţi ar putea fi cât de cât bolnav. Vă sărut pe fiecare de mii de ori şi pe tine şi mai mult. Lena.

353

Dragă mamă, dragă tată,
De-anul nou a voastră fată
Vă trimete'n dor... ce poate:
Dor și drag și sănătate!
Și te rog, Lizi pe tine
Să-i săruți mult pentru mine
Și Viorica, ea, hai! iute,
Pe Lizi de mi-o sărute,
Și pe Vioric' apoi...
Fiecare auite voi! La mulți ani! Lena. 22/XII

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

BORSEC

Adresa Expeditorului:
Localitatea
Regiunea
Raionul
Str. Nr.
Expeditor: Lena Constante

CARTE POŞTALA

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
R.P.R.
POSTA 30 BANI

7

Localitatea Bucureşti
Regiunea Bucureşti
Raionul Tudor Vladimirescu
Str. alexandru Sihleanu Nr. 16
Destinatar J[illegible]eta Constante

~~Dragii mei, nu e noapte în care să nu vă visez şi nu e de mirare pentrucă toată ziua mă gândesc la voi. În fiecare ceas îmi închipui ce faceţi fiecare şi ce vorbiţi când sunteţi împreună. O văd pe Zizi la Costineşti pe ploaje, sper că a fost. Pe Viorica plimbându-se în pădure şi pe voi doi acasă, ca de obicei. Vă rog numai să fiţi toţi foarte sănătoşi. Măcar pentru mine. Eu sunt tare n'am avut nici măcar o răceală anul asta şi desenez. Singura mea boală e dorul.~~

~~Sper că mă sărutaţi toţi măcar pe sfert cât vă sărut eu. Le.~~

27 august 1953

Dragă tatae, la mulți ani și tot ce dorești. Vezi că nu uit nici o aniversare. Asta pentru că mă gândesc mereu la voi și vă iubesc tot mult pe toți. Chiar mai mult decât voi puteți voi închipui. Îmi aduc ~~mereu~~ aminte alte și alte lucruri plăcute din copilărie dar totuși nu uit ghetele băiețești! Asta e doar o glumă. Tot aș vrea să știu ce mai faceți și cum o duceți cu sănătatea și cu totul. Eu sunt bine sănătoasă, să nu-mi duceți deloc grija dar te[illegible]va[illegible]gândit la mine totuși. [illegible]e [illegible]rut pe tine tatei ca-e fiica ta și tot atât de mult pe toți. Lene.

~~Dragă tata, îți doresc la mulți ani, sănătate și bucurie. Te rog pe mama Lizi și Vionica să te sărute din partea mea, dar cu mult foc. Eu sunt sănătoasă tun. Ți-am pregătit un cadou dar ți-l voi da personal. Sper că-ți va place. Sunt cu gândul mereu la voi.~~

~~Vă sărut cu drag și dor Lena~~

21 Mai
1953.

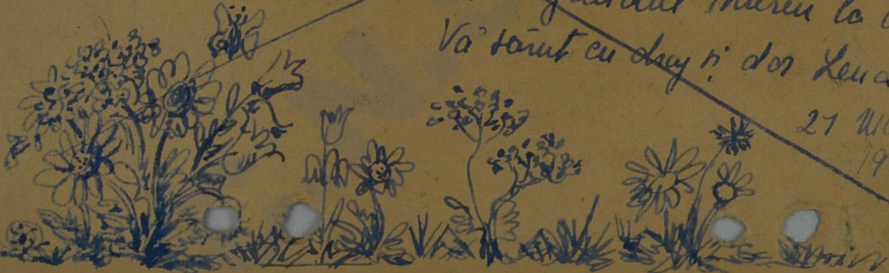

Pe LENA CONSTANTE am cunoscut-o în anul 1937 sau 1938,vara,la clubul de tenis Politechnica (Sf.Elefterie).După câtăva vreme s'a îmbolnăvit şi m'a chemat s'o văd ca pacientă. [redacted] ea avea un pl[illegible]ensibil şi făcea des gripe şi bronşite,astfel încât am văzut-o iarna mai frecvent şi s'au făcut relaţii mai amicale decât între medic şi pacient.

După un oarecare timp,prin 1940 sau 41 sora ei mai mică având o hemophizie am fost chemată în familie şi aci, fiind vorba de o boală mai lungă s'au creiat relaţii amicale cu părinţii ei şi cu sora mai mare,ZIZI CONSTANTE.Am devenit medicul întregii familii şi m'am împrietenit cu sora mai mică şi cu soţul ei,profesorul GRIGORE MOISIL.

La LENA CONSTANTE în casă am cunoscut pe HARRY BRAUNER,pe DORICA BALAN,pe soţul ei NICU BALAN şi pe cumnatul ei EUGEN BALAN.Deasemenea câteva persoane care i-am văzut mai rar ca:MIHAI SEBASTIAN,CLODY BERTHOLA,Ing.GROSS,ZOE RICCI pictoriţă,STEFAN CONSTANTINESCU,pictor.După 23 August LENA CONSTANTE mi-a povestit că a găzduit la ea în zilele care au precedat 23 August pe soţii PATRASCANU şi că s'a împrietenit cu ei.Din această perioadă,LENA CONSTANTE a început să se schimbe,devenind mai elegantă,văzându-se mai rar cu vechile cunoştinţe, fiind tot timpul în cercul soţilor PATRASCANU şi s'a întâmplat ca să mă cheme s'o văd ca pacientă,eu să fiu la ea şi nici să fi apucat s'o examinez ca să primească un telefon şi să-mi spună să plec că aşteaptă o vizită la care eu nu pot fi de faţă.Eu bănuiam că era PATRASCANU însă ea nu vroia să-mi spună Stiu că aproape în fiecare seară ea se ducea la ei sau mergea cu ei la spectacole.Il admira foarte mult,îmi dădea să citesc discursurile lui,a fost cu ei atunci când a fost în Ardeal şi a ţinut discursul dela Cluj şi nu a fost de părere că în acest discurs se vedeau tendinţa naţionalistă şi şovină.Dealtfel era într'atâta în admiraţia lui încât eu am bănuit că era îndrăgostită de el,deşi ea a negat acest lucru.Ea mai arăta că PATRASCANU este popular,că se bucură de o mare simpatie în mase şi contribuia foarte mult la popularizarea lui în cercul ei.

In Ianuarie 1948,curând după ce a fost Congresul pentru fuzionarea PCR şi PSD m'a chemat la ea telefonic, spunându-mi că este bolnavă.Intr'adevăr era răcită şi prima zi nu mi-a spus nimic,deşi mi-am dat seama că are ceva de spus.M'a chemat şi a doua zi,lucru care mi s'a părut neobişnuit pentru o simplă răceală şi cu această ocazie mi-a ţinut

./. ss/Dr.VALENTINA GOLDENBERG

un discurs despre prietenie, despre felul cum un om deosebit înţelege să manifeste aceste sentimente şi că vrea să-mi ceară un serviciu, dar trebue să nu ştie absolut nimeni. In acelaş timp mi-a făcut o serie de complimente, spunându-mi că mă consideră ca pe un om deosebit şi deaceea mi se adresează mie. Până la urmă mi-a spus că vrea să-i procur o otravă cu efect rapid. La uimirea mea şi la întrebările mele nu mi-a răspuns imediat, ci după multe insistenţe mi-a spus că PATRASCANU i-a cerut ei să-i procure o otravă şi că ea, care nu i-a refuzat nimic nu poate de data asta să nu satisfacă această cerere. Mi-a mai spus, atunci când eu mă miram dece-i trebue otravă, că PATRASCANU se teme că ar putea fi arestat şi că vrea să aibe această otravă, pentru orice eventualitate. Eu am refuzat şi au început insistenţe care n'au mai contenit câteva săptămâni. In acest timp a venit şi la mine acasă, fapt care în relaţiile noastre era cu totul excepţional. După circa trei săptămâni i-am adus cianur de potasiu despre care i-am spus că nu-i ştiu eficacitatea, deoarece este vechi şi că cianurul se alterează cu timpul. I-am spus să încerce pe un animal să vadă ce efect are. După aceasta nu mi-a mai vorbit absolut nimic, dealtfel am văzut-o şi rar, ea fiind într'o stare de nervozitate şi tensiune psihică foarte accentuată, lucru care făcea penibile discuţiile. Cianurul l-am procurat dela laboratorul Pasteur din Bd. Domniţei şi Drului TEITEL i-am spus că este pentru mama mea, care era anormală, având un delir de persecuţie şi că dacă văd că este incurabilă am hotărât s'o omor şi să mă omor deoarece viaţa numai este posibilă în aceste condiţii. El mi-a spus că are un cianur de a cărui eficacitate nu este deloc sigur, deoarece îl are de mult. Imi aduc aminte că am spus LENEI CONSTANTE că dacă se întâmplă ceva cu mama, doctorul TEITEL va crede că eu am otrăvit-o. Cantitatea era de circa 5 grame.

Menţionez că după congresul din Ianuarie 1948 i-am atras atenţia că ar fi bine să întrerupă relaţiile cu PATRASCANU deoarece poziţia lui de deviaţionist este foarte serioasă şi frecventarea lui nu poate să-i aducă decât neplăceri. La asta ea mi-a răspuns că această părere poate fi a oamenilor obişnuiţi şi a marii mase dar că ea nu face parte din aceştia.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţin şi o semnez propriu.

ss/Dr. VALENTINA GOLDENBERG

Bucureşti 16.III.1953

Prezentul proces-verbal
interogatoriu, este identic
cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Numita RADULESCU POGONEANU ANINA, născută la 4 Iulie 1903 în Bucureşti, fica lui IOAN RADULESCU şi ELENA, de profesie profesoară restructurată, în prezent dă lecţii particular, domiciliată în Buc. str. Arhitect Luisa Blank Nr. 19, apartamentul 2.

24 Februarie 1953, Buc.
Interog. a început la ora 12
" s'a terminat "

Intrebare:

De când cunoşti dta familia CONSTANTE şi ce relaţii ai avut cu ea?

Răspuns:

Cunosc familia CONSTANTE de prin anul 1936, când am cunoscut pe mama şi pe ZIZI CONSTANTE la şcoala de asistenţă. La ei în casă nu am mai fost de prin 1939, iar pe ZIZI CONSTANTE nu am mai văzut-o din 1947, când s'a desfiinţat şcoala de asistenţă. Până în 1947 o vedeam pe ZIZI CONSTANTE săptămânal la cursul de pedagogie al şcolii de asistenţă, unde şi ea şi eu am fost profesoară. Pe LENA CONSTANTE am cunoscut-o tot în perioada 1936-1939 cât timp le-am vizitat de câteva ori casa. Din 1939 nu am mai văzut-o pe LENA CONSTANTE, însă am aflat dela sora ei ZIZI că a fost trimeasă la New-York cu echipa prof. GUSTI la expoziţie.

Intrebare:

Ce cunoşti dta despre LENA CONSTANTE?

Răspuns:

Stiu despre LENA CONSTANTE că era pictoriţă şi că era o fire independentă.

Intrebare:

Ancheta îţi cere să arăţi ce cunoşti despre relaţiile ce au existat între LENA CONSTANTE şi POGONEANU, fratele Dtale.

./. ss/ANINA RADULESCU

Răspuns:

Stiu că se cunosc din vremea studenției luând parte amândoi la campaniile monografice organizate de profesorul GUSTI la sate. Ulterior acestei perioade, nu știu să fi avut relații de prietenie sau de orice altă natură.

Intrebare:

Ancheta îți cere din nou să fi sinceră și să arăți când și cu ce ocazie ți-a solicitat LENA CONSTANTE să-l anunți pe fratele Dtale că ea - LENA - vrea să-l vadă?

Deasemeni ancheta îți atrage atenția că dacă cele ce vei declara nu sunt adevărate, această inducere în eroare a organelor de Securitate se va întoarce împotriva Dtale

Răspuns:

Niciodată LENA CONSTANTE nu a făcut apel la mine pentru a intra în legătură cu fratele meu. Inţeleg cele ce ancheta m'a făcut atentă și cele ce am declarat sunt tot ceace cunosc eu.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez propriu nesilită de nimeni.

ss/ANINA RADULESCU

C.N.S.A.S.

Prezentul proces-verbal
de interogatoriu, este
identic cu originalul.

261

~~257~~

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

CONSTANTE ELISABETA, născută la 11 Mai 1906 în Belgrad-Jugoslavia, fiica lui CONSTANTIN și IULIA, de profesiune profesoară, cu domicilul în București str. ALEX. Sihleanu Nr. 16, apart. 4, Raionul T. Vladimirescu.

17 Februarie 1953,
Interog. a început la ora
s'a terminat " 1

Intrebare:

Când ai fost Dta ultima dată în străinătate și unde anume?

Răspuns

Ultima dată am fost în străinătate în luna Aug
1946 la Istambul, unde cumnatul prof. MOISIL GRIGORE era a
basadorul României la Ankara și petrecea lum de vacanț
la Istambul.

De aici din țară am plecat împreună cu sora și
cumnatul meu și CONSTANTIN C. PARHON, care era și el inv
tat de cumnatul meu.

Eu atunci eram în relații foarte bune cu CTIN
PARHON și doream să mă căsătoresc cu el, iar sora și cum
tul meu s'au gândit că petrecând împreună o lună de vac
el se va hotărâ să mă ceară în căsătorie și de aceia am
fost invitați.

Intrebare:

Cine mai avea cunoștință de plecarea Dtale la Istambul?

Răspuns

Despre plecarea mea la Istambul știau: părinții
mei și sora mea LENA CONSTANTE iar indirect prin sora m
au aflat și LUCREȚIU PATRAȘCANU și soția sa.

Deasemeni mai aveau cunoștință și familia PAR

Atât eu cât și CTIN PARHON am plecat la Istamb
pe bază de pașapoarte obținute dela Dir. pașapoarte, prin
intermediu Dlui Președinte C. I. PARHON care a înaintat c
rerile.

~~258~~ 262

CNSAS

Intrebare

Ce servicii te-a rugat PATRASCANU LUCREȚIU să-i
faci, odată cu plecarea Dtale la Istambul?

Răspuns

Prin sora mea LENA CONSTANTE, am primit dela fam
lia PATRASCANU suma de cca. 5.000 franci elvetieni cu scopu
de a cumpăra culori de ulei, pentru decoruri.

Sora mea mi-a spus că în cazul când nu găsesc
culorile respective, să aduc banii înapoi sub formă de "co-
coşei".

Intrebare

Ce anume ai făcut Dta cu cei 5.000 de franci el
tieni odată ajunsă la Istambul?

Răspuns

In timpul şederii mele la Istambul, am căutat cu-
lori însă nu am găsit din cele căutate de ei.

După spusele sorei mele, am schimbat francii elv
tieni în "cocoşei" obţinând cca. 55-60 de cocoşei (nu-mi ad
bine aminte însă suma exactă. S'ar putea să fi fost 85 de
cocoşei).

Convingerea mea este că familia PATRASCANU pri
schimbul acestor bani, dorea să realizeze un câştig. Acelaş
lucru s'ar fi întâmplat dacă aş fi adus culori, deoarece în
ţară nu se găseau şi erau foarte scumpe.

Intrebare

Prin intermediul cui ai schimbat Dta acei franci
elvetieni în cocoşei, la Istambul?

Răspuns

La Istambul, am schimbat francii elvetieni în c
cosei, prin intermediul unui functionar administrativ dela
Consulat, al cărui nume nu mi-l aduc aminte.

Trebue să adăug că la Istambul schimbul de val
se făcea foarte uşor pe piaţă.

Intrebare

Ce ai făcut cu cocoşeii de aur, imediat ce ai
sit în ţară?

Răspuns

Imediat ce am eşit în ţară cei 55 sau 85 de co
coşei, i-am dat sorei mele LENA CONSTANTE, pentru ai preda
familiei PATRASCANU.

Intrebare

Cui ai mai spus Dta despre faptul că ai primit

./. ss/EL.CONSTANTE

franci elveţieni dela PATRASCANU şi i-ai schimbat în co
coşei aur la Istambul?

Răspuns

Despre acest lucru nu am spus la nimeni nimi

Intrebare

Ce anume s'a găsit ascuns la locuinţa Dtale, c
tă cu arestarea sorei Dtale LENA CONSTANTE?

Răspuns

In podul locuinţei mele, pe o grindă, s'au găs
la percheziţie, 55 de cocoşei de aur ascunşi de sora mea
LENA, fapt de care eu ştiam şi care au fost ridicaţi de
autorităţi.

Odată cubanii, sora mea mai ascunsese 3 volum
în limba germană. Unul din volume era «Buharin». Celălalt
volum era de TROTKI. Aceste volume le-am ars imediat, îna
fără să-i spun sorei mele.

Sora mea mi-a spus că aceste cărţi sunt ale
lui PATRASCANU.

Intrebare

Ai cui erau cocoşeii ce au fost ascunşi de s
Dtale în podul casei unde locuesti Dta?

Răspuns

Sora mea mi-a spus că aceşti bani sunt ai fa
miliei PATRASCANU şi că îi lasă la noi, pentru a-i folos
la nevoe, mama soţiei lui PATRASCANU. Alte amănunte, sora
mea nu mi-a spus.

Intrebare

Ce alte servicii i-ai mai făcut Dta familiei
PATRASCANU, în afară de cele arătate mai sus?

Răspuns

In afară de cele arătate mai sus, nu am făcut
alte servicii de niciun fel familiei PATRASCANU.

Intrebare

Despre ce persoane străine ai Dta cunoştinţ
că aveau relaţii cu sora Dtale LENA CONSTANTE?

Răspuns

Ştiu că sora mea LENA CONSTANTE avea legătur
cu NICOL GROSS plecat din ţară în 1940 cu care purta
corespondenţă. Ştiu că în vara anului 1947, sora mea a pl
cat la Praga împreună cu familia PATRASCANU care a căl
torit mai departe, iar sora mea s'a oprit la Praga unde
s'a întâlnit cu NICOL GROSS. La înapoiere, sora mea mi-a

./.   ss/EL.CONSTANTE

C.N.S.A.S.

povestit că NICOL GROS a cerut-o din nou in căsătorie.
scopuri pentru care sora mea s'a întâlnit cu NICOL GRO
la Praga, eu nu cunosc.

-In Bucureşti sora mea cunoştea ca persoan
străină pe VERA MELANOVA, funcţionară la Legaţia Cehoslo
că, pe care a cunoscut-o la o vecină din blocul unde locu
sora mea, şi unde VERA lua masa. Nu cunosc legăturile di
sora mea şi VERA MELANOVA. După câte ştiu eu, nu se vedea
aşa des.

Deasemeni, mai ştiu că sora mea a primit odat
o scrisoare dela NICOL GROSS, adusă de cineva dela Legaţi
Engleză. Nu-mi aduc aminte în ce an şi nu cunosc nici nume
persoanei care a adus scrisoarea. Eu nu am citit scrisoar
şi deci nu am cunoştiinţă de ceeace conţinea.

Alte lucruri în legătură cu sora mea sau cu
PATRASCANU nu mai cunosc.

După ce am citit prezentul proces-verbal de in-
terogatoriu, cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespund
în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi-l semnez
propriu.

ss/ELISABETA CONSTANTE
17.II.1953

19 Februarie 1953
Dată în faţa noastră
Lt. de Sec. T. Drăghici

Această declaraţie poate fi scoasă din dosarul justiţiei. —

DECLARATIE

Subsemnatul VULPESCU GR. PETRE născut în 1913 luna Martie ziua 13, fiul lui GRIGORE şi ALEXANDRINA, în com. Buftea, de profesiune zootehnician cu ultimul domiciliu în comuna Buftea, satul Flămânzeni, raionul Răcari, Regiunea Bucureşti declar următoarele:

Pe PETRE NAVODARU (PETER FERDINAND FISCHER) l-am cunoscut în anul 1931-32 fiindu-mi prezentat în comitetul studenţilor comunişti din Bucureşti, din care a făcut parte - propus fiind de OIGHENSTEIN sau SORIN TOMA. In cadrul organizaţiei studenţilor comunişti a făcut o vreme parte din celula studenţească dela Facultatea de Drept apoi a fost însărcinat cu conducerea celulei dela Fac. de Stiinţe, apoi cu organizarea tehnicei studenţeşti având în primire tipografia şi arhiva organizaţiei şi ulterior a avut din partea Comitetului sarcina de a face legătura cu organizaţia de elevi. In timpul activităţii a fost sprijinit în principal de SORIN TOMA cu care era bun prieten. In timpul când a condus celula dela Fac. de Stiinţe a introdus în organizaţie pe IERONIMA SERBANESCU prin care poliţia de Siguranţă a arestat pe membrii celulei înscenând un proces. PETER FERDINAND FISCHER n'a avut nimic de suferit. IERONIMA SERBANESCU avea în acea vreme legături amoroase cu WENER DAN, care a fost exclus din organizaţie ca provocator şi care în 1940 mi-a declarat la Ierusalim că lucra încă din acea vreme în serviciul de informaţie al englezilor având legătură cu un anume GIBSON cu care a făcut chiar un voiaj în URSS cu paşaport fals. A introdus deasemeni în organizaţie pe NICU GEORGESCU pe care mi l-a prezentat cu ocazia pregătirei unui congres anual studenţesc. Demascat la Iaşi acest NICU GEORGESCU a trecut deschis la Garda de Fier. Tot el l-a introdus pe un anume TESIARU declarat deasemeni provocator. Cu ocazia congresului dela Băile Herculane, PETER FERDINAND FISCHER deşi materialul era pregătit din vreme, a făcut în aşa fel încâ n'a predat materialul de agitaţie necesar şi a trebuit să fie

./. ss/PETRE VULPESCU

prelucrat chiar în timpul congresului punând în pericol conspirativitatea organizaţiei. Incă de când era în universitate PETER FERDINAND FOSCHER avea legături foarte strânse cu BELU ZILBER fiind introdus de acesta la Institutul de Conjunctură. Incepând din anul 1935 n'am mai avut legătură personală cu el. In cursul războiului PETER FERDINAND FISCHER a fost primit în urma recomandării lui SILBER şi COTARU dela Institutul de Conjunctură, ca funcţionar la Uniunea Industriaşilor în timpul când era preşedinte CESAR POPESCU. In cursul anului 1941 când mă aflam în străinătate mi-a vorbit despre el maiorul englez SEETTON WATTSON spunând că l-ar fi cunoscut prin BELLU SILBER.

Pe GOGU RADULESCU l-am cunoscut în preajma anului 1934, când a pus bazele tineretului universitar naţional-ţărănist şi avea funcţia de preşedinte al acestei organizaţii. Era prieten cu PETRE BOGOIU care ulterior a devenit fruntaş legionar şi cu BUTEANU care în 1947 a fost implicat într'un proces cu o organizaţie subversivă. In cursul anului 1934 a fost atras în organizaţia studenţilor comunişti fiind folosit în fracţiunea organizaţiilor de massă. La câtva timp dela atragerea lui mi-a raportat că a fost luat depe stradă de siguranţă şi dus la comisarul de siguranţă TURCU în localul Sig.Generală unde i s'a propus un salariu lunar dacă va da informaţii asupra mişcării comuniste şi a activităţii mele, ar fi fost apoi scos printr'o curte din spatele siguranţei şi i s'ar fi spus că dacă primeşte va fi întâlnit în viitor în case conspirative în oraş. Aceiaş propunere li s'a făcut în acel timp la mai mulţi studenţi dintre care-mi aduc aminte şi de ELENA (COCA) SECARA cred soţia lui BUCUR SCHIOPU. Comitetul Central al U.T.C. luând hotărârea de a înfiinţa Frontul Studenţesc Democrat, GOGU RADULESCU fiind cunoscut ca Naţional-Ţărănist a fost desemnat ca preşedinte al F.S.C. In cadrul F.S.C. GOGU RADULESCU s'a împrietenit cu ILIE CONSTANTINOVSCKY şi PETRE GHEORGHIU şi împreună cu aceştia au desvoltat o activitate oportunistă făcându-şi mai mult propagandă personală în ziarele Adevărul şi Dimineaţa şi căutând să imprime F.S.D. o orientare nesănătoasă, care consta dintr'o agitaţie formală făcută numai în sus zisele ziare în locul acţiunilor şi luptelor profesionale studenţeşti care singure ar fi putut transforma studenţimea într'o massă antifascistă. In acel timp ziarele Adevărul şi Dimineaţa au creiat în jurul numelui lui GOGU RADULESCU o campanie de propagandă personală socotindu-l în primul plan pe el şi nu F.S.D.

./. ss/PETRE VULPESCU

Acelaş lucru a făcut şi ziarul lui ZAHARIA STANCU care a publicat articole de laudă personală cum a fost articolul "GOGU". Această comportare nesănătoasă a redus activitatea FSD. la agitaţia în ziare în locul agitaţiei în masse şi chiar şi această agitaţie de presă a redus-o la o agitaţie personală în jurul numelui lui GOGU RADULESCU. In afară de publicitatea care i se făcea GOGU RADULESCU a tras şi o serie de avantajii personale din partea ziarelor sus zise ca participarea gratuită împreună cu ILIE CONSTANTINOSKY la excursia pé Dunăre organizată de sus zisele ziare. In timpul legăturii cu aceste ziare GOGU RADULESCU şi ILIE CONSTANTINOVSKY lucrau strâns cu CONSTANTIN LUCRETIA VALCEANU care era redactor la Adevărul şi căruia îi dădeau diferitele note şi manifeste spre publicare. Acest VALCEANU s'a dovedit ulterior în timpul războiului din Spania că era agent şi spion şi a fost demascat ca atare. in timpul rebeliunei legionare trecuse la Garda de Fier şi a scos clandestin ziarul acestei organizaţii suferind chiar o condamnare. Pe aceiaş linie s'a mişcat GOGU RADULESCU şi cu ocazia organizării taberei F.S.D. dela Moiceiu de Jos de lângă Bran. Cu această ocazie el şi CONSTANTINOVSKY şi PETRE GHEORGHIU au cerut toate legitimaţiile celor prezenţi spre verificare iar ulterior prin RADU OLTEANU s'a aflat că Siguranţa avea lista tuturor celor prezenţi şi ştia că sunt şi câtiva muncitori printre care şi COSMICI. Intrucât numai ei avuseseră toate legitimaţiile pe care le ţinuse într'o cameră unde locuiau numai ei trei era limpede că vreunul dintre ei au întocmit lista căci astfel se explica şi cererea legitimaţiilor. In timpul şederii în tabără GOGU RADULESCU şi CONSTANTINOSKY au impus frontului aceiaş linie negativă şi nu s'a dus nici o activitate constructivă şi de legătură cu massele ţărăneşti din Moieciul de Jos tabăra devenind o simplă viligiatură pentru participanţi. GOGU RADULESCU a sprijinit deasemeni comportarea lui CONSTANTINOSKY care refuzase să dea socoteală în faţa Com. Central al F.S.D. asupra folosirei de el a fondurilor organizaţiei. In acest timp GOGU RADULESCU împreună cu CONSTANTINOVSKY au desfăşurat şi o activitate de presă la revista "Stângă" condusă de PAVEL PAVEL şi PETRE PANDREA (MARCU). In cursul anului 1937 GOGU RADULESCU mi-a comunicat că nu mai face parte din P.C.R. fără însă a-mi comunica motivele. In acest timp a strâns legăturile personale cu BELLU ZILBER care l-a introdus în Institutul de Conjunctură. GOGU RADULESCU n'a fost arestat niciodată de organele de Siguranţă. In cursul anului 1936-37 apărând o notă în ziarul Adevărul, dată de CONSTANTINOVSKY, prin care eram atacat şi

./.

ss/PETRE VULPESCU

întrucât GOGU RADULESCU fusese informat de intenţia lui CONSTANTINOVSKY, fără a-l opri am rupt orice relaţii cu GOGU RADULESCU. In timpul când mă aflam în străinătate, în Turcia, în Aprilie 1941 am fost întrebat, la Istambul, de colonelul englez DE CHASTELAINE despre GOGU RADULESCU care a căutat să afle părerea mea despre el. Mai târziu în August-Septembrie 1941 pe când mă aflam la Ierusalim mi-a vorbit de GOGU RADULESCU, SEETON WATSON care era bine informat despre organizaţiile Frontul Plugarilor şi Frontul Studenţesc Democrat. Cu această ocazie s'a referit la nişte conversaţii avute cu GOGU RADULESCU înainte de începerea războiului. Imi aduc aminte însă că din redarea discuţiei avută cu GOGU RADULESCU reeşea că el era ostil Angliei sau vreunei colaborări cu ea. Cum în timpul discuţiei avute cu WATTSON acesta mi-a spus că-i pare rău că nu ne putem înţelege şi că avem totuşi în ţară prieteni comuni şi apoi s'a referit la GOGU RADULESCU reeşea că acesta ar fii unul din aceşti prieteni comuni. Eu însă după cum am arătat nu mai eram prieten cu el înc din 1937. La întoarcerea mea în România în 1945 încă din prima zi mi-a fost prezentată de GH. DINU şi PERAHIM JULES soţia lui GOGU RADULESCU, DORINA, care lucra la "Graiul Nou" şi care apoi era nelipsită din casa mea. La întoarcerea lui GOGU RADULESCU din URSS, acesta a venit la mine împreună cu soţia lui şi mi-a povestit din nou cum el ar fi străin de acţiunea lui CONSTANTINOVSCKI împotriva mea, legând din nou relaţii de prietenie. Intr'una din discuţii el mi-a recunoscut că l-a cunoscut pe SEETON WATTSON şi că a avut discuţii cu acesta în casa lui BELLU SILBE Imi reamintesc însă destul de vag că felul în care-mi reda el discuţia nu corespundea cu cel prezentat de WATTSON. La început PCR n'a luat legături cu GOGU RADULESCU considerându-l cu situaţia neclară şi acesta a fost sprijinit de B. SILBER, care i-a organizat şi conferinţa publică dela Fundaţia Universitară. G. RADULESCU a încercat o apropiere întte mine şi B. SILBER eu însă m'am opus spunând ca motiv relaţiile lui cu englezii. G. RADULESCU a căutat să mă convingă că SILBER nu ar da informaţii şi că cel mult ar fi putut fi folosit fără să-şi dea seama de WATTSON şi alţii. In urma notelor date de mine C.C. al PCR şi sovieticilor şi în special după arestarea lui SILBER relaţiile dintre mine şi GOGU RADULESCU s'au răcit din nou şi nu l-am mai văzut apoi cam din 1948. Am constatat în timpul relaţiilor cu el că G. RADULESCU şi DORINA RADULESCU aveau legături strânse cu HARRY BRAUNER şi cu familia acestuia. La venirea din URSS DORINA RADULESCU a luat imediat legătură cu BRAUNER şi chiar a stat la ei. Apoi în cursul anului 1947-1948 GOGU RADULESCU a facilitat ieşirea din ţară a lui MARC HEROVAN cumnatul

./.

ss/PETRE VULPESCU

lui H.BRAUNER care a plecat în Elveţia.Acest MARC HEROVAN avusese legături cu PATRASCANU în timpul premergător cererei de armistiţiu punându-i casa la dispoziţie şi îndeplinind şi alte misiuni.A plecat din ţară în mare grabă cu avionul în timpul căderei lui PATRASCANU.Deşi aveam relaţii destul de strânse cu ei,având misiune în acest sens,n'am aflat de pregătirile lor de plecare,despre care însă atât GUGU RADULESCU cât şi DORINA RADULESCU au ştiut.Obţinerea sprijinului în vederea plecărei s'a aranjat în timpul unei mese la care a luat parte G.RADULESCU şi DORINA RADULESCU precum şi MARC HEROVAN.Am aflat aceasta mai târziu dela MEDI DINU căreia i-a spus cineva din familia lui BRAUNER.

Pe HARY BRAUNER l-am cunoscut cam prin anul 1936 când mi-a fost prezentat de fratele lui VICTOR,care făcea parte din P.C.R. La întemeierea Tineretului Socialist s'a înscris în această organizaţie.N'am avut relaţii de prietenie cu el până în anul 1939-40 când a început să vină foarte des în casa mea ca urmare a căsătoriei mele cu fosta lui cumnată MARGHIT.Tot în această perioadă HARY BRAUNER a adus în casă la mine pe GHEORGHE DINU cu care era prieten foarte vechi şi care deasemeni s'a împrietenit cu mine.Prietenii lui cei mai intim sunt MATEI SOCOR şi CORIN GROSSU.Incă din acea perioadă am aflat despre legăturile pe care HARRY BRAUNER le avea cu diferiţi străini în special cu englezii care veneau în ţară.El justifica aceste legături prin voiajurile făcute cu căluşarii la Londra, etc.Am aflat deasemeni despre legăturile intime avute de el cu cei dela Ambasada Egiptului unde era nelipsit şi ca la el acasă şi mi-a vorbit şi de unele cunoştinţe pe care le avea la Ambasada Engleză din perioada plecării lui în Anglia şi a activităţii lui la Institutul de Folklor.In perioada premergătoare plecării mele din ţară,de al cărui proect ştia atât el cât şi GH.DINU,prin care mi s'a făcut legătura cu PCR,era aproape zilnic la mine în casă atât el cât şi DINU.Imi aduc aminte că se interesa îndeaproape de plecarea mea.In timpul şederei mele în străinătate nu mi-a vorbit nimeni despre el.La întoarcerea mea în ţară a avut o atitudine complect schimbată faţă de mine venind o singură dată să mă vadă în str.Cobălcescu Nr.9.Cu această ocazie am aflat despre legătura lui cu SEETTON WATTSON-Când a venit la mine mai era de faţă şi GH.DINU şi BRAUNER m'a întrebat ce mai face S.WATTSON.GH.DINU m'a întrebat admirativ.Nu-i aşa că-i foarte deştept? şi cu această ocazie am aflat că-l cunoscuse şi el pe SEETON WATTSON.Tot cu această ocazie am aflat dela H.BRAUNER că-l văzuse pe SEETON

./. ss/PETRE VULESCU

CNSAS

WATTSON în timpul războiului în Bucureşti pe stradă. Nu-mi reamintesc dacă l-a văzut în treacăt sau a mai stat şi de vorbă cu el. Am aflat deasemenea prin familia lui că avusese legături încă dinainte de război cu FRANK STEEVENS, care sub masca gazetăriei făcea spionaj pentru americanu sau englezi. Este vorba de acelaş F.STEEVENS care a cerut azil prin 1950. Despre activitatea de spionaj a lui FRANK STEEVENS am aflat în 1945 dela o soră a lui MIHAIL SOLOMON - D-na VIANU - care mi-a arătat cum o implicase fără ştirea ei fratele său într'o afacere grea cu acesta.

Fiind chemat la C.C. al P.C.R. în 1946 am comunicat toate acestea despre HARRY BRAUNER arătându-l suspect de spionaj şi cerând ca de cele comunicate de mine să nu afle L.PATRASCANU care avea în acel timp legături foarte strânse cu HARRY BRAUNER.

Pe NICOLE GROSS nu l-am cunoscut personal. L-am văzut însă în 1941 de vreo două ori în Ierusalim fără să stau de vorbă cu el. Am aflat însă dela persoane care-l cunoşteau şi în special dela I.HUDISTEANU şi soţia lui VICTORIA CONSTANTINESCU că lucra în biroul lui KENDALL fostul consul al Angliei la Bucureşti după armistiţiu. Ceiace am aflat despre acest birou este următorul lucru. Acest birou a fost organizat în 1941 cam în August cu scopul conducerei propagandei radiofonice engleze pentru balcani. Cu organizarea a fost însărcinat colonelul JOHNSON. Acesta m'a invitat să particip şi eu la emisiunile româneşti. Constatând însă că era un post al armatei engleze eu am refuzat spunând voi vorbi la un post al mişcării libere româneşti când aceasta se va organiza. A participat un timp GH.BEZO cu soţia lui VASILICA. Despre componenţa biroului şi activitatea reală pot fi întrebaţi MAX FISCHER (MAXIM TUDORAN) care a făcut parte dela început şi GH.BEZA care a lucrat din 1942. Eu am aflat prin persoanele indicate că dela preluarea biroului de către col.KENDALL biroul nu se ocupa numai cu propaganda radiofonică ci făcea şi toată securitatea comunicaţiilor în orientul de mijloc şi avea şi legături informative cu ţara. Imi reamintesc că N.GROSS a fost folosit o vreme drept crainic la postul de radio. Deasemeni că exista între el şi LENA CONSTANTE o legătură şi că aceasta i-ar fi scos în străinătate nişte blănuri sau lucruri de valoare prin Istambul, sau Ankara unde avea o soră măritată cu un diplomat. Nu pot însă da preciziuni mai mari. La întoarcerea în ţară am fost invitat la masă la AUREL AVRAM în Piaţa Dr.Orbescu. AVRAM era însurat cu o vară a nevestei mele SONIA PAVRLOVICI. La masă a

./.   ss/PETRE VULPESCU

venit şi sculptorul MAC CONSTANTINESCU care era prieten cu AUREL AVRAM şi pe care-l cunoşteam şi eu mai dinainte,după masă m'a întrebat despre acest GROSS,dacă l-am văzut şi ce mai face.La această masă au mai fost prezenţi DORINA RADULESCU şi J.PERAHIM şi GH.DINU.

Pe LENA CONSTANTE am cunoscut-o în 1940,după primul meu voiaj în Turcia,când sub un pretext oarecare a venit la mine acasă în str.Sf.Constantin.Nu sunt sigur dacă însoţită sau nu de HARRY BRAUNER.A luat masa la noi.Nu-mi reamintesc discuţia avută cu ea şi nici cum am aflat de scoaterea blănurilor lui GROSS de ea.LENA CONSTANTE trăia în acel timp cu HARY BRAUNER.Aflând de legăturile cu GROSS şi ştiind legăturile cu BRAUNER am semnalat-o partidului ca suspectă.

Pe BELLU SILBER l-am cunoscut cred prin 1936,cred prin BRAUNER.Am fost de 2-3 ori acasă la el cu GOGU RADULESCU şi I.CONSTANTINOVSKY.N'am avut niciodată relaţii de prietenie cu el.Din trecutul lui ştiu că circula zvonul că-şi însuşise nişte fonduri ale P.C.R. prin 1930 pe care căuta să le restituie.Deasemeni că a fost implicat într'o acţiune de spionaj cu care ocazie a scăpat de arestare datorită unei informaţii telefonice pe care a primit-o ar fi avut însă proces şi a fost condamnat.A lucrat la Institutul de Conjunctură. Fiind în străinătate mi-a vorbit despre el maiorul SEETON WATSSON.Venind în ţară am aflat,după cum am arătat,dela GOGU RADULESCU că SEETON WATSSON venea la el în casă şi prin el făcea cunoştiinţă cu diferiţi oameni de stânga.Am aflat deasemenea dela MIHAIL SOLOMON,care făcea parte din serviciul de informaţie militară englează şi care fusese adus în ţară în cadrul delegaţiei engleze din comisia de control că avea cu acesta legături vechi.Faţă de aceasta l-am semnalat C.C. al P.C.R. fără însă a putea aduce date mai concrete.

ss/PETRE VULPESCU

19.II.1953

19. Februarie 1953.
Dată în fața noastră
Lt. de Sec.

Declarație

Subsemnatul Vulpescu Gr. Petre născut în 1913 luna Martie ziua 13, fiul lui Grigore și Alexandrina în Com. Buftea, de profesiune Zootehnician cu ultimul domiciliu în Comuna Buftea, satul Flămânzeni, raionul Răcari, regiunea București declar următoarele:

Pe Petre Năvodaru (Peter Ferdinand Fischer) l-am cunoscut în anul 1931-32 fiindu-mi prezentat în comitetul studenților comuniști din București - din care a făcut parte - propus fiind de Bighenstein sau Sorin Toma. În cadrul organizației studenților comuniști a făcut o vreme parte din celula studențească dela Facultatea de Drept apoi a fost însărcinat cu conducerea celulei dela Fac. de Științe, apoi cu organizarea tehnicei studențești având în primire tipografia și arhiva organizației și ulterior a avut din partea comitetului sarcina de a face legătura cu organizația de elevi. În timpul activității a fost sprijinit în principal de Sorin Toma cu care erea bun prieten. În timpul când a condus celula dela Fac. de Științe a introdus în organizație pe Ieronima Șerbănescu prin care poliția de siguranță a arestat pe membrii celulei înscenând un proces. Peter Ferdinand Fischer n'a avut nimic de suferit. Ieronima Șerbănescu avea în acea vreme legături amoroase cu Werner Dan, care a fost exclus din organizație ca provocator și care în 1940 mi-a declarat la Ierusalim că lucra încă din acea vreme în serviciul de informații al englezilor având legătură cu un anume Gibson cu care a făcut chiar un voiaj în U.R.S.S. cu pașaport fals. A introdus deasemeni în organizație pe Nicu Giergescu pe care mi l-a prezentat cu ocazia pregătirei unui congres anual studențesc. Demascat la Iași acest Nicu Giorgescu a trecut deschis la Garda de Fier. Tot el l-a introdus pe un anume Teslaru declarat deasemeni provocator. Cu ocazia congresului dela Băile Herculane, Peter Ferdinand Fischer, deși materialul erea pregătit din vreme, a făcut în așa fel încât n'a predat materialul de agitație necesar și a trebuit să fie prelucrat chiar în timpul congresului punând în pericol conspirativitatea organizației. Încă de când erea în universitate Peter Ferdinand Fischer avea legături foarte strânse cu Bellu Silber fiind introdus de acesta la Institutul de conjunctură. Începând din anul

1935 n'am mai avut legătură personală cu el. In cursul războiului Peter Ferdinand Fischer a fost primit în urma recomandării lui Silber și Cotaru dela Institutul de Conjunctură, ca funcționar la Uniunea Industriașilor în timpul când era președinte Cezar Popescu. In cursul anului 1941 când mă aflam în străinătate mi-a vorbit despre el maiorul englez Seetton Wattson spunând că l-ar fi cunoscut prin Bellu Silber.

Pe Gogu Rădulescu l-am cunoscut în preajma anului 1934, când a pus bazele tineretului universitar național-țărănist și avea funcția de președinte al acestei organizații. Erea prieten cu Petre Bogoiu, care ulterior a devenit fruntaș legionar și cu Buteanu, care în 1947 a fost implicat într'un proces cu o organizație subversivă. In cursul anului 1934 a fost atras în organizația studenților comuniști fiind folosit în fracțiunea organizațiilor de massă. La câtva timp dela atragerea lui mi-a raportat că a fost luat depe stradă de siguranță și dus la comisarul de siguranță Turcu în localul Sig. Generale unde i-s'a propus un salariu lunar dacă va da informații asupra mișcării comuniste și a activității mele, ar fi fost apoi scos printr'o curte din spatele siguranței și i-s'ar fi spus că dacă primește va fi întâlnit în viitor în case conspirative în oraș. Aceiaș propunere li-s'a făcut în acel timp la mai mulți studenți dintre care-mi aduc aminte și de Elena (Coca) Secară azi soția lui Bucur Schiopu. Comitetul Central al U.T.C. luând hotărârea de a înființa Frontul Studențesc Democrat, Gogu Rădulescu fiind cunoscut ca Național Țărănist a fost desemnat ca președinte al F.S.D. In cadrul F.S.D. Gogu Rădulescu s'a împrietenit cu Ilie Constantinovscky și Petre Gheorghiu și împreună cu aceștia au desvoltat o activitate oportunistă făcându-și mai mult propagandă personală în ziarele Adevărul și Dimineața și căutând să imprime F.S.D. o orientare nesănătoasă, care consta dintr'o agitație formală făcută numai în sus zisele ziare în locul acțiunilor și luptelor profesionale studențești care singure ar fi putut transforma studențimea într'o massă antifascistă. In acel timp ziarele Adevărul și Dimineața au creiat în jurul numelui lui Gogu Rădulescu o campanie de propagandă personală scoțându-l în primul plan pe el și nu F.S.D. Acelaș lucru a făcut și ziarul lui Zaharia Stancu care a publicat articole de laudă personală cum a fost articolul „Gogu". Această comportare nesănătoasă a redus activitatea F.S.D. la agitația în ziare în locul agitației în masse și chiar și această agitație de presă a redus-o la o agitație personală în jurul numelui lui Gogu Rădulescu. In afară de publicitatea care i-se făcea Gogu Rădulescu

Petre [illegible]

a tras și o serie de avantagii personale din partea ziarelor sus zise ca participarea gratuită împreună cu Ilie Constantinovski la excursia pe Dunăre organizată de sus zisele ziare. In timpul legăturii cu aceste ziare Gogu Rădulescu și Ilie Constantinovsky lucrau strâns cu Constantin Lucrețiu Vâlceanu care era redactor la Adevărul și căruia îi dădeau diferitele note și manifeste spre publicare. Acest Vâlceanu s'a dovedit ulterior în timpul războiului din Spania că era agent și spion și a fost demascat ca atare. In timpul rebeliunii legionare trecuse la Garda de Fier și a scos clandestin ziarul acestei organizații suferind chiar o condamnare. Pe aceiaș linie s'a mișcat Gogu Rădulescu și cu ocazia organizării taberei F.S.D. dela Moieciu de Jos de lângă Bran. Cu această ocazie el și Constantinovsky și Petre Gheorghiu au cerut toate legitimațiile celor prezenți spre verificare iar ulterior prin Radu Olteanu s'a aflat că Siguranța avea lista tuturor celor prezenți și știa că sunt și câțiva muncitori printre care și Cosmici. Intru cât numai ei avuseseră toate legitimațiile pe care le ținuse într'o cameră unde locuiau numai ei trei era limpede că vre unul dintre ei au întocmit lista căci astfel se explica și cererea legitimațiilor. In timpul ședereii în tabără Gogu Rădulescu și Constantinovsky au impus frontului aceiaș linie negativă și nu s'a dus nici o activitate constructivă și de legătură cu masele țărănești din Moieciul de Jos tabăra devenind o simplă vilegiatură pentru participanți. Gogu Rădulescu a sprijinit deasemeni comportarea lui Constantinovsky care refuza să dea socoteală în fața Com. Central al F.S.D. asupra folosirei de el a fondurilor organizației. In acest timp Gogu Rădulescu împreună cu Constantinovsky au desfășurat și o activitate de presă la revista „Stânga" condusă de Pavel Pavel și Petre Pandrea (Marcu) In cursul anului 1937 Gogu Rădulescu mi-a comunicat că nu mai face parte din P.C.R. fără însă a-mi comunica motivele. In acest timp a strâns legăturile personale cu Bellu Silber care l-a introdus în Institutul de Conjunctură. Gogu Rădulescu n'a fost arestat nici odată de organele de siguranță. In cursul anului 1936-37 apărând o notă în ziarul Adevărul, dată de Constantinovsky, prin care eram atacat și întru cât Gogu Rădulescu fusese informat de intenția lui Constantinovsky fără a-l opri am rupt orice relații cu Gogu Rădulescu. In timpul când mă aflam în străinătate, în Turcia, în Aprilie 1941 am fost întrebat, la Istambul, de colonelul englez De Chastellain despre

Petre Bulgaru

Gogu Rădulescu care a căutat să afle părerea mea despre el. Mai târziu în August-Septembrie 1941 pe când mă aflam la Ierusalim mi-a vorbit de Gogu Rădulescu, Seeton Wattson care era bine informat despre organizațiile Frontul Plugarilor și Frontul Studențesc Democrat. Cu această ocazie s'a referit la niște conversații avute cu Gogu Rădulescu înainte de începerea războiului. Îmi aduc aminte însă că din redarea discuției avute cu Gogu Rădulescu reeșa că el era ostil Angliei sau oricărei colaborări cu ea. Cum în timpul discuției avute cu Wattson acesta mi-a spus că-i pare rău că nu ne putem înțelege și că avem totuși în țară prieteni comuni și apoi s'a referit la Gogu Rădulescu reeșa că acesta ar fi unul din acești prieteni comuni. Eu însă după cum am arătat nu mai eram prieten cu el încă din 1937. La întoarcerea mea în România în 1945 încă din prima zi mi-a fost prezentată de Gh. Dinu și Perahim Jules soția lui Gogu Rădulescu, Dorina, care lucra la „Graiul Nou" și care apoi era nelipsită din casa mea. La întoarcerea lui Gogu Rădulescu din U.R.S.S. acesta a venit la mine împreună cu soția lui și mi-a povestit din nou cum el ar fi străin de acțiunea lui Constantinovski împotriva mea, legând din nou relații de prietenie. Într'una din discuții el mi-a recunoscut că l-a cunoscut pe Seeton Wattson și că a avut discuții cu acesta în casa lui Bellu Silber. Îmi reamintesc însă destul de vag că felul în care-mi reda el discuția nu corespundea cu cel prezentat de Wattson. La început P.C.R s'a luat legături cu Gogu Rădulescu considerându-l cu situația neclară și acesta a fost sprijinit de B. Silber, care i-a organizat și conferința publică dela Fundația Universitară. G. Rădulescu a încercat o apropiere între mine și B. Silber eu însă m'am opus spunând ca motiv relațiile lui cu englezii. G. Rădulescu a căutat să mă convingă că Silber nu ar da informații și că cel mult ar fi putut fi folosit fără să-și dea seama de Wattson și alții. În urma notelor date de mine C.C. al P.C.R și sovieticilor și în special după arestarea lui Silber relațiile dintre mine și Gogu Rădulescu s'au răcit din nou și nu l-am mai văzut apoi cam din 1948. Am costa-

Petre

tot în timpul relațiilor cu el cât G. Rădulescu și Dorina Rădulescu aveau legături strânse cu Harry Braunner și cu familia respectivă. La venirea din U.R.S.S. Dorina Rădulescu a luat imediat legătură cu Braunner și chiar a stat la ei. Apoi în cursul anului 1947-48 Gogu Rădulescu a facilitat ieșirea din țară a lui Marc Herovanu cumnatul lui H. Braunner care a plecat în Elveția. Acest Marc. Herovan avusese legături cu Pătrășcanu în timpul premergător cererei de armistițiu punându-i casa la dispoziție și îndeplinind și alte misiuni. A plecat din Țară în mare grabă cu avionul în timpul căderei lui Pătrășcanu. Deși aveam relații destul de strânse cu ei, având misiune în acest sens, n'am aflat de pregătirile lor de plecare, despre care însă atât Gogu Rădulescu cât și Dorina Rădulescu au știut. Obținerea sprijinului în vederea plecării s'a aranjat în timpul unei mese la care a luat parte G. Rădulescu și Dorina Rădulescu precum și Marc. Herovan. Am aflat aceasta mai târziu dela Medi Dinu căreia i-a spus cineva din familia lui Braunner.

Pe Harry Braunner l-am cunoscut cam prin anul 1936 când mi-a fost prezentat de fratele lui Victor, care făcea parte din P.C.R. La întemeierea Tineretului Socialist s'a înscris în această organizație. N-am avut relații de prietenie cu el până în anul 1939-40 când a început să vină foarte des în casa mea ca urmare a căsătoriei mele cu fosta lui cumnată Marghit. Tot în această perioadă Harry Braunner a adus în casă la mine pe Gheorghe Dinu cu care era prieten foarte vechi și care deasemeni s'a împrietenit cu mine. Prietenii lui cei mai intimi sunt Matei Socor și Corin Grossu. Încă din acea perioadă am aflat despre legăturile pe care Harry Braunner le avea cu diferiți străini în special cu englejii care veneau în țară. Il justifica aceste legături prin voiajurile făcute cu călușarii la Londra etc. Am aflat deasemeni despre legăturile intime avute de el cu cei dela Ambasada Egiptului unde era nelipsit și ca la el acasă și mi-a vorbit și de unele cunoștințe pe care le avea la Ambasada engleză din perioada plecării lui în Anglia și a activității lui la Institutul de Folklor. In perioada premergătoare plecării mele din țară, de al cărui proect știa atât el cât și Gh. Dinu, prin care mi-s'a făcut legătura cu P.C.R., era aproape zilnic la mine în casă atât el cât și Dinu. Imi aduc aminte că se interesa îndeaproape de plecarea mea. In timpul șederii mele în străinătate mi-a

Petre Bulgaru

vorbit nimeni despre el. La întoarcerea mea în țară a avut o
atitudine complect schimbată față de mine venind o singură
dată să mă vadă în Str. Cobălcescu Nr. 9. Cu această ocazie am
aflat despre legătura lui cu Seetton Wattson. Când a venit la
mine mai erea de față și Gh. Dinu și Branner m'a întrebat
ce mai face S. Wattson. Gh. Dinu m'a întrebat admirativ:
nu-i așa că-i foarte deștept? și cu această ocazie am aflat
că-l cunoscuse și el pe Seetton Wattson. Tot cu această ocazie
am aflat dela H. Branner că-l văzuse pe Seetton Wattson în
timpul războiului în București pe stradă. Nu-mi reamintesc
dacă l-a văzut în treacăt sau a mai stat și de vorbă cu el.
Am aflat deasemenea prin familia lui că avusese legături
încă dinainte de război cu Frank Steevens, care sub masca
gazetăriei făcea spionaj pentru americani sau englezi. Este vorba de
acelaș F. Steevens care a cerut azil prin 1950. Despre activitatea de
spionaj a lui Frank Steevens am aflat în 1945 dela o soră a
lui Mihail Solomon - Dna Viann - care mi-a arătat cum o
implicase fără știrea ei fratele său într'o afacere grea cu acesta.
Fiind chemat la C.C. al P.C.R în 1946 am comunicat toate
acestea despre Harry Branner arătându-l suspect de spionaj
și cerând ca de cele comunicate de mine să nu afle L.
Pătrășcanu care avea în acel timp legături foarte strânse
cu Harry. Branner.
Pe Nicole Gross nu l-am cunoscut personal. L-am văzut
însă în 1941 de vre-o două ori în Ierusalim fără să stau de
vorbă cu el. Am aflat însă dela persoane care l cunoșteau
și în special dela I. Hudișteanu și soția lui Victoria Constan-
tinescu că lucra în biroul lui Kendall fostul consul al
Angliei la București după armistițiu. Ceiace am aflat despre
acest birou este următorul lucru. Acest Birou a fost organizat în
1941 cam în August cu scopul conducerii propagandei radiofo-
nice engleze pentru balcani. Cu organizarea a fost însărcinat
colonelul Johnson. Acesta m'a invitat să particip și eu la
emisiunile românești. Constatând însă că erea un post al armatei
engleze eu am refuzat spunând voi vorbi la un post al mișcării
libere românești când aceasta se va organiza. A participat un timp
Gh. Bezu cu soția lui Vasilica. Despre componența biroului și acti-

Petre Bulgar

vitatea acolă pot fi întrebați Max Fischer (Maxim Ineloran) care a făcut parte dela început și Gh. Bega care a lucrat din 1942. Eu am aflat prin persoanele indicate că după preluarea biroului de către Col. Kendall biroul nu se ocupa numai cu propaganda radiofonică ci făcea și toată securitatea comunicațiilor în orientul de mijloc și avea și legături informative cu țara. Îmi reamintesc că N. Gross a fost folosit o vreme drept crainic la postul de radio. Deasemeni că exista între el și Lena Constante o legătură și că aceasta i-ar fi scos în străinătate niște blănuri sau lucruri de valoare prin Istambul sau Ankara unde avea o soră măritată cu un diplomat. Nu pot însă da precizări mai mari. La întoarcerea în țară am fost invitat la masă la Aurel Avram în Piața Dr. Orbescu. Avram era însurat cu o vară a nevestei mele Sonia Pavlovici. La masă a venit și sculptorul Mac Constantinescu care era prieten cu Aurel Avram și pe care-l cunoșteam și eu mai dinainte și după masă m'a întrebat despre acest Gross, dacă l-am văzut și ce mai face. La această masă au mai fost prezenți Dorina Rădulescu și J. Perahim și Gh. Dinu.

Pe Lena Constante am cunoscut-o în 1940, după primul meu voiaj în Turcia, când sub un pretext oarecare a venit la mine acasă în Str. Sf. Constantin. Nu sunt sigur dacă însoțită sau nu de Harry Brauner. A luat masa la noi. Nu-mi reamintesc discuția avută cu ea și nici cum am aflat de existența blănurilor lui Gross de ea. Lena Constante trăia în acel timp cu Harry Brauner. Aflând de legăturile cu Gross și știind legăturile cu Brauner am semnalat-o partidului ca suspectă.

Pe Bellu Silber l-am cunoscut cred prin 1936, cred prin Brauner. Am fost de 2-3 ori acasă la el cu Gogu Rădulescu și I. Constantinoffsky. N-am avut niciodată relații de prietenie cu el. Din trecutul lui știu că circula zvonul că-și însușise niște fonduri ale P.C.R prin 1930 pe care căuta să le restituie. Deasemeni că a fost implicat într'o acțiune de spionaj cu care ocazie a scăpat de arestare datorită unei informații telefonice pe care a primit-o ar fi avut însă proces și a fost condamnat. A lucrat la Institutul

Petre Bulgaru

CNSAS

de conjunctură. Fiind în străinătate mi-a vorbit despre el maiorul Seetton Wattson. Venind în țară am aflat, după cum am arătat, dela Gogu Rădulescu că Seetton Wattson venea la el în casă și prin el făcea cunoștințe cu diferiți oameni de stânga. Am aflat deasemenea dela Mihail Soloman, care făcea parte din serviciul de informație militară engleză și care fusese adus în țară în cadrul delegației engleze din comisia de control că avea cu acesta legături vechi. Față de aceasta l-am semnalat C.C. al P.C.R. fără însă a putea aduce date mai concrete.

19/II/953

Petre

C.N.S.A.S.

D E C L A R A T I E

Subsemnata Dorina Bălan,domiciliată în Bd.Schitu Măgureanu 19,fiind întrebată ce ştiu despre Lena Constante, răspund :

Am cunoscut-o în anul 1934 la o expoziţie a ei.Nu am mai văzut-o câţiva ani.Ne-am reîntâlnit prin 1938 când ne-am împrietenit şi am cunoscut şi pe Harry Brauner.Prietenia noastră s'a legat mai strâns în timpul războiului,având aceleaşi idei şi aceiaş mare ură contra nemţilor.

Din toamna anului 1944 am început să ne vedem foarte rar.Intre timp cunoscuse pe familia Pătrăşcanu.Am cunoscut-o şi eu pe soţia lui Pătrăşcanu la o şedinţă la A.P.Lena mi-a spus că e şi ea pictoriţă decoratoare.S'au împrietenit ~~xix~~ toţi patru,adică Pătrăşcanu,soţia lui,Lena şi Hary Brauner . De atunci i-am văzut mai puţin,pe Lena şi Harry,căci erau mai tot timpul împreună cu familia Pătrăşcanu.In iarna aceea ştiu că s'au dus împreună la munte şi cred că după aceea,erau aproape nedespărţiţi.Mai târziu i-am făcut reproş că nu mai are timp să ne vedem.Atunci mi-a mărturisit de legătura ei cu Pătrăşcanu.Nu am vrut să cred,ştiam pe deoparte cât ţine ea la Harry şi pe de altă parte îmi spusese când a fost la munte că menajul Pătrăşcanu este foarte unit şi nu au ochi decât unul pentru altul.

Făcându-mi această confidenţă am înţeles că nu ne mai putem vedea aşa des ca înainte,ea fiind cu totul în alt grup.Nu am luat niciodată parte când erau invitaţi la ea.

In această perioadă am auzit-o vorbind de Micşa,întâmplător,spunându-mi că au făcut un drum cu toţii şi era şi Micşa.

Intre timp a început să lucreze la teatrul de păpuşi Ne-am văzut şi mai rar,ea fiind ocupată cu lucrul,iar seara ieşeau împreună,încât treceau 2-3 luni fără să ne vedem.

Intr'o iarnă,cred în 46 Lena fiind foarte răcită, m'am dus s'o văd.Am stat o după masă întreagă la ea.Nu mi-a vorbit nimic interesant,doar ca o fată îndrăgostită.Cu câteva minute înainte de a pleca eu,a venit Pătrăşcanu cu soţia.

./.

Atunci l-am cunoscut şi a fost singura dată când l-am întâlnit.Eu am plecat aproape imediat şi i-am lăsat acolo.

Un timp Lena a lipsit din Bucureşti, a fost plecată la sora şi cumnatul ei la Ankara.

In primăvara anului 47,eu m'am îmbolnăvit foarte rău,nemaiputând ieşi din casă.A venit rare ori să mă vadă,cât de puţin,de altfel eram într'o stare de leşin aproape continuu.In iarnă boala mea s'a xxxxxxxxxx agravat cu o intoxicaţie care a necesitat arsuri electrice pe picioare.

Atunci a venit odată sau de două ori să mă vadă Micşa.Nu a venit niciodată împreună cu Lena şi eu ştiu că nu erau prieteni.Chiar mi-a făcut o aluzie la legătura ei. M'am făcut că nu înţeleg,nu aveam nimic comun cu el ca să discut intimităţile prietenei mele.

In ziua când s'a dat rezoluţia partidului în cazul Pătrăşcanu,eram după o şedinţă de arsuri grave,a venit Micşa foarte impresionat.A văzut că mi-e foarte rău,mi-a spus pe scurt ce s'a întâmplat şi m'a rugat să-l las să dea un telefon.Am auzit că a chemat garajul ministerului şi a întrebat dacă maşina ministrului s'a întors.După aceea a plecat,tocmai venise doctorul să-mi facă pansamanetele.De atunci nu l-am mai văzut.După mult,mult timp,am primit un telefon dela el.L-am întrebat ce e cu el,mi-a spus că a fost în concediu mai mult timp,în Ardeal,acasă la el,dar va veni să mă vadă. Nu a mai venit şi eu în vară m'am şi mutat cu lcuinţa.

In timpul acesta,pe Lena am văzut-o mai puţin ca oricând.Prin Aprilie a venit într'o dimineaţă la mine,doar 5 minute,se ducea la Facultatea de drept să asiste la cursul lui Pătrăşcanu.Am întrebat-o ce face,că nu o mai văd.Nu mi-a răspuns,dar se vedea că e necăjită.Cred că în seara aceleiaş zile m'a chemat familia ei la telefon să mă întrebe dacă nu ştiu unde e Lena,că nu o găsesc.De atunci nu am mai văzut-o până în iarnă.Eu am lipsit mult din Bucureşti,m'am întors în Decembrie,şi am aflat că se întorsese şi ea acasă.M'am dus s'o văd şi bine înţeles am întrebat-o ce i s'a întâmplat Mi-a răspuns că s'a plimbat.I-am răspuns că e o copilărie să-mi spună aşa ceva.Atunci m'a rugat să fiu într'adevăr prietenă şi să n'o întreb nimic.Un singur lucru mi-a spus că nu a avut absolut nimic de suferit.

Am înţeles şi nu am mai discutat niciodată despre lipsa ei.Mi-a spus că a compus o carte de poveşti pentru

./.

copii,în versuri şi ar vrea s'o tipărească.De câte ori ne-am mai văzut,nu au fost alte discuţii între noi,decât despre situaţia ei : că vrea să lucreze,bucuria care a avut-o când i s'a primit cartea să fie tipărită,că vrea să-şi clarifice situaţia de membră de partid,şi când a fost rechemată la teatrul de păpuşi,convingerea că e socotită ca un om demn să intre în câmpul muncii.

Deşi acum nu mai era ocupată de alţi prieteni am continuat să ne vedem foarte rar.Ea era mult ocupată şi nu venea la mine unde locuiesc împreună cu soacra mea,pentrucă au avut mai de mult un conflict,soacra mea având o atitudine urâtă faţă de Hary Brauner.Eu ies foarte rar din casă şi seara,când era ea liberă,nu ies niciodată.Intr'o duminică,nu-mi amintesc data, când a fost festivalul Eminescu,i-am dat eu un telefon că vreau s'o văd.Cum eram singură,soţul meu avea de lucru la Fabrică, m'am dus şi am luat masa cu ea.A venit şi Harry Brauner.Am găsit-o foarte amărâtă şi mi-a spus "nu ne-am văzut de aşa mult timp şi uite ce necazuri mai am".Mi-a povestit că i s'a comunicat dela imprimerie că i s'a pierdut manuscrisul cărţii pentru copii,împreună cu toate ilustraţiile.Că a primit comanda unui panou pentru expoziţia Eminescu dar înainte de a-l trimite,a venit o comisie şi l-a oprit.I s'a spus că este formalist.Era aşa de supărată,nu am avut ce să-i spun.Am mâncat şi după masă am luat fiecare o carte să citim.După aceea am ascultat parte din festivalul Eminescu.Intre timp a venit la ea Clodi Bertola cu o prietenă ca să asculte festivalul la radio.Inainte de ora 8 am plecat mai ales că nu am lăsat-o singură cât era de supărată.La plecare m'a rugat să nu mai las să treacă aşa mult timp fără s'o văd,că ştiu că ea nu poate veni la mine.

După două zile sora Lenei mi-a telefonat să mă întrebe dacă nu ştiu unde e Lena că se telefonează dela teatrul de păpuşi tot timpul după ea şi nu o găsesc nicăeri.

I-am spus că nu am văzut-o de Duminică,şi de atunci nu mai ştiu nimic.

ss.Dorina Bălan

1o Martie 195o

Declarație

Subsemnata Dorina Balan, domiciliată în Bd. Schitul Măgureanu 19, fiind întrebată ce știu despre Lena Constante, răspund:

Am cunoscut-o în anul 1934 la o expoziție a ei. Nu am mai văzut-o câțiva ani. Ne-am reîntâlnit prin 1938 când ne-am împrietenit și am cunoscut și pe Harry Brauner. Prietenia noastră s-a legat mai strâns în timpul războiului, având aceleași idei și aceeași mare ură contra nemților.

Din toamna anului 1944 am început să ne vedem foarte rar. Între timp cunoscuse familia Pătrășcanu. Am cunoscut-o și eu pe soția lui Pătrășcanu la o ședință la A.P. Lena mi-a spus că e și ea pictoriță decoratoare. S-au împrietenit toți patru, adică Pătrășcanu, soția lui, Lena și Harry Brauner. De atunci i-am văzut mai puțin, pe Lena și Harry căci erau mai tot timpul împreună cu familia Pătrășcanu. În iarna aceea știu că s-au dus împreună la munte și cred că după aceea erau aproape nedespărțiți. Mai târziu i-am făcut reproș că nu mai are timp să ne vedem. Atunci mi-a mărturisit de legătura ei cu Pătrășcanu. Nu am vrut să cred, știam pe de o parte cât ține ea la Harry și pe de altă parte îmi spusese când a ~~cunoscut~~ fost la munte cu toți, că mergea comun cu el, ca să discut intimitățile vieții mele.

În iunie când s'a dat rezoluția Partidului în cazul Pătrășcanu, Liviu după o ședință de acuzații grave, a venit acasă, foarte impresionat. Am văzut că i-e foarte rău, mi-a spus pe scurt ce s'a întâmplat și m'a rugat să-l las să dea un telefon. Am auzit că a chemat garajul ministerului și a întrebat dacă mașina ministrului s'a întors. După aceea a plecat. Tocmai venise doctorul să-mi facă pansamentele. De atunci nu l-am mai văzut. După mult, mult timp, am primit un telefon dela el. L-am întrebat ce e cu el, mi-a spus că a fost în concediu mai mult timp, în Ardeal, acasă la el, dar va veni să mă vadă. Nu a mai venit și eu în vară m'am și mutat cu locuința.

În timpul acesta, pe Lena am văzut-o mai puțin ca oricând. Prin Aprilie a venit într-o dimineață la mine, doar 5 minute, se ducea la Facultatea de drept să asiste la cursul lui Pătrășcanu. Am întrebat-o ce face, că nu o mai văd. Nu mi-a răspuns, dar se vedea că e necăjită. Cred că în vara aceea, zile m'a chemat familia ei la telefon să mă întrebe dacă nu știu unde e Lena, că nu o găsesc. De atunci nu am mai văzut-o până în iarnă. Eu am lipsit mult din București, m'am întors în Decembrie, și am aflat că se întorsese și ea acasă. M'am dus s'o văd și bine înțeles am întrebat-o ce i s'a întâmplat. Mi-a răspuns că s'a plimbat.

CNSAS

Pătrășcanu este foarte unit și nu au ochi decât unul pentru altul.

Făcându-mi această confidență am înțeles că nu ne mai putem vedea așa des ca înainte, ea fiind cu totul în alt grup. Nu am luat niciodată parte când erau invitați la ea.

În această perioadă am auzit-o vorbind de Lucreța, întâmplător, spunându-mi că au făcut un drum cu soții și Lia și Lucreța.

Între timp a început să lucreze la Teatrul de păpuși. Ne-am văzut și mai rar, ea fiind ocupată cu lucrul, iar seara ieșeau împreună, încât treceau 2-3 luni fără să ne vedem.

Într-o iarnă, cred în 46 Lena fiind foarte răcită, m-am dus s-o văd. Am stat o după masă întreagă la ea. Nu mi-a vorbit nimic interesant decât ca o fată îndrăgostită. Cu câteva minute înainte de a pleca eu, a venit Pătrășcanu cu soția. Atunci l-am cunoscut și a fost singura dată când l-am întâlnit. Eu am plecat aproape imediat și i-am lăsat acolo.

Un timp Lena a lipsit din București, a fost plecată la sora și cumnatul ei la [illegible].

În primăvara anului 47, eu m-am îmbolnăvit foarte rău, nemaiputând ieși din casă. A venit rareori să mă vadă, câte puțin, de altfel eram într-o stare de leșin aproape continuu.

În iarnă boala mea s-a agravat cu o intoxicație care a necesitat arsuri electrice pe picioare.

Atunci a venit odată sau de două ori să mă vadă Lucreța. Nu a venit niciodată împreună cu Lena și eu știu că nu erau prietene.

Chiar mi-a făcut o aluzie la legătura ei.

M-am făcut că nu înțeleg, nu aveam nimic

I-am răspuns că e o copilărie să-mi spună așa ceva. Atunci m-a rugat să fim într-adevăr prietene și să nu o întreb nimic. Un singur lucru mi-a spus, că nu a dorit absolut nimic de suferit. Am înțeles și nu am mai discutat niciodată despre lipsa ei. Mi-a spus că a compus o carte de povești pentru copii, în versuri și ar vrea s-o tipărească. De câte ori ne-am mai văzut, nu au fost alte discuții între noi, decât despre situația ei: că vrea să lucreze, lucrarea care a scris-o, când i s-a primit cartea să fie tipărită, că vrea să-și clarifice situația de membră de partid, și când a fost rechemată la Teatrul de păpuși convingerea că e socotită ca un om demn să intre în câmpul muncii.

Deși acum nu mai era separată de alți prieteni, am continuat să ne vedem foarte rar. Era prea mult ocupată și nu venea la mine unde locuiesc împreună cu soacra mea, pentrucă au avut mai de mult un conflict, soacra-mea având o atitudine urâtă față de Harry Brauner. Eu ies foarte rar din casă, și seara, când era ea liberă, nu ies niciodată. Într-o Duminică, nu-mi amintesc data, când a fost festivalul Eminescu, i-am dat eu un telefon că vreau s-o văd. Cum eram singură, soțul meu avea de lucru la Fabrică, m-am dus și am luat masa cu ea. A venit și Harry Brauner. Am găsit-o foarte amărâtă și mi-a spus „nu ne-am văzut de așa mult timp și uite ce necazuri mai am!" Mi-a povestit că i s-a comunicat dela imprimerie că i s-a pierdut manuscrisul cărții pentru copii.

C.N.S.A.S.

împreună cu toate ilustrațiile; că a primit comanda unui panou pentru expoziția Eminescu dar înainte de a-l termina, a venit o comisie și l-a oprit. I s-a spus că este formalist. Era așa de supărată, nu am avut ce să-i spun. Am mâncat și după masă am luat fiecare o carte să citim. După aceea am ascultat parte din festivalul Eminescu. Între timp a venit la ea Clodi Bertola cu o prietenă ca să asculte festivalul la radio. Înainte de ora 8 am plecat, mai ales că nu am lăsat-o singură cât era de supărată. La plecare m-a rugat să nu mai las să treacă așa mult timp fără s-o văd, că știu că ea nu poate veni la mine.

După două zile sora Lenei mi-a telefonat să mă întrebe dacă nu știu unde e Lena, că se telefonează de la teatrul de păpuși. Tot timpul după ea și nu o găsesc nicăieri: I-am spus că nu am văzut-o de duminecă, și de atunci nu mai știu nimic.

Doina Belan.

Angajament

Subsemnata Irina Balan, domiciliată în Buc. Str. Lăgureanu 19, îmi iau angajamentul să nu divulg absolut nimănui, asupra celor ce am fost întrebată de către organele de anchetă și nici cauza pentru care am fost ridicată, fiind avertizată de consecințele grave ce ar decurge din nerespectarea angajamentului ce mi-am luat.

Irina Balan

14 III/950.

C.N.S.A.S.

Declarație

Subsemnata Anina Balan, la întrebarea ce servicii sau ce m-a rugat Lena să-i țin secret, declar: nu mi-a cerut nici un serviciu. M-a rugat să nu spun nimic de legătura ei cu Pătrășcanu. Altceva nu m-a mai rugat să nu spun.

Declar liberă și nesilită

Anina Balan.

13 III/950

C.N.S.A.S.

Declarație

Subsemnata Stina Belan, la întrebarea ce serviciu a făcut Lena lui Pătrășcanu, declar: în timpul când Pătrășcanu își tipărea cărțile, Lena îi făcea corecturile nu știu nimic altceva.

Declar liberă și nesilită.

Stina Belan
13 III 1950

C.N.S.A.S.

Declarație.

Subsemnata Dina Belan la întrebarea cu ce se ocupă Grosu, în străinătate, declar:

În Palestina nu știu cu ce s-a ocupat.

În Anglia mi-a spus Lena că lucrează la un laborator pe lângă o universitate.

Declar liberă și nesilită

Dina Belan.

13 III/950

C.N.S.A.S.

Declarație.

Subsemnata Irina Bolan, la întrebarea când a primit și când a vrut să vândă [illegible] brățara dela Nicol, declar: data primirii nu pot să mi-o amintesc. Știu că a vrut să o vândă să-și pue un dinte. După cum îmi amintesc, era în anul 1945, fără să pot afirma cu certitudine. Nu știu dacă a vândut-o, mi-a spus că valorează puțin fiind foarte ușoară. Cum dintele și l-a aranjat, aș crede că a vândut-o. Alte bijuterii nu știu să fi primit cadou.

Declar liberă și nesilită.

Irina Bolan.

13/III/950

Declarație

Subsemnata Anina Bălan, la întrebarea ce servicii a cerut Nicol Gross lui Lena, declar:

Când a plecat Gross în 1940 în Palestina, a lăsat-o pe Lena să aibă grije de apartamentul lui și de lucrurile din el. Cum casa a fost ocupată de legionari, cu mare greutate a scos parte din lucruri și le-a depozitat la părinții ei. Mi-a spus că Nicol a vrut să-i trimită parte din mobilier, dar nu putea, căci vânzarea unei părți din mobilier nu ar acoperi cheltuielile de transport al celeilalte părți. Alte servicii nu știu să-i fi făcut.

Declar liberă și nesilită.

Anina Bălan

13 III 1950

Declarații

Subsemnata Irina Balan, la întrebarea cu ce străini stă Lena în relații, declar:

Am auzit-o vorbind de un ceh și o cehă, al căror nume nu-l cunosc. Mi-a povestit de ei, spunându-mi că sora ei dă lecții de limba română unei cehe dela legație, și că ea și sora ei invitate într'o seară la cehă, unde venea și un ceh care locuia în blocul unde locuia și Lena. Despre alte relații nu știu să fi avut.

Declar liberă și nesilită

Irina Balan

13.III/1950

C.N.S.A.S.

13 Martie 1950

Caracterizarea lui Micșa.

L-am cunoscut în iarna 47-48. Lucra la cabinetul lui Pătrășcanu și controla mersul garajului. Soțul meu, în afara serviciului lui, lucra și la garaj. Așa l-a cunoscut pe Micșa și a venit la noi în casă, având nevoie să vorbească cu el în privința garajului. A mai venit de câteva ori, eu eram bolnavă, se interesa cum îmi merge și dacă poate să-mi fie de folos. I-am răspuns că nu am nevoie decât de penicilină și aceea o capăt pe rețetă. Întotdeauna când venea la noi, era cineva, fie soțul meu, fie prietene de ale mele. Era un băiat tânăr, cred 32-33 ani, vesel și copilăros de sentimental. Deși era pătruns de importanța lui, nu mi-a inspirat un sentiment de seriozitate și uneori aveam impresia de falsitate, fără să am noțiune sau ceva controlat. Cred că ultima oară când l-am văzut e în Februarie 48. A venit seara, foarte tulburat, era în ziua când s-a dat rezoluția asupra lui Pătrășcanu. Mie îmi era f. rău, eram după o ședință de electrocauterizări și doctorul trebuia să-mi facă pansamentele. Soțul meu era plecat în provincie. A stat doar câteva minute, a dat un telefon așa cum am declarat, și a plecat. Nu-mi amintesc să-l mai fi văzut de atunci. Știu că ceva mai târziu, soțul meu mi-a spus că Micșa nu mai lucrează la minister. În vară cu puțin timp înainte de a mă muta, a dat un telefon, mi-a spus că a fost mai mult timp în concediu și ar veni să ne vadă, dar nu a venit.

Irina Balan.

CNSAS

PROCES VERBAL DE IDENTIFICARE

Incheiat astăzi 17 Iulie 1953.

Noi, lt.col.de Sec. SOLTUTIU IOAN împreună cu lt.maj. de Sec. VANATORU VICTOR, lt.maj.de Sec. BUZAN GHEORGHE şi lt. de Securitate GORUN ALEXANDRU, ne-am deplasat astăzi împreună cu arestatul MOCSONYI STYRCEA IOAN în centrul oraşului Bucureşti, pentru a identifica imobilul şi apartamentul în care a avut o întâlnire secretă cu arestatul ZILBER HERBERT în toamna anului 1945.

La această întâlnire secretă urma să participe şi LUCREŢIU-PATRASCANU pentru a discuta împreună despre acţiunile [redacted], ce le întreprindeau în acel timp (perioada de criză dintre fostul rege Mihai şi guvernul Dr. Petru Groza) şi pe care arestatul STYRCEA IOAN le-a arătat pe larg în declaraţiile sale.

Deplasându-ne în centrul oraşului Bucureşti, arestatul STYRCEA IOAN a recunoscut ca loc al acestei întâlniri, apartamentul Nr.57 situat la etajul VI al imobilului din str. Dionisie Lupu Nr.12.

Este cunoscut oficial că acest apartament a aparţinut în 1945 arestatei LENA CONSTANTE care la cercetări a recunoscut că a fost complice în activitatea lui PATRASCANU şi ZILBER, precum şi că în dese rânduri punese casa la dispoziţia lui PATRASCANU.

Arestatul MOCSONYI-STYRCEA IOAN arată în declaraţiile sale că întâlnirea secretă ce o avusese cu ZILBER a fost organizată de acesta.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Arestat
ION MOCSONI STARCEA

Ioan Mocsonyi Styrcea

LT.COL.DE SECURITATE

LT.MAJ.DE SECURITATE

LT.MAJ.DE SECURITATE
Buzan

LT.DE SECURITATE

Prezentul proces-verbal
de interogatoriu, este
identic cu originalul.-

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul VULPESCU PETRE, născut la 13 Martie 1913 în com. Buftea, Reg. Bucureşti, fiul lui GRIGORE şi ALEXANDRINA, de profesiune zootehnician, cu ultimul domiciliu în com. natală.

9 Martie 1953, Bucureşti
interog. a început la ora 5
" s'a terminat " 7,45

Intrebare

Arată Dta anchetei când şi în ce împrejurări ai cunoscut-o pe LENA CONSTANTE?

Răspuns

Pe LENA CONSTANTE am cunoscut-o în luna Ianuarie sau Februarie 1941, înainte de plecarea mea în Turcia, prin HARI BRAUNER.

LENA CONSTANTE a venit la mine acasă împreună cu HARI BRAUNER unde a luat masa.

Intrebare

Pentru ce a venit LENA CONSTANTE însoţită de HARI BRAUNER la Dta acasă, înainte de plecarea Dtale în Turcia?

Răspuns

Nu ştiu pentru ce a venit la mine, însă cred că a venit în legătură cu plecarea mea. Nu-mi reamintesc ce discuţii am avut cu acea ocazie. De atunci nu am mai văzut-o.

Intrebare

Ce fel de legături existau între LENA CONSTANTE şi HARI BRAUNER?

Răspuns

Stiu că în acel timp LENA CONSTANTE trăia cu HARI BRAUNER. Alte legături nu cunosc.

Intrebare

Ce ştii Dta cu privire la legăturile dintre LENA CONSTANTE şi NICOL GROSS?

Răspuns

In anul 1941, am aflat la Ierusalim dela familia HUDISTEANU că LENA CONSTANTE a scos din ţară şi a dus la

./. ss/PETRE VULPESCU

Istambul nişte blănuri şi lucruri de valoare pentru NICOL GROS.

Amănunte nu cunosc în legătură cu această problemă.

Intrebare

Ce alte cunoştinţe mai ai Dta,cu privire la LENA CONSTANTE în afară de cele arătate mai sus?

~~290~~ 84

Răspuns

In afară de cele arătate mai sus nu mai am nicio cunoştinţă cu privire la LENA CONSTANTE?

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt şi am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi-l semnez propriu.

291

Anchetat:
ss/PETRE VULPESCU

Anchetator:
Lt. de Securitate
T. Drăghici

C.N.S.A.S.

19 Februarie 1953
Dată în fața noastră
Lt.de Sec.T.Drăghici

D E C L A R A Ț I E

Subsemnatul VULPESCU GR.PETRE născut în 1913 luna Martie ziua 13, fiul lui GRIGORE și ALEXANDRINA, în com.Buftea, de profesiune zootehnician cu ultimul domiciliu în comuna Buftea, satul Flămânzeni, raionul Răcari, Regiunea București declar următoarele:

Pe PETRE NAVODARU (PETER FERDINAND FISCHER) l-am cunoscut în anul 1931-32 fiindu-mi prezentat în comitetul studenților comuniști din București, din care a făcut parte - propus fiind de OIGHENSTEIN sau SORIN TOMA. In cadrul organizației studenților comuniști a făcut o vreme parte din celula studențească dela Facultatea de Drept apoi a fost însărcinat cu conducerea celulei dela Fac.de Stiințe, apoi cu organizarea tehnicei studențești având în primire tipografia și arhiva organizației și ulterior a avut din partea Comitetului sarcina de a face legătura cu organizația de elevi. In timpul activității a fost sprijinit în principal de SORIN TOMA cu care era bun prieten. In timpul când a condus celula dela Fac.de Stiințe a introdus în organizație pe IERONIMA SERBANESCU prin care poliția de Siguranță a arestat pe membrii celulei înscenând un proces. PETER FERDINAND FISCHER n'a avut nimic de suferit. IERONIMA SERBANESCU avea în acea vreme legături amoroase cu WENER DAN, care a fost exclus din organizație ca provocator și care în 1940 mi-a declarat la Ierusalim că lucra încă din acea vreme în serviciul de informație al englezilor având legătură cu un anume GIBSON cu care a făcut chiar un voiaj în URSS cu pașaport fals. A introdus deasemeni în organizație pe NICU GEORGESCU pe care mi l-a prezentat cu ocazia pregătirei unui congres anual studențesc. Demascat la Iași acest NICU GEORGESCU a trecut deschis la Garda de Fier. Tot el l-a introdus pe un anume TESIARU declarat deasemeni provocator. Cu ocazia congresului dela Băile Herculane, PETER FERDINAND FISCHER deși materialul era pregătit din vreme, a făcut în așa fel încă n'a predat materialul de agitație necesar și a trebuit să fie

./. ss/PETRE VULPESCU

prelucrat chiar în timpul congresului punând în pericol conspirativitatea organizației. Incă de când era în universitate PETER FERDINAND FOSCHER avea legături foarte strânse cu BELU SILBER fiind introdus de acesta la Institutul de Conjunctură. Incepând din anul 1935 n'am mai avut legătură personală cu el. In cursul războiului PETER FERDINAND FISCHER a fost primit în urma recomandării lui SILBER și COTARU dela Institutul de Conjunctură, ca funcționar la Uniunea Industriașilor în timpul când era președinte CESAR POPESCU. In cursul anului 1941 când mă aflam în străinătate mi-a vorbit despre el maiorul englez SEETTON WATTSON spunând că l-ar fi cunoscut prin BELLU SILBER.

Pe GOGU RADULESCU l-am cunoscut în preajma anului 1934, când a pus bazele tineretului universitar național-țărănist și avea funcția de președinte al acestei organizații. Era prieten cu PETRE BOGOIU care ulterior a devenit fruntaș legionar și cu BUTEANU care în 1947 a fost implicat într'un proces cu o organizație subversivă. In cursul anului 1934 a fost atras în organizația studenților comuniști fiind folosit în fracțiunea organizațiilor de masă. La câtva timp dela atragerea lui mi-a raportat că a fost luat depe stradă de siguranță și dus la comisarul de siguranță TURCU în localul Sig. Generală unde i s'a propus un salariu lunar dacă va da informații asupra mișcării comuniste și a activității mele, ar fi fost apoi scos printr'o curte din spatele siguranței și i s'ar fi spus că dacă primește va fi întâlnit în viitor în case conspirative în oraș. Aceiaș propunere li s'a făcut în acel timp la mai mulți studenți dintre care-mi aduc aminte și de ELENA (COCA) SECARA cred soția lui BUCUR SCHIOPU. Comitetul Central al U.T.C. luând hotărârea de a înființa Frontul Studențesc Democrat, GOGU RADULESCU fiind cunoscut ca Național-Țărănist a fost desemnat ca președinte al F.S.C. In cadrul F.S.C. GOGU RADULESCU s'a împrietenit cu ILIE CONSTANTINOVSCKY și PETRE GHEORGHIU și împreună cu aceștia au desvoltat o activitate oportunistă făcându-și mai mult propagandă personală în ziarele Adevărul și Dimineața și căutând să imprime F.S.D. o orientare nesănătoasă, care consta dintr'o agitație formală făcută numai în sus zisele ziare în locul acțiunilor și luptelor profesionale studențești care singure ar fi putut transforma studențimea într'o masă antifascistă. In acel timp ziarele Adevărul și Dimineața au creiat în jurul numelui lui GOGU RADULESCU o campanie de propagandă personală scoțându-l în primul plan pe el și nu F.S.D.

./. ss/PETRE VULPESCU

Acelaş lucru a făcut şi ziarul lui ZAHARIA STANCU care a publicat articole de laudă personală cum a fost articolul "GOGU". Această comportare nesănătoasă a redus activitatea FSD la agitaţia în ziare în locul agitaţiei în masse şi chiar şi această agitaţie de presă a redus-o la o agitaţie personală în jurul numelui lui GOGU RADULESCU. In afară de publicitatea care i se făcea GOGU RADULESCU a tras şi o serie de avantajii personale din partea ziarelor sus zise ca participarea gratuită împreună cu ILIE CONSTANTINOSKY la excursia pe Dunăre organizată de sus zisele ziare. In timpul legăturii cu aceste ziare GOGU RADULESCU şi ILIE CONSTANTINOVSKY lucrau strâns cu CONSTANTIN LUCREŢIA VALCEANU care era redactor la Adevărul şi căruia îi dădeau diferitele note şi manifeste spre publicare. Acest VALCEANU s'a dovedit ulterior în timpul războiului din Spania că era agent şi spion şi a fost demascat ca atare. in timpul rebeliunei legionare trecuse la Garda de Fier şi a scos clandestin ziarul acestei organizaţii suferind chiar o condamnare. Pe aceiaş linie s'a mişcat GOGU RADULESCU şi cu ocazia organizării taberei F.S.D. dela Moieciu de Jos de lângă Bran. Cu această ocazie el şi CONSTANTINOVSKY şi PETRE GHEORGHIU au cerut toate legitimaţiile celor prezenţi spre verificare iar ulterior prin RADU OLTEANU s'a aflat că Siguranţa avea lista tuturor celor prezenţi şi ştia că sunt şi câţiva muncitori printre care şi COSMICI. Intrucât numai ei avuseseră toate legitimaţiile pe care le ţinuse într'o cameră unde locuiau numai ei trei era limpede că vreunul dintre ei au întocmit lista căci astfel se explica şi cererea legitimaţiilor. In timpul şederii în tabără GOGU RADULESCU şi CONSTANTINOSKY au impus frontului aceiaş linie negativă şi nu s'a dus nici o activitate constructivă şi de legătură cu massele ţărăneşti din Moieciul de Jos tabăra devenind o simplă vilegiatură pentru participanţi. GOGU RADULESCU a sprijinit deasemeni comportarea lui CONSTANTINOSKY care refuzase să dea socoteală în faţa Com. Central al F.S.D. asupra folosirei de el a fondurilor organizaţiei. In acest timp GOGU RADULESCU împreună cu CONSTANTINOVSKY au desfăşurat şi o activitate de presă la revista "Stângă" condusă de PAVEL PAVEL şi PETRE PANDREA (MARCU). In cursul anului 1937 GOGU RADULESCU mi-a comunicat că nu mai face parte din P.C.R. fără însă a-mi comunica motivele. In acest timp a strâns legăturile personale cu BELLU ZILBER care l-a introdus în Institutul de Conjunctură. GOGU RADULESCU n'a fost arestat niciodată de organele de Siguranţă. In cursul anului 1936-37 apărând o notă în ziarul Adevărul, dată de CONSTANTINOVSKY, prin care eram atacat şi

./. ss/PETRE VULPESCU

Intrucât GOGU RADULESCU fusese informat de intenția lui CONSTANTINOVSKY, fără a-l opri am rupt orice relații cu GOGU RADULESCU. In timpul când mă aflam în străinătate, în Turcia, în Aprilie 1941 am fost întrebat, la Istambul, de colonelul englez DE CHASTELAINE despre GOGU RADULESCU care a căutat să afle părerea mea despre el. Mai târziu în August-Septembrie 1941 pe când mă aflam la Ierusalim mi-a vorbit de GOGU RADULESCU, SEETON WATSON care era bine informat despre organizațiile Frontul Plugarilor și Frontul Studențesc Democrat. Cu această ocazie s'a referit la niște conservații avute cu GOGU RADULESCU înainte de începerea războiului. Imi aduc aminte însă că din redarea discuției avută cu GOGU RADULESCU reeșea că el era ostil Angliei sau vreunei colaborări cu ea. Cum în timpul discuției avute cu WATTSON acest mi-a spus că-i pare rău că nu ne putem înțelege și că avem totuși în țară prieteni comuni și apoi s'a referit la GOGU RADULESCU reeșea că acesta ar fi unul din acești prieteni comuni. Eu însă după cum am arătat nu mai eram prieten cu el încă din 1937. La întoarcerea mea în România în 1945 încă din prima zi mi-a fost prezentată de GH. DINU și PERAHIM JULES soția lui GOGU RADULESCU, DORINA, care lucra la "Graiul Nou" și care apoi era nelipsită din casa mea. La întoarcerea lui GOGU RADULESCU din URSS, acesta a venit la mine împreună cu soția lui și mi-a povestit din nou cum el ar fi străin de acțiunea lui CONSTANTINOVSCKI împotriva mea, legând din nou relații de prietenie. Intr'una din discuții el mi-a recunoscut că l-a cunoscut pe SEETON WATTSON și că a avut discuții cu acesta în casa lui BELLU SILB Imi reamintesc însă destul de vag că felul în care-mi reda el discuția nu corespundea cu cel prezentat de WATTSON. La început PCR n'a luat legături cu GOGU RADULESCU considerându-l cu situația neclară și acesta a fost sprijinit de B. SILBER, care i-a organizat și conferință publică dela Fundația Universitară. G. RADULESCU a încercat o apropiere între mine și B. SILBER eu îns m'am opus spunând ca motiv relațiile lui cu englezii. G. RADULESCU a căutat să mă convingă că SILBER nu ar da informații și că cel mult ar fi putut fi folosit fără să-și dea seama de WATTSON și alții. In urma notelor date de mine C.C. al PCR și sovieticilor și în special după arestarea lui SILBER relațiile dintre mine și GOGU RADULESCU s'au răcit din nou și nu l-am mai văzut apoi cam din 1948. Am constatat în timpul relațiilor cu el că G. RADULESCU și DORINA RADULESCU aveau legături strânse cu HARRY BRAUNER și cu familia acestuia. La venirea din URSS DORINA RADULESCU a luat imediat legătură cu BRAUNER și chiar a stat la ei. Apoi în cursul anului 194[illegible]-1948 GOGU RADULESCU a facilitat ieșirea din țară a lui MARC HEROVAN cumnatu

./.

ss/PETRE VULPESCU

lui H.BRAUNER care a plecat în Elveția. Acest MARC HEROVAN avusese legături cu PATRASCANU în timpul premergător cererei de armistițiu punându-i casa la dispoziție și îndeplinind și alte misiuni. A plecat din țară în mare grabă cu avionul în timpul căderei lui PATRASCANU. Deși aveam relații destul de strânse cu ei, având misiune în acest sens, n'am aflat de pregătirile lor de plecare, despre care însă atât COGU RADULESCU cât și DORINA RADULESCU au știut. Obținerea sprijinului în vederea plecărei s'a aranjat în timpul unei mese la care a luat parte G.RADULESCU și DORINA RADULESCU precum și MARC HEROVAN. Am aflat aceasta mai târziu dela MEDI DINU căreia i-a spus cineva din familia lui BRAUNER.

Pe HARY BRAUNER l-am cunoscut cam prin anul 1936 când mi-a fost prezentat de fratele lui VICTOR, care făcea parte din P.C.R. La întemeierea Tineretului Socialist s'a înscris în această organizație. N'am avut relații de prietenie cu el până în anul 1939-40 când a început să vină foarte des în casa mea ca urmare a căsătoriei mele cu fosta lui cumnată MARGHIT. Tot în această perioadă HARY BRAUNER a adus în casă la mine pe GHEORGHE DINU cu care era prieten foarte vechi și care deasemeni s'a împrietenit cu mine. Prietenii lui cei mai intim sunt MATEI SOCOR și CORIN GROSSU. Insă din acea perioadă am aflat despre legăturile pe care HARRY BRAUNER le avea cu diferiți străini în special cu englezii care veneau în țară. El justifica aceste legături prin voiajurile făcute cu călușarii la Londra, etc. Am aflat deasemeni despre legăturile intime avute de el cu cei dela Ambasada Egiptului unde era nelipsit și ca la el acasă și mi-a vorbit și de unele cunoștințe pe care le avea la Ambasada Engleză din perioada plecării lui în Anglia și a activității lui la Institutul de Folklor. In perioada premergătoare plecării mele din țară, de al cărui proect știa atât el cât și GH.DINU, prin care mi s'a făcut legătura cu PCR, era aproape zilnic la mine în casă atât el cât și DINU. Imi aduc aminte că se interesa îndeaproape de plecarea mea. In timpul șederei mele în străinătate nu mi-a vorbit nimeni despre el. La întoarcerea mea în țară a avut o atitudine complect schimbată față de mine venind o singură dată să mă vadă în str. Cobâlcescu Nr.9. Cu această ocazie am aflat despre legătura lui cu SETTON WATTSON- Când a venit la mine mai era de față și GH.DINU și BRAUNER m'a întrebat ce mai face S.WATTSON. GH.DINU m'a întrebat admirativ. Nu-i așa că-i foarte deștept? și cu această ocazie am aflat că-l cunoscuse și el pe SEETON WATTSON. Tot cu această ocazie am aflat dela H.BRAUNER că-l văzuse pe SEETON

./.

ss/PETRE VIILESCU

WATTSON în timpul războiului în Bucureşti pe stradă. Nu-mi reamintesc dacă l-a văzut în treacăt sau a mai stat şi vorbă cu el. Am aflat deasemenea prin familia lui că avusese legături însă dinainte de război cu FRANK STEEVENS, care sub masca gazetăriei făcea spionaj pentru americani sau englezi. Este vorba d de acelaş F. STEEVENS care a cerut azil prin 1950. Despre activitatea de spionaj a lui FRANK STEEVENS am aflat în 1945 dela o soră a lui MIHAIL SOLOMON - D-na VIANU - care mi-a arătat cum o implicase fără ştirea ei fratele său într'o afacere grea cu acesta.

Fiind chemat la C.C. al P.C.R. în 1946 am comunicat toate acestea despre HARRY BRAUNER arătându-l suspect de spionaj şi cerând ca de cele comunicate de mine să nu afle L. PATRASCANU care avea în acel timp legături foarte strânse cu HARRY BRAUNER.

Pe NICOLE GROSS nu l-am cunoscut personal. L-am văzut însă în 1941 de vreo două ori în Ierusalim fără să stau de vorbă cu el. Am aflat însă dela persoane care-l cunoşteau şi în special dela I. HUDISTEANU şi soţia lui VICTORIA CONSTANTINESCU că lucra în biroul lui KENDALL fostul consul al Angliei la Bucureşti după armistiţiu. Ceiace am aflat despre acest birou este următorul lucru. Acest birou a fost organizat în 1941 cam în August cu scopul conducerei propagandei radiofonice engleze pentru balcani. Cu organizarea a fost însărcinat colonelul JOHNSON. Acesta m'a invitat să particip şi eu la emisiunile româneşti. Constatând însă că era un post al armatei engleze eu am refuzat spunând voi vorbi la un post al mişcării libere romîneşti când aceasta se va organiza. A participat un timp GH. BEZO cu soţia lui VASILICA. Despre componenţa biroului şi activitatea reală pot fi întrebaţi MAX FISCHER (MAXIM TUDOVAN) care a făcut parte dela început şi GH. BEZA care a lucrat din 1942. Eu am aflat prin persoanele indicate că dela preluarea biroului de către col. KENDALL biroul nu se ocupa numai cu propaganda radiofonică ci făcea şi toată securitatea comunicaţiilor în orientul de mijloc şi avea şi legături informative cu ţara. Imi reamintesc că N. GROSS a fost folosit o vreme drept crainic la postul de radio. Deasemeni că exista între el şi LENA CONSTANTE o legătură şi că aceasta i-ar fi scos în străinătate nişte blănuri sau lucruri de valoare prin Istambul, sau Ankara unde avea o soră măritată cu un diplomat. Nu pot însă da preciziuni mai mari. La întoarcerea în ţară am fost invitat la masă la AUREL AVRAM în Piaţa Dr. Orbescu. AVRAM era însurat cu o vară a nevestei mele SONIA PAVELOVICI. La masă a

./. ss/PETRE VULPESCU

venit și sculptorul MAC CONSTANTINESCU care era prieten cu AUREL AVRAN și pe care-l cunoșteam și eu mai dinainte; după masă m'a întrebat despre acest GROSS, dacă l-am văzut și ce mai face. La această masă au mai fost prezenți DORINA RADULESCU și J. PERAHIM și GH. DINU.

Pe LENA CONSTANTE am cunoscut-o în 1940, după primul meu voiaj în Turcia, când sub un pretext oarecare a venit la mine acasă în str. Sf. Constantin. Nu sunt sigur dacă însoțită sau nu de HARRY BRAUNER. A luat masa la noi. Nu-mi reamintesc discuția avută cu ea și nici cum am aflat de scoaterea blănurilor lui GROSS de ea. LENA CONSTANTE trăia în acel timp cu HARY BRAUNER. Aflând de legăturile cu GROSS și știind legăturile cu BRAUNER am semnalat-o partidului ca suspectă.

Pe BELLU SILBER l-am cunoscut cred prin 1936, cred prin BRAUNER. Am fost de 2-3 ori acasă la el cu GOGU RADULESCU și I. CONSTANTINOVSKY. N'am avut niciodată relații de prietenie cu el. Din trecutul lui știu că circula svonul că-și însușise niște fonduri ale P.C.R. prin 1930 pe care căuta să le restituie. Deasemeni că a fost implicat într'o acțiune de spionaj cu care ocazie a scăpat de arestare datorită unei informații telefonice pe care a primit-o ar fi avut însă proces și a fost condamnat. A lucrat la Institutul de Conjunctură. Fiind în străinătate mi-a vorbit despre el maiorul SEETON WATSSON. Venind în țară am aflat, după cum am arătat, dela GOGU RADULESCU că SEETON WATSSON venea la el în casă și prin el făcea cunoștiință cu diferiți oameni de stânga. Am aflat deasemenea dela MIHAIL SOLOMON, care făcea parte din serviciul de informație militară engleză și care fusese adus în țară în cadrul delegației engleze din comisia de control că avea cu acesta legături vechi. Față de aceasta l-am semnalat C.C. al P.C.R. fără însă a putea aduce date mai concrete.

ss/PETRE VULPESCU

19.II.1953

1 Octombrie 1947

Draga mea Hana,

Azi e întâi Octombrie şi n'am nici un cuvânt dela tine. Ştii că nu mi am făcut iluzii, dar tare ar fi frumos dacă te-ai ţine de cuvânt.

Excursia la Praga a fost un adevărat tonic. Am retrăit puţin din atmosfera din trecut. Cred că n'am mers nici odată atât de mult.

N'are rost să-ţi scriu despre tine şi cum te văd eu. Dealtfel scriu mai prost decât oricând. Numai atât: îţi mulţumesc că ai putut veni. E a doua oară, la 9 ani distanţă, că ne întâlnim la Praga. Păcat că s'au schimbat atâtea lucruri, dar ar fi fost bine dacă cel puţin un lucru ar fi rămas neschimbat. In fine, e bine că ştiu că anii ţi-au dat încrederea în tine de care aveai nevoie şi-mi pare rău că nu eşti lângă mine.

Când m'am întors aici am găsit enorm de mult de lucru. Totul merge încet, încet înainte. Nimic nou. Conversaţiile dela Brno n'au dus la nici un rezultat; n'am auzit nimic dela ei. Nică ar putea poate să repună chestiunea pe tapet. Deocamdată rămân pe loc; mi s'a oferit posibilitatea să-mi fac doctoratul dacă stau în condițiile de până acum cel puțin până în vară. In acelaș timp, mi se propune dintr'altă parte un post ceva mai bun, dar tot modest, și mult mai puțin interesant ca lucru.

Am încercat să găsesc pentru mama posibilitatea să stea la Londra, ca să nu trebuie să petreacă iarna aici la țară, dar din păcate e un lux care mă depășește deocamdată. La 30 Octombrie voi ține prima conferință în englezește la asociația inginerilor; urmează alte două în Noembrie. Ar fi frumos să fiu invitat odată cândva să vorbesc la asociația inginerilor din București.

M'a bucurat s'o văd pe Clody. E mai atrăgătoare decât mi-o aminteam. Odată a venit cu Laetiția și Sandu la Cambridge; a doua oară, fiind la Londra în ziua plecării lor, m'am dus să-i văd la gară. Laetiția era foarte curioasă să știe ce ai hotărît și n'a prea înțeles, dar văd că e foarte amuzată de faptul că după atâția ani, am fost "făcut praf" când te-am văzut. Se uită la mine ca la un mare prost și crede că am fost foarte stângaci și că îl prezit probabil cu ceva la Praga și se miră că, dacă n'am fost în stare să te conving să vii, nu pretind cel puțin că mi-e perfect indiferent. E foarte copilăroasă; ori de câte ori o întâlnesc mă simt tare bătrân și înțelept și în fiecare dată găsim câte ceva amuzant, râdem și rămân bine dispus câte ceasuri. Nu știu când s'o întoarce, trebuie să-l întreb pe Sandu. Ție îți scrie?

Viața mea s'a schimbat puțin. Șeful meu, cu care eram bun prieten, un om excepțional de treabă de vreo 55 de ani și-a dat demisia și a plecat în Canada pour de bon. Mare păcat.

Din păcate nu-ți pot scrie despre cărți, concerte și teatre, pentru că nu citesc, n'am auzit muzică de mult și la teatru n'am fost decât odată, la o piesă de Priestley. Clody a colindat toate teatrele și o să-ți povestească probabil totul pe larg.

Cu Nachmias am avut o revedere cât se poate de plăcută. E foarte înțelegător și are toată răbdarea necesară. Cealaltă chestiune de care ți-am vorbit, am impresia că vor să amâie discuțiile deocamdată, și bine înțeles nu pot fi decât de acord, ca să nu creez dificultăți. Mama ar vrea foarte mult mobilele ei și mă roagă să-ți spun că nădejdea ei ești tu. Barbu mi a spus că-ți pot trimite procura. Săptămâna viitoare voi fi iar la Londra și voi vedea și pe advocatul în această chestiune. O scrisoare de a ta, pe care mi-a anunțat-o n'a sosit.

N'am mai primit nici un rând dela Lazăr. Ar fi drăguț dacă Dorica mi ar scrie și ea un cuvânt. Pe vremuri îmi scriai scrisori cu poze. Ce păcat că te-ai făcut om serios și rezervi pozele pentru marele public. Ce face Harry? N'am prea înțeles de ce nu mă bucur de simpatiile lui; eu îl consideram mai departe bun prieten. M'ar bucura să aud cum o duce și cum merge cu lucrul lui.

Am să-ți scriu mai pe larg când mă întorc dela Londra, unde voi căuta să urgentez procura și să văd ce se poate face cu mobilele.—

Scrie-mi curând, Nene dragă.

Nicol

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

3

[redacted]

[redacted]

R E F E R A T

(de încheiere a cercetărilor)

Data 29 Martie 1954

In urma studierii dosarului de anchetă Nr. .... deschis împotriva arestatului Constante Elena
(numele şi pronumele)

am constatat că activitatea criminală a arestatului –
Constante Elena. este dovedită prin materialul rezultat
(numele şi pronumele)

din cercetările preliminare, iar ca urmare dispunem încheierea cercetărilor din dosarul de faţă şi transmiterea dosarului de acuzare al arestatei.-
Constante Elena. prin Procuror, la instanţa de judecată.
(numele şi pronumele arestatului)

Cuprinsul prezentului referat va fi adus la cunoştinţa arestatului.

Semnătura anchetatorului

„DE ACORD"
Şeful Organului de anchetă

Am luat cunoştinţă de conţinutul prezentului referat.

Semnătura arestatului.
Constante Elena.

Data 29 Martie 1954.

C.N.S.A.S.

14 Mai 1957

Dosar individual vol. III privind pe Lena Constante, conține un număr de 300 file (trei sute)

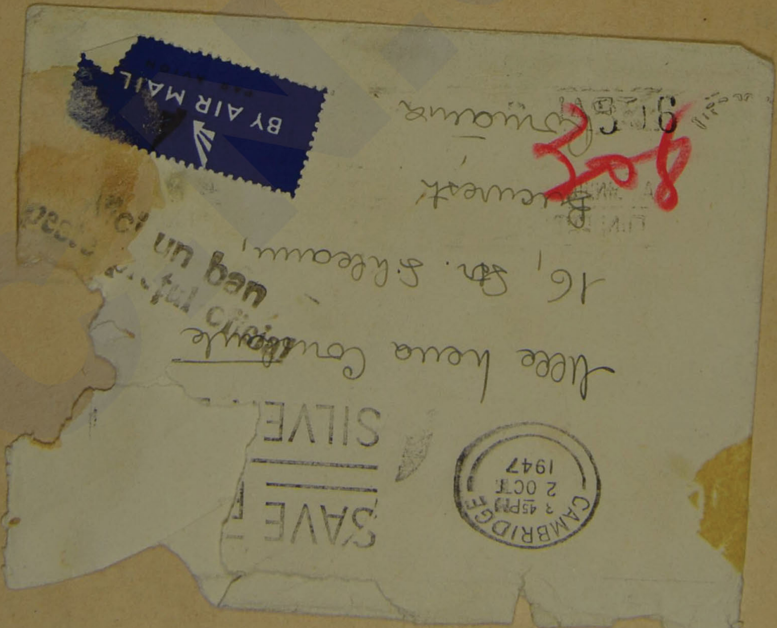

C.N.S.A.S.

REPUBLICA POPULARA ROMANA
TRIBUNALUL SUPREM
COLEGIUL MILITAR

Copie

~~309~~

~~307~~

310

Dos.Nr.67/1954

PROCES VERBAL (MINUTA)

Astăzi, anul 1954, luna aprilie, ziua 14.

Tribunalul Suprem, Colegiul Militar, compus conf.art.8 din Legea Nr.7/1952 din:

Colonel MOLDOVAN ILIE - preşedinte
Colonel DEMETER ALEXANDRU - membru
Colonel CIULEI IOAN - membru,

deliberînd în secret, conf. art.291-295 C.J.M. asupra culpabilităţii şi aplicaţiunii pedepsei în cauza penală privitoare pe:

1.- LUCRETIU PATRASCANU, învinuit pentru:

a) crima contra păcii, p.p. de art.2 lit.c. din legea Nr. 291/1947, cu modificările ei ulterioare,

b) crima de înaltă trădare, p.p. de art.184 c.p., combi cu art. 299 c.p.;

c) crima de înaltă trădare p.p. de art.190 pct.1 şi 2 c.p.

2.- HERBERT ZILBER (zis BELU), învinuit pentru:

a) crimă contra păcii p.p. de art.2 lit.c. din Legea Nr.291/947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de înaltă trădare p.p. de art.184, comb. cu art. 229 c.p. ;

c) crima de înaltă trădare p.p. de art.190 pct.1 şi 2 c.p.

3.- ION MOCSONI STIRCEA, învinuit pentru crima de înaltă trădare p.p. de art.184 c.p. comb. cu art.229 c.p.

4.- ALEXANDRU STEFANESCU, învinuit pentru:

a) crimă contra păcii p.p. de art.2. lit. c. din legea Nr. 291/1947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de înaltă trădare, p.p. de art.184 c.p., comb. cu art.229 c.p.

c) crima de înaltă trădare p.p. de art.191 c.p.

5.- REMUS KOFLER, învinuit pentru:

a) crima contra păcii p.p. de art. 2 lit. c. din Legea Nr. 291/1947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de înaltă trădare p.p. de art.191 c.p.

. // .

5.- JAC BERMAN, invinuit pentru:

a) crima contra păcii, p.p. de art.2 lit. c din Legea Nr. 291/1947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare p.p. de art.19o c.p.

7.- EMIL CALMANOVICI, invinuit pentru:

a) crimă contra păcii, p.p. de art.2 lit. c. din Legea Nr. 291/1947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare, p.p. de art.191 c.p.

8.- VICTORIA SARBU, invinuită pentru crimă conta păcii p.p. de art. 2 lit. c. din Legea 291/1947, cu modificările ei ulterioare.

9.- LENA CONSTANTE, invinuită pentru:

a) crima de inaltă trădare p.p. de art.191 c.p.

b) complicitate la crima de inaltă trădare p.p. de art.184 cp., comb. cu art.23o c.p.

10.- HERANT TOROSSIAN, invinuit pentru:

a) crima de inaltă trădare, p.p. de art.19o c.p.

b) complicitate la crima de inaltă trădare, p.p. de art. 184 comb. cu art. 23o c.p.

11.- HARI BRAUNER, invinuit pentru :

a) crima de inaltă trădare, p.p. de art.191 c.p.

b) complicitate la crima de inaltă trădare p.p. de art.184 c.p. comb. cu art.23o c.p.

Pentru motivele ce se vor vedea in corpul sentinței, și in unire cu concluziile Procuraturii Militare,

In numele Poporului

HOTARASTE:

Cu unanimitate de voturi declară culpabili pe:

1.- LUCRETIU PATRASCANU, pentru:

a) crima contra păcii p.p. de art.2 lit. c. din Legea Nr. 291/1947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare p.p. de art. 184 c.p., combinat cu art. 299 c.p. ;

c) crima de inaltă trădare p.p. de art.19o pct.1 și 2 c.p.

2.- HERBERT ZILBERG pentru:

a) crimă contra păcii p.p. de art. 2 lit. c. din Legea Nr. 291/1946, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare p.p. de art.184 c.p. comb. cu art. 229 c.p. ;

c) crima de inaltă trădare p.p. de art.19o pct. 1 și 2 c.p.

3.- ION MOCSONYI STARCEA, pentru crima de inaltă trădare p.p. de art. 184 c.p. comb. cu art.229 c.p.

4.- ALEXANDRU STEFANESCU, pentru:

a) crima contra păcii, p.p. de art.2 lit. c.din Legea Nr. 291/1947.;

b) crima de inaltă trădare. p.p. de art.184 c.. comb. cu art.229 c.p. ;

c) crima de inaltă trădare, p.p. de art.191, cp.

5.- REMUS KOFLER, pentru:

a) crima contra păcii p.p. de art.2 lit.c., din Legea Nr.291/947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare, p.p. de art.191, cp.

6.- JAC BERMAN, pentru:

a) prima contra păcii .p.p.de art 2. lit. c. din Legea Nr.291/947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare p.p. de art.19o c.p.

7.- EMIL KALMANOVICI , pentru:

a) crima contra păcii, p.p. de art.2, lit. c.din Legea Nr.291/1947, cu modificările ei ulterioare;

b) crima de inaltă trădare p.p. de art.191, c.p.

8.- VICTORIA SARBU, pentru crima contra păcii p.p. de art. 2 lit. e., din Legea Nr.291,/1947, cu modificările ei ulterioare.

9.- LENA CONSTANTE, pentru:

a) crima de inaltă trădare p.p. de art.191 c.p.

b) complicitate la crima de inaltă trădare, p.p. de art.184 c.p. comb. cu art.23o c.p.

10.- HERANT TOROSSIAN, pentru

a) crima de inaltă trădare, p.p. de art. 19o c.p.

b) complicitate la crima de inaltă trădare p.p. de art.184 c.p. comb. cu art. 23o. c.p.

11.- HARI BRAUNER, pentru

a) crima de inaltă trădare, p.p. de art.191 c.p.

b) complicitate la crima de inaltă trădare p.p. de art.184 comb. cu art.23o c.p.

Deasemeni, cu unanimitate de voturi, că sunt circumstanţe atenuante in favoarea acuzaţilor HERBERT ZILBER, ION MOCSONYI, STYRCEA, ALEXANDRUSTEFANESCU, JAC BERMAN, EMIL KALMANOVICI, VICTORIA SARBU, LENA CONSTANTE, HERAND TOROSSIAN şi HARI BRAUNER.

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art. 4 din Legea Nr.291, / 1947, modificată prin Decret. Nr.32/1953, il condamnă pe LUCREŢIU PATRASCANU, la moarte şi confiscarea averii pentru crima impotriva păcii.

Făcînd aplicațiunea art.184 c.p., comb. cu art.229 c.p., il mai condamnă la muncă silnică pe viață, pentru crima de inaltă trădare.

Făcînd aplicațiunea art.19o pct. 1 și 2 c.p., il condamnă la muncă silnică pe viață, pentru crima de inaltă trădare.

Conf. art. lol, c.p. condamnatul LUCRETIU PATRASCANU, va executa pedeapsa cea mai gravă.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicațiunea art. 2 lit. c. și art. 4 din Legea Nr.291/947, modificată prin Decretul Nr.32/953 și art.157 c.p., il condamnă pe HERBERT ZILBER, la muncă silnică pe viață, confiscarea averii și lo ani degradare civică, pentru crima contra păcii.

Făcînd aplicațiunea art.184 c.p., comb. cu art.229 c.p. și art.157 c.p. il condamnă la 25 ani muncă silnică și cinci ani degradare civică pentru crima de inaltă trădare.

Făcînd aplicațiunea art.19o pct. 1 și 2 c.p. și art.157c.p. il condamnă la 25 ani muncă silnică și cinci anidegradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

Conf. art.lol, c.p. condamnatul HERBERT ZILBER, va executa pedeapsa cea mai gravă, adică muncă silnică pe viață, confiscarea averii și lo ani degradare civică.

In baza art.3o4 al. 1. C.J.M. il obligă să plătească 1ooo (una mie) lei cheltueli de judecată.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicațiunea art.184 c.p. comb. cu art. 229 c.p. și art.157 c.p. il condamnă pe ION MOCSSONY STYRCEA. la 15 ani muncă silnică și 5 ani degradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

In baza Decretului 212/948, il condamnă la confiscarea intregei averi.

In baza art.3o4 al. 1 C.J.M. , il obligă să plătească 8oo lei cheltueli de judecată.

Făcînd aplicațiunea art.lol C.P. și art.1o8 c.p. contopește pedeapsa de doi ani inchisoare corecțională, aplicată condamnatului prin sentința Nr.1988 din 11 noembrie 1947 de Tribunalul Militar București, in pedeapsa de 15 ani ani muncă silnică și cinci ani degradare civică, aplicată de Trib.Suprem, Colegiul Militar, prin sentința Nr.49 din 14.IV.1954, ambele hotărfri fiind definitive.

In baza art.463 C.J.M. îi computâ detenţia preventivă dela 8 spt, 1947.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art. 2. lic. c. şi art. 4 din Legea Nr.291/947, modificată prin Decretul Nr.32/1953 şi art.157 c.p., il condamnă pe ALEXANDRU STEFANESCU la muncă silnică pe viaţă, transformîndu-se in temniţă grea pe viaţă, conf. art.31 c.p. condamnatul avînd vîrsta de 66 ani, confiscarea averii şi lo ani degradare civică, pentru crima împotriva păcii-

Făcînd aplicaţiunea art.183 c.p. com.b. cu art.229 c.p. şi art.157 c.p., il mai condamnă la 25 ani m.s., transformîndu-se in 25 ani temniţă grea conf. art.31 c.p. şi 10 ani degradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

Făcînd aplicaţiunea art.19o pct. 1 şi 2 din C.P., şi art.157 c.p. il condamnă la 25 ani muncă silnică, transformîndu-se in 25 ani temniţă grea şi la lo ani degradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

Conf. art.lol, c.p. condamnatul, STEFANESCU ALEXANDRU, va executa pedeapsa cea mai gravă, adică muncă silnică pe viaţă, transformîndu-se in temniţă grea pe viaţă, conf. art.31 c.p. , confiscarea averii şi lo ani degradare civică.

In baza art.304 al. 1 C.J.M., il obligă să plătească 1000 lei cheltueli de judecată.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art.2 lit.c. şi art.4. din Legea Nr.291/947, modificată prin Decretul Nr.32/953, il condamnă pe REMUS KOFLER, la moarte şi confiscarea averii, pentru crima împotriva păcii.

Făcînd aplicaţiunea art.191, c.p. il mai condamnă la muncă silnică pe viaţă, pentru crima de inaltă trădare.

Conf.art.lol c.p. condamnatul REMUS KOFLER va executa pedeapsa cea mai gravă.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art.2 lit. c. şi art. 4, din Legea Nr.291/1947, modificată prin Decretul Nr.32/19 1953 şi art.157 c.p. il condamnă pe JAC BERMAN la lo ani muncă silnică, confiscarea averii şi lo ani degradare civică, pentru crima contr/păcii.

Făcînd aplicaţiunea art.19o, cp. şi art.157 c.p. il mai condamnă la 8 ani m.s. şi 5 ani degradare civică pt.crima de înaltă trădare.

./.

Conf. art.101 cp., condamnatul JAC BERMAN, execută pedeapsa cea mai gravă , adică 10 ani muncă silnică, confiscarea averii şi 10 ani degradare civică.

In baza art.463 C.J.M., i se computä preventia dela 15 noembrie 1952.

In baza art. 304 al. 1. C. J.M., il obligă să plătească 500 lei cheltueli de judecată.

+

Cu unanimitate de voturi făcînd aplicaţiunea art. 2 lit. c. şi art.4, din Legea Nr.291/947, modificată prin Decretul Nr.32/1953 şi art. 157 c.p., il condamnă pe EMIL CALMANOVICI, la muncă silnică pe viaţă, confiscarea averii şi la 10 ani degradare civică, pentru crima contra păcii.

Făcînd aplicaţiunea art.191 c.p. şi art.157 c.p., il condamn la ~~25 ani~~ muncă silnică şi cinci ani degradare civică pentru crima de inaltă trădare.

Conf. art.101, c.p. condamnatul EMIL CALMANOVICI, va executa pedeapsa cea mai gravă, adică muncă silnică pe viaţă, confiscarea averii şi 10 ani degradare civică.

In baza art.304 al.I. C.J.M. il obligă să plătească 1000 lei cheltueli de judecată.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art. 2 al. c şi art. 4 din Legea Nr.291/947, modificată prin Decretul Nr.32/953 şi art. 157 c.p., condamnă pe VICTORIA SARBU, la 8 ani muncă silnică, confiscarea averii şi 10 ani degradare civică, pentru crima împotriva păcii.

In baza art.463 C.J.M. computä detenţia preventivă dela 13 decembrie 1949.

In baza art.304 al. 1 C.J.M. o obligă să plătească 500 lei cheltueli de judecată.

+

Cu unanimitate de voturi, făcînd aplicaţiunea art.191 c.p. şi art.157 c.p., o condamnă pe LENA CONSTANTE la 12 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

Făcînd aplicaţiunea art.184 C.P. comb. cu art.230, C.P. şi art.157 cp., o mai condamnă la 10 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică pentru complicitate la crima de inaltă trădare.

./.

In baza decretului Nr.212/948, o condamnă şi la confiscarea intregei averi.

Conf. art.101 c.p. condamnata [illegible], va executa pedeapsa cea mai gravă, adică 12 ani muncă silnică, cinci ani degradare civică şi confiscarea averii.

In baza art.463 C.J.M., se computǎ prevenţia dela 15 Ianuarie 1950.

In baza art.304, o obligă să plătească 500 lei cheltueli de judecată.

+

Cu unanimitate de voturi, făcând aplicaţiunea art.190, c.p. şi art.157 cp., il condamnă pe HERANT [illegible] la 15 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

Făcând aplicaţiunea Art.184, cp., comb. cu art.230 c.p. şi art.157 c.p., il mai condamnă la 10 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică, pentru complicitate la crima de inaltă trădare.

In baza Decretului Nr.212/1948, il condamnă la confiscarea averii.

Conf. art.101, c.p. condamnatul HERANT [illegible], va executa pedeapsa cea mai gravă , adică 15 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică şi confiscarea averii.

In baza art.340 al.1. C.J.M. il obligă să plătească 500 lei cheltueli de judecată.

Făcând aplicaţiunea art. 101, c.p. şi art.103, c.p., cântopeşte pedeapsa de cinci ani inchisoare corecţională, aplicată condamnatului prin sentinţa Nr.1244 din 7 aug. 1948, de Trib. Militar Bucureşti, in pedeapsa de 15 ani muncă silnică, cinci ani degradare civică şi confiscarea averii, aplicată de Tribunalul Suprem, Colegiul Militar, prin sentinţa Nr.49 din 14 aprilie 1954, ambele hotărâri fiind definitive.

In baza art.463 C.J.M. computǎ detenţiunea preventivă dela 25 martie 1948.

+

Cu unanimitate de voturi făcând aplicaţiunea art.191 cp. şi art.157 c.p. il condamnă pe BARI [illegible] la 12 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică, pentru crima de inaltă trădare.

Făcând aplicaţiunea art.184 cp. comb.cu art.230 cp. şi art.157 cp., il mai condamnă la 10 ani muncă silnică şi 5 ani degradare civică, pentru complicitate la crima de inaltă trădare.

. / .

Conf. Decretului Nr.212/1948, il condamnă şi la confiscarea intregei averi.

Conf. art.101 C.J.M. condamnatul [illegible], va executa pedeapsa cea mai gravă, adică 12 ani muncă silnică şi cinci ani degradare civică şi confiscarea averii.

In baza art.304 al.I. C.J.M., il obligă să plătească 500 lei cheltuieli de judecată.

In baza art.463 C.J.M. compută detenţia prev. dela 29 ianuarie 1954.

HOTĂRÎREA este definitivă.

Dată şi citită in şedinţă publică, astăzi 14 aprilie 1954.

PREŞEDINTE,

GREFIER,

ss. Moisescu Ilie.

Colonel D[illegible] ALE.

MEMBRII: Colonel CIULEI IOAN.

JUDECATOR ASISTENT
Lt.Maj. de Justiţie

WARGA VASILE.